

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Keski-Suomen hyvinvointialueen käyttösuunnitelma 2025

1	JOHDANTO	9
2	KONSERNIPALVELUT	12
2.1	Strateginen johtaminen ja järjestäminen	15
2.1.1	Riskienhallinta	17
2.1.1.1	Varautuminen ja valmius.....	18
2.1.1.2	Turvallisuus- ja valmiusyksikkö.....	18
2.1.1.3	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	19
2.1.1.4	Omavalvonta.....	19
2.1.2	Tietojohtaminen	20
2.1.2.1	Tietojohtamisen yhteiset.....	22
2.1.2.2	Tietopalvelut.....	22
2.1.2.3	Kehittämispalvelut.....	23
2.1.2.4	Innovaatio- ja tutkimuspalvelut	24
2.1.2.5	Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.....	25
2.1.3	Strateginen kehittäminen ja palveluiden järjestäminen	26
2.1.3.1	Strateginen kehittäminen ja järjestäminen yhteiset.....	28
2.1.3.2	Strategiatyö	28
2.1.3.3	Kehittäminen	28
2.1.4	Hyvinvointi ja kumppanuudet.....	29
2.1.4.1	Hyvinvointi ja kumppanuudet -palveluyksikkö	31
2.2	Johtamisen tukipalvelut.....	33
2.2.1	Hallintopalvelut.....	34
2.2.1.1	Hallintopalvelut yhteiset	37
2.2.1.2	Konsernipalveluiden hallintopalvelut.....	37
2.2.1.3	Pelastuslaitoksen hallintopalvelut.....	37
2.2.1.4	Sosiaali- ja terveystoimialan hallintopalvelut.....	38
2.2.1.5	Asiakirjahallintopalvelut	38
2.2.1.6	Oikeudelliset palvelut	39
2.2.1.7	Sisäinen tarkastus	39
2.2.1.8	Toimielimet.....	40
2.2.1.9	Muu yleishallinto	40
2.2.2	Talous- ja hankintapalvelut.....	40
2.2.2.1	Talouspalvelujen yhteiset	42

2.2.2.2	Talouden konsernipalvelut	42
2.2.2.3	Laskentapalvelut ja talousjohtamisen tuki	43
2.2.2.4	Maksuliikepalvelut	43
2.2.2.5	Asiakasmaksut	44
2.2.2.6	Hankintapalvelut	45
2.2.3	HR-palvelut	45
2.2.3.1	HR palvelut, yhteiset	48
2.2.3.2	Henkilöstöressurssipalvelut	48
2.2.3.3	Palvelussuhdepalvelut ja HR asiantuntijapalvelut	49
2.2.3.4	Työhyvinvointipalvelut	49
2.2.3.5	Henkilöstön osaamisen ja kehittämisen palvelut	50
2.2.3.6	Varahenkilöstö	50
2.2.4	Tietohallintopalvelut	51
2.2.4.1	Tietohallinto yhteiset	53
2.2.4.2	Tietohallintopalvelut	53
2.2.4.3	ICT-hankkeet ja projektit	53
2.2.4.4	Teknologiapalvelut	54
2.2.4.5	Palveluprosessien digitalisaatio	54
2.2.5	Viestintäpalvelut	54
2.2.5.1	Viestintäpalvelut yksikkö	56
2.2.6	Tilapalvelut	57
2.2.6.1	Tilapalveluiden johtaminen	58
2.2.6.2	Tekniset palvelut yhteiset	59
2.2.6.3	Kiinteistötekniikka	59
2.2.6.4	LVI- ja konetekniikka	60
2.2.6.5	Sähkötekniikka	60
2.3	Palvelutuotannon tukipalvelut	61
2.3.1	Puhtaus- ja ruokapalvelut	64
2.3.1.1	Ruokapalvelut yhteiset	67
2.3.1.2	Puhtauspalvelut, yhteiset	67
2.3.1.3	Ruokapalveluiden ostopalvelut	68
2.3.1.4	Ruokapalvelut, pohjoinen Keski-Suomi	69
2.3.1.5	Ruokapalvelut, eteläinen Keski-Suomi	70

2.3.1.6	Puhtauspalvelut keskinen ja itäinen alue	71
2.3.1.7	Puhtauspalvelut pohjoinen ja läntinen alue.....	72
2.3.1.8	Puhtauspalvelut Nova.....	73
2.3.1.9	Tekstiilipalvelut.....	74
2.3.2	Välinehuolto ja lääkintätekniikka.....	75
2.3.2.1	Välinehuolto ja lääkintätekniikka yhteiset	77
2.3.2.2	Keskittetyt lääkintätekniikkapalvelut.....	78
2.3.2.3	Välinehuolto, alue 1.....	78
2.3.2.4	Välinehuolto, alue 2.....	79
2.3.2.5	Välinehuolto, alue 3.....	79
2.3.3	Logistiikka ja kuljetuspalvelut	80
2.3.3.1	Logistiikan palvelut	81
2.3.3.2	Materiaalihallinto	82
2.3.3.3	Henkilöliikenne	83
3	PELASTUSTOIMI	85
3.1	Keski-Suomen pelastuslaitos	88
3.1.1	Riskienhallinta, pela	90
3.1.1.1	Riskienhallinta, pelastustoimi yhteiset.....	92
3.1.1.2	Valvontapalvelut.....	93
3.1.1.3	Varautuminen ja väestönsuojelu.....	93
3.1.1.4	Onnettomuuksien ehkäisy.....	94
3.1.2	Pelastustoiminta	95
3.1.2.1	Pelastustoiminta yhteiset	96
3.1.2.2	Viestiyksikkö	97
3.1.2.3	Tekninen yksikkö	97
3.1.2.4	Komentotoimisto.....	98
3.1.2.5	Pelastustoiminnan palvelutuotanto	98
3.1.2.6	Pelastustoiminnan palvelutuotannon tuki	99
4	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT.....	100
4.1	Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan yhteiset palvelut.....	104
4.2	Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut.....	109

4.2.1	Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvet ja aikuisten sosiaalitalvet yhteiset.....	114
4.2.2	Lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten keskitetyt talvet	116
4.2.3	Lasten ja nuorten talvet	117
4.2.3.1	Kouluterveydenhuolto.....	120
4.2.3.2	Kouluterveydenhuollon ostopalvet	121
4.2.3.3	Opiskeluterveydenhuolto	121
4.2.3.4	Opiskeluterveydenhuollon ostopalvet	122
4.2.3.5	Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologitalvet	122
4.2.3.6	Psykologitalvetun ostopalvet	123
4.2.3.7	Nuorten mielenterveys- ja pähdepalvet.....	123
4.2.3.8	Nuorten mielenterveystalvetuiden ostopalvet.....	124
4.2.3.9	Lasten mielenterveys- ja perheneuvolatalvet	124
4.2.3.10	Lasten mielenterveys- ja perheneuvolatalvetun ostot	125
4.2.3.11	Neuvola- ja seksuaaliterveystalvet	125
4.2.3.12	Neuvolan ostopalvet.....	126
4.2.4	Perheiden talvet	126
4.2.4.1	Perheoikeudelliset talvet	129
4.2.4.2	Perheoikeudelliset talvet, ostopalvet	129
4.2.4.3	Lapsiperheiden varhainen tuki	129
4.2.4.4	Lapsiperheiden varhaisen tuen talvet, ostopalvet	130
4.2.4.5	Avohuollon lastensuojelu	131
4.2.4.6	Avohuollon ostopalvet ja avustukset	132
4.2.4.7	Sijais- ja jälkihuollon talvet	132
4.2.4.8	Sijais- ja jälkihuolto, ostopalvet ja avustukset.....	133
4.2.4.9	Lastensuojelun laitoshoidon talvet.....	134
4.2.5	Aikuisten sosiaalitalvet.....	135
4.2.5.1	Aikuisten sosiaalitalvetujen yhteiset.....	137
4.2.5.2	Aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalitalvet	137
4.2.5.3	Toimeentuloturva	139
4.2.5.4	Kotoutumista tukevat sosiaalitalvet	139
4.2.5.5	Aikuissosiaalityö ostopalvet	140
4.2.5.6	Aikuisten kuntouttavat sosiaalitalvet	141

4.2.5.7	Sosiaali- ja kriisipäivystys.....	142
4.3	Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut.....	143
4.3.1	Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut.....	147
4.3.1.1	Ikääntyneiden asiakasohjaus kotiin vietävät ja gerontologinen sosiaalityö 150	
4.3.1.2	Asiakasohjaus asuminen, omais- ja perhehoito (APA ASPA ja OMTU ja PERH.HOITO).....	151
4.3.1.3	Asiakasmaksut ja keskitetyt palvelut.....	152
4.3.1.4	Ikääntyneiden ennaltaehkäisevä tuki.....	153
4.3.1.5	Digi- ja etäteknologiakeskus.....	155
4.3.2	Ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut.....	155
4.3.2.1	Ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut, yhteiset ja ostopalvelut ja palvelusetelit.....	159
4.3.2.2	Kotihoito läntinen.....	160
4.3.2.3	Kotihoito keskinen.....	160
4.3.2.4	Kotihoito itäinen.....	161
4.3.2.5	Kotihoito pohjoinen.....	161
4.3.2.6	Ikääntyneiden asumispalvelut yhteiset.....	162
4.3.2.7	Asumispalvelut läntinen.....	162
4.3.2.8	Asumispalvelut keskinen.....	163
4.3.2.9	Asumispalvelut itäinen.....	163
4.3.2.10	Asumispalvelut pohjoinen.....	164
4.3.3	Vammaispalvelut.....	165
4.3.3.1	Vammaispalvelut yhteiset.....	167
4.3.3.2	Vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta, eteläinen.....	168
4.3.3.3	Vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta, pohjoinen.....	169
4.3.3.4	Vammaissosiaalityö.....	170
4.3.3.5	Kehitysvammaisten ostetut palvelut.....	170
4.3.3.6	Vammaispalvelut, ostetut palvelut.....	171
4.3.3.7	VP-laki, ostetut palvelut.....	171
4.4	Terveydenhuollon palvelut.....	172
4.4.1	Erikoissairaanhoidon konservatiivinen ja psykiatrian palvelualue.....	177
4.4.1.1	Konservatiivinen ja psykiatrian palvelualue: hallinto, hankkeet.....	180
4.4.1.2	Vastaanottopalvelut.....	181

4.4.1.3	Psykiatrian toiminnan kuvaus ja painopistealueet.....	187
4.4.1.4	Vastaanottopalvelut	188
4.4.1.5	Osastotoiminta	190
4.4.2	Erikoissairaanhoidon Operatiivinen palvelualue.....	191
4.4.2.1	Operatiivinen palvelualue: hallinto, hankkeet	192
4.4.2.2	Kirurgia.....	193
4.4.2.3	Aistinelimet.....	193
4.4.2.4	Naistentautien, synnytysten ja lasten yksikkö	196
4.4.2.5	Anestesiologia ja tehohoito.....	198
4.4.3	Päivystys, ensihoito ja osastotoiminta ja diagnostiset palvelut	200
4.4.3.1	Päivystyspoliklinikka: hallinto, hankkeet.....	204
4.4.3.2	Päivystyspoliklinikka	204
4.4.3.3	Ensihoito	205
4.4.3.4	Novan osastotoiminta: hallinto, hankkeet	206
4.4.3.5	Novan osastotoiminta	206
4.4.3.6	Sairaala-apteekki	207
4.4.3.7	Osastonsihteeripalvelut.....	208
4.4.3.8	Apuvälinekeskus	209
4.4.3.9	Alueellinen osastotoiminta: hallinto, hankkeet	210
4.4.3.10	Alueellinen osastotoiminta.....	210
4.4.3.11	Diagnostiset, toiminnallinen yksikkö	212
4.4.4	Avoterveydenhuolto	216
4.4.4.1	Avoterveydenhuollon yhteiset	220
4.4.4.2	Avoterveydenhuollon hankkeet	221
4.4.4.3	Tulkki keskus.....	221
4.4.4.4	Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut pohjoinen toiminnallinen alue..	221
4.4.4.5	Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus	222
4.4.4.6	Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut keskinen toiminnallinen alue....	222
4.4.4.7	Keskittetyt erikoisvastaanotot	223
4.4.4.8	Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut läntinen toiminnallinen alue.....	223
4.4.4.9	Mielenterveys- ja päihdepalvelut.....	224
4.4.4.10	Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut itäinen toiminnallinen alue.....	225
4.4.4.11	Kuntoutuspalvelut	225

4.4.4.12	Suunterveydenhuolto yhteiset	227
4.4.4.13	Suunterveydenhuolto Eteläinen toiminnallinen alue	227
4.4.4.14	Suunterveydenhuolto Pohjoinen toiminnallinen alue	227

1 JOHDANTO

Vuoden 2025 talousarvio on -43,0 M€ alijäämäinen. Talousarvion tasapainottamistoimenpiteiden avulla tavoitellaan merkittävää tulosparannusta vuosiin 2023 ja 2024 verrattuna, vaikka vuodesta tuleekin alijäämäinen. Talousarvioon sisältyvillä tuottavuus- ja sopeutustoimenpiteillä tavoitellaan 50,3 milj. euron vaikutusta vuonna 2025. Talousarviossa suunniteltujen sopeuttamistoimenpiteiden toteuttaminen jatkuu vuonna 2026, jolloin saavutetaan suunnitelman mukaan talouden tasapaino. Vuoden 2027 tulos on taloussuunnitelmassa ylijäämäinen ja alijäämien kattaminen saadaan alkuun.

Talousarvio on valmisteltu hyvinvointialueen toimintaa säätelevän lainsäädännön velvoitteet ja hyvinvointialueen toimintaa ohjaavat periaatteet huomioiden (hyvinvointialuestrategia, sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen linjaukset, pelastustoimen palvelutasopäätös, palveluverkkopäätös). Talousarvioesityksen valmistelussa on pyritty varmistamaan suunnitelman laatu ja toteuttamiskelpoisuus siten, että vuonna 2025 talousarvion toteuttaminen onnistuu eikä budjettipohjassa ole puutteita suunniteltuun toimintaan nähden.

Taloussuunnitelmavuodet on mallinnettu vastaamaan tämän hetken tiedon mukaista arviota hyvinvointialueen talouden kehityksestä. Arvion perusteena on käytetty valtiovarainministeriön tuottamia rahoituksen painelaskelmia, jotka kuvaavat arviota aluekohtaisesta rahoituksen kehittymisestä vuosina 2025–2028.

Hyvinvointialueiden toimintaa haastaa lainsäädännöllisten velvoitteiden ja rahoituksen riittävyyden epätasapaino. Hyvinvointialueen tulee huolehtia lakisääteisistä palveluista ja perusoikeuksista samaan aikaan kun rahoitusjärjestelmä on alimitoitettu, toimintaa vaikeuttaa mittava henkilöstöpula ja ikääntyvän väestön myötä palvelutarve kasvaa. Myös talouden toimintaympäristö jatkuu epävakana: maailmantilanne, inflaatio ja korot ja edelleen jatkuvat työvoiman saatavuuden haasteet tuovat epävarmuutta talouden näkymään.

Käyttötalouden talouden tavoitteiden määrärahatalukoissa on otettu huomioon myös sisäiset erät vuodelle 2025.

Vuodelle 2025 on suunniteltu hyvinvointialueen toimintaan ja organisaatorakenteeseen muutoksia, jotka vaikuttavat tietojen vertailukelpoisuuteen. Vuoden 2025 talousarvioesityksen tiedot eivät ole siitä syystä täysin vertailukelpoisia vuoden 2024 tietoihin. Keskeisimpiä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia muutoksia ovat:

- Sosiaali- ja terveystalouden toimialan vastuualue- ja palvelualuerakenteen muutokset 1.1.2025 alkaen.
- Ensihoidon toiminnan siirto pelastustoimen toimialalta sosiaali- ja terveystalouden toimialalle terveydenhuollon palveluihin 1.1.2025 alkaen.
- Keskitetty varahenkilöyksikkö on perustettu 1.3.2024 alkaen ja sitä on laajennettu 1.8.2024 Jämsän terveyden liikkeenluovutuksen johdosta. Konsernipalvelujen toimialalle sijoittuvan varahenkilöyksikön toiminnan käynnistyessä

henkilöstö siirtyi yksikköön sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialan eri vastuualueilta.

- Tukipalveluiden volyyymi ja kustannukset ovat nousseet Jämsän Terveyden liikkeenluovutusten seurauksena. Aikaisemmin sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialan palvelujen ostoihin sisältyneet tukipalvelut toteutuvat liikkeenluovutusten myötä konsernipalveluissa palvelutuotannon tukipalvelujen omana toimintana.
- Kevan tasausmaksu ja luottotappiot kirjataan aiheuttamisperiaatteen mukaan palveluille keskitetyn kirjaamisen sijasta 1.1.2025 alkaen.
- Konsernipalvelujen toimialan määrärahoihin sisältyvä varaus valtion avustuksesta toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen on suurempi kuin vuonna 2024, mikä lisää sekä toimintatuloja että toimintamenoja vuoteen 2024 verrattuna.

Taloudelliset tavoitteet toimialoittain

Hyvinvointialue 1 000 €	TP	TA/M	TA	Poikkeama TA 2025 - TA 2024	
	2023	2024	2025	€	%
TOIMINTATULOT ULKOISET	200 209	183 518	193 623	10 106	5,5 %
Myyntitulot	56 365	44 204	46 584	2 379	5,4 %
Maksutulot	84 243	92 214	99 751	7 537	8,2 %
Tuet ja avustukset	44 887	32 244	29 046	-3 198	-9,9 %
Muut toimintatulot	14 713	14 856	18 243	3 387	22,8 %
TOIMINTATULOT SISÄISET	461 041	445 863	427 644	-18 219	-4,1 %
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 426 020	-1 460 330	-1 466 781	-6 451	0,4 %
Henkilöstömenot	-631 381	-675 909	-724 569	-48 660	7,2 %
Palvelujen ostot	-586 855	-569 753	-529 464	40 290	-7,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100 073	-98 388	-98 022	366	-0,4 %
Avustukset	-21 232	-21 174	-20 259	915	-4,3 %
Muut toimintamenot	-86 478	-95 107	-94 468	640	-0,7 %
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-461 041	-445 863	-427 644	18 219	-4,1 %
TOIMINTAKATE	-1 225 811	-1 276 813	-1 273 158	3 655	-0,3 %

TA2025					
Hyvinvointialue				Sosiaali- ja	
1 000 €	Konsernipalvelut	Pelastustoimi	terveyspalvelut	Toimialat yhteensä	
TOIMINTATULOT ULKOISET	20 583	462	172 578	193 623	
Myyntitulot/Liikevaihto	5 434	121	41 028	46 584	
Maksutulot	11	0	99 740	99 751	
Tuet ja avustukset	12 536	294	16 216	29 046	
Muut toimintatulot	2 602	47	15 594	18 243	
TOIMINTATULOT SISÄISET	295 797	1 490	130 357	427 644	
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-302 558	-25 692	-1 138 531	-1 466 781	
Henkilöstömenot	-92 544	-21 912	-610 113	-724 569	
Palvelujen ostot	-104 717	-1 725	-423 022	-529 464	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 447	-1 719	-78 855	-98 022	
Avustukset	-1 025	-140	-19 094	-20 259	
Muut toimintamenot	-86 825	-195	-7 447	-94 468	
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-32 060	-6 683	-388 901	-427 644	
TOIMINTAKATE (sitova)	-18 238	-30 423	-1 224 497	-1 273 158	

Talousarvion henkilötyövuodet toimialoittain

TA2025					
Hyvinvointialue				Sosiaali- ja	Toimialat
HTV	Konsernipalvelut	Pelastustoimi	terveyspalvelut	terveyspalvelut	yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	1 493	249	8 743	10 484	
Henkilötyövuodet, vakituiset sivutoimiset		173		173	
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	165	14	826	1 005	
Henkilötyövuodet, määräaikaiset, sivutoimiset		254		254	
Henkilötyövuodet, yhteensä	1 658	689	9 568	11 915	

2 KONSERNIPALVELUT

Toimialan kuvaus

Konsernipalveluiden toimiala koostuu kolmesta vastuualueesta:

- Strateginen johtaminen ja järjestäminen
- Johtamisen tukipalvelut
- Palvelutuotannon tukipalvelut

Konsernipalveluiden toimialalle on keskitetty koko hyvinvointialueen hallinnon ja tukipalveluiden tehtävät. Ensimmäisten kahden toimintavuoden aikana toimialalla on rakennettu ja kehitetty määrätietoisesti 1.1.2023 aloittaneen Keski-Suomen hyvinvointialueen hallinnon toimintatapoja. Hyvinvointialueuudistus oli merkittävä hallinnollinen uudistus juuri Keski-Suomessa, sillä Keski-Suomi on ollut ns. sirpalemaakunta useine erilaisineen järjestämismalleineen. Erityisen suuri muutos on ollut juuri konsernipalveluiden toimialalla, sillä luovuttavien organisaatioiden hallintomallit ja menettelytavat eivät sellaisenaan ole olleet suoraan monistettavissa hyvinvointialueelle. Toimialan organisaatiota on kehitetty määrätietoisesti vuosien 2023–2024 ajan. Hyvinvointialueen ensimmäisen puolentoistavuoden aikana on käyty kolmet yhteistoimintaneuvottelut ja osana vuoden 2025 talousarvion valmistelua on käyty neljännet YT-neuvottelut. Neuvotteluiden myötä hankintatoimi, tila- ja tekniset palvelut, tukipalvelut sekä tietohallinto on uudelleen organisoitu. Sisäisen henkilöstöorganisaation muutoksien lisäksi erityistä huomiota on kiinnitetty hankintasopimuksiin. Myös yhteistyöstä in-house yhtiöiden kanssa on irtauduttu erityisesti ICT-palveluiden osalta.

Konsernipalveluiden vuoden 2025 talousarvio on laadittu hyvin haastavassa taloudellisessa ja toiminnallisessa tilanteessa. Hyvinvointialueen talouden tasapainottamiseksi konsernipalveluiden toimintakulujen tulisi pienentyä kuluvan vuoden tasosta. Samalla inflaatio ja valtakunnalliset palkkaratkaisut nostavat kustannustasoa. Lisäksi on huomioitava, että jo vuoden 2024 talousarvioon on sisältynyt konsernipalveluiden toimialan osalta 9,0 miljoonan euron säästötoimenpiteet, joista puolivuosisikatsauksen mukaisen ennusteen mukaisesti noin 80 % on toteutumassa. Miljoonaluokan taloudellisten säästötoimenpiteiden toteuttaminen vuosittain käy haasteellisemmaksi. Huomionarvoista on myös se, että liikkeenluovutuksien myötä hyvinvointialueen henkilöstömäärä on kasvanut merkittävästi ja tulee edelleen kasvamaan syksyllä 2025 Jämsän Terveys Oy:n hankintasopimuksen viimeiseen vaiheen päättymisen myötä. Hyvinvointialueen henkilöstömäärän kasvu lisää hallinnon ja tukipalveluiden suoritettavia ja siten myös kustannuspaineita toimialalle.

Vuoden 2025 talousarvioon on oikaistu konsernipalveluiden budjettipohja. Merkittävimmät puutteet budjettipohjassa ovat olleet tilapalveluiden ja tietohallinnon talousarviossa hyvinvointialueen toiminnan alusta alkaen. Vuoden 2025 talousarvion laadintaa varten on ollut käytävissä täyden tilivuoden 2023 toteumatiedot sekä alkuvuoden 2024 toteuma, joten budjettipohjan oikaisu on pystytty tekemään. Samalla hyvinvointialueelle siirtyneet hankinta- ja vuokrasopimukset on saatu tallennettua yhteen järjestelmään, luokiteltua ja

vastuutettua. Tämä on luonut pohjan realistisen talousarvion laadinnalle erityisesti tietohallinnossa ja tilapalvelussa, joissa pääosa kustannuksista muodostuu hankinta- ja vuokrasopimuksista. Talousarviopohjan oikaisu vastaamaan todellisia kustannuksia ja sitoumuksia on välttämätöntä talouden seurannan ja ennustettavuuden haltuun ottamiseksi.

Konsernipalveluiden TA 2025 sisältää myös merkittävät noin 8,5 miljoonan euron talouden sopeutustoimenpiteet hyvinvointialueen talouden sopeuttamiseksi. Toimenpiteiden säästövaikutukset toteutuvat kokonaisuudessaan vuosien 2025 ja 2026 aikana, sillä mm. henkilöstösäästötoimenpiteiden vaikutukset alkavat pääosin toteutua vasta vuoden 2025 puolivälistä alkaen. Sopeutustoimenpiteet ovat pääosin toimintatapojen muutoksia ja rakenteellisia uudistuksia. Sopeutustoimilla myös pyritään lisäämään hyvinvointialueen ulkopuolisia vuokratuottoja tulopohjan vahvistamiseksi. Pieni osa sopeutustoimenpiteistä on ns. juustohöylä-toimenpiteitä. Sopeutustoimenpiteet on kuvattu täsmällisemmin palvelualuekohtaisissa tekstiosuoksissa sekä yhteenvetotaulukossa tuottavuus- ja tasapainotustoimenpiteistä. Sopeutustoimenpiteiden henkilöstövaikutukset on käsitelty YT-neuvotteluissa. Suunniteltujen toimenpiteiden seurauksena lakkautetaan 1 palvelujohtajan tehtävä johtamisen tukipalveluiden vastuualueelta sekä lakkautetaan 3 päällikkötehtävää toimialalta yhteensä. Tehtävien määrä vähenee enintään 65:llä, joista vajaa 30 tehtävää vähenee liikkeenluovutuksen kautta. Lisäksi toimintaa sopeutetaan määräaikaisten palvelussuhteita tarkastelemalla ja henkilöstöpoistumaa hyödyntämällä. Arvio henkilöstöpoistuman hyödyntämisestä on 15-20 henkilöä. Talouden sopeutustoimenpiteiden toteuttamista talousarviovuonna 2025 haastaa osin hyvinvointialueelle siirtyneet sitoumukset ja sopimukset. Esimerkiksi tilavuokrasta pääosa muodostuu kunnilta vuokratuista toimitiloista, joiden vuokra perustuu määräaikaiseen lainsäädännöllä ja asetuksella säädettyyn vuokrasopimukseen vuoden 2025 loppuun saakka.

Konsernipalvelujen talousarvioon on tehty myös kustannusneutraaleja teknisiä muutoksia talouden seurannan parantamiseksi. Konsernipalveluiden toimialalle on kuulunut rahoituksen ja vastuiden palvelualue, johon on kirjattu hyvinvointialueen koko henkilöstön Kevan tasausmaksu sekä lähinnä asiakasmaksusaatavista muodostuvat luottotappiot. Vuoden 2025 talousarviossa Kevan tasausmaksu ja luottotappiot on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti palveluille keskitetyn kirjaamisen sijaan.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

Konsernipalvelut, 1 000 €	TP	TA/M	TA	Poikkeama TA 2025 - TA 2024	
	2023	2024	2025	€	%
TOIMINTATULOT ULKOISET	35 248	18 270	20 583	2 313	12,7 %
Myyntitulot	9 821	5 237	5 434	198	3,8 %
Maksutulot	1 647	1 342	11	-1 331	-99,2 %
Tuet ja avustukset	20 649	8 764	12 536	3 772	43,0 %
Muut toimintatulot	3 130	2 927	2 602	-326	-11,1 %
TOIMINTATULOT SISÄISET	285 145	273 022	295 797	22 775	8,3 %
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-286 061	-300 187	-302 558	-2 371	0,8 %
Henkilöstömenot	-85 957	-100 071	-92 544	7 527	-7,5 %
Palvelujen ostot	-100 640	-96 840	-104 717	-7 877	8,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 467	-18 047	-17 447	599	-3,3 %
Avustukset	-1 155	-1 034	-1 025	9	-0,9 %
Muut toimintamenot	-78 842	-84 195	-86 825	-2 630	3,1 %
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-35 709	-34 278	-32 060	2 218	-6,5 %
TOIMINTAKATE	-1 377	-43 173	-18 238	24 935	-57,8 %

TA2025 Konsernipalvelut 1 000 €	Strateginen johtaminen ja järjestäminen	Johtamisen tukipalvelut	Palvelutuotannon tukipalvelut	Toimiala yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	1 752	15 815	3 015	20 583
Myyntitulot/Liikevaihto	0	2 507	2 928	5 434
Maksutulot	0	0	11	11
Tuet ja avustukset	1 752	10 706	77	12 536
Muut toimintatulot	0	2 602	0	2 602
TOIMINTATULOT SISÄISET	0	206 503	89 294	295 797
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-11 445	-206 722	-84 391	-302 558
Henkilöstömenot	-4 599	-43 505	-44 439	-92 544
Palvelujen ostot	-5 730	-76 273	-22 714	-104 717
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-88	-7 540	-9 819	-17 447
Avustukset	-1 025	0	0	-1 025
Muut toimintamenot	-3	-79 404	-7 418	-86 825
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-840	-20 441	-10 780	-32 060
TOIMINTAKATE (sitova)	-10 532	-4 845	-2 861	-18 238

Talousarvion henkilötyövuodet vastualueittain

TA2025 Konsernipalvelut, HTV	Strateginen johtaminen ja järjestäminen	Johtamisen tukipalvelut	Palvelutuotannon tukipalvelut	Toimiala yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	52	640	801	1 493
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	8	5	152	165
Henkilötyövuodet, yhteensä	60	646	952	1 658

2.1 STRATEGINEN JOHTAMINEN JA JÄRJESTÄMINEN

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastuualueen talousarviosta

Strateginen johtamisen ja järjestämisen -vastuualue koostuu neljästä palvelualueesta:

- Riskienhallinta
- Tietojohtaminen
- Strateginen kehittäminen ja palveluiden järjestäminen
- Hyvinvointi ja kumppanuudet

Strateginen johtaminen ja järjestäminen -vastuualueen keskeinen tehtävä on järjestämistehävän varmistamiseksi pitää yllä tietoon perustuvaa tilannekuvaa hyvinvointialueen väestön palvelutarpeesta, palveluiden vaikutuksista sekä kehittämistarpeista. Näiden lisäksi tehtävämme on seurata ja edistää asukkaiden perusoikeuksien toteutumista, huolehtia osallisuudesta sekä kumppanuuden vahvistamisesta sekä edellä mainittuihin peilaten huolehtia strategian tavoitteiden edistämisestä. Vastuualueelta vastataan hyvinvointialueen lautakuntien sekä vaikuttamistoimielinten sisällöllisestä työskentelystä.

Talouden tavoitteet

TA2025 Strateginen johtaminen ja järjestäminen, 1 000 €	Riskienhallinta	Tietojohtaminen	Strateginen kehittäminen ja palveluiden järjestäminen	Hyvinvointi ja kumppanuudet	Vastuualue yhteensä
TOIMINTATULOT	0	1 630	32	90	1 752
josta sisäiset toimintatulot	0	0	0	0	0
TOIMINTAMENOT	-4 815	-4 669	-1 095	-1 706	-12 285
josta sisäiset toimintamenot	-419	-303	-46	-71	-840
TOIMINTAKATE (sitova)	-4 815	-3 039	-1 063	-1 616	-10 532

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025 Strateginen johtaminen ja järjestäminen, HTV	Riskienhallinta	Tietojohtaminen	Strateginen kehittäminen ja palveluiden järjestäminen	Hyvinvointi ja kumppanuudet	Vastuualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	23	17	4	8	52
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	7	2	0	8
Henkilötyövuodet, yhteensä	23	24	5	8	60

Toimintaympäristön kuvaus

Vastuualueen toimintaympäristössä merkittävin muutos vuonna 2025 on valtuustokauden vaihtuminen. Tähän liittyviä keskeisiä tehtäviä ovat Keski-Suomen tulevaisuustyöskentely, lakisääteinen strategian väliarviointi sekä toimielinrakenteen arviointi. Syksyllä 2025 strategian päivittämisen yhteydessä arvioidaan myös muutostarpeet strategian toimeenpano-ohjelman osalta.

Vastuualueen taloudesta ja toiminnasta on merkittävä osa sellaisia kuluja, joihin on vaikea tai mahdoton vaikuttaa. Tällaisia suuria, kiinteitä kuluja ovat esimerkiksi potilasvahinko-kuutukset (noin 2,4 m€), vartiointisopimukset, erilaiset kirjastopalveluiden kautta kulkevat tietokantojen kustannukset (noin 1,0 m€), jotka ovat välttämättömiä kliinisen työn tueksi. Lisäksi vastuualueen taloudessa näkyy tuloina hyvinvointialueen työntekijöiden eri lähteistä hakemia ja heille myönnettyjä tutkimusapurahoja (noin 1,5 m€). Kun toiminnasta haetaan sopeuttamistoimenpiteitä, on siis huomioitava näiden kiinteiden kulujen osuus toiminnasta.

Henkilöstön osalta on huomattava, että esimerkiksi tietojohtamisen palvelualueen henkilöstömäärään lasketaan hyvinvointialueella toimivat tutkijat, jotka toimivat itsenäisesti tutkimuksensa parissa hakemillaan apurahoilla sekä hyvinvointialueen professuurit.

Vastuualueen keskeiset toimenpiteet strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamiseksi

Vastuualue toimii strategiaprosessin omistajana, joka tarkoittaa, että vastuualueelta varmistetaan osaltaan, että strategiaan kytkeytyvät tavoitteet ja toimenpiteet ovat mahdollisimman selkeät ja että strategia ja sen toimeenpano-ohjelma muodostaa yhteen sovittuvan kokonaisuuden ja että sen seuranta kehitty tarpeen mukaisesti.

Vuonna 2024 strategian toimeenpano-ohjelman viimeiset osat hyväksyttiin aluevaltuuston toimesta. Vuonna 2025 erityisenä painopisteenä on, että hyvinvointialueen toimintakulttuuria kehitetään ja uudistetaan strategian mukaisesti ihmislähtöisesti ja esimerkiksi yhteisövoimavaroja hyödyntäen kaikissa palveluissa. Keväällä 2025 valmistuu laissa säädetty strategian väliarviointi, jonka jälkeen tarkastellaan myös toimeenpano-ohjelman kokonaisuutta.

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

Toimintamalleja uudistetaan ja tehtävänkuvia tarkastellaan kriittisesti, jonka kautta tavoitellaan vuonna 2025 noin 150 000 euron ja vuonna 2026 noin 100 000 euron säästöä kustannuksiin. Vastuualueelta vähenee pysyvästi viisi tehtävää vuoden 2025 aikana.

2.1.1 Riskienhallinta

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Riskienhallinnan palvelualueen tehtävänä on tukea hyvinvointialueen toimintaa sen perustehtävän toteuttamisessa, sekä normaali- että poikkeusolosuhteissa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on yhtenäisten, toimintavarmuutta ja asiakaslähtöisyyttä tukevien toimintamallien syntyminen palveluissa.

Palvelualue koostuu viidestä toimintayksiköstä:

- Riskienhallinta yhteiset
- Varautuminen ja valmius
- Turvallisuus ja valmiusyksikkö
- Sisäinen valvonta ja riskienhallinta
- Omavalvonta

Talouden tavoitteet

Riskienhallinta (1000 €)	1001 Turvallisuus ja valmiusyksikkö	1002 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	1003 Riskienhallinta yhteiset	1041 Omavalvonta	Palvelualue yhteensä
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-524	-2 854	-171	-846	-4 396
TOIMINTAMENOT SISÄISET	0	-7	-412	0	-419
TOIMINTAKATE	-524	-2 861	-583	-846	-4 815

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Riskienhallinnan palvelualueen keskeisin tavoite on luoda organisaatioon asiakaslähtöistä, turvallista, sekä vaatimustenmukaista toimintakulttuuria.

Omavalvonnan tavoitteena on ohjata palveluntuottajia huolehtimaan toimintansa laadusta ja vaatimustenmukaisuudesta. Palveluita tuetaan huolehtimaan omasta omavalvonnastaan antamalla ohjausta ja neuvontaa sekä toteuttamalla suunnitelmallisia ja reaktiivisia valvontakäyntejä.

Turvallisuus- ja valmiusyksikön painopisteenä vuodelle 2025 on organisaation toimintakulttuurin kehittäminen ja yhtenäistäminen turvallisuus- ja valmiusasioissa.

2.1.1.1 Varautuminen ja valmius

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Valmiusyksikön tehtävänä on tukea ja ohjata hyvinvointialueen tuotantoa varautumaan suunnitelmin, vastuunjaon määrittelyllä sekä harjoittelemalla poikkeus- ja häiriötilanteita varten. Valmiusyksikkö vastaa häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumiseen liittyvästä yhteistoiminnasta kuntien, muiden sidosryhmien sekä alueellisten ja kansallisten viranomaistahojen kesken.

Hyvinvointialueen on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muiden toimenpiteiden avulla huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. (hyvinvointialuelaki 150 §)

2.1.1.2 Turvallisuus- ja valmiusyksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Turvallisuus- ja valmiusyksikön tavoitteena on tuottaa hyvinvointialueen palveluille ja työpaikoille tukea sekä asiantuntijuutta turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Tarkoitus on myös tunnistaa kehittämistarpeita erityisesti henkilöturvallisuuden sekä laiteturvallisuuden kokonaisuuksissa. Toimintatapa on verkostomainen; yhteistyötä tukipalvelun tuottamisessa tehdään erilaisten turvallisuudesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi työsuojelusta, lääkehuollosta sekä tietoturvallisuudesta vastaavat tahot.

Henkilöturvallisuus

Asiakas- ja potilasturvallisuus tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ja palveluiden noudattamia periaatteita ja ohjeistusta, joilla varmistetaan hoidon ja palvelujen turvallisuus, ja suojataan asiakkaita ja potilaita vahingoittumasta. Erityisesti väkivallan uhka- ja vaaratilanteissa turvallisuutta parantavat toimenpiteet koskevat myös henkilöstöä.

Henkilöturvallisuutta pyritään tukemaan laaja-alaisella asiantuntijuudella, jossa huomioidaan mm. asiakas- ja potilasväkivallan uhka, laiteturvallisuus, lääke- ja lääkitysturvallisuus, sekä tietoturvallisuus.

Häiriö- ja poikkeusoloihin varautumista tuetaan ja ohjataan palveluiden laatimien valmiussuunnitelmien ja vastuunjaon määrittelyiden avulla sekä harjoittelemalla poikkeus- ja häiriötilanteita varten. Turvallisuus- ja valmiusyksikkö vastaa häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumiseen liittyvästä yhteistoiminnasta kuntien, muiden sidosryhmien sekä alueellisten ja kansallisten viranomaistahojen kesken.

- Pelastussuunnitelmien päivittäminen helpottamaan yksiköiden ja kiinteistöjen turvallisuusratkaisujen kuvaamista.
- Hyvinvointialueen turvallisuusprosessien kirjaaminen.
- Jatkuvuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.
- Riskien tunnistaminen ja poikkeustilanteissa toiminnan harjoittelu yksiköissä.
- Turvallisuuskulttuurin parantaminen ja tukeminen.

2.1.1.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yksikkö tukee hyvinvointialueen organisaatiota toiminnan tuloksellisuuden, tiedon luotettavuuden, vaatimustenmukaisuuden, sekä omaisuuden turvan toteutumisessa. Yksikön tehtävänä on luoda osaltaan riskienhallintaan perustuvaa toiminta- ja johtamiskulttuuria.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yksiköstä hallinnoidaan hyvinvointialueen vakuutus- turvaa, ohjeistetaan vakuutuksiin sekä omaisuuden suojaan tai vahingonkorvauksiin liittyvissä asioissa, sekä annetaan asiantuntija-apua väärinkäytös- tai muissa poikkeamatilanteissa.

Sosiaaliasia- ja potilasasiavastaava -toiminta sekä potilasvahinkojen koordinointi

Sosiaaliasia- sekä potilasasiavastaavien toiminta perustuu lakiin asiakas- ja potilasvastavista. Laissa säädetään mm. pätevyysvaatimuksista, veloitetaan tarpeen mukaiseen resurssointiin, sekä määritellään toiminta tuotettavaksi kokonaisuudessaan julkisena palveluna. Kokonaisuutta täydentää potilasvahinkojen koordinointi, jolloin potilasvahinkojen käsittely sekä muu potilaan oikeuksiin liittyvä tukipalvelu järjestetään keskitetysti.

2.1.1.4 Omavalvonta

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvonnasta säädetään sosiaali- ja terveyspalveluiden valvontalaissa 741/2023. Omavalvontatoiminnalla pyritään varmistamaan hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus edellyttävät. Palvelunjärjestäjän omavalvontaan kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuotettaessa.

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan on omavalvonnassaan erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus.

Omavalvonnan menetelmiä palvelutoiminnan laadunvarmistamisessa ovat omavalvontaohjelmaan perustuva suunnitelmallinen valvonta, herätteisiin perustuva reaktiivinen valvonta sekä tuottajien ohjaus ja neuvonta. Omavalvontayksikkö selvittää ja vastaa valvontaviranomaisen kautta tulleisiin selvityspyyntöihin.

Toimintavuoden 2025 painopisteinä omavalvonnassa ovat yksiköiden omavalvonnan kattavan toteutumisen varmistaminen, sujuvan yhteistoiminnan rakentaminen ulkopuolisen valvontaviranomaisen kanssa, sekä kumppanuuteen ja yhteiseen kehittämiseen perustuvan toimintamallin muodostaminen tuottajien kanssa.

Vuoden 2025 aikana omavalvontayksikkö tukee sosiaali- ja terveyspalveluita valvontalain mukaisessa julkisten palveluiden Soteri-rekisteriin rekisteröitymisen prosessissa.

2.1.2 Tietojohtaminen

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Tietojohtaminen -palvelualueella tuotetaan toiminnalle läpileikkaavat tiedolla ja tiedon johtamisen palvelut. Tietojohtaminen tuottaa toiminnan kaikille tasoille (lähiesihenkilöistä hvaljohtoon) ajantasaisen tilannekuvan hyvinvointialueen toiminnasta sekä tietoa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun ja palveluiden järjestämiseen. Tietojohtaminen vastaa kansallisiin velvoitteisiin ja tekee hyvinvointialueiden keskinäistä vertaiskehittämistä sekä TKKI-yhteistyötä. Tavoitteita hyvinvointialueella ovat ajantasaisuus, systemaattinen (tutkitun) tiedon hyödyntämisen kehittäminen ja vertailtavuus.

Toiminta tukeutuu perusresursointiin, jolla varmistetaan toiminnan jatkuvuus ja tarpeita vastaava valmistelu. Osa toiminnasta toteutetaan myös hanke- ja erityisesti tutkimusrahoituksella. Tietojohtamisen osalta työtä tehdään lisäksi ns. virtuaalitiimien kautta poikkihallinnollisesti erityisesti talouden palveluiden, HR:n osaamisen ja kehittämisen palveluiden sekä tietohallinnon kanssa.

Palvelualueelle on 1.6.2024 siirretty liikkeenluovutuksella Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminta ja henkilöstö.

Talouden tavoitteet

Tietojohtaminen (1000 €)	1020 Tietopalvelut	1021 Kehittämispalvelut	1024 Tietojohtamisen yhteiset	1027 Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	1032 Innovaatio- ja tutkimuspalvelut	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	20	195		115	1 300	1 630
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-328	-801	-733	-196	-2 307	-4 366
TOIMINTAMENOT SISÄISET		-29	-178		-96	-303
TOIMINTAKATE	-308	-635	-911	-81	-1 103	-3 039

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Palvelualueella jatketaan hyvinvointialueen tietojohdamisen osaamisen ja sitä tukevan väli-neistön kehittämistä. Keskeiset toiminnalliset ja tietojärjestelmätason kehittämiskohteet ovat johdon työpöydän jatkokehittäminen ja sen käytön laajentaminen sekä uuden asiakas-palautejärjestelmän käytön levittäminen. Viimeksi mainitun osana on jo kehitetty hyvinvoin-tialueen keskitetyn, monikanavaisen asiakaskokemus-/palautetiedon hallintaa ja mahdollis-tettu sen systemaattinen hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä ja jatkuvassa paranta-misessa. Johdon työpöydän yhteydessä laajennetaan ja automatisoidaan tilannekuvan tieto-sisältöjä vaiheittain kattamaan mahdollisimman laajasti hyvinvointialueen koko palvelutoi-minta. Lisäksi osallistutaan kansalliseen kehittämiseen tietojohdamisen osalta (mm. THL:n johtamisen ydintiedot sekä vaikuttavuusperustainen ohjaus). Alueellisesti painopiste on in-novaatiotoiminnassa, jonka konkreettinen kärkihanke vuonna 2025 on vuodelta 2024 jat-kuen ns. Hyvän arjen opetus- ja tutkimuskeskuksen kehittäminen yhdessä mm. alueen oppi-laitosten kanssa. Edellä mainitut ovat myös osa hyvinvointialueen strategian ja erityisesti sen tieto- ja TKKI-ohjelmien toimeenpanoa. Kummankin ohjelman toimeenpano jatkuu niitä koskevien suunnitelmien mukaisena.

Vuoden 2025 aikana laajennetaan johdon työpöydän ohjeen analytiikkatuen palveluita sekä laajennetaan vaikuttavuus- ja vertaiskehittämistoimintoa mm. vaikuttavuusvalmennusten kautta. Erityisenä huomion kohteena ovat hoito- ja palveluketjujen vaikuttavuuden tutki-mus- ja arviointityö. Tällä toiminnalla mm. nostetaan päätöksentekoon tietotukea suuri-hyötyisiin hoitoihin ja palveluihin fokuksomiseksi ja toisaalta vähähyötyisiin defokuksi-miseksi.

Sosiaalialan osaamiskeskus Kosken tarkoituksena on luoda ja ylläpitää maakunnallista ja yh-teistyöaluetasoisista yhteistyörakennetta sosiaalialan osaamisen edistämiseksi sekä yhteis-työtä edellyttävien erityisosaamista vaativien palveluiden turvaamiseksi. Sosiaalialan osaa-miskeskukset muodostavat yhdessä myös kansallisen verkoston, joka osallistuu sosiaalialan asiantuntijana lainsäädännön valmistelutyöhön sekä erilaisten kansallisten ohjelmien suun-nitteluun ja toimeenpanoon STM:n työryhmissä.

Palvelualue koostuu viidestä toimintayksiköstä:

- Tietopalvelut
- Kehittämispalvelut
- Tietojohdamisen yhteiset
- Innovaatio- ja tutkimuspalvelut
- Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

2.1.2.1 Tietojohtamisen yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tietojohtamisen yhteiset -palveluyksikkö vastaa palvelualueen hallinnosta, sisäisestä kehittämisestä sekä tiedon ja tiedolla johtamisen ohjausmallin mukaisesta toiminnasta. Lisäksi palveluyksikön vastuulla on hyvinvointialuestrategian yhden toimeenpano-ohjelman, tietohjelman hyvinvointialueen laajuinen ohjelmatason hallinta ja seuranta. Se on samalla yksikön erityinen painopiste vuodelle 2025. Tieto-ohjelman yksittäisten toimenpiteiden toteuttaminen on hajautettu palvelualueelle kunkin toimenpiteen teeman mukaisesti palvelualueen palveluyksiköille. Kolmantena palveluyksikkö vastaa myös osallistumisesta tietojohtamisen sekä vaikuttavuuden kansallisiin verkostoihin, samoin kuin teeman YTA-yhteistyöhön.

2.1.2.2 Tietopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tietopalveluiden toimipisteet ovat analytiikka- ja tilannekuvapalvelut. Palveluyksikkö tuottaa tietopalveluita, eli tietoa toiminnasta kaikille toiminnan tasoille. Palveluyksikkö osallistuu erilaisiin kansallisiin ja YTA-tason yhteistyöverkostoihin sekä hyvinvointialueen sisäisiin yhteistyöryhmiin. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan tieto-ohjelma. Vuoden 2025 painosteenä on johdon työpöydän kehittäminen sekä vahvistaa hyvinvointialueen työntekijöiden raportointisovellusten itsenäistä käyttöä ja osaamista. Lisäksi painopisteenä on osallistua hyvinvointialueella käyttöönotettavalle tietoaalualle siirrettävien tietosisältöjen kehittämistyöhön sekä kehittää tilannekuvatietojen tuottamista ja raportointia.

Analytiikkapalvelut auttavat suunnittelemaan ja aikatauluttamaan erilaisia analyyssejä, joissa keskeisessä roolissa on toiminnasta saatavat tiedot. Analytiikkaprosessissa arvioidaan sisäisten ja ulkoisten tietolähteiden tiedon luotettavuus ja peittävyys sekä autetaan arvioimaan mittarien käytettävyys kuhunkin analyysiin.

Tilannekuvapalveluissa tuotetaan tietoa tai organisoidaan laajempia tiedonkeruita, jotta hyvinvointialueella on käytössään ajantasainen tieto suunnitellessaan tai järjestäessään palveluita. Laajemmat tiedonkeruut voivat olla yksittäisiä tai toistuvia, kuten neljännes- ja puoli-vuotisseuranta. Tietopalveluiden palveluyksikkö koordinoi virtuaalitiimiä, jonka tarkoituksena on vastata tietotarpeisiin toiminnasta. Tietojohtamisen lisäksi virtuaalitiimissä on edustettuna tietohallinto, talous, HR-palvelut sekä pelastuslaitos.

Palveluyksikkö myös koordinoi erilaisia kansallisia raportointitehtäviä, tuottaa niiden edellyttämää tietoa sekä osallistuu hyvinvointialueiden väliseen vertaiskehittämiseen ja YTA-alueen yhteistyöhön, kuten YTA-alueen tietojohtamisen työryhmään.

2.1.2.3 Kehittämispalvelut

Tietojohtamisen kehittämispalvelujen toimipisteet ovat tiedon laadun hallinta ja kehittäminen, vaikuttavuus ja vertaiskehittäminen, asiakaskokemus ja palaute sekä tietojohtamisen osaamisen kehittäminen. Palveluyksikön toiminnan suunnittelua ja toimintaa ohjaavat tieto-ohjelma mukaiset tavoitteet. Kehittämispalvelut tuottavat palveluita ja tietoa poikkileikkäaavasti hyvinvointialueen toiminnan kaikille tasoille. Vuonna 2025 jatketaan tietojohtamisen osaamisen kehittämistä ja toteutetaan hyvinvointialueen tietojohtamisen valmennusohjelma. Vuoden 2025 alussa käyttöön otetun asiakaspalautejärjestelmän ohella edistetään hyvinvointialueen keskitetyn, monikanavaisen asiakaskokemus-/palautetiedon hallintaa ja palautetiedon systemaattista hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä ja jatkuvassa parantamisessa.

Tiedon laadun hallinta ja kehittäminen varmistaa hyvinvointialueen tiedon dokumentoinnin laadun, luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden. Jatkuva kehittämisen tavoite on edistää kirjaamisen ja dokumentoinnin kattavuutta ja yhtenäistää kirjaamisen ja dokumentoinnin käytäntöjä. Tiedon laadun hallintaa ja kehittämistä toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen työryhmien ja asiantuntijoiden kanssa. Toiminnalla on välitön yhteys myös hyvinvointialueen rahoituspohjan varmistamiseen (kuten diagnoosi- ym. kirjaamisen laatu).

Vaikuttavuus ja vertaiskehittäminen edistää vaikuttavuusmittarien käyttöönottoa, tuottaa vertais- ja vaikuttavuustietoa sekä edistää vertais- ja vaikuttavuustiedon hyödyntämistä osana kaikkea hyvinvointialueen palveluiden kehittämistä. Toimipiste tukee hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoa vaikuttavien ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämisessä, osallistuu hyvinvointialueiden vertaiskehittämiseen ja tietotuotantoon sekä YTA-alueen vaikuttavuus- ja arviointiryhmän toimintaan ja suunnitteluun.

Asiakaskokemus ja palaute -toimipiste vastaa hyvinvointialueen asiakaskokemustiedon tietotuotannosta, tiedonkeruun kanavien hallinnasta ja kehittämisestä. Toimipiste tuottaa ajantasaista tilannekuvaa hyvinvointialueen asiakaskokemuksesta toiminnan eri tasoille jatkuvan parantamisen perustaksi. Tiedon tuottamisessa ja kehittämisessä huomioidaan kansalliset linjaukset ja tavoitteet.

Tietojohtamisen osaamisen kehittäminen vahvistaa tiedolla johtamisen kulttuuria kaikilla toiminnan tasoilla. Tietojohtamisen osaamista ja kypsyystasoa arvioidaan vuosittain ja tulokset suuntaavat tietojohtamisen kehittämistä.

2.1.2.4 Innovaatio- ja tutkimuspalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Innovaatio- ja tutkimuspalveluiden palveluyksikkö koostuu innovaatio-, tutkimus- ja kirjasto- palveluiden toimipisteistä.

Tutkimuspalveluissa tuetaan tutkijoiden toimintaa lähtien tutkimuslupaprosessista ja tutkimuksen rahoitukseen liittyvistä tehtävistä ulottuen aina valmiin tutkimuksen julkaisuun. Hyvinvointialueella tehdään erityisesti laajaa lääke- ja hoitotieteellistä tutkimusta. Tieteellisen tutkimuksen nykyisiä vahvuusalueita ovat syöpä-, reuma-, liikuntalääketieteen-, tuki- ja liikuntaelinsairauksien-, sydän- ja verisuonitautien- sekä mielenterveyden häiriöihin kohdistuva tutkimus. Tutkimustyö tuottaa noin 260 lääke-, hoito- ja terveystieteellistä vertaisarvioitua julkaisua vuosittain, mikä vastaa volyymiltaan ja tasoltaan yliopistosairaalaan. Kehittyviä yhteistyöalueita ovat muun muassa vaikuttavuustutkimus, elämäntapojen ja erityisesti liikunnan merkitys terveyden edistämässä, terveystieteellisen tutkimuksen ja muu terveystieteellinen tutkimus, biopankki- ja geenitutkimus, sosiaalityön ja sosiaalisen hyvinvoinnin tutkimus, terveystiedon louhinta ja tekoälyyn liittyvä tutkimus, sosiaali- ja terveystieteiden koulutus tutkimus- ja kehittämiskohteena.

Vuoden 2025 aikana tutkimuspalveluita levitetään vahvemmin koskemaan erikoissairaanhoidon lisäksi myös terveyden edistämistoimintaa, perusterveydenhuoltoa, sosiaalihuoltoa ja pelastustoimea. Tavoitteena on tieteellisen tutkimustoiminnan levittäminen koko hyvinvointialueelle ja juurruttaminen osaksi arjen työtä. Tämän lisäksi vahvistetaan tieteellisen tutkimuksen näkyvyyttä ja profiilia vuoden 2024 aikana aloitettujen toimenpiteiden pohjalta (tieteellisen tutkimuksen aamukahvit, podcast –sarja, tullaan tutuksi tilaisuudet, opiskelijayhteistyö, yhteisprofessorit, viestintä, jne.). Yhtenä keskeisenä painopistealueena on myös yhteistyön tiivistäminen ja vahvistaminen muiden hyvinvointialueiden, yliopistojen ja oppilaitosten kanssa. Oppilaitos- ja tutkimusyhteistyölle luodaan vakinaiset rakenteet, tavoitteena mahdollistaa monialaisen tutkimuksen tekeminen, tutkimusryhmien välinen yhteistyö, yhteiset tutkijakoulutukset, tutkimushenkilöstön liikkuvuus sekä tutkimusrahoituksen kasvattaminen.

Innovaatiopalvelut on hyvinvointialueella myös taustaorganisaatioihin nähden uusi toiminto itsenäisenä toimintona. Keski-Suomen hyvinvointialueella on paljon potentiaalia teknologisiin ja sosiaalisiin innovaatioihin, jotka vahvistavat alueen elinvoimaisuutta ja innovaatiotoimintaa itsessään luo mahdollisuuksia toimintojen ja palvelujen uudistamiseen ja tehostamiseen. Innovaatiotoiminnassa keskeistä on luoda koko henkilöstölle mahdollisuudet tuoda esiin ajatuksia ja ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi. Lisäksi on tärkeää luoda kanava yhteistyökumppaneille ja kansalaisille (yritykset, järjestöt, oppilaitokset, jne.) tulevien ideoiden arvioimiseksi ja kokeilujen mahdollistamiseksi. Vuoden 2025 aikana tavoitteena on luoda alueellinen innovaatiotoiminnan malli, joka kokoaa yhteen niin hyvinvointialan yritykset, oppilaitokset, tutkimuslaitokset kuin kolmannen sektorin toimijatkin. Toimintamalli tulee

mahdollistamaan ideoiden ja innovaatioiden esille nostamisen arjen työstä sekä tarjoamaan polut innovaatioiden kaupallistamiselle. Tutkimustoiminnan osalta tätä työtä konkretisoimaan käyttöön otetaan tiedepiste (digitaalinen alusta), joka tuo yhteen tutkijoita ja käytännön toimijoita kehittämään uusia tutkimusideoita ja ratkaisemaan yhteiskunnallisia haasteita. Kehittämistoiminnan osalta vastaavana ratkaisuna vakiinnutetaan ideaboksi –palvelu. Osana innovaatiomallia kehitetään myös kokeilukulttuuria. Konkreettisenä toimena tämän osalta käyttöön otetaan ikäihmisten hyvän arjen opetus- ja tutkimuskeskus.

Kirjastopalvelut tarjoavat henkilöstölle kattavasti näiden työssään tarvitsemat kotimaiset ja kansainväliset ammattilehdet, tietokannat ja -varannot ensisijaisesti sähköisesti saataville. Lisäksi toiminto palvelee henkilöstöä ja tutkijoita näiden aineistotarpeissa ja -hauissa, kaukolainoissa jne. Vuoden 2025 aikana selvitetään ja kehitetään palveluvalikoimaa vastaamaan kaikkien hyvinvointialueen toimintojen tarpeita. Erityisesti pelastustoimen, sosiaalihuollon ja sosiaalityön sekä perusterveydenhuollon tiedontarpeita kartoitetaan ja vahvistetaan. Aineistojen hankinnassa pyritään tiiviiseen yhteistyöhön alueen oppilaitosten kanssa.

2.1.2.5 Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sosiaalialan osaamiskeskus osallistuu lakisääteisen roolinsa ja tehtäviensä mukaisesti erityisesti TKKI-ohjelman toimeenpanoon turvaten siinä sosiaalialan asiantuntemuksen kehittämistä ja välittymistä, koulutuksen ja käytännön yhteyttä sekä sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutumista.

Tehtäviensä toteuttamisessa sosiaalialan osaamiskeskus tekee aktiivista yhteistyötä poikkihallinnollisesti niin konsernipalveluissa kuin sote-palvelutuotannon kanssa. Sosiaalialan asiantuntijuuden välittymisessä merkittävä sisäinen yhteistyökumppani on viestintä. Alueellisessa verkostoyhteistyössä keskeisiä kumppaneita ovat Jyväskylän yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavasta sosiaalialan osaamiskeskustyöstä linjataan osaamiskeskuksen ohjausryhmässä. Sosiaalialan osaamiskeskus osallistuu asiantuntijana myös kansalliseen kehittämiseen, jossa keskeisiä yhteistyötahoja ovat sosiaali- ja terveysministeriö sekä terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Vuoden 2025 keskeinen toimeenpantava muutos on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan muuttuminen yhteistyöaluetasoiseksi 1.7.2025 alkaen. Muutoksen pohjana on valtioneuvoston hyväksymä asetusmuutos, jolla osaamiskeskusten määrää vähennetään siten, että jokaisella yhteistyöalueella on yksi sosiaalialan osaamiskeskus. Itä-Suomen yhteistyöalueella Keski-Suomen hyvinvointialue vastaa muutosprosessin johtamisesta tavoitteena uuden yhteistyösopimuksen hyväksyminen sosiaalialan osaamiskeskuksen muodostamisesta toukuun loppuun mennessä.

Toiminnan muut painopistealueet vuoden 2025 aikana ovat:

- Rakenteellisen sosiaalityön (sisältää myös sosiaalisen raportoinnin) käytäntöjen kehittäminen ja käyttöönoton tukeminen niin alueellisesti kuin THL:n koordinoimalla kansallisella tasolla
- Sosiaalihuollon palveluiden vaikuttavuuden mittaamisen edistäminen
- Sosiaalialan osaamisen edistäminen tukemalla oppilaitosyhteistyön koordinoimista vahvistumista sosiaalialan osalta (harjoittelut ja opinnäytetyöt)
- Kehittämisen- ja muutosprosessien tukeminen suunnitelman mukaisesti erityisesti aikuisten sosiaalipalveluissa (yhteisösosiaalityön ja yhteisövaikuttavuuden vahvistaminen), lapsiperheiden varhaisen tuen sekä opiskelijahuollon palveluissa (sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan työnjaon pilotit).
- Sosiaalihuollon tutkimusperustaisuuden vahvistaminen edistämällä tutkimuksen ja käytännön vuoropuhelua, pitämällä esillä sosiaalitieteissä tuotetun tutkimuksen tuloksia sekä osallistamalla asiantuntijaroolissa erityisesti valtion rahoittamiin yliopistotasoisin sosiaalityön tutkimushankkeisiin

2.1.3 Strateginen kehittäminen ja palveluiden järjestäminen

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Palvelualueen kolme keskeistä toimintoa ovat:

- Strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman koordinointi, toiminnallistaminen ja seuranta
- Järjestämistehtävän koordinointi
- Strateginen kehittäminen

Hyvinvointialueen järjestämistehtävään kuuluu, että hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, asukkaiden perusoikeuksien toteutumisesta, palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä palveluiden ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavan valinnasta sekä esimerkiksi tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta.

Osana järjestämistehtävää vuoden 2025 aikana jatketaan hyvinvointialueen yhtenäisen päätösten ennako- ja jälkikäteisvaikutusten arvioinnin mallin kehittämistä, jota pilotoitiin palveluverkkotyön yhteydessä. Samalla vahvistetaan vaikutusten arvioinnin mallia osaksi henkilöstön arjen työtä. Järjestämistehtävä itsessään kaipaa myös täsmentämistä, jota tehdään edelleen vuonna 2025.

Palvelualueella ylläpidetään kokonais- ja tilannekuvaa hyvinvointialueen ulkoisella rahoituksella tehtävästä kehittämistyöstä sekä selkeytetään yhteistyörakenteita palvelutuotannossa tapahtuvaan omaan kehittämistyöhön. Kehittäminen on ollut tähän asti pirstaleista ja kokonaisuuden omistajuus on puuttunut. Perustetusta hanketoimistosta (PMO) johdetaan jatkossa palveluiden kehittämishankkeiden, tutkimushankkeiden, kumppanuushankkeiden sekä hyvinvointialueen sisäisen kehittämisen koordinoitua ja tilannekuvaa. Ennakointia ja suunnitelmallisuutta vahvistetaan erityisesti strategisesti merkittävien rahoitushakujen kohdalla, ja tuetaan niiden hakuprosesseissa sekä uusien hankkeiden käynnistymisessä.

Hanketoimiston periaatteet on määritelty ja näillä tuetaan tavoitetta tarvelähtöisestä, strategiaa tukevasta ja ulkoisia rahoituksia täysimääräisesti hyödyntävästä kehittämisestä. Periaatteet ovat kehittämisen tarve- ja strategialähtöisyys, läpinäkyvä prosessi, omistajuuden määrittely, ajantasaisen tilannekuvan luominen sekä se, että hankkeet ovat keino toiminnan uudistamiselle ja kehittämiselle, ei itsetarkoitus. Rahoituksia pyritään hyödyntämään täysimääräisesti, mutta tarvelähtöisesti. Tarvelähtöisyyttä vahvistetaan hyödyntämällä henkilöstön ideaboksia, jolla samalla vahvistetaan henkilöstön osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuuksia.

Palvelutuotannossa tapahtuvaa omaa kehittämistyötä pyritään hyödyntämään vahvemmin esimerkiksi uusien rahoitushakujen valmistelussa sekä sen varmistamisessa, ettei kehittämällä tehdä päällekkäistä työtä. Kehittäjistä muodostetaan aktiivinen verkosto, jota hanketoimisto koordinoi, ja tätä kautta myös pyritään vahvistamaan yli vastuualueitten tapahtuvaa palveluiden kehittämistä.

Talouden tavoitteet

Strateginen kehittäminen ja palveluiden järjestäminen (1000 €)	1030 Strategiatyö	1031 Kehittäminen	1034 Strateginen kehittäminen ja järjestäminen yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET			32	32
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-59	-91	-898	-1 048
TOIMINTAMENOT SISÄISET			-46	-46
TOIMINTAKATE	-59	-91	-912	-1 063

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Toiminnan painopisteet vuodelle 2025:

- 1) Strategian toimeenpano-ohjelman ja siihen kytkeytyen uudistumisohjelman toimeenpanon varmistaminen
- 2) Strategian väliarvioinnin laatiminen sekä tarpeellisilta osin strategian ja toimeenpano-ohjelman päivittäminen.
- 3) Järjestämistehtävän vahvistaminen ja selkiyttäminen.
- 4) Päätösten ennako- ja jälkikäteisvaikutusten arvioinnin mallin jatkokehittäminen ja laaja perehdyttäminen.
- 5) Toimielinrakenteen arviointi valtuustokauden vaihtuessa.
- 6) Hanke- ja kehittämistyön hyvinvointialueen laajuisen kokonaisuuden haltuunotto ja hanketoimistotoiminnon kehittäminen.

2.1.3.1 Strateginen kehittäminen ja järjestäminen yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toimipisteen keskeisenä tehtävänä on johtaa, jäsentää ja koordinoida järjestämistehtävää ja siihen liittyen lautakuntien sisällöllistä valmistelua. Päätösten ennakkoarvioitusten arviointi on yksi osa tätä työtä.

Hyvinvointialueen järjestämistehtävään kuuluu, että hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, asukkaiden perusoikeuksien toteutumisesta, palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä palveluiden ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavan valinnasta sekä esimerkiksi tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta. Vastuualueelle kuuluvat palvelualueet vastaavat näistä tehtävistä ja strateginen kehittäminen ja järjestäminen palvelualueelta koordinoidaan tätä kokonaisuutta.

Vuoden 2025 päätösten ennakkoarvioinnin jatkokehittämisen ohella valmistellaan osana järjestämistehtävää tuotantotapa-analyysin rakennetta.

2.1.3.2 Strategiatyö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toimipiste kytkeytyy vahvasti strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman koordinointiin, toiminnallistamiseen ja seurantaan.

Toiminnan painopisteenä on vuonna 2025 hyvinvointialueen strategian väliarviointi ja sen myötä strategian vahvistaminen uuden valtuuston toimesta. Myös strategian toimeenpano-ohjelman päivittämisen arvioiminen on ajankohtaista syksyllä 2025. Myös strategian toimeenpano-ohjelman päivittäminen on ajankohtaista strategian päivittämisen myötä.

2.1.3.3 Kehittäminen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toimipisteellä ylläpidetään hanketoimiston kautta kokonaiskuvaa hyvinvointialueen hankkeiden ja kehittämistyöstä sekä kehittämistarpeista ja varmistetaan hankkeiden kytkeytyminen strategian tavoitteisiin ja toimenpiteisiin sekä asukkaiden tarpeita nousevaan tarpeeseen.

Kehittämistoiminnassa tullaan vuoden 2025 aikana parantamaan entisestään tutkimushankkeiden, kumppanuushankkeiden sekä ulkopuolisella rahoituksella tehtävää hallinnon ja palveluiden kehittämishankkeiden koordinaatiota ja yhteensovittamista, sekä kehittämistoimenpiteiden käynnistämistä yhtenäisten prosessien mukaisesti.

2.1.4 Hyvinvointi ja kumppanuudet

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää hyvinvointialuetta seuraamaan ja edistämään asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä kohdentamaan niihin tarvittavia toimenpiteitä ja resursseja. Palvelualue vastaa väestön hyvinvointiprofiilin tilannekuvan laadinnasta ja seurannasta sekä määrittelee niiden pohjalta yhdessä hyvinvointialueen palvelutuotannon sekä kumppaneiden kanssa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointi- ja kumppanuudet palvelualueelta myönnetään järjestöavustukset, niille laadittavien myöntämisen perusteiden mukaisesti. Järjestöavustuksiin on varattu 935 000 €, kuten edellisenäkin vuonna. Palvelualueen kautta jaetaan valtionavustus ruoka-apua jakaville keskisuomalaisille järjestöille ja vuonna 2025–2026 lisäksi myös seurakunnille.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämällä tarkoitetaan työtä ja toimenpiteitä, joilla kavennetaan sekä alueellisia että väestöryhmien välisiä terveyseroja, ylläpidetään ja parannetaan hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä.

Hyvinvointialueella ja kunnilla on omat lakisääteiset tehtävänsä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä. Kuitenkin alueellisen hyvinvointityön kehittäminen vaatii yhteisövaikuttavuuden periaatteiden mukaisesti yhteisiä tavoitteita, toimenpiteitä ja tekemistä.

Osallisuus

Hyvinvointialueen henkilöstöllä, asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oltava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Osallisuuden toteutuminen edellyttää osallisuusmyönteisen kulttuurin luomista palveluihin, monikanavaista vastuutusta, poikkihallinnollista yhteistyötä sekä resursseja. Palveluita käyttävällä henkilöllä tai hänen läheisellä on oikeus tulla kuulluksi ja osallistua. Perinteisen kasvokkain kohtaamisen lisäksi osallisuusmahdollisuuksia on oltava verkossa ja etäyhteyksin.

Osallisuustyötä tehdään mm. henkilöstön, asukkaiden ja asiakkaiden osallisuuden kokemuksen vahvistamiseksi sekä yhteistyössä organisaation ja ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Rakenteellista osallisuustyötä tehdään mm. vaikuttamistoimielinten työskentelyn välityksellä.

Kumppanuudet

Hyvinvointialueen strategian mukaisesti pyritään vaikuttavaan ja tavoitteelliseen kumppanuuteen alueen toimijoiden kanssa. Keskeisiä kumppaneita ovat kunnat, maakuntaliitto, yritykset ja palveluntuottajat, järjestöt, seurakunnat, oppilaitokset ja alueen vapaaehtoistoimijat. Kumppanuuksia rakennetaan aktiivisesti myös yhteistoiminta-alueella sekä kansallisten toimijoiden verkostoissa.

Talouden tavoitteet

Hyvinvointi ja kumppanuudet (1000 €)	1033 Hyvinvointi ja kumppanuudet	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	90	90
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 635	-1 635
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-71	-71
TOIMINTAKATE	-1 616	-1 616

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

1. Yhteisen tietopohjan kokoaminen väestön hyvinvoinnin tilannekuvaksi sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuuden painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittämiseksi. Vastataan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuuden päivittämisestä ja toimeenpanosta.
 - Hyte-kertoimeen liittyvien indikaattoreiden seuranta ja tuki toimenpiteille.
2. Henkilöstön osallisuuden sekä osallistavan työotteen vahvistaminen sekä osallisuuden muotojen kehittäminen. Lisäksi uudet avaukset henkilöstö-, asukas- ja asiakasosallisuudelle.
 - Osallisuuskulttuurin ja osallisuusmenetelmien alueellinen yhdenmukaistaminen.
 - Uusien menetelmien kokeilut ja koordinointi.
 - Tuki osallisuustyön kehittämiselle ja vahvistamiselle palveluissa.
3. Monipuolisen ja laajan kumppanuusverkoston aktiivinen ylläpitäminen, kehittäminen ja hyödyntäminen keskisuomalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi
 - Yhteistyö palveluiden suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa.
 - Tuki järjestöjen toiminnalle sekä järjestöyhteistyön kehittäminen.

- Hyvinvointialueen strategiaa tukevat kumppanuussopimukset ja prosessin luominen.
- Lakisääteisten neuvotteluiden toteutus ja koordinointi.

2.1.4.1 Hyvinvointi ja kumppanuudet -palveluyksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tähtäävä työ tulee tehdä yhdessä asukkaiden, asiakkaiden, kuntien, järjestöjen, seurakuntien, palveluntuottajien, oppilaitosten sekä oppilaitosten kanssa. Hyvinvointityötä koordinoiva tiimi tarjoaa asiantuntijuutta kuntien sekä hyvinvointialueen sisäisen hyvinvointityön tukemisen. Yksikön toimesta valmistellaan lakisäteinen laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (vuodelle 2025) sekä vuosittaiset raportit.

Vuoden 2025 toiminta jatkaa edelleen hyvinvointityön rakenteen ja toiminnan yhdenmukaistamista hyvinvointialueella. Ennaltaehkäisy, varhaisen tunnistamisen ja puuttumisen menetelmien yhtenäinen käyttöönotto sekä yhdyspintatyön vahvistaminen on keskeinen työn painopiste. Päättävän kauden hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutumisen arviointi sekä uuden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuuden valmistelu uudelle valtuustokaudelle.

HYTE-kertoimeen vaikuttavien toimenpiteiden (kirjaaminen, varhainen tunnistaminen ja puuttuminen sekä tiedon siirto) edistämiseen yhteistyössä palveluiden kanssa.

Mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden sekä liikkumisen edistämisen teemojen ympärille käynnistetään alueellisia pilotteja sekä hankerahoitusta yhteisövaikuttavuuden teeman mukaisesti.

Osallisuus

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan (perustuslaki 731/1999 sekä laki hyvinvointialueista 611/2021). Osallisuustiimi toimeenpanee osallisuusohjelmaa sekä tukee toiminnallaan osallistavan kulttuurin rakentumista yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että asukkaiden kokemus osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista vahvistuu. Osallisuusrakenteiden luomisessa huomioidaan, että ne ovat ihmislähtöisiä, monipuolisia, saavutettavia ja nojautuvat laaja-alaiseen kumppanuuteen.

Vuonna 2025 painopisteenä on osallisuuden rakenteiden vahvistaminen palveluissa ja yhdyspinnalla. Hyvinvointialueen asiakaspaneeli käynnistyy vuoden 2025 alussa.

Kumppanuudet

Hyvinvointialueen strategian yhtenä keskeisenä painopisteenä on toimiva ja monialainen kumppanuus eri sidosryhmien kanssa. Järjestöt täydentävät ja tukevat hyvinvointialueen palveluita omalla toiminnallaan, vahvistaen näin asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Yhteistyö maakunnallisen järjestöareenan, kumppanuuspöydän sekä järjestöjen ja seurakuntien ja yrittäjien ja palveluntuottajien kanssa.

Kuntayhteistyöllä tuetaan kuntien hyvinvointityötä sekä vahvistetaan kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyötä ja yhdyspintaa. Yhteistyötä vahvistetaan myös Keski-Suomen kuntien, hyvinvointialueen ja Keski-Suomen liiton yhteistyön puitesopimuksen sekä lain hyvinvointialueista (611/2021) edellyttämien yhteisten neuvotteluiden toteutumisella. Yhteistyön keskeisiä kohtia on rakenteet, yhteiset toimintamallit sekä sujuva tiedonkulku ja luottamuksen vahvistaminen.

Vuonna 2025 valmistellaan hyvinvointialueen vuosittain myöntämät järjestöavustukset päätöksentekoon sekä haetaan valtion ruoka-aputoiminnan valtionavustusta.

Järjestämislain mukaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut toteutetaan syksyllä 2025. Neuvotteluissa huomioidaan myös turvallisuuden näkökulma ja neuvotteluista puhutaan hytetu-neuvotteluina. Neuvotteluilla tuetaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman päivitystyötä sekä hyte-kerroin indikaattoreiden parantamiseen liittyvää yhdyspintatyötä. Myös yksityiset palveluntuottajat kutsutaan vuonna 2025 hytetu-neuvotteluihin. Hyvinvointialuelain 14 § mukaisia yhteistyöneuvotteluita valmistellaan alkuvuoteen 2026. Vuoden 2025 päivitetään Keski-Suomen kuntien, hyvinvointialueen ja Keski-Suomen liiton välinen puitesopimus yhteistyörakenteista ja toimintaperiaatteista.

2.2 JOHTAMISEN TUKIPALVELUT

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastuualueen talousarviosta

Johtamisen tukipalveluihin on keskitetty seuraavat hyvinvointialueen hallintotehtävät:

- hallintopalvelut
- talous- ja hankintapalvelut
- HR palvelut
- tietohallinto
- viestintäpalvelut
- tilapalvelut

Edellä mainittujen varsinaisten palvelualueiden lisäksi johtamisen tukipalveluiden vastuualueella on kaksi teknistä palvelualueita: 1) konsernipalveluiden yhteiset ja 2) valtion avustus toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen. Konsernipalveluiden yhteisiin on budjetoitu hyvinvointialueen johdon henkilöstökustannukset, hallinnon yhteisiä vuokratuloja sekä vähäinen määrärahavaraus toimialan kohdentamattomiin yhteisiin hankintoihin. Tämän lisäksi johtamisen tukipalveluihin on budjetoitu omana erillisenä yksikkönä toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen tarkoitettu valtion lisärahoituksen käyttö seurannan ja raportoinnin helpottamiseksi. Kyseinen yksikkö on määräaikainen vuoden 2025 loppuun saakka. Aluehallitus päättää käyttösuunnitelman yhteydessä ko. varauksen kohdentamisesta. Talouden sopeuttamistoimenpiteenä johtamisen tukipalveluiden organisoitumista muutetaan, minkä seurauksena vastuualueelta lakkautetaan yksi palvelujohtajan tehtävä.

Talouden tavoitteet

TA2025 Johtamisen tukipalvelut, 1 000 €	Hallinto- palvelut	Talous- ja hankinta- palvelut	HR-palvelut	Tieto- hallinto	Viestintä	Tila- palvelut	Rahoitus ja vastuut	Konserni- palvelut yhteiset	Valtion avustus toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen	Vastuualue yhteensä
TOIMINTATULOT	15	120	18 305	68 465	0	117 725	10 600	0	7 089	222 318
josta sisäiset toimintatulot	0	0	14 245	66 535	0	115 123	10 600	0	0	206 503
TOIMINTAMENOT	-8 491	-10 693	-39 048	-58 341	-1 470	-100 900	0	-1 131	-7 089	-227 163
josta sisäiset toimintamenot	-1 005	-1 863	-4 847	-1 462	-445	-10 453	0	-367	0	-20 441
TOIMINTAKATE (sitova)	-8 476	-10 573	-20 743	10 124	-1 470	16 825	10 600	-1 131	0	-4 845

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025 Johtamisen tukipalvelut, HTV	Hallinto- palvelut	Talous- ja hankinta- palvelut	HR-palvelut	Tieto- hallinto	Viestintä	Tila- palvelut	Rahoitus ja vastuut	Konserni- palvelut yhteiset	Valtion avustus toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen	Vastuualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	62	63	347	115	11	42	0	2	0	640
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	0	2	2	0	0	0	1	0	5
Henkilötyövuodet, yhteensä	62	63	348 *	117	11	42	0	3	0	646

* HR-palveluiden henkilötyövuosisiluku ei sisällä aluevaltuuston 10.12.2024 päättämän lisämäärärahan vaikutusta henkilötyövuosiin

2.2.1 Hallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Hallintopalveluiden palvelualue vastaa hyvinvointialueen:

- hallinnollisten prosessien toimivuudesta ja kehittämisestä
- asiakirjahallinnosta
- johtamisen ja päätöksenteon tuesta
- oikeudellisista palveluista
- sopimusten hallinnasta

Yleishallinto

Hallintopalvelujen vastuulla ovat hyvinvointialueen toimielinten valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, luottamushenkilörekisteri sekä hallinnon sihteeripalvelut ja kokousjärjestelyt. Hallintopalveluissa laaditaan aluevaltuuston, aluehallituksen ja muiden toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat.

Hallintopalveluissa ovat hyvinvointialueen demokratiatoiminnot, sillä aluevaltuuston, aluehallituksen, lautakuntien, jaostojen, vaikuttamistoimielinten ja TKKI-neuvottelukunnan tarvitsemat määrärahat ovat hallintopalvelujen budjetissa.

Hallintopalveluiden budjettiin sisältyy määräraha, jolla hakemuserusteisesti voidaan tukea taloudellisesti valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmiä edistävät hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Vuoden 2025 määräraha on 1 000 € / valtuutettu eli 69 000 €. Lisäksi hallintopalveluiden määrärahaan on 650.000 euron varaus tarkemmin kohdentamattomaan aluehallituksen varamäärärahaan sekä 350.000 euron määräraha aluevaalien järjestämiseen.

Hallintopalvelut tuottavat vahvaa tukea hallinnollisten prosessien koordinointiin organisaatiossa. Hallintopalvelut tarjoavat asiantuntemusta ja tukeaan erityisesti ylimmälle johdolle hallinnollisissa asioissa, mutta tukevat, ohjaavat ja neuvovat myös muita esihenkilöitä ja ammattilaisia hallinnollisten asioiden hoitamisessa.

Asiakirjahallintopalvelut

Hyvinvointialueen tietoaaineistojen hallinta kohdistuu tällä hetkellä analogiseen tietoaaineistoon ja digitaaliseen tietoaaineistoon. Asiakirjahallintopalvelut vastaavat hyvinvointialueen asiakirja-aineiston säilyvyydestä ja käsittelystä asiakirjan koko elinkaaren ajan sekä tietopalvelusta yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa. Tehtävät toteutetaan kirjaamisen, rekisteröinnin, säilytysaikojen määrittelyn, määräajan säilytettävien asiakirjojen hävittämisen, järjestämisen, luetteloinnin, kuvailun ja arkistoinnin avulla. Asiakirjahallinnon ohje valmistellaan päätöksentekoon alkuvuoden 2025 aikana.

Kirjaamo vastaanottaa hyvinvointialueelle saapuvan virallisen postin ja kirjaa asiakirjat saapuneeksi Dynasty10-asianhallintajärjestelmään käsittelyprosessin mukaisesti. Asiakirjojen käsittelyprosessia ohjaa tiedonohjaussuunnitelma, jonka luominen ja päivittäminen on asiakirjahallintopalveluiden vastuulla. Asiakirjahallintopalvelut vastaavat ja tukevat omalta osaltaan hyvinvointialueen tiedonhallintaa. Hyvinvointialueen tiedonhallintamalli valmistellaan päätöksentekoon alkuvuodesta 2025.

Oikeudelliset palvelut

Oikeudelliset palvelut ovat sisäistä neuvontapalvelua päätöksenteon ja johtamisen tueksi. Lisäksi tehtävänä on hyvinvointialueen sopimusten hallintaan liittyvät prosessiohjaus, sopimushallinnan ohjeen ylläpitäminen ja Cludia-sopimushallintajärjestelmä.

Oikeudelliset palvelut vastaavat myös aluevaalilautakunnan toiminnasta ja aluevaalien järjestämisestä yhdessä muiden hallintopalveluiden yksiköiden kanssa. Vuonna 2025 järjestetään aluevaalit, jonka johdosta vaalien kustannukset ovat erityisiä kustannuksia vaalivuodelle. Valtiovarainministeriön suosituksen mukaan vaalien keskeisiä kustannuksia ovat kunnille maksettavat korvaukset 1,4 euroa / alueen äänioikeutettu.

Tietosuojapalveluissa seurataan ja tuetaan tietosuojasääntöjen noudattamista koko organisaatiossa ja toimitaan rekisteröityjen yhteystahona. Tietosuojapalvelut raportoivat tietosuojaan tilanteesta tietotilinpäätöksen kautta. Tietosuojavastaava tekee yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa ja toimii valvontaviranomaisen yhteyshenkilönä.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen toiminta perustuu hyvinvointialuelain (611/2021) 51 pykälään, minkä mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaa sisäisen tarkastuksen toimintaohje.

Sisäinen tarkastus on riippumaton, aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto, jonka tarkoituksena on strategiaan perustuen tukea tuloksellisuuden, vaatimustenmukaisen toiminnan, omaisuuden turvaamisen sekä johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuuden kehittämistä.

Sisäinen tarkastus edistää toiminnallaan hyvinvointialuekonsernin ennakoivaa ja tuloksellista riskienhallintaa, väärinkäytösmahdollisuuksien ennaltaehkäisyä ja havaitsemista sekä eettisen johtamiskulttuurin kehittämistä.

Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan suorassa alaisuudessa ja raportoi hyvinvointialuejohtajalle ja aluehallitukselle. Sisäisen tarkastuksen organisaatioon kuuluu myös aluehallituksen alainen sisäisen tarkastuksen jaosto. Sisäisen tarkastuksen määräraha sisältyy hallintopalveluiden talousarvioon.

Talouden tavoitteet

Hallintopalvelut (1000 €)	1100 Muu yleishallinto	1101 Oikeudelliset ja hankintapalvelut	1103 Hallintopalvelut yhteiset	1104 Konsernipalveluiden hallintopalvelut	1105 Pelastuslaitoksen hallintopalvelut	1106 Soten hallintopalvelut	1107 Asiakirjahallinto palvelut	1108 Toimielimet	1109 Sisäinen tarkastus	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	-40	-1 276	-404	-273	-358	-851	15	-2 690	-249	15
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-7	-731	-731	-37	-11	-34	-185	0		-7 487
TOIMINTAMENOT SISÄISET										-1 005
TOIMINTAKATE	-47	-1 276	-1 135	-310	-369	-885	-1 517	-2 690	-249	-8 476

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Toiminnan painopisteenä vuonna 2025 on kirkastaa hallintopalveluiden vastuulla oleva tehtäväalue ja tehtäväalueen rajaukset muihin toimijoihin. Lisäksi painopisteenä on vakiinnuttaa näin luodut palvelukuvaukset ja toimintamallit, millä tavoitellaan hyvään palveluun perustuvaa hallintopalveluiden kokonaisuutta, joka tukee palveluiden järjestämistä ja tuottamista hyvinvointialueella.

Lisäksi keskeisenä painopisteenä on kehittää hyvinvointialueen asianhallintaa ja vakiinnuttaa Dynasty10-asianhallintajärjestelmän käyttöä edelleen vuonna 2025 sekä ottaa Dynasty10-asianhallintajärjestelmän sähköinen asiointipalvelu mahdollisimman laajasti käyttöön.

Analogisen tietoaaineiston seulontaa ja digitointia jatketaan ja tilaratkaisuja valmistellaan. Keskeisten ohjeasiakirjojen valmistelua (asiakirjahallinnon ohje, tiedonhallintamalli) tehdään vuoden 2025 alkupuolella. Tiedonohjaussuunnitelman päivittäminen jatkuu asiakirjahallintopalveluiden toimesta. Asiakirjahallinnon vastuulla on asiakirjojen käsittelyn ohjeistus hyvinvointialueen tasolla.

Aluevaalit toteutetaan yhdessä kuntien kanssa keväällä 2025. Hallintopalvelut vastaavat toimielinten luottamushenkilöiden perehdyttämisestä ja perehdytystä antaa lähtökohtaisesti hyvinvointialueen oma henkilöstö.

Hallintopalvelujen sihteerityön selvitys valmistui vuoden 2024 aikana. Selvityksessä kuvataan ja laaditaan ehdotus hallinnon sihteerityöstä eli määritellään, mitä sihteerityötä hallintopalveluista tuotetaan sekä miten tarvittava hallinnon sihteeripalvelu organisaatiossa järjestetään. Tavoitteena on, että sihteerityön selvityksen perusteella luotua toimintamallia ryhdytään toteuttamaan vuoden 2025 aikana.

Vuoden 2025 talousarvioon sisältyvä merkittävin talouden sopeutustoimenpide on hallinto henkilöstön vähentäminen yhteensä 5 henkilöllä.

2.2.1.1 Hallintopalvelut yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hallintopalveluiden painopistealueena on hyvän hallinnon toteuttaminen ja tukeminen hyvinvointialueella sekä toimielintyöskentelyn käytännön toteuttaminen. Vuoden 2025 erityisenä toimintona on aluevaalit ja niiden vaatimat järjestelyt sekä palvelualueen toiminnan uudelleen organisoituminen.

2.2.1.2 Konsernipalveluiden hallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Konsernipalveluiden hallintopalvelut tukee konsernipalveluiden johtoa sekä vastaa erityisesti aluevaltuuston, aluehallituksen, henkilöstöjaoston sekä TKKI-toimikunnan kokouksista. Palveluyksikkö tukee sekä toimielinten että viranhaltijoiden päätöksentekoa ja kehittää päätöksenteossa käytettäviä toimintamalleja ja -järjestelmiä. Lisäksi palveluyksikkö on keskeisesti mukana aluevaalien toteuttamisen järjestelyissä.

2.2.1.3 Pelastuslaitoksen hallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Pelastustoimialan hallintopalveluihin sijoittuu toimialan keskitetty sihteeripalvelu. Toiminnan painopisteitä ovat yleishallinnon ja sopimushallinnan prosessien tuki johtamiseen ja päätöksentekoon, vastuu toimielinten kokousprosesseista sovitun työnjaon mukaisesti, henkilöstön turvallisuusverkkokorttien haku, luovutus ja sulkeminen sekä ostolaskujen tiliöinti, tarkastus ja toimialan sekä sairaankuljetuksen laskutusaineistojen kokoaminen.

Vuonna 2025 vakiinnutetaan ja kehitetään toimintaa, tuetaan kokousprosesseja oikea-aikaisesti vuosikelloon perustuen sekä tehdään laaja-alaista yhteistyötä hyvän hallinnon ja hallinnon prosessien tehokkaaksi toteutumiseksi. Jatketaan edelleen kiinteää yhteistyötä talouden palvelujen kanssa talouden prosessien tehokkaaksi toteutumiseksi.

2.2.1.4 Sosiaali- ja terveystoimialan hallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sosiaali- ja terveystoimialan hallintopalveluissa tuotetaan hallintopalveluja sosiaali- ja terveyspalveluille sekä toimielintyöskentelyyn. Sosiaali- ja terveyspalveluiden hallintopalveluiden toiminnassa korostuvat hallinnollisissa tehtävissä ja prosesseissa tukeminen, avustaminen ja koordinaatio toimialalla. Vahvaa hallintopalvelujen tukea tarjotaan erityisesti toimiala-, professio-, vastuualue- ja palvelujohdolle. Soten hallintopalvelut tukevat päätöksenteon valmistelu- ja täytäntöönpano tehtävissä sekä vastaavat myös koko organisaation vahingonkorvausasioiden valmistelusta. Lisäksi hallintopalvelut tarjoavat asianhallintajärjestelmän käyttäjätukea ja -perehdytystä sote-toimialalle ja avustavat erilaisten kokousten ja tilaisuuksien järjestämisessä.

Soten hallintopalveluissa vastataan lisäksi sen vastuulle kuuluvien toimielinten työskentelystä, joita ovat työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta, lasten, nuorten ja perheiden lautakunta, yksilöasianjaosto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Soten hallintopalveluissa huolehditaan asioiden aikataulutuksesta toimielimissä, asioiden valmistelun koordinoinnista sekä toimielinten kokoussihteerityöstä.

Toiminnan painopisteenä on rajapintojen kuvaaminen muiden toimijoiden kanssa sekä toiminnan vakiinnuttaminen ja resurssien oikea mitoitus ja kohdentuminen. Soten hallintopalveluihin työntekijät ovat siirtyneet hyvin moninaisilla tehtäväkuvilla riippuen luovuttavasta organisaatiosta. Soten hallintopalveluiden tiimin kehittäminen ja työnjako tiimin sisällä ovat edelleen käynnissä.

2.2.1.5 Asiakirjahallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Asiakirjahallintopalveluiden toiminta kattaa koko organisaation asiakirjoihin liittyvät käytännöt ja prosessit. Se vastaa hyvinvointialueen asiakirjojen elinkaaren hallinnasta ja siitä, että asiakirjat pysyvät muuttumattomana koko elinkaaren ajan. Asiakirjahallintopalvelut vastaa myös asiakirjojen saatavuudesta, eheydestä, löydettävyydestä ja hävittämisestä, joka edistää tehokasta tiedonhallintaa ja auttaa organisaatiota toimimaan sujuvasti. Vastuulla on hyvinvointialueen tietopalvelu.

Toiminnan kehittämisen painopisteitä vuodelle 2025 on asiakirjahallinnon ja tiedonhallinnan toimintaohjeen laatiminen, täytäntöönpano sekä tiedonhallintamallin laadinta. Arkistotilojen osalta jatketaan selvitystyötä. Tavoitteena on digitoida edelleen terveydenhuollon

tietoaineistoa vähintään 500 hyllymetriä. Uutena projektina aloitetaan sosiaalihuollon lastensuojelun ja perheoikeudellisten pitkään ja pysyvästi säilytettävien valmiiksi seulottujen asiakasasiakirjojen digitointi.

2.2.1.6 Oikeudelliset palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Oikeudelliset palvelut antavat johtamisen ja päätöksenteon tueksi oikeudellista asiantuntemusta sisältävää palvelua kaikille hyvinvointialueen toimialoille sekä toteuttavat tietosuojan asiantuntijatehtäviä.

Oikeudellisten palvelujen tehtävänä on hyvinvointialueen sopimusten hallinta: prosessiohjaus ja järjestelmävastuu. Oikeudelliset palvelut huolehtii hyvinvointialueen sopimushallinnan ohjeiston ajantasaisuudesta ja täydentämisestä. Vuoden 2025 avataan sopimusvastuuhenkilön verkkokoulutus ja valmistellaan ensimmäinen sopimustenhallinnan, -vastuiden ja -valvonnan suunnitelma.

Oikeudelliset palvelut vastaa yhdessä konsernipalveluiden hallintopalveluiden kanssa myös aluevaalilautakunnan toiminnasta ja aluevaalien järjestämisestä.

2.2.1.7 Sisäinen tarkastus

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sisäinen tarkastus toimii objektiivisesti ja riippumattomasti hyvinvointialuejohtajan suorassa alaisuudessa ja raportoi hyvinvointialuejohtajalle ja aluehallitukselle, ja se sijaitsee hallintopalveluiden palvelualueella. Sisäisen tarkastukseen kuuluu aluehallituksen alainen sisäisen tarkastuksen jaosto.

Sisäinen tarkastus tukee hyvinvointialueen johtoa sisäisen valvonnan toteuttamisessa arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehokkuutta, toimivuutta ja riittävyttä tavoitteenaan riski- ja valvontatietoisuuden tuottaminen ja lisääminen. Sisäinen tarkastus laatii vuotuisen suunnitelman toiminnalleen.

2.2.1.8 Toimielimet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toimielimiin kuuluvat kaikki hallintosäännön mukaiset toimielimet ja vaikuttamistoimieliimet, joita on yhteensä 16. Toimielimet toteuttavat pääsääntöisesti hallintosäännössä määrättyjä tehtäviä. Toimielinten toiminnasta aiheutuvat kustannukset eli kokouspalkkioiden, matkakorvausten sekä ostopalvelujen kustannukset muodostavat keskeisimmät menoerät.

2.2.1.9 Muu yleishallinto

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Muussa yleishallinnossa on kirjattuna mm. museotoimikunnan toiminta ja määrärahat.

2.2.2 Talous- ja hankintapalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Talouspalvelut-palvelualue on aiemmin jakautunut neljään palveluyksikköön: talouden konsernipalvelut, laskentapalvelut ja talousjohtamisen tuki, maksuliikepalvelut ja asiakasmaksut. 1.1.2025 alkaen palvelualueelle siirtyvät myös hankintapalvelut hallintopalvelujen palvelualueelta ja palvelualueesta tulee talous- ja hankintapalvelut. Hankintapalveluista tulee uusi palveluyksikkö.

Talouspalvelujen tehtävänä on tuottaa hyvinvointialueen taloushallinnon ja talouden johtamisen tuen palvelut kaikissa talouden osa-alueissa. Talouspalvelut tuottavat ja hankkivat hyvinvointialueen tarvitsemat taloushallinnon ja strategisen laskentatoimen palvelut ja toimivat johdon ja päätöksenteon tukena. Talouspalvelut vastaavat talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman valmisteluprosessista ja talouden seurantatietojen raportoinnista sekä organisaation sisäisestä laskennasta. Osana talouden peruspalveluja talouspalvelut huolehtivat rahoitussuunnitelmasta, maksuvalmiudesta, omaisuuden hallinnasta, laskutuksesta ja rahaliikenteestä sekä talouden prosesseihin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamisesta – kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä, veroasioista, perinnän tehtävistä ja talouteen liittyvästä viranomaisraportoinnista yhteistyössä palvelukeskuksen kanssa. Keski-Suomen hyvinvointialueen taloushallinnon peruspalvelut tuottaa Monetra Keski-Suomi Oy.

Talouden palvelujen kokonaisuuden hallinta on keskitetty talouden palveluihin, mutta tehtäviä hoidetaan osittain myös muualla hyvinvointialueen organisaatiossa. Talouspalvelujen

toimintoja kehitetään yhdessä hyvinvointialueen muun organisaation kanssa siten, että palvelut vastaavat perustoiminnan ja toimintaympäristön muuttuvia tarpeita.

Hankintapalvelut tukevat hyvinvointialueen hankintojen suunnittelua koordinoimalla vuosittaisen hankintasunnitelman sekä pidemmän taloussuunnittelukauden suunnitelman, sekä hyvinvointialueen hankintaohjelmalla ja -ohjeella. Hankintapalvelut ovat toteuttamassa kilpailutuksia kaikilla muilla palvelualueilla tietohallinnon hoitaessa kilpailutukset itsenäisesti.

Vuoden 2025 talousarvio sisältää määrärahat talous- ja hankintapalvelujen henkilöstösuunnitelman mukaisiin henkilöstömenoihin, sopimukseen perustuvaan palvelujen ostoon sekä muihin välttämättömiin menoihin kuten perintäprosessiin liittyviin viranomaismaksuihin. Talouden sopeuttamistoimenpiteinä kaksi vapautuvaa tehtävää jätetään täyttämättä vuonna 2025 henkilöstösuunnitelman mukaisesti ja palvelujen ostoja vähennetään vuoden 2024 arvioidusta tasosta.

Talouden tavoitteet

Talous- ja hankintapalvelut (1000 €)	1110 Talouden konsernipalvelut	1111 Laskentapalvelut ja talousjohtamisen tuki	1112 Maksuliikepalvelut	1113 Asiakasmaksut	1114 Talouspalvelujen yhteiset	1115 Hankintapalvelut	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET			120				120
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-418	-924	-1 039	-825	-5 085	-539	-8 830
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-173		-22	0	-1 558	-109	-1 863
TOIMINTAKATE	-591	-924	-940	-825	-6 644	-648	-10 573

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Talouspalvelujen toiminnan painopistealueena kaikissa palveluyksiköissä vuonna 2025 on hyvinvointialueen talouden prosessien sujuvoittaminen ja tehostaminen yhteistyössä muun organisaation ja Monetra Keski-Suomi Oy:n kanssa sekä talouden tietojärjestelmien käytävyyden ja toimintavarmuuden edelleen kehittäminen. Tämä koskee sekä talouden päivitysprosesseja (laskutus- ja maksuliikeprosessit) että talouden raportoinnin, ennustamisen ja taloussuunnittelun prosesseja ja toimintatapoja. Käynnissä olevien asiakas- ja potilastietojärjestelmäprojektien käyttöönottojen vaikutukset talouden prosesseihin suunnitellaan ja huomioidaan osana prosessien kehitystä.

Prosessien ja järjestelmien kehittämistyö liittyy useamman hyvinvointialueen kriittisen menestystekijän toteuttamiseen (tieto, henkilöstö, kumppanuus ja uudistuminen) ja työllä tavoitellaan myös toiminnan vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden strategisen tavoitteen toteutumista. Prosessien tehostaminen on välttämätöntä myös talouden sopeuttamiseksi hyvinvointialueen rahoituksen vaatimaan tasoon.

Talouden peruspalvelujen tuottajan Monetra Keski-Suomi Oy:n kanssa tehdään yhteistyössä pitkäjänteistä toiminnan ja tuottavuuden kehittämistä kumppanuusmallin mukaisesti.

Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen päättämisen ja palveluiden kotiuttamisen vaikutukset talouden prosesseihin suunnitellaan ja toteutetaan viimeisen vaiheen osalta.

Vuonna 2025 tavoitellaan työpanoksen vähentämistä prosessien tehostamisen myötä. Vuoden 2024 aikana talouspalveluista on jätetty täyttämättä 3 vapautunutta tehtävää ja

henkilöstösuunnitelma sisältää edelleen suunnitelman 2 vapautuvan tehtävän täyttämättä jättämisestä vuonna 2025. Suunnitellut henkilöstövähennykset toteutetaan luontaista poistumaa hyödyntämällä.

2.2.2.1 Talouspalvelujen yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Talouspalvelujen yhteiset on tekninen palveluyksikkö ja toimipiste, jossa käsitellään sellaiset talouspalvelujen yhteiset menot, joita ei voida kohdistaa vain tietyille palveluyksiköille.

2.2.2.2 Talouden konsernipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Talouden konsernipalvelut ja yhteiset prosessit-palveluyksikön tehtävänä on huolehtia hyvinvointialuetasoisien talouden toimintaprosessien ohjauksesta sekä prosessien ja välineiden (talouden tietojärjestelmät) kehittämisestä.

Hyvinvointialuetasoisia talouden prosesseja ovat mm. talousarvio ja investointien suunnittelu, rahoitus, sisäisen laskennan prosessi ja kokonaisuudenhallinta sekä kustannuslaskenta, palvelujen hinnoittelu, tuotteistus ja datanhallinta, hyvinvointialuetasoinen talouden seuranta ja raportointi, tietotuotanto ja tiedolla johtamisen tuki talouden osalta, automatisoitu talousraportointi, talouden kokonaiskuvan ylläpito – trendit ja ennusteet, kirjanpito ja ulkoistettujen palveluiden ohjaus ja laadunseuranta.

Talouspalvelujen toiminnan painopistealueena kaikissa palveluyksiköissä vuonna 2025 on hyvinvointialueen talouden prosessien sujuvoittaminen ja tehostaminen yhteistyössä muun organisaation ja Monetra Keski-Suomi Oy:n kanssa sekä talouden tietojärjestelmien käytettävyyden ja toimintavarmuuden edelleen kehittäminen. Tämä koskee sekä talouden päivitysprosesseja (laskutus- ja maksuliikeprosessit) että talouden raportoinnin, ennustamisen ja taloussuunnittelun prosesseja ja toimintatapoja. Käynnissä olevien asiakas- ja potilastietojärjestelmäprojektien käyttöönottojen vaikutukset talouden prosesseihin suunnitellaan ja huomioidaan osana prosessien kehitystä.

Talouden konsernipalveluissa tavoitteena on hyvinvointialuetasoisien prosessien ja toimintamallien sekä talouden tietojärjestelmien kehittäminen edelleen talouden suunnitteluun, raportointiin ja ennustamiseen liittyen. Tavoitteena on vakaa, luotettava raportointi- ja ennustemalli ja tiedon luotettavuuden varmistaminen sekä talouden tietojärjestelmien käytettävyyden ja vakauden parantaminen edelleen.

2.2.2.3 Laskentapalvelut ja talousjohtamisen tuki

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Laskentapalvelut ja talousjohtamisen tuki-palveluyksikön tehtävänä on tuottaa johtamisen tuen palvelua hyvinvointialueen toimialoille sekä huolehtia toimialojen osuuden toteuttamisesta ja koordinoinnista hyvinvointialueen talouden prosesseissa.

Lisäksi yksikön tehtävänä on talouden tuki ja yhteistyö toimialojen ja vastuualueiden kanssa myös muutos- ja kehittämishankkeissa sekä tarvittavien laskelmien, selvitysten ja analyysien toteuttaminen sekä muu johtajien ja esihenkilöiden tarvitsema talousjohtamisen tuki toimialoilla.

Laskentapalveluiden ja talousjohtamisen tuen osalta painopiste on sen varmistamisessa, että pystymme tuottamaan riittävää, laadukasta ja organisaation välttämättömiä tarpeita vastaavaa talouden johtamisen tukea siitä huolimatta, että palveluun käytettävissä oleva resurssi on rajallinen. Painopistealueena on erityisesti talouden tasapainotusohjelman toteutumisen varmistaminen ja tuki seurannan keinoin sekä koko organisaation kustannustietoisuuden lisääminen ja tuki taloudellisten toimintatapojen tunnistamiseen ja johtamiseen.

2.2.2.4 Maksuliikepalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Maksuliikepalvelut-palveluyksikön tehtävänä on hyvinvointialueen omana toimintana tuottamien talouden päivittäispalveluiden toteuttaminen. Päivittäispalveluihin kuuluvat esim. laskutuksen valmistelevat tehtävät muun laskutuksen kuin asiakasmaksujen laskutuksen osalta, ostolaskujen käsittelyyn ja käsittelyprosessiin liittyvät tehtävät sekä maksukäytäntöihin ja hyvinvointialueen rahaliikenteen hoitoon tehtäviä.

Maksuliikennepalvelujen kokonaisuudenhallinta on keskitetty talouden palveluihin, mutta tehtäviä hoidetaan osittain myös muualla hyvinvointialueen organisaatiossa sovitun työnjaon mukaisesti. Sosiaalipalvelujen maksuliikenne liittyen yksittäisten asiakkaiden palveluihin liittyen hoidetaan sote-toimialalla. Lisäksi ostolaskujen käsittelyä ja myyntilaskutusaineistojen valmistelua tehdään osittain palveluissa.

Maksuliikepalveluissa on päästy hyvään alkuun prosessien sujuvuuden parantamisessa ja prosessien kehittämisessä automatiikkaa ja robotiikkaa hyödyntämällä. Tätä kehitystyötä jatketaan vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on edelleen palvelutuotannon tuottavuuden parantaminen ja hyvinvointialuetasoisesti työpanoksen vähentäminen luontaista poistumaa hyödyntämällä.

2.2.2.5 Asiakasmaksut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Asiakasmaksut- palveluyksikön tehtävänä on asiakasmaksujen prosessin hallinta ja kehittäminen hyvinvointialueella sekä asiakasmaksujen laskutus ja siihen liittyvä palvelu siltä osin, kun laskutusta toteutetaan hyvinvointialueen omana toimintana.

Asiakasmaksujen laskutuksen toteutus on organisoitu siten, että talouspalvelujen asiakasmaksut-yksikössä hoidetaan terveydenhuollon asiakasmaksujen laskutus. Koti- ja asumispalveluiden ja sosiaalipalveluiden asiakasmaksujen laskutus hoidetaan sovitun työnjaon mukaan palveluissa.

Asiakasmaksujen laskutuksen ja siihen liittyvän asiakaspalvelun sujuvuutta on haastanut usean erillisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän järjestelmäympäristö. Sitä mukaa kun järjestelmien yhtenäistäminen etenee, päästään myös laskutuksen prosessia yhtenäistämään ja sujuvoittamaan. Prosessin tehostamiseen on valmistauduttu keskittämällä asiakasmaksujen esijärjestelmissä tehtävä laskutuksen valmistelutyö ja asiantuntijatehtävät kokonaan hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi syksyn 2024 aikana, kun liikkeenluovutus Monetra Keski-Suomi Oy:stä toteutui 1.9.2024. Muutoksen tavoitteena oli se, että laskutuksen esijärjestelmissä tehtävä laskutustyö on yhtenä kokonaisuutena hyvinvointialueen omana toimintana ja prosessin yhdyspinta Monetra Keski-Suomi Oy:n kanssa on selkeä. Tällä muutoksella tavoitellaan myös parempaa ja selkeämpää asiakaspalvelua potilasasiakkaillemme. Prosessin uudistamista jatketaan ja sen myötä tavoitellaan myös työpanoksen vähentämistä luontaista poistumaa hyödyntämällä.

Vuoden 2025 keskeisenä painopistealueena asiakasmaksujen laskutuksessa on Pohjoisen Keski-Suomen potilastietojärjestelmän harmonisoinnin ja uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönottoon osallistuminen. Tietojärjestelmämuutoksista seuraavat laskutusprosessien muutokset suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä käyttöönottoprojektin ja muun organisaation kanssa. Prosessien muutoksilla on toteutuessaan todennäköisesti vaikutuksia myös työnjakoon ja tehtävien resursointiin, nämäkin muutokset suunnitellaan yhteistyössä muun organisaation kanssa. Muutoksista mahdollisesti seuraavat määrärahojen siirtotarpeet hyvinvointialueen toimialojen tai vastuualueiden välillä valmistellaan siten, että ne voidaan huomioida tarvittaessa keväällä esitettävissä talousarvion teknisissä muutoksissa.

2.2.2.6 Hankintapalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hankintapalvelut on hankintalain mukainen julkisten hankintojen asiantuntijayksikkö, joka vastaa keskitetystä tavara- ja palveluhankintojen toteuttamisesta sekä hankintasopimusten seurannasta hyvinvointialueen hankintastrategian ja hankintaohjeen sekä julkisia hankintoja koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti. Hankintojen päätösoikeudet on määritelty hallintosäännössä. Hankinnat toteutetaan tarpeisiin perustuen ja myönnettyjen määrärahojen mukaisesti.

Hankintapalveluissa painopiste on vuoden 2025 hankintasuunnitelman mukaisten kilpailutusten toteuttamisessa ja hankintojen strategisen suunnittelun vahvistamisessa.

2.2.3 HR-palvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

HR-palvelut tukevat strategisen henkilöstöjohtamisen toteuttamista hyvinvointialueella. HR-palvelut vastaavat henkilöstöjohtamisen kokonaisuudesta painopisteenään HR-asiantuntijapalvelut, palvelussuhde-, henkilöstöresurssi ja varahenkilöstö-, työhyvinvointi- sekä henkilöstön osaamisen ja kehittämisen palvelut. Toimimme vahvassa yhteistyössä ydintoiminnan kanssa ja tuotamme palvelutoimintaa strategian toteuttamiseksi.

Henkilöstöresurssipalvelut koostuvat rekryointipalveluista, tulijan ja lähtijän palveluista, perehtymisen ja perehdyttämisen palveluista sekä henkilöstösuunnittelupalveluista. Henkilöstöresurssipalvelut tarjoavat keskitettyä hyvinvointialuetasoisia palvelua esihenkilöille, työntekijöille ja työnhakijoille. Palveluilla tuetaan työsuhteen elinkaarimallin mukaisesti henkilöstösuunnittelussa, rekryointiprosessissa sekä perehtymisen ja perehdyttämisen prosessissa. Työnantajamielikuvaan ja henkilöstön saatavuuteen vaikutetaan mm. rekryointimarkkinoinnin, kansainvälisen rekrytoinnin kehittämisen ja oppilaitosyhteistyön keinoin.

Varahenkilöstöpalvelut koostuvat hoidon ja hoivan varahenkilöstöstä, keikkatyöntekijöiden rekrytoinnista sekä alkuvuoden aikana kehitettävästä vuokratyövoiman hankinnan koordinoinnista ikääntyvien ja vammaisten palveluiden äkillisiin poissaoloihin. Vuokratyövoiman koordinoinnin tavoista sovitaan vastualueen kanssa yhdessä. Hoidon ja hoivan yksiköille tarjotaan ensisijaisesti hoitotyön ammattilaisten äkillisiin poissaoloihin varahenkilöstön hoitotyön tekijöitä, keikkatyöntekijöitä sekä em. vastuualueelle viimeisenä vaihtoehtona vuokratyövoiman hakua. Palveluilla tuetaan yksiköiden esihenkilöitä tarjoamalla tukea sijaishallintaan sekä mahdollistetaan varahenkilöille laajentaa osaamista työskentelemällä erilaisissa työyksiköissä. Varahenkilöstöä laajennetaan suunnitelmallisesti aluevaltuuston myöntämän miljoonan euron lisärahoituksen puitteissa.

Palvelussuhdepalvelut ja HR-asiantuntijapalvelut sisältävät HR-järjestelmiin, työ- ja virkaehtosopimukseen sekä paikallisiin sopimukseen liittyviä palveluita sekä näiden soveltamisen asiantuntijatuena. Palveluissa vastataan myös palkkausjärjestelmien kehityksestä ja tuetaan palkan määräyksissä sekä varmistetaan osaltaan palkanmaksutietojen oikeellisuutta.

Henkilöstön **osaamisen ja kehittämisen palvelut** tarjoavat koulutuksellisia ja osaamisen kehittämiseen liittyviä palveluita. Ydintehtävänä on tukea vastuu- ja palvelualueita. Teemme yhteistyötä oppilaitosten ja muiden koulutukseen ja osaamiseen liittyvien sidosryhmien kanssa. Osaamisen ja koulutuksen hallinnan palvelut, osaamisen ennakkoinnin, varmistamisen ja ylläpitämisen palvelut ovat osana jatkuvaa oppimista. Henkilöstölle järjestetään koulutusta keskitetysti koulutussuunnitelmiin perustuen. Tuemme esihenkilöitä heidän työntekijöidensä urapolun etenemisen suunnitelmissa ja toteutuksessa työn vaatimusten mukaisesti. Opiskelijatoimintaa (ammattillinen toinen aste, ammattikorkeakoulut, yliopistot) koordinoidaan oppilaitosyhteistyönä. Oppisopimustoiminta ja opinnollistaminen ovat käytössä. Lääkärikoulutuksen hajautettu perusopetus ja erikoistumiskoulutuskoordinointi on osa henkilöstön ja kehittämisen palveluita.

Työhyvinvointipalvelut tuottavat työhyvinvointia ja työkykyä tukevia palveluita sekä työturvallisuutta ja terveellisiä työolosuhteita vahvistavia työsuojelupalveluita työntekijälle, esihenkilölle ja johdolle sekä työyhteisöille. Aktiivisen tuen toimintamalli työkykyjohtamisessa sisältää varhaisen ja tehostetun vaiheen sekä työhön paluun tuen. Vastaamme työterveyshuollon palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä. Seuraamme vaikuttavuutta henkilöstökokeman ja työhyvinvoinnin ja työkyvyn sekä turvallisuuden tilannetta kuvaavilla mittareilla ja raporteilla. Kehitämme toimintaamme ennakoivasti ja ratkaisukeskeisesti verkostoyhteistyössä ja kehittämishankkein työterveyden, Kevan, Kelan, Työterveyslaitoksen ja oppilaitosten kanssa.

Talouden tavoitteet

HR-palvelut (1000 €)	1120 HR palvelut, yhteiset	1121 Henkilöstöresurssi palvelut	1122 Palvelussuhde palvelut	1123 Työhyvinvointi palvelut	1124 Henkilöstön osaamisen ja kehittämisen palvelut	1125 HR asiantuntija palvelut	1126 Varahenkilöstö	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET				3 100	960			4 060
TOIMINTATULOT SISÄISET							14 245	14 245
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-5 866	-1 152	-1 118	-8 528	-1 524	-789	-15 224	-34 201
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-4 634	0	-20	0	-151	-9	-32	-4 847
TOIMINTAKATE	-10 500	-1 152	-1 139	-5 428	-714	-798	-1 011	-20 743

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Hyvinvointialueen ensimmäinen henkilöstöohjelma vuosille 2023–2025 hyväksyttiin aluehallituksessa 2023. Henkilöstöohjelma toimii henkilöstöjohtamisen työkaluna. Kehittämiskohdeet strategiakaudelle ovat: lähijohtamisen kehittäminen, työvoiman hankinnan kehittäminen, palkitsemisen kehittäminen, työhyvinvointia ja työolosuhteita tukevien käytäntöjen kehittäminen sekä resurssisuunnittelun kehittäminen.

Varsinainen toteutus tapahtuu priorisoimalla ja ryhmittämällä kehitystoimenpiteitä koko ohjelmakaudelle. Ryhmittely on tehty HR:n vetämänä ja siitä päättävät johtoryhmä ja aluehallitus. Kehitystoimenpiteiden toteuttaminen edellyttää, että niille määritellään kotipesä ja

”prosessin omistaja”, jonka tavoitteisiin ja työsuunnitelmaan tehtävä sisältyy. Henkilöstöohjelma on kehys, jota tarkennetaan kunkin teema-alueen ”omistajan” ja hänen vetämänsä tiimin sekä yhteistyöverkoston toimesta. Henkilöstöohjelman toteuttamista ohjaa henkilöstöjaosto. Henkilöstöohjelman mukaisten kehittämishankkeiden/-projektien toteuttaminen ohjaa HR-palveluiden toimintaa. Painotuksia tulee myös tuottavuus- sekä uudistushankkeiden henkilöstön pitovoimatekijöiden uudistamisen -osa-alueesta, jonka keinot löytyvät myös henkilöstöohjelman kehittämishankkeiden sisältä.

Kansainvälisten asioiden koordinointi jatkuu hyvinvointialuetasoisesti ml. myös oppilaitosyhteistyö kansainvälisten hoitotyön ja lääketieteen opiskelijoiden osalta. Tavoitteena on edistää kieli- ja kulttuuritietoisien organisaation rakenteita ja toimintamalleja, tukea monikulttuuristen tiimien johtamiskäytänteitä sekä mahdollistaa tasavertainen työilmapiiri työyhteisöissä. Kielenoppimisen tukimuotoja kehitetään, huomioiden työyhteisöjen keskinäinen toimintavalmius sekä potilasturvallisuus. Kehitetään rekrytointikäytänteitä, jotka vastaavat tarpeisiin henkilöstöressurssien varmistamiseksi myös tulevaisuudessa.

Varahenkilöstön tavoitteena on turvata yksiköiden potilasturvallisuus tarjoamalla henkilöstöä yksikön äkillisiin poissaoloihin. Tavoitteena on vaikuttaa henkilöstökustannuksiin vähentämällä äkillisten poissaolojen lisäkustannuksia. Tulevaisuudessa henkilöstön määrää pyritään kasvattamaan, jotta yksiköiden tarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin. Toimintaa on mahdollista laajentaa myöhemmin koskemaan pidempiä poissaoloja, kuten vuosilomia ja perhevapaita. Lisäksi keikkatyönprosessia kehitetään koko hyvinvointialuetta palvelevaksi.

HR-palveluiden painopisteinä näiden erillisten kehitystoimenpiteiden lisäksi vuonna 2025 on:

- HR-prosessien sujuvuuden ja laadun kehittäminen sekä niiden toiminnallistaminen arkeen.
- HR-toimintamallien kehittäminen ja henkilöstökäytänteiden yhdenmukaistaminen työnantajalla. Paikannetaan, dokumentoidaan ja levitetään hyviä käytäntöjä.
- Henkilöstöressurssien suunnittelu Titanian-optimointiprojektilla jatkuu vuonna 2025. Pyrkimyksenä on automatisoinnin avulla säästää työvuorosuunnitteluun käytettyä työaikaa ja resurssin oikealaisella kohdentamisella saada aikaan kustannussäästöjä.
- Sote-sopimuksen liite- ja hinnoittelu-uudistus sekä Ls:n porraspalkkauudistus jatkuu vuonna 2025. Myös Hyvtesin palkkaus uudistus todennäköisesti alkaa.
- Palveluntuottajien, Työterveys Aalto Oy:n ja Monetra Oy:n, kanssa kustannusvaikuttavan toiminnan ja työnjaon kehittäminen.
- Työkykyjohtamiseen liittyvän tietojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto.
- Keskitetty koulustoitto ja työn kannalta välttämättömät koulutukset. Parannetaan esihenkilöiden ja koulutusten kirjaajien tukea Juureen automaattisesti liitymällä tulevien Oppiportin koulutusmerkintöjen avulla. Erityisenä painopisteenä on Hyvaks Akatemia, joka tarjoaa koulutuksia hyvinvointialueen vaatimaan sisältöosaamiseen ja muuttuvan työn hallintaan. Koulutuksen ja osaamisen hallinnan järjestelmän kehittäminen jatkuu edelleen.

- Perusterveydenhuollon ja sairaalapalvelujen lääkärikoulutuksen koordinoinnin tehostaminen. Lääkärikoulutuksesta tiedottamisen vahvistaminen ulkoisille ja sisäisille verkkosivuille.
- Käyttöön otetun organisaation yleisperehdytyksen toimintamallin vahvistaminen.
- Keikkalaisten perehtymisen toimintamallin kehitys ja käyttöönotto.
- Perehtymisen aikaisen osaamisen tunnistamisen vahvistaminen ja hyödyntäminen organisaation sisäisessä liikkuvuudessa.
- Johtamisen perehtymisen sisältöjen käyttöönoton vahvistaminen ja esihenkilöiden perehdytystilaisuuksien toimintamallin käynnistäminen.
- Perehdytysvastaavien toiminnan kehittäminen ja vastuutehtävän näkyvyyden vahvistaminen.
- Sujuvien ja hakijaystävällisten rekrytointiprosessien kehittäminen. Monipuolinen ja tavoittava rekrytointimarkkinointi.

Työterveys Aalto Oy:n ja Monetra Oy:n; kanssa tavoitellaan entistä sujuvamman ja kustannustehokkaamman prosessin ja työnjaon rakentamista. Kehittämistoimenpiteet sovitaan ja niitä seurataan säännöllisesti. Palkka- ja matkakeskuspalveluiden kustannuksiin vaikutetaan yhteistä prosessia kehittämällä.

Omaa palveluprosessia arvioidaan ja toimintatapoja sekä viestintää kehitetään tavoitteena prosessin digitalisointi/automatisointi niissä toiminnoissa, joissa se on mahdollista.

2.2.3.1 HR palvelut, yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

HR yhteisiin palveluihin sisältyvät HR-johtajan sekä järjestöjen (Tehy, Super, JHL, Jyty, Juko) pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten kustannukset.

2.2.3.2 Henkilöstöresurssipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Henkilöstöresurssipalvelut koostuvat rekrytointipalveluista, tulijan ja lähtijän palveluista, perehtymisen ja perehdyttämisen palveluista sekä henkilöstösuunnittelupalveluista. Henkilöstöresurssipalvelut tarjoavat keskitettyä hyvinvointialuetasoisia palvelua esihenkilöille, työntekijöille ja työnhakijoille.

Palveluilla tuetaan työsuhteen elinkaarimallin mukaisesti henkilöstösuunnittelussa, rekrytointiprosessissa sekä perehtymisen ja perehdyttämisen prosessissa. Keskitetyillä

rekrytoinnin sekä perehtymisen ja perehdyttämisen palveluilla varmistetaan hyvinvointialuetasosta kehittämistä ja vaikuttavuutta. Työnantajamielikuvaan ja henkilöstön saatavuuteen vaikutetaan mm. rekrytointimarkkinoinnin, kansainvälisen rekrytoinnin kehittämisen ja oppilaitosyhteistyön keinoin. Tulijan ja lähtijän palveluissa Novan henkilöstöpalvelupisteessä palvellaan työntekijöiden työsuhteen alkaessa ja päättyessä mm. kulkuoikeuksien ja työvälineiden osalta.

2.2.3.3 Palvelussuhdepalvelut ja HR asiantuntijapalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palvelussuhdepalvelut ja HR-asiantuntijapalvelut sisältävät HR-järjestelmiin, työ- ja virkaehtosopimukseen sekä paikallisiin sopimukseen liittyviä palveluita sekä näiden soveltamisen asiantuntijatuen. Palveluissa vastataan myös palkkausjärjestelmien kehityksestä ja tuetaan palkan määrittämisessä sekä varmistetaan osaltaan palkanmaksutietojen oikeellisuutta.

2.2.3.4 Työhyvinvointipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Työhyvinvointipalveluihin sisältyy työhyvinvointia ja työkykyä tukevia palveluita sekä työturvallisuutta ja terveellisiä työolosuhteita vahvistavia työsuojelupalveluita työntekijälle, esihenkilölle ja johdolle sekä työyhteisöille. Aktiivisen tuen toimintamalli työkykyjohtamisessa sisältää varhaisen ja tehostetun vaiheen sekä työhön paluun tuen. Vastaamme työterveyshuollon toiminnan vaikuttavuudesta ja kehittämisestä. Seuraamme vaikuttavuutta henkilöstökokeman, työhyvinvoinnin ja työkyvyn sekä turvallisuuden tilannetta kuvaavilla mittareilla ja raporteilla. Kehitämme toimintaamme ennakoivasti ja ratkaisukeskeisesti verkostoyhteistyössä ja kehittämishankkein työterveyden, Kevan, Kelan, Työterveyslaitoksen ja oppilaitosten kanssa.

Vuoden 2025 toiminnassa painottuvat erityisesti työkyvyn edistäminen ja työkykyjohtaminen varhaisen tuen vaiheessa. Tätä tuetaan edelleen muun muassa esihenkilövalmennuksin ja työkykyjohtamisen tietojärjestelmähankinnalla. Työkykyjohtamisen tietojärjestelmä mahdollistaa työntekijöiden työkyvyn ja työhyvinvoinnin seurantaan ja ylläpitoon liittyvien prosessien ja tietojen hallintaan ja digitalisointiin liittyvät toiminnot työntekijälle, esihenkilölle, johdolle ja työterveyshuollolle. Työkykyjohtamista tuetaan esihenkilövalmennuksin/-koulutuksin, työyhteisövalmennuksin sekä kohdennetuin kehittämishankkein verkostoyhteistyössä.

2.2.3.5 Henkilöstön osaamisen ja kehittämisen palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Henkilöstön osaamisen ja kehittämisen palvelut tarjoavat tukea hyvinvointialueellamme koulutuksellisissa ja osaamisen kehittämiseen liittyvissä asioissa. Osaamisen ja koulutuksen hallinnan palvelut, osaamisen ennakoinnin, varmistamisen ja ylläpitämisen palvelut ovat osana jatkuvaa oppimista.

Henkilöstölle järjestetään koulutusta keskitetysti koulutussuunnitelmiin perustuen. Laadimme hyvinvointialuetasoiset koulutusohjeet sekä yleisen koulutussuunnitelman ohjaamaan henkilöstön osaamisen kehittämistä. Hallinnoimme koulutukseen ja osaamiseen liittyviä järjestelmiä sekä tuemme palveluja verkko-oppimisessa ja oppimisalustojen käytössä. Tuemme esihenkilöitä heidän työntekijöidensä urapolun etenemisen suunnitelmissa ja toteutuksessa työn vaatimusten mukaisesti. Tuemme esihenkilöiden osaamisen kehittämisessä.

Opiskelijatoiminta (ammatillinen toinen aste, ammattikorkeakoulut, yliopistot) sisältää lääkärinkoulutuksen (hajautettu perusopetus, terveyskeskusopetusjaksot, amanuenssuurit, yleislääketieteen erityiskoulutus, erikoistumiskoulutus, laillistusprosessi) ja sitä koordinoidaan eri oppilaitos- ja sidosyhteistyönä. Myös oppisopimustoimintaa ja opinnollistamista koordinoidaan palveluistamme.

2.2.3.6 Varahenkilöstö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Varahenkilöstöyksikkö tukee hoidon ja hoivan yksiköitä niiden henkilöstön äkillisissä poissaoloissa. Tukemisessa on, vastuu- ja palvelualueista riippuen, käytössä kolme keskeistä väliettä:

1. Varahenkilöstön toimintaa laajennetaan vuoden aikana aluevaltuuston myöntämän miljoonan euron lisärahoituksen turvin. Ennen lisärahoituksen käyttöä rekrytoidaan loppusyksyn aikaiset, asumispalveluiden mitoituksen laskemisesta johtuneet, täyttämättä jääneet sijaisuudet ja vakituiset toimet. Miljoonan euron suuntaamisessa palvelualueille huomioidaan palveluyksiköissä tehdyt paikallisten sopimusten lisäkorvauksilla tehdyt vuorot (etenkin tupla- ja/tai hälytysrahat sekä ylityöt). Henkilöstöä vahvistetaan palvelualueille ja yksiköihin, joissa em. sopimusten mukaisia vuoroja on jouduttu paljon tekemään.

2. Keikkalaisten hankinnan tukea kehitetään yhdessä vastuu- ja palvelualueiden kanssa. Toiminnalle pyritään hakemaan malleja, jotka helpottavat esihenkilöitä keikkalaisen saamisessa, ellei varahenkilöä ole saatavilla.

3. Vuokratyövoiman hakemisen koordinointi äkillisissä poissaoloissa keskitetään ikääntyvien ja vammaisten palveluiden osalta varahenkilöstöyksikköön. Tämä on vaihtoehto, ellei varahenkilön lisäksi myöskään keikkalaista saada. Koordinoinnin mallit ja toimintatavat sovitaan yhdessä vastuualueen kanssa ja toiminta käynnistyy alkuvuodesta 2025. Muut vastuualueet eivät olleet loppuvuoden 2024 hoitajien vuokratyövoiman kilpailutuksessa mukana, eikä varahenkilöstöyksikkö osallistu ainakaan alkuvuoden 2025 tilanteessa niiden koordinoimiseen.

Yksikön kehittämisen tueksi käynnistyy ns. avainasiakasryhmä, johon on koottu 1-4 jäsentä kultakin vastuualueelta. Ryhmän tehtävänä on antaa palautetta ja kehittämisajatuksia sekä toimia viestin viejänä yksikön ja palvelu- ja vastuualueiden välillä. Ryhmän lisäksi ns. normaali päivittäinen yhteydenpito jatkuu ja sitä pyritään kehittämään. Keskeinen kehittämisen kohde on tiedonkulun parantaminen.

2.2.4 Tietohallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Tietohallinto vastaa hyvinvointialueen ICT-palvelujen keskitetyn kokonaisuuden tuottamisesta. Kokonaisuus muodostuu seuraavista osa-alueista: tietohallintopalvelut, tietoturvapalvelut, palveluprosessien digitalisaatio, ICT-projektit ja kehittäminen ja teknologiapalvelut.

Tietohallintopalvelut-yksikkö toteuttaa hyvinvointialueen laajuisen ICT-taloussuunnittelun, seurannan ja raportoinnin, ICT-hankintaprosessin (hankintaesityksestä järjestelmän käyttöönottoon), ICT-sopimushallinnan, monitoimittajaympäristön hallinnan sekä ICT-riskienhallinnan ja ICT-varautumissuunnittelun tehtäviä. Tietohallinnossa on ICT-toimittajasopimuksia 600-700 ja eri palvelutoimittajia n. 200. Tietohallinnon palveluprosessien hallinta vaatii yhä enemmän verkostomaisen palvelutoiminnan kehittämistä ja ICT-palveluja koskevien ostosopimusten hallintaa.

Tietoturvapalveluissa huolehditaan hyvinvointialueen tietoturvallisuuden hallintamallista ja tietoturva-arkkitehtuurin suunnittelusta ja kehittämisestä, toteutetaan tietoturva- ja tietosuojariskienhallintaa ja arviointia, sekä valvotaan tietoturvan tilannekuvaa ja -havaintoja. Tietoturvan hallinnassa toteutetaan sisäisiä arviointeja, raportoidaan, annetaan suosituksia ja ohjeita, sekä järjestetään tietoturva- ja tietosuojakoulutusta. Tietoturvan kokonaisprosessin hallintaan tarvitaan yksiköiden välistä yhteistoimintaa.

ICT-hankkeet ja projektit -yksikössä hallinnoidaan ja koordinoidaan tietojärjestelmien päivitys- ja käyttöönottoprojekteja sekä huolehditaan ICT-projektisalkunhallinnasta.

Teknologiapalvelut-yksikkö vastaa teknologia-arkkitehtuurin kehittämisestä, konesali- ja kapasiteettipalveluista, tietoliikennepalveluista, viestintäteknologiasta, rakennus-, kiinteistö- ja lääkintätekniiikan ICT:stä, perustietotekniikasta, päätelaitepalveluista sekä loppukäyttäjätuesta.

Palveluprosessien digitalisaatio -yksikkö huolehtii hyvinvointialueen tietojärjestelmäarkkitehtuurin kehittämisestä, järjestelmäsalkun hallinnasta, järjestelmien tuki- ja ylläpitopalveluista sekä elinkaarenhallintapalveluista. Arkkitehtuuri on paljolti yhteistyötä ICT-palvelutoimittajien kanssa, mutta omaa asiantuntijuutta arkkitehtuurista lisätään.

Palveluprosessien digitalisaation tavoitteena on tehostaa toimintaa digitaalisten palvelujen avulla ja vapauttaa ammattilaisen aikaa varsinaiseen ydintoimintaan. Digiratkaisujen hankinta tapahtuu tiiviissä yhteistyössä palveluiden kanssa noudattaen hyvinvointialueen hankintaprosesseja sekä hyvinvointialueen digiohjelman. Digitalisaation kehittämisessä hyödynnetään ekosysteemejä mm. Keski-Suomen hyvinvointialueella vaikuttavan terveydenhuollon ekosysteemin rakentumisen kautta. Digitalisaation tavoitetilan kuvaamisessa hyödynnetään kokonaisarkkitehtuuria erityisesti toiminnan ja tiedon tasolla. Tavoitetilaan siirtymistä kuvataan arkkitehtuurin kehittämispolulla.

Tietohallinto kehittää hyvinvointialueen ICT-palvelukokonaisuutta tiiviissä yhteistyössä toiminnan ja palvelutuottajien kanssa. Tietohallinto järjestää ja tuottaa hyvinvointialueen ICT-palvelut omana toimintana ja osittain in-house-yhtiöiden sekä ulkopuolisten kumppaneiden kanssa.

Tietohallinto jatkaa sopeuttamistoimenpiteitä kustannusten karsimiseksi. ICT-palvelutuotannon uudelleenjärjestelyä jatketaan, erityisesti in-house-yhtiöiden tuottamia palveluita organisoimaan uudelleen. Vajaakäytöllä olevista tai vähähyötyisistä tietojärjestelmistä luovutaan. Yksikön toimitilankäyttöä tehostetaan.

Talouden tavoitteet

Tietohallinto (1000 €)	1130 Tietohallintopalvelut	1131 Projektit ja kehittäminen	1133 Teknologiapalvelut	1134 Tietohallinto yhteiset	1135 Palveluprosessien digitalisaatio	Palvelualue yhteensä
☐ TOIMINTATULOT ULKOISET	1 068		310		552	1 930
☐ TOIMINTATULOT SISÄISET				66 535		66 535
☐ TOIMINTAMENOT ULKOISET	-8 232	-911	-20 375	-2 845	-24 516	-56 879
☐ TOIMINTAMENOT SISÄISET	-1 111	-7	-337	-7		-1 462
TOIMINTAKATE	-8 276	-918	-20 402	63 684	-23 964	10 124

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Tietohallinnon toiminnan painopistealueena vuonna 2025 on tietojärjestelmien yhtenäistäminen keskeisten asiakas- ja potilastietojärjestelmien osalta. Vuoden 2025 aikana tuetaan järjestelmien käyttöä hyvinvointialueen toimintaprosessien kehittymisen mukaan. Digiohjelman toteuttamisessa jalkautetaan Digi ensin -ajattelu, jossa ensisijainen kontaktitapahtuma pystytään tarjoamaan digitaalisena. Tietojohdamisen tukeen rakennetaan tiedonhallinta-arkkitehtuuriin perustuva tietoallasratkaisu, jonka avulla pystytään tukemaan tiedolla johtamisen rakentumista keskeiseksi osaksi hyvinvointialueen johtamista.

2.2.4.1 Tietohallinto yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tietohallinto yhteiset kattaa tietohallinnon johtamisen ja tietoturvallisuuden toiminnot sekä hyvinvointialueen strategian toteuttamisen ICT-palveluiden tuen osalta.

Toiminnan painopistealue vuonna 2025 on hyvinvointialueen strategian toteuttamisen ICT-tuessa mm. digitalisaation edistämisen keinoin sekä ICT-ympäristön ylläpito kansallisten ja EU-vaatimusten mukaisesti (mm. NIS2).

2.2.4.2 Tietohallintopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tietohallintopalvelut toteuttaa hyvinvointialueen laajuisen ICT-taloussuunnittelun, seurannan ja raportoinnin, ICT-hankintaprosessin, ICT-sopimushallinnan sekä ICT-riskienhallinnan tehtäviä. Yksikön vastuulla on pääpotilastietojärjestelmän, ikääntyneiden palveluiden tietojärjestelmien sekä HR- ja talousjärjestelmien kehittämisen tuki. Lisäksi yksikkö tuottaa tiedonhallinnan ratkaisuja hyvinvointialueen tiedolla ja laadulla johtamisen tueksi, tuottaa aineistoja talouden ja raportoinnin prosesseihin sekä toteuttaa hyvinvointialueen tiedonhallintamallia ja ylläpitää tietovarastoja ja tietokantoja.

Toiminnan painopistealue vuonna 2025 on yksikön vastuulla olevien tietojärjestelmien vaihtotyöt ja versiopäivitykset sekä kustannustehokkaan ja kustannusvaikuttavan tiedonhallintaympäristön hallinta sopimusten ja talouden tehokkaamman seurannan ja hallinnan keinoin.

2.2.4.3 ICT-hankkeet ja projektit

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

ICT-hankkeet ja projektit koordinoi tietojärjestelmien hankinta-, käyttöönotto- ja päivitysprojekteja sekä huolehtii ICT-projektisalkunhallinnasta. PMO-toiminnan kehittäminen on käynnistetty.

Toiminnan painopistealue vuonna 2025 on uusien järjestelmien hallittu käyttöönotto.

2.2.4.4 Teknologiapalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Teknologiapalvelut vastaa kumppanien kanssa toteutetuista konesali- ja kapasiteettipalveluista, tietoliikennepalveluista, viestintäteknologiasta, rakennus-, kiinteistö- ja lääkintäteknikan ICT:stä, perustietotekniikasta, päätelaitepalveluista, loppukäyttäjätuesta sekä teknologia-arkkitehtuurin kehittämisestä.

Toiminnan painopistealue vuonna 2025 on teknologiaympäristön päivityksen loppuunsaattaminen (palvelinkapasiteetti), ICT-palvelutoimittajamuutoksen teknologiatuki sekä oman palvelutuotannon prosessien vakiinnuttaminen vuonna 2024 toteutetun liiketoimintasiirron jälkeen.

2.2.4.5 Palveluprosessien digitalisaatio

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palveluprosessien digitalisaation tavoitteena on tehostaa toimintaa digitaalisten palvelujen avulla ja vapauttaa ammattilaisen aikaa varsinaiseen ydintoimintaan. Digiratkaisujen hankinta tapahtuu tiiviissä yhteistyössä palveluiden kanssa noudattaen hyvinvointialueen hankintaprosesseja sekä hyvinvointialueen digiohjelmia. Digitalisaation kehittämisessä hyödynnetään ekosysteemejä mm. Keski-Suomen hyvinvointialueella vaikuttavan terveydenhuollon ekosysteemin rakentumisen kautta. Digitalisaation tavoitetilan kuvaamisessa hyödynnetään kokonaisarkkitehtuuria erityisesti toiminnan ja tiedon tasolla. Tavoitetilaan siirtymistä kuvataan arkkitehtuurin kehittämispolulla.

Toiminnan painopistealue vuonna 2025 on digiohjelman toteuttaminen ja tuki, digialustan käyttöönotto sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmien hallittu muutos ja päivitys.

2.2.5 Viestintäpalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Viestintäpalvelut tuottavat keskitetysti viestintäpalveluita hyvinvointialueelle ja tukevat vastualueiden, johdon ja päätöksenteon viestintää. Viestintäpalveluiden tavoitteena on:

- edistää demokratiaa, avointa hallintoa ja osallisuutta
- kertoa, mitä palveluja on, mistä ja miten palvelut saadaan

- edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta
- vahvistaa Keski-Suomen vetovoimaisuutta ja hyvinvointialueen brändiä

Viestintäpalvelut tarjoavat viestinnän osaamista ja palveluihin kuuluvat:

- johdon viestintätuki
- vastuualueiden viestintäpartnerit
- päivittäis-, henkilöstö-, sidosryhmä-, media-, asiakas- ja asukasviestinnän sujuvuuden tukeminen
- kriisi-, turvallisuus- ja riskiviestintä
- mediasuhteet ja niiden hoitaminen
- yhteiskunnallinen vaikuttaminen: terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin näkökulmat
- vastaaminen eri viestintäkanavien ylläpidosta, seurannasta ja kehittämisestä: ulkoiset verkkosivut, sisäinen intra, somekanavat, seurantajärjestelmät, analyysit
- henkilöstöviestintä ja sisäisen viestinnän tuki
- viestintäverkostojen ylläpitäminen
- brändin, työnantajamielikuvan, asiakaskokemuksen ja osallisuuden vahvistaminen viestinnän keinoin
- identiteetin ja toimintakulttuurin tukeminen
- palvelujen markkinointi, materiaalipankki ja visuaalinen viestintä

Viestinnän keskiössä ovat ihmisten tarpeet, ajankohtaisuus ja hyvinvointialuestrategia. Toimiva viestintä perustuu johtamisen, viestinnän osaamisen sekä tilannekuvan ja asiantuntijuuden yhteistyöhön. Viestintää toteutetaan suunnitelmallisesti, vaikuttavasti ja ihmislähtöisesti. Viestintäpalveluissa luodaan vuorovaikutteista ja avointa keskustelukulttuuria sekä viestinnän toimintamalleja, jotka edesauttavat ihmislähtöisen hyvinvointialueen rakentamista. Viestinnän periaatteet nousevat hyvinvointialueen arvoista.

Viestintää tehdään yhdessä, jokaisella hyvinvointialueen työntekijällä on oma roolinsa viestijänä. Viestinnän onnistumista arvioidaan säännöllisesti.

Viestintäpalvelujen vakituista henkilöstöä vähennetään sopeuttamistoimenpiteenä 14:stä 10:en henkilöön, koska hyvinvointialueen rahoitusta kohdennetaan hallinnollisista tehtävistä asiakas- ja potilastyöhön. Viestintäpalveluiden ja koko organisaation viestinnän prosessit ja toimintatavat ovat rakentuneet ensimmäisten toimintavuosien aikana, joista monet tehtävät ovat olleet kertaluontoisia. Viestintäpalveluiden työtehtävät ovat vakiintuneet. Entistä tarkempi työtehtävien rajaaminen, priorisointi ja resurssien kohdentaminen lakisääteisen ja strategiseen viestintään vähentää resurssitarvetta. Tekoälyn entistä laajempi hyödyntäminen viestinnässä mahdollistaa osaltaan viestintäpalveluiden tehostamisen.

Talouden tavoitteet

Viestintäpalvelut (1000 €)	1142 Viestintäpalvelut	Palvelualue yhteensä
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 026	-1 026
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-445	-445
TOIMINTAKATE	-1 470	-1 470

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Viestintäpalvelut auttavat hyvinvointialuetta saavuttamaan hyvinvointialueen yhteiset, strategiset tavoitteet, ja viestinnän painopisteet nousevat strategian toimeenpano-ohjelmasta ja toimialojen ja vastuualueiden vuoden 2025 painopisteistä. Viestinnän painopisteenä on myös aluehallituksen hyväksymien viestinnän linjausten toimeenpano.

Vuonna 2025 tärkeimmät painopisteet ovat edelleen hyvinvointialueen identiteetin ja brändin vahventaminen, jossa korostuu strategiaviestintä ja strateginen viestintä. Samalla turvataan hyvinvointialueen viestinnän toimivuus viestintäpalvelujen henkilöstövoimavarojen vähentyessä. Aluevaalit ovat tärkeä painopiste.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä tukeva viestintä keskittyy hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ohjelman kärkiin. Ne liittyvät liikunnan edistämiseen, mielen hyvinvoinnin tukemiseen ja arjen turvallisuuteen.

Verkkosivuja kehitetään aiempaa käytettävämmiksi ja tiedon löydettävyyttä parannetaan. Samoin kehitetään asukas- ja asiakasviestintää.

Viestintäyhteistyötä ylläpidetään kumppaneiden kuten kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Myös kriisiviestintää kehitetään.

2.2.5.1 Viestintäpalvelut yksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Viestintäpalveluilla ei ole vuodesta 2025 alkaen erillisiä yksiköitä. Viestintäpalvelut tuottavat keskitetysti viestintäpalveluita hyvinvointialueelle ja tukevat vastuualueiden, johdon ja päätöksenteon viestintää. Toiminnan kuvaus ja painopisteet on kuvattu edellä kohdassa 2.2.5.

2.2.6 Tilapalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Tilapalvelut-palvelualueen tehtävänä on hallinnoida Keski-Suomen hyvinvointialueen käytössä olevaa tilakokonaisuutta. Hyvinvointialueen käytössä on kaikkiaan yli 500 000 neliötä tilaa sadoissa eri kiinteistöissä Keski-Suomen maakunnan alueella. Valtaosa hyvinvointialueen tiloista on ulkoa vuokrattuja Keski-Suomen kunnilta tai yksityisiltä kiinteistön omistajilta. Kunnilta vuokrattuihin tiloihin hyvinvointialue on sitoutunut asetuksen mukaisesti vuoden 2025 loppuun. Tilavuokrat ovat vuonna 2025 yhteensä 75 miljoonaa euroa, summassa on mukana myös maksettavat kiinteistöverot ja maavuokrat. Vuokramenoja pyritään hillitsemään tehostamalla tilojen käyttöä sekä irtisanomalla tiloja, joissa ei ole asetuksen mukaista määräaikaa.

Toiminnan tavoitteena on taata terveelliset, turvalliset ja kustannustehokkaat toimitilat eri palveluiden tarpeisiin asiakas- ja käyttäjätyytyväisyys huomioiden. Tilapalvelut vastaavat sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen kiinteistöjen investoinneista hyväksytyin investointisuunnitelman mukaisesti. Tilainvestoinnit vuodelle 2025 ovat 22,5 miljoonaa euroa. Vuosille 2026–2030 tilainvestointien tarve on yli 100 miljoonaa euroa. Tilainvestoinnit käsittävät omat rakennukset sekä vuokrakiinteistöt.

Teknisen palvelun vastuualueet ovat rakennustekniikka- sekä talotekniikkapalvelut. Teknisten palveluiden toiminnan tehostaminen ja muutos aloitettiin vuonna 2023, jolloin lääkintätekniikka siirrettiin osaksi palvelutuotannon tukipalveluja, neljä virkaa vähennettiin ja vastuunjako tarkennettiin. Tämän muutoksen jälkeen Tekniset palvelut ovat vastanneet Sairaala Novan teknisestä huollosta sekä toimineet asiantuntijaorganisaationa vuokrakohteissa alan normien ja säännösten mukaisesti. Vuokrakohteiden tekninen huolto on hoidettu ja hoidetaan jatkossa sopimuksien kautta, jolloin vuokranantajat vastaavat teknisistä huolloista.

Teknisissä palveluissa toiminta keskittyy jatkossa Sairaala Novan taloteknisiin huollon ja ylläpidon toimenpiteisiin. Näiden toimintojen palveluntarjontaa on tunnistettu olevan myös ulkopuolisena ostopalveluna, valtakunnallisesti. Tämän vuoksi vuonna 2025 kilpailutetaan Sairaala Novan teknisen huollon kokonaisuus ostopalveluna toteutettavaksi. Tavoiteaikatauluna muutokselle on, että uusi hankintasopimus alkaa 1.9.2025. Kilpailuttamisen jälkeen Sairaala Novan tekninen huolto siirtyy henkilöstöineen uudelle palveluntuottajalle. Tällä toimenpiteellä tavoitellaan vuosille 2025–2026 noin 0,4 miljoonan euron taloudellisia säästöjä.

Palveluasumisen asukasvuokrasopimusten hallinta siirtyi tilapalveluille vuoden 2023 alusta lukien. Asukasvuokrasopimuksia on yhteensä noin 2200 kappaletta koko Keski-Suomen alueella. Hyvinvointialueen asukasvuokratulot ovat vuonna 2024 yhteensä noin 11,3 miljoonaa euroa, samalla kun hyvinvointialue maksaa vuokraa kunnille vastaavista tiloista noin 13,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 aikana aloitetaan asukasvuokrien asteittainen korottaminen

ja vuokraehtojen yhtenäistäminen siten, että tosiasiallisten tilakustannuksien ja asukkaiden maksamien vuokran määrä tasataan vaiheittain.

Sähköenergian hintaa ja kulutusta seurataan keskitetysti VENI-energian toimesta. Vuoden 2024 aikana energian hinnan ja kulutuksen seurannan avulla saadaan noin 0,3 miljoonan euron taloudellinen säästö. Vuodelle 2025 säästöksi on arvioitu 0,1 miljoonaa euroa.

Talouden tavoitteet

Tilapalvelut (1000 €)	1240 Kiinteistötekniikka	1241 LVI- ja konetekniikka	1242 Sähkötekniikka	1243 Tilapalveluiden johtaminen	1244 Tekniset palvelut yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET				3	2 599	2 602
TOIMINTATULOT SISÄISET					115 123	115 123
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 494	-6 450	-4 599	-77 721	-183	-90 447
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-70	-105	-124	-10 153	-2	-10 453
TOIMINTAKATE	-1 564	-6 554	-4 720	29 848	-185	16 825

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Tilapalvelut-yksikön toiminnan painopisteenä tulee olemaan palveluverkkotyösuunnitelman täytäntöönpano. Hyvinvointialueen omien ja vuokrattujen tilojen ja kiinteistöjen käyttööseen ja turvallisen toiminnan varmistaminen sekä tilojen tehokas käyttö. Tilapalveluissa aloitetaan vuonna 2025 kuntien kanssa vuokra-asetuksen mukaiset vuokraneuvottelut. Tavoitteena on tilojen vähentäminen ja tehokkaampi käyttö palveluverkkopäätöksen mukaisesti. Neuvotteluissa tullaan laatimaan uudet vuokrasopimukset, jotka tulevat voimaan vuoden 2026 alusta.

2.2.6.1 Tilapalveluiden johtaminen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tilapalvelut tehtävänä on toimia kiinteistöjen tukipalvelujen asiantuntijaorganisaationa. Toimintaa johdetaan johtotiimin ja neljän operatiivisen tiimin kautta.

Neljä operatiivisen johtamisen tiimiä muodostuu seuraavasti:

- asiakkuus ja ylläpito
- kiinteistöjen kehittäminen
- hankinta ja talous
- tekniset palvelut

Johtotiimi linjaa organisaation strategiset tavoitteet. Johtotiimin tehtävä on myös luoda toimintasuunnitelma, sekä tiimien operatiivisen johtamisen tavoitteet.

Asiakkuus- ja ylläpito tiimi toimii kiinteistöjen käyttäjien ja omistajien rajapinnassa.

Tiimissä on kaksi kiinteistömanageria, jotka ovat yhteyshenkilönä kaikkiin 22 hyvinvointialueen kuntaan. Asukas- ja tilavuokrauksien sopimusten hallinta sekä sisäilmaprosessi, hoidetaan myös tämän tiimin kautta.

Kiinteistöjen kehittämisen päätehtävä on vuonna 2025 palveluverkkopäätöksen täytäntöönpano sekä kiinteistöjen teknisen ja toiminnallisen käytettävyyden määrittely. Tiimi toimii Modulo-järjestelmän pääkäyttäjänä.

Hankinta- ja taloustiimi tekee tiivistä yhteistyötä talouden tuen sekä muiden sisäisten tiimien kanssa.

Tekniset palveluiden tehtävä on huolehtia omien ja vuokrakiinteistöjen rakennus- ja taloteknisten järjestelmien toimivuudesta, vastuunjaon ja sopimusten mukaisesti.

2.2.6.2 Tekniset palvelut yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hyvinvointialueen omistamien kiinteistöjen ylläpitotehtävät. Keskeisimpänä kiinteistönä on Sairaala Nova, jonka sadat erilaiset järjestelmät ja laitteet vaativat huoltoa ja ylläpitoa 24/7. Teknisten palveluiden tavoitteena on toimiva, turvallinen ja terveellinen työympäristö.

Toiminnan painopistealueena on Sairaala Novan teknisen huollon toiminnan varmistaminen ammattilaisten toimesta sekä vuokratilojen sopimusten johtaminen. Toiminnassa huomioidaan riskienhallinta sekä häiriötön toiminta käyttäjille.

Palvelua tuotetaan alan normien ja säännösten mukaisesti. Kiinteistöjen kulutus- ja hintaseurantaa tehdään LVI- ja konetekniikan lämmitys-, kylmä- ja vesijärjestelmien osalta ja sähkötekniikassa seurataan sähköenergian kulutusta.

2.2.6.3 Kiinteistötekniikka

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kiinteistötekniikka vastaa omien kiinteistöjen ja alueiden kunnossapidosta. Kiinteistötekniikan tehtäviin kuuluu tiloihin tehtävien ylläpitotöiden sekä korjaustöiden organisointi ja johtaminen.

Vuoden 2025 kiinteistötekniikan painopisteenä on liikkeenluovutuksella tehtävän toiminnan, palvelukuvausten läpikäynti ja arviointi.

2.2.6.4 LVI- ja konetekniikka

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

LVI- ja konetekniikka vastaa LVIKA-järjestelmistä sekä kaasuverkostosta, koneteknisistä huolloista ja kunnossapidosta. LVI- ja konetekniikalle kuuluu myös erilaisten koneteknisten laitteiden huolto- ja korjaustyöt mm. keittiölaitteet, välinehuollon laitteet, puhdistilat ja vedenkäsittely.

Vuoden 2025 LVI- ja konetekniikan painopisteenä on liikkeenluovutuksella tehtävän toiminnan, palvelukuvausten läpikäynti ja arviointi.

2.2.6.5 Sähkötekniikka

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sähkötekniikka vastaa sähkönjakelujärjestelmästä ja pyrkii toiminnallaan saavuttamaan häiriöttömän sekä turvallisen energiansiirron kaikkiin sähköä vaativiin järjestelmiin. Myös muiden sähkö- ja telejärjestelmien toiminta, kunnossapito ja turvallisuuden seuranta.

Vuoden 2025 sähkötekniikan painopisteenä on liikkeenluovutuksella tehtävän toiminnan, palvelukuvausten läpikäynti ja arviointi.

2.3 PALVELUTUOTANNON TUKIPALVELUT

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastualueen talousarviosta

Hyvinvointialueiden toimialaan kuuluvien tehtävien tukipalveluiksi katsotaan kaikki sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea tukevat tehtävät. Tuotannon tukipalveluja tuotetaan hyvinvointialueen omana tuotantona sekä ostopalveluna. Tukipalveluissa työskentelee noin tuhat henkilöä ja vastualueen talousarvion toimintamenot ovat 92,5 miljoonaa euroa. Tukipalveluilla on merkittävä asiantuntijarooli ravitsemuksen suunnittelussa, sairaalahygienian toteuttamisessa sekä laitteiden, välineiden, aineiden ja tarvikkeiden hallinnoinnissa, hankinnassa ja kuljetusketjun hallinnassa.

Tuotannon tukipalveluita Keski-Suomen hyvinvointialueella ovat:

- Puhtauspalvelut- ja ruokapalvelut
- Välinehuolto ja lääkintätekniiikka
- Logistiikka ja kuljetuspalvelut

Puhtauspalvelut ja ruokapalvelut ovat toimineet kahtena eri palvelualueena. Palvelualueet yhdistetään yhdeksi palvelualueeksi, mikä sujuvoittaa palvelujen tuottamista. Puhtaus- ja ruokapalveluissa on jo tehty tiivistä yhteistyötä esimerkiksi kehittämällä toimintatapoja ruu- anjakelun sujuvoittamiseksi sekä laajentamalla tehtävänkuvia soveltuvien osin. Puhtaus- ja ruokapalvelut tuottavat aterioita asumispalvelujen, sairaaloiden ja kotihoidon asiakkaille, ja huolehtivat tilojen siivouksesta ja puhdistuksesta sekä tekstiilipalveluista. Ruokapalvelujen toimintaa ohjaavat lait ja asetukset sekä ravitsemushoitosuositus.

Välinehuollon asiakkaita ovat suunterveydenhuolto, leikkaustoiminta sekä erikoisvastaan- otot. Välinehuoltotoiminnalla estetään instrumenttien tai välineiden välityksellä tapahtuva infektioiden synty ja leviäminen. Lääkintätekniiikka on lääketieteellisen tekniikan palveluyk- sikkö, joka vastaa erilaisten potilaan hoitoon ja tutkimukseen tarkoitettujen lääkintälaittei- den ylläpito- ja asiantuntijatehtävistä. Sekä välinehuollolla että lääkintätekniiikalla on merkit- tävä asiantuntijarooli uusien välineiden ja laitteiden hankinnassa.

Logistiikka- ja kuljetuspalvelut -palvelualue järjestää keskitetysti Keski-Suomen hyvinvointi- alueen logistiikka-, materiaali- sekä henkilöliikennepalvelut koko hyvinvointialueelle.

Tukipalveluissa jatketaan organisaation tarkastelua, toimintatapojen yhtenäistämistä sekä toimintatapojen uudistamista. Osa keittiöistä ja välinehuollon tiloista on heikkokuntoisia ja sopimattomia nykyaikaisille laitteille. Tilojen heikko kunto, investointien vähyyden sekä palve- luverkossa tapahtuvat muutokset haastavat kehittämään ruokapalveluja ja välinehuoltoa si- ten, että toimintaa kyetään ylläpitämään myös äkillisissä muutostilanteissa.

Talouden tavoitteet

TA2025 Palvelutuotannon tukipalvelut, 1 000 €	Palvelutuotannon tukipalvelut yhteiset	Puhtaus- ja ruokapalvelut	Välinehuolto ja lääkintäteknikka	Logistiikka ja kuljetuspalvelut	Vastuualue yhteensä
TOIMINTATULOT	0	65 133	21 580	5 597	92 310
josta sisäiset toimintatulot	0	63 099	20 759	5 436	89 294
TOIMINTAMENOT	-169	-65 996	-22 689	-6 317	-95 170
josta sisäiset toimintamenot	-13	-6 707	-2 751	-1 309	-10 780
TOIMINTAKATE (sitova)	-169	-863	-1 109	-720	-2 861

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025 Palvelutuotannon tukipalvelut, HTV	Palvelutuotannon tukipalvelut yhteiset	Puhtaus- ja ruokapalvelut	Välinehuolto ja lääkintäteknikka	Logistiikka ja kuljetuspalvelut	Vastuualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	1	617	114	69	801
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	136	4	12	152
Henkilötyövuodet, yhteensä	1	753	118	80	952

Toimintaympäristön kuvaus

Palvelutuotannossa tehtävät päätökset, kasvava palvelujen tarve sekä kaikki lisäykset tai vähennykset suoritämäärissä vaikuttavat Tukipalveluissa tehtävän työn määrään ja sitä kautta kustannuksiin. Palveluverkkoon ja myönnettävien palvelujen sisältöihin liittyvillä ratkaisulla on huomattava vaikutus tukipalvelujen toimintaan. Henkilöstön saatavuus on vaikeutunut etenkin suurten kuntakeskusten ulkopuolella.

Maailmanpoliittinen tilanne vaikuttaa palveluntuottajiin esimerkiksi viivästyneinä tavarantoimituksina sekä kallistuvina hintoina.

Riskien arviointi riskiluokittain

Strategiset riskit:

- Varsinaisia strategisia riskejä ei ole tunnistettu, mutta operatiivisen tai taloudellisen riskin toteutuminen voi johtaa myös hyvinvointialueen perustehtävän vaarantumiseen, jos jonkun tukipalvelujen osa-alueen toiminta pysähtyy täysin. Tällaisiin toiminnan vaarantumisiin on pyritty varautumaan valmiussuunnitelmassa.

Operatiiviset riskit:

- Merkittävimmät riskit liittyvät äkillisiin kaluston tai laitteiden rikkoutumisiin sekä toiminnanohjausjärjestelmien häiriöihin. Operatiivisia riskejä voi aiheutua myös työmarkkinoiden häiriöistä kuten lakoista, rekrytointivaikeuksista tai kansainvälisistä selkkauksista, jotka vaikuttavat tavarantoimituksiin.

Taloudelliset riskit:

- Suurin taloudellinen riski muodostuu investointien vähydestä. Tarvittavien investointien lykkääminen johtaa kasvaviin huolto- ja korjauskustannuksiin sekä altistaa laitteiden äkillisille rikkoutumisille.

Vastuualueen keskeiset toimenpiteet strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamiseksi

Tukipalvelujen toiminnassa ovat korostuneet yhdenvertaisuus, kustannustehokkuus sekä avoin yhteistyö. Tukipalveluissa on pyritty tuottamaan yhdenvertaisia, laadukkaita palveluja toimintaa yhdenmukaistamalla. Tästä esimerkkinä mm. ruokalistojen yhtenäistäminen, elintarviketurvallisuuden parantaminen siirtymällä kotiaterioiden kylmätoimituksiin sekä välinehuollon ja ruokapalvelujen toiminnanohjausjärjestelmien laajentaminen koko hyvinvointialueelle. Toiminnanohjausjärjestelmien avulla kyetään varmistamaan tasalaatuiset palvelut kaikkiin toimipisteisiin. Kustannustehokkuuteen on panostettu erilaisin sopeuttamis- ja tehostamistoimenpitein. Eri tukipalveluissa on tehty mitoituksia, työtehtävien uudelleenjärjestelyjä ja tehtävänkuvien ja työssäkäyntialueiden laajennuksia. Ostopalvelusopimuksia on kilpailutettu ja tuotevalikoimaa tiivistetty. Yhteistyötä eri palvelujen kanssa on kehitetty ja lisätty aktiivisesti. Näillä toimenpiteillä on pyritty lisäämään terveyttä ja hyvinvointia keski-suomalaisille.

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimet kohdistuvat kuljetus- ja henkilöstökustannuksiin. Toimintatapoja muuttamalla sekä toimitusprosesseja tehostamalla pyritään nostamaan tuottavuutta ja aikaansaamaan säästöjä. Toimenpiteiden arvioidaan vähentävän henkilöstö- ja kuljetuskustannuksia noin 1,4 miljoonaa euroa vuoden 2025 aikana. Kehittämisen- ja sopeuttamistoimenpiteiden arvioidaan johtavan 30 henkilön vähennykseen, joista irtisanomiset kohdistuvat enimmillään 21 henkilöön.

Toimintatapojen ja prosessien kehittämistä tehdään erityisesti välinehuollossa ja ruokapalveluissa. Välinehuolto hankkii lisää instrumentteja kauempana Novan välinehuoltokeskuksesta sijaitsevien toimipisteiden käyttöön. Instrumenttien lisääminen mahdollistaa välinehuollon vasteajan pidentämisen pienemmissä yksiköissä yhdestä vuorokaudesta kolmeen. Toimitusprosessin muutoksen vuoksi päivittäisistä kuljetuksista voidaan siirtyä 2–3 kertaa viikossa tapahtuviin kuljetuksiin. Hyvinvointialueella on toimipisteitä, joissa keittiön varustelun tai käytettävissä olevan tilan vuoksi ei ole mahdollista vastaanottaa jäädytettyä ruokaa. Tästä syystä kuumaa ruokaa kuljetetaan toimipisteisiin useita kertoja päivässä. Ruokapalvelut hankkivat lisää ruuan kuljetus- ja jakeluvälineitä, jotka mahdollistavat ruuan kuumentamisen, säilytyksen ja kuljettamisen samassa vaunussa. Toimintatavan muutos vähentää kuljetuskertoja sekä logistiikkaan kuluva työaika. Edellä kuvattuihin välinehuollon ja ruokapalvelujen hankintoihin on varattu rahoitus valtion lisärahoituksesta. Hankintojen avulla saadaan välittömiä ja pitkäaikaisia kustannussäästöjä.

Merkittävin henkilöstöön kohdistuva sopeuttamistoimenpide on Sairaala Novassa toimivien henkilöstöravintola Poukaman ja kahvila Solinan lakkauttaminen ja tilojen vuokraaminen ulkopuoliselle markkinatoimijalle yhteistyössä Tilapalvelujen kanssa. Vuokrattavan tilan ja laitteiston kokonaisuutta arvioidaan ennen prosessin käynnistymistä. Poukaman ja Solinan toiminta on ollut taloudellisesti tappiollista ja toimenpiteellä voidaan vahvistaa hyvinvointialueen tulopohjaa lisäämällä ulkopuolisia vuokratuottoja.

2.3.1 Puhtaus- ja ruokapalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Puhtaus- ja ruokapalvelut järjestää keskitetysti kaikki hyvinvointialueen puhtaus- ja ruokapalvelut joko omana tuotantona tai ostopalveluna hyvinvointialueen inhouse- yhtiöiltä tai ulkopuolisilta palvelutuottajilta.

Puhtaus- ja ruokapalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä ja osa palvelusta esimerkiksi ruuanjakelussa tehdään yhdessä. Vuoden 2025 aikana tarkastellaan yksiköiden tukipalveluiden palvelumalleja ja henkilöstön toimenkuvia. Tavoitteena on, että toiminnan tehostamisen myötä työntekijöille pystytään tarjoamaan monipuolisempia työtehtäviä ja palveluille kustannustehokkaampia palveluratkaisuja. Palvelut suunnitellaan yhteistyössä asiakkaan kanssa ydintoimintoja tukien.

Puhtauspalvelujen tehtäviin kuuluvat:

- Tilojen siivous sovitun tilatyypikohtaisen puhtausluokan vaatimalla tavalla
- Lääkintälaitteiden ja apuvälineiden ulkopintojen puhdistus
- Sairaalasänkyjen puhdistus ja puhtaaksi petaus potilaan kotiutuessa
- Erytyspuhtauspalveluiden tuottaminen esim. puhdastilasiivous, eristyssiivoukset
- Nopea reagointi tartuntavaaran uhatessa: siivousta tehostetaan, jotta potilaiden/asukkaiden ja henkilökunnan terveysturvallisuus taataan.

Aterioiden jakelupalvelut:

- Potilasaterioiden jakelupalvelut päivärytmin mukaisesti sekä yksiköiden tuotetilausten tekeminen ja hyllytyspalvelut osastokeittiöön/saarekkeeseen
- Asukasaterioiden jakelupalveluiden tuottaminen sovittuihin yksiköihin
- Muut jakelukeittiötyöt kuten aamupalan, päiväkahvin ja iltapalan valmistelu, astiahuolto, tuotetilaukset

Ruokapalvelut:

- Ruokapalvelun rooli on tukea asiakkaan hyvinvointia ja toipumista ravitsemuksellisesti täysipainoisilla aterioilla
- Huolehtii ruoan ravitsemuksellisesta laadusta ravitsemushoito- ja ruokasuositusten mukaisesti lainsäädäntöä noudattaen
- Tuottaa aterioita tuotantokeittiössä tilausten ja asiakkaiden tarpeiden mukaisesti
- Toimittaa välitystuotteita asiakastilausten mukaisesti
- Tuottaa ja toimittaa kotipalveluaterioita asiakastilausten mukaisesti
- Tuottaa henkilöstöravintolapalveluita ja vastaa äidinmaitokeskuksen toiminnasta Sairaala Novassa

Tekstiilipalvelut:

- Järjestää keskitetysti henkilökunnan suojavaatteiden, potilastekstiilien, vuode- ja liinavaatteiden sekä erikoistekstiilien hankinta/vuokraus, huolto ja hyllytyspalvelut sovituihin kohteisiin
- Asukastekstiilien huoltopalvelut
- Vaihtomatto- ja käsipyhyherullapalvelut

Toimimme tiiviissä yhteistyössä palvelutuotannon kanssa ja tuemme palvelutoimintaa oikea-aikaisella puhtaus- ja ruokapalvelutuotannolla.

Talouden tavoitteet

Puhtaus- ja ruokapalvelut (1000 €)	1200 Ruokapalvelut yhteiset	1201 Ruokapalvelut, pohjoinen Keski- Suomi	1202 Ruokapalvelut, eteläinen Keski- Suomi	1205 Ruokapalveluiden ostopalvelut	1210 Puhtauspalvelut, yhteiset	1211 Puhtauspalvelut keskinen ja itäinen alue	1212 Puhtauspalvelut Pohjoinen ja Läntinen alue	1213 Puhtauspalvelut Nova	1214 Tekstiilipalvelut	Palvelualue yhteensä
☐ TOIMINTATULOT ULKOISET		221	1 252			67	17	440	37	2 034
☐ TOIMINTATULOT SISÄISET		6 412	15 841	5 713		10 865	6 639	10 971	6 857	63 089
☐ TOIMINTAMENOT ULKOISET	-408	-5 789	-13 266	-5 499	-301	-10 171	-6 173	-10 657	-7 027	-59 289
☐ TOIMINTAMENOT SISÄISET	-643	-661	-3 475		-1 219	-130	-89	-472	-17	-6 707
TOIMINTAKATE	-1 051	184	353	214	-1 520	431	394	282	-150	-863

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Puhtaus- ja ruokapalveluiden yhdistäminen yhdeksi yksiköksi mahdollistaa entistä kustannustehokkaamman tukipalveluprosessien tuottamisen. Tavoitteena on löytää palveluihin tukipalveluja keskittämällä kokonaistaloudellisesti edullisia palveluratkaisuja. Esimerkiksi yhdistämällä palvelu- ja jakelukeittiön sekä siivous- ja tekstiilipalvelujen työtehtäviä. Kustannusten nousua pyritään hillitsemään myös ruoan toimitus- ja jakeluprosesseja tarkastelemalla. Keinoina ovat esimerkiksi aterioiden toimitustavan muuttaminen ja toimituskertojen harventaminen.

Hyvinvointialueella on toimipisteitä, joissa keittiön varustelun tai käytettävissä olevan tilan vuoksi ei ole mahdollista vastaanottaa jäähdytettyä ruokaa. Tästä syystä kuumaa ruokaa kuljetetaan toimipisteisiin useita kertoja päivässä. Ruokapalvelut hankkii vuoden 2025 aikana lisää ruuan kuljetus- ja jakeluvaunuja, jotka mahdollistavat ruuan kuumentamisen, säilytyksen ja kuljettamisen samassa vaunussa. Vaunuhankinnat mahdollistavat kuljetuskertojen

vähentämisen ja parantavat yksiköiden toimintavarmuutta poikkeustilanteissa, koska vau-
nuissa on mahdollista säilyttää ja myös kuumentaa ruokaa. Vaunuhankintoihin on varattu
rahoitus valtion lisärahoituksesta. Hankintojen avulla saadaan välittömiä ja pitkäaikaisia kus-
tannussäästöjä.

Hyvinvointialueelle siirtyneiden keittiötilojen ja -laitteiden huono kunto ja osin puuttuva
huoltohistoria ovat riskitekijöitä. Äkilliset toiminnassa vaadittavien laitteiden tai kaluston
rikkoutumiset voivat aiheuttaa häiriöitä tuotantoon ja lisätä laitehankinnoista johtuvia enna-
koimattomia kustannuksia. Toimintavarmuuden turvaamiseksi tarkastellaan vuoden 2025
aikana tuotantokeittiöiden määrää sekä kuntoa. Palveluverkko suunnitelman toimeenpanon
etenemisen myötä puhtaus- ja ruokapalveluiden palvelut organisoidaan vastaamaan muut-
tunutta tarvetta.

Tiedolla johtamisen merkitys korostuu tulevina vuosina. Tavoitteena on mitoittaa siivous-
työn lisäksi vuoden 2025 aikana aterioiden jakeluun sekä valmistukseen liittyvät työtehtävät
sekä laskea ja analysoida tukipalveluiden kustannuksia eri palvelumalleissa. Hyvinvointialu-
een ruokapalvelujen toimipisteissä on käytössä kaksi tuotannonohjaus- ja tilausjärjestelmää.
Vuoden 2025 aikana on tavoitteena siirtyä yhden järjestelmän piiriin.

Vuoden 2025–2026 Puhtaus- ja ruokapalveluiden toiminnan painopisteitä ovat:

- Työn mitoitusta käytetään tuotannon tehokkuuden ja toiminnan laadun kehittämi-
sen työkaluna.
- Yhdenmukaistamme toimintamalleja ja jatkamme rajapintojen tarkastelua kokonais-
taloudellisten tukipalveluratkaisujen löytämiseksi yhteistyössä palvelujen kanssa
(monipalvelutyöntekijät). Samassa yhteydessä tarkastelemme erilaisia aterioiden tar-
joilutapoja kustannustehokkaiden mallien löytämiseksi.
- Ruokatuoannon edelleen keskittäminen ja tuotantoprosessien tarkastelu.
- Tuetaan henkilöstön työhyvinvointia ja vahvistamme osaamista. Henkilöstön pito- ja
vetovoiman vahvistaminen koulutus- ja oppilaitosyhteistyötä lisäämällä, panosta-
malla henkilöstön perehdytykseen, osaamisen ylläpitoon sekä mahdollistamalla työ-
kierto.
- Muodostetaan asiakkaiden ja palveluntuottajien kanssa vakiintuneet toimintamallit
esim. asiakastyytyväisyyskyselyihin, reklamaatioiden hoitoon, laadunvalvontaan,
asiakastapaamisiin yms. Panostamme ravitsemusosaamisen vahvistamiseen asiakas-
rajapinnassa.

2.3.1.1 Ruokapalvelut yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tavoitteena on tarkastella ja yhtenäistää ruokapalvelujen toimintatapoja ja prosesseja sekä varmistaa, että palvelut ydinprosessille tuotetaan asiakaslähtöisesti, taloudellisesti, oikea-aikaisesti, laadukkaasti ja potilasturvallisesti. Selvitetään oman tuotannon ja eri palvelujen kustannusrakennetta ja haetaan kokonaistaloudellisinta tapaa tuottaa ruokapalvelua alueellisesti eri asiakkaille.

Hyvinvointialueen ruokapalveluissa on käytössä kaksi tuotannonohjaus- ja tilausjärjestelmää. Tavoitteena on luopua vaiheittain toisesta tuotannonohjausjärjestelmästä ja siirtyä toisen kvartaalin aikana käyttämään yhtä tuotannonohjausjärjestelmää. Yksi tuotannonohjausjärjestelmä mahdollistaa yhtenäisten ruokalistojen käyttämisen sekä tehostaa ostovalikoiman ja hävikin hallintaa. Järjestelmän käyttöä kehitetään ja syvennetään laadullisten ja taloudellisten ratkaisujen saavuttamiseksi yhteistyössä asiakkaan kanssa. Järjestelmien avulla pystytään kehittämään ruokapalvelujen prosesseja sekä ravitsemuksellisen laadun seuranta.

Hyvinvointialueen strategisina menestystekijöinä on kuvattu vankka tietopohja ja systemaattinen tiedon hyödyntäminen ja hyvinvoiva, osaava ja osallistuva henkilökunta. Toimintaa ohjaavien järjestelmien tuottamaa tietoa pyritään hyödyntämään systemaattisesti toiminnan kehittämisessä. Henkilöstön koulutussuunnitelman, Intro-perehdytysohjelman käyttö sekä työvuorosuunnittelun kehittäminen ovat toiminnan painopistealueita. Lisäksi tarkastellaan henkilöstön liikkuvuutta ja toiminnan turvaamista varahenkilöjärjestelyissä yhteistyössä puhtauspalveluiden kanssa. Näillä toimilla tuetaan henkilöstön työhyvinvointia ja pyritään näin vaikuttamaan poissaoloihin.

Ruokapalvelun yhteiset yksikössä työskentelee ravitsemussuunnittelija ja sovellusasiiantuntija. Toimistosihteerin tehtävästä luovutaan 31.1.2025 yhteistoimintaneuvottelujen seurauksena.

2.3.1.2 Puhtauspalvelut, yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Puhtauspalveluissa on tavoitteena yhtenäistää toimintatapoja siten, että esim. kaikkiin samankaltaisiin yksiköihin tuotetaan samansisältöiset palvelut. Tarkastellaan erilaisia palvelun tuottamisen malleja kustannustehokkuuden näkökulmasta. Tavoitteena on tehostaa ja yhtenäistää tuotantoa sekä lisätä kulurakenteen läpinäkyvyyttä kaikkien toimijoiden osalta.

Tarkastella palvelun tuotantotapoja ja aikoja sekä varmistaa, että palvelut ydinprosessille tuotetaan asiakaslähtöisesti, oikea-aikaisesti, laadukkaasti ja potilasturvallisesti.

Palveluverkko suunnitelman toimeenpanon etenemisen myötä puhtaus- ja ruokapalveluiden palvelut organisoidaan vastaamaan muuttunutta tarvetta. Laadukas ja kustannustehokas palvelutuotanto edellyttää tiivistä ja jatkuvaa asiakasyhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Tavoitteena on edelleen kehittää yhteistyötä ja tiedonkulkua palveluiden kanssa ja varmistaa näin toimintaan nähden riittävä palvelutaso sekä yhdenmukaiset toimintamallit.

Hyvinvointialueen strategisena menestystekijänä nähdään hyvinvoiva, osaava ja osallistuva henkilöstö. Tähän pyritään laatimalla henkilöstön koulutussuunnitelma, laajentamalla Intro-perhdytysohjelman käyttöä sekä autonomista työvuorosuunnittelua. Lisäksi tarkastellaan henkilöstön liikkuvuutta, selvitetään varahenkilötoiminnan laajentamista ja henkilöstön työhyvinvointia sekä pyritään siten vaikuttamaan poissaoloihin.

Puhtauspalvelut yhteiset yksikössä työskentelee palvelujohtaja, joka vastaa puhtaus- ja ruokapalveluiden strategisesta johtamisesta sekä kokonaisuuden operatiivisesta johtamisesta: talous, henkilöstö, toiminta ja prosessit. Lisäksi yhteiset yksikössä on kaksi asiantuntijaa, jotka tuottavat palveluita koko yksikön käyttöön. Näitä palveluita ovat esim. työmäärämitoitus, palvelun laadun arviointi, työvuorosuunnittelu ja sen kehittäminen, työohjeet, substanssikouluttaminen ja koulutussuunnittelu sekä muut koko yksikköä koskevat kehitystehtävät esim. sisäilma-asiat. Siivoussopimuksista vastaavan palvelupäällikön tehtävä jätettiin toistaiseksi täyttämättä ja nämä tehtävät jaettiin kahdelle palvelupäällikölle sekä palvelujohtajalle.

2.3.1.3 Ruokapalveluiden ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ruokapalveluiden palvelutuotannosta noin 30 % hankitaan ostopalveluna. Suurin osa ostopalveluista hankintaa hyvinvointialueen in-house yhtiöiltä, joita ovat

- Saasera Oy (Saarijärvi),
- Karsera Oy (Karstula-Kyyjärvi)
- Jämsän ateria ja puhtauspalvelut Oy (Jämsä)
- Keurusseudun ateria- ja tukipalvelut Kateria Oy (Keuruu, Multia, Petäjävesi)
- Kivijärven Helmi Oy (Kivijärvi)
- Kinnulan ruokapalvelut Oy (Kinnula)

Laukaan ja Hankasalmen laitospaikat ostetaan maaliskuusta 2025 alkaen ulkoisilta palveluntuottajilta ja lisäksi osa kotiin vietävistä aterioista hankitaan ulkoiselta palveluntuottajalta.

Vuoden 2025 painopisteenä on tarkastella erityisesti ostopalveluiden kustannusrakennetta ja tuoda läpinäkyväksi esim. kuljetusten, aterioiden sekä palvelun hinnoittelua. Etsiä kustannustehokkainta tapaa ruokapalveluiden eri aterioiden tuottamiseen.

Tavoitteena on myös muodostaa palveluntuottajien kanssa vakiintuneet toimintamallit esim. reklamaatioiden hoitoon, laadunvalvontaan, asiakastapaamisiin yms. Panostaa ravitsemusosaamisen vahvistamiseen asiakasrajapinnassa.

Vuoden 2025–2026 ostopalveluiden painopisteitä ovat:

- Ostopalveluiden kustannusten läpinäkyväksi tekeminen: kuljetusten, aterioiden ja palvelun kustannusten erittely
- Toimintamallien yhtenäistäminen
- Asiakkaiden ravitsemuksellinen yhdenvertaisuus

Kokonaisuutta johtaa palvelujohtaja yhdessä pohjoisen alueen palvelupäällikön kanssa. Kokonaisuuden vetovastuuseen ei ole palkattu erillistä henkilöä ruokapalveluiden palvelujohtajan viran lakkauttamisen 1.10.24 jälkeen.

2.3.1.4 Ruokapalvelut, pohjoinen Keski-Suomi

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ydintehtävänä on tarjota yhdenmukaiset, turvalliset ja laadukkaat sekä kustannustehokkaat tuotanto- ja palveluprosessit kaikkiin yksiköihin. Pohjoisella palvelualueella on neljä tuotantokeittiötä:

- Äänekoski, joka tuottaa Äänekosken, Uuraisten ja 24.2.24 alkaen myös Konneveden alueen palvelut.
- Viitasaari, joka tuottaa Viitasaaren ja Kannonkosken alueen palvelut.
- Pihtipudas, joka tuottaa Pihtiputaan alueen palvelut.
- Konnevesi, joka tuottaa Konneveden ja Hankasalmen alueen palvelut. Konneveden tuotantokeittiön toiminta päättyy 23.2.2025.

Lisäksi pohjoisella alueella on 7 palvelukeittiötä, jotka toimivat palveluyksiköiden yhteydessä ja niihin ruoka toimitetaan lähimmästä tuotantokeittiöstä. Näissä palvelukeittiöissä työskentelee ruokapalveluiden henkilöstö.

Pohjoisen palvelualueen ateriamäärä on noin 6000/pv.

Kokonaisuutta johtaa palvelupäällikkö, joka vastaa kokonaisuuden johtamisesta, taloudesta ja toiminnan tuloksellisesta kehittämisestä. Oma toimintana tehtävää työtä organisoivat ja tuotanto- ja palvelukeittiöiden operatiivisesta toiminnasta vastaavat palveluvastaavat (3,5 henkilöä) ja ruokapalvelutyönjohtaja/ohjaaja (2 henkilöä). Palvelukokonaisuuden tuottamiseksi alueella työskentelee noin 70 henkilöä.

Vuoden 2025 tavoitteena on toimintamallien vakiinnuttaminen laadunvalvontaan sekä asiakasyhteistyöhön. Jatketaan omaa tuotantona tuotettavien palveluiden sisällön selkeyttämistä ja toiminnan tehokkuuden tarkastelua. Arvioidaan ateriakuljetuskertojen määriä ja niiden mahdollisen vähentämisen kustannusvaikutuksia. Ruokapalveluiden työmäärämitoitukset jatkuvat ja näiden tulosten pohjalta tarkastellaan edelleen yksittäisten palvelukeittiöiden kannattavuutta ja kehitetään toimitapoja sekä kokonaistaloudellisia tukipalveluiden tuottamisratkaisuja yhteistyössä puhtauspalveluiden kanssa.

Konneveden tuotantokeittiö muuttuu palvelukeittiöksi ensimmäisen kvartaalin aikana ja Konneveden ateriatuotanto siirtyy Äänekoskelle. Lisäksi huomioidaan palveluverkon toimenpanon etenemisen vaikutukset palvelutuotantoon.

Toiminnan vastuullisuuden kehittämistä jatketaan vuonna 2025. Syntyvän hävikin määrää seurataan läpi koko tilaus- ja tuotantoprosessin ja sen määrää pyritään vähentämään. Tavoitteena on luopua vaiheittain toisesta tuotannonohjausjärjestelmästä ja siirtyä toisen kvartaalin aikana käyttämään yhtä toiminnanohjausjärjestelmää seuraavilla paikkakunnilla: Pihtipudas, Viitasaari, Kannonkoski, Äänekoski, Uurainen, Konnevesi.

2.3.1.5 Ruokapalvelut, eteläinen Keski-Suomi

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ydintehtävänä on tarjota yhdenmukaiset, turvalliset ja laadukkaat sekä kustannustehokkaat tuotanto- ja palveluprosessit yksiköihin. Eteläisellä palvelualueella ruokapalveluilla on kolme omaa tuotantokeittiötä:

- Joutsa, joka tuottaa Joutsan ja Luhangan alueen palvelut
- Poukaman tuotantokeittiö, joka tuottaa sairaala Novan henkilöstöruokailun
- Kukkumäen ruokapalvelukeskus, joka on hyvinvointialueen ruokapalveluiden suurin
- tuotantokeittiö tuottaen Jyväskylän seudun kaikki ateriat mukaan lukien kylmänä toimitettavat kotipalveluateriat.

Eteläisellä palvelualueella on lisäksi 9 palvelukeittiötä ja kaksi kuumennuskeittiötä, joiden toiminta tukee tuotantokeittiöitä. Äidinmaitokeskus toimii sairaala Novassa 7 päivänä viikossa. Toiminnasta suurin osa kohdentuu vastasyntyneiden teho-osastolle. Tehtäviin kuuluu äidinmaidon luovutusprosessi, maidon käsittely ja toimitus.

Eteläisen palvelualueen ateriamäärä on noin 13 000/ pv.

Kokonaisuutta johtaa palvelupäällikkö, joka vastaa kokonaisuuden johtamisesta, taloudesta ja toiminnan tuloksellisesta kehittämisestä. Omana tuotantona tehtävää työtä organisoivat palveluvastaavat (5 henkilöä) sekä ruokapalvelutyönjohtajat, palveluohjaajat sekä kehittämiskoordinaattori (15 henkilöä). Palvelukokonaisuuden tuottamiseksi eteläisellä alueella työskentelee keskimäärin noin 170 henkilöä.

Vuoden 2025 tavoitteena on toimintamallien vakiinnuttaminen laadunvalvontaan sekä asiakasyhteistyöhön. Toiminnan vastuullisuuden kehittämistä jatketaan vuonna 2025. Syntyvän hävikin määrää seurataan läpi koko tilaus- ja tuotantoprosessin ja sen määrää pyritään vähentämään. Sairaala Novassa jatketaan lautashävikin määrän seuraamista ja tuloksista raportoidaan palveluille ja etsitään yhteistyössä hävikin minimoimisen malleja. Joutsassa ja Luuhangassa siirrytään käyttämään Aromi-tuotannonohjausjärjestelmää alkuvuoden 2025 aikana.

Jatketaan omana tuotantona tuotettavien palveluiden sisällön selkeyttämistä ja toiminnan tehokkuuden tarkisteluja. Ruokapalveluiden työmäärämitoitukset jatkuu ja näiden tulosten pohjalta tarkastellaan edelleen yksittäisten palvelukeittiöiden kannattavuutta ja kehitetään toimitapoja sekä kokonaistaloudellisia tukipalveluiden tuottamisratkaisuja yhteistyössä puhtauspalveluiden kanssa.

Yhtenä talouden sopeuttamistoimena luovutaan tappiollisesta henkilöstöravintolatoiminnasta. Sairaala Novassa toimivien ravintola Poukaman ja kahvila Solinan toiminta lakkauteaan ja tilat vuokrataan kilpailutuksen kautta ulkoiselle palveluntuottajalle vuoden 2025 aikana. Ruokapalvelut on asiantuntija roolissa mukana uuden toimijan vaatimusmäärittelyssä ja palvelun kilpailuttamisessa.

Laukaan alueella aloittaa ensimmäisellä kvartaalilla ulkoinen palveluntuottaja, joka vapauttaa hieman Kukkumäen kapasiteettia. Vapautuva tuotantokapasiteetti mahdollistaa oman tuotannon uudelleen tarkastelun mm. yksittäisen ostopalvelun siirtämisen omaan tuotantoon. Valtion lisärahoituksella hankittavien vaunujen, (jotka mahdollistaa ruoankuljetuksen, säilytyksen sekä kuumennuksen) käyttöönotto mahdollistaa keskisellä alueella kuljetuskerrojen vähentämisen sekä Palokan kuumennuskeittiöstä joidenkin asiakkaiden siirron Kukkumäen suoratoimitusasiakkaaksi.

2.3.1.6 Puhtauspalvelut keskinen ja itäinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Alue kostuu keskisen ja itäisen alueen kohteista, joihin tuotamme siivous- ja/tai aterioiden jakelupalvelut sekä tekstiilipalvelut, joko omana tuotantona tai ostopalveluna.

Palvelutuotanto on jaettu neljään kokonaisuuteen:

- Keskinen alue 1: Kyllön ja Palokan tereyasemat –sairaalat sekä Uuraisten alue.
- Keskinen alue 2: Jyväskylän alueen ikääntyneiden asumispalveluyksiköiden laitoshuoltopalvelut
- Itäinen alue 1: Hankasalmi, Joutsa, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka ja Muurame -alue
- Siivouksen ostopalvelut –kokonaisuus keskinen - ja itäinen alue

Keskinen alueen palvelutuotanto kattaa Jyväskylän kaupungilta siirtyneet noin 110 kohdetta. Itäiseen alueeseen kuuluvat seututerveyskeskukselta ja kunnilta Hyvinvointialueelle siirtyneet kohteet. Ostopalvelut pitävät sisällään siivoussopimusten asiakasyhteistyön niin palveluntuottajaan, kuin tilojen käyttäjien kanssa, palvelutarvemuutokset sekä palvelun laadun- ja sopimuksen valvonnan.

Kokonaisuutta johtaa palvelupäällikkö, joka vastaa kokonaisuuden johtamisesta, taloudesta ja toiminnan tuloksellisesta kehittämisestä. Omana tuotantona tehtävää työtä organisoii 3 palveluvastaavaa sekä 3 palveluohjaaja. Laitoshuoltajia alueella työskentelee noin 170 henkilöä. siivouksen ostopalvelusopimusten arvo on noin 2,6 milj. euroa.

Vuoden 2025 tavoitteena on saada mitoitettua alueen kaikkien ateriapalvelukohteiden aterioidenjaketutyö ja mitoituksen myötä tehostaa sekä yhdenmukaistaa aterioidenjaketun toimintamallia. Lisäksi mitoistusten avulla tarkastella työtehtäviä, sekä toiminnallisesti ja taloudellisesti edullisinta tapaa tuottaa kokonaispalveluita. Tarkastelutyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä yhdessä ruokapalveluiden kanssa.

Tarkastelussa nostetaan esille palveluiden tuottamistapa: tuotetaanko palvelua kokonaisuudessa omana tuotantona vai osittain tai kokonaan ostopalveluna. Tarkastelua tehdään yhteistyössä palveluiden kanssa, huomioiden palveluverkko selvitys. Ydintehtävänä on tarjota yhdenmukaiset, turvalliset ja laadukkaat sekä kustannustehokkaat palveluprosessit kaikkiin yksiköihin yhteistyössä eri palvelualueiden kanssa.

2.3.1.7 Puhtauspalvelut pohjoinen ja läntinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Puhtauspalvelut läntisen, pohjoisen alueen kokonaisuus koostuu omana tuotantona sekä ostopalveluna tuotettaviin laitoshuollon siivous-, tekstiili- ja ateriapalveluihin. Palveluita tuotetaan alla oleviin hyvinvointialueen toimipisteisiin.

Alue on jaettu neljään kokonaisuuteen:

- Puhtauspalvelut pohjoinen alue 1: Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Konnevesi, Kivi-järvi, Kannonkoski
- Puhtauspalvelut pohjoinen alue 2 : Äänekoski, Saarijärvi, Karstula, Kyyjärvi
- Puhtauspalvelut läntinen alue: Keuruu, Multia, Petäjävesi, Jämsä
- Siivouksen ostopalvelut läntinen ja pohjoinen alue

Kokonaisuutta johtaa palvelupäällikkö, joka vastaa kokonaisuuden johtamisesta, taloudesta ja toiminnan tuloksellisesta kehittämisestä. Omana tuotantona tehtävää työtä organisoii 3 palveluvastaavaa sekä 3 palveluohjaaja. Laitoshuoltajia alueella työskentelee 86 kohteessa noin 133 henkilöä.

Ostopalvelut pitää sisällään siivoussopimusten asiakasyhteistyön niin palveluntuottajaan, kuin tilojen käyttäjien kanssa sekä palvelutarvemuutokset ja palvelun laadunvalvontatehtävät. Ostopalvelukohteita on yhteensä 34 ja sopimusten arvo on noin 621 000 €.

Tavoitteena on vuoden 2025 aikana jatkaa tarkastelua omana tuotantona tuotettavien palveluiden sisältöä ja varmistaa siten yhdenmukaiset, turvalliset ja laadukkaat sekä kustannustehokkaat palveluprosessit kaikkiin yksiköihin. Siivous- ja ateriapalveluiden työmäärämitoitukset jatkuvat ja näiden tulosten pohjalta kehitetään toimitapoja yhteistyössä ruokapalveluiden kanssa.

Asumispalveluiden kanssa tarkastellaan eri vaihtoehtoja kustannustehokkaiden toimintamallien löytämiseksi tukipalveluista. Ostopalvelukohteiden kustannuksia seurataan ja verrataan oman tuotannon hintoihin ja tarvittaessa kohteita siirretään omaan tuotantoon. Läntisellä alueella siirtyy 1.9.2025 alkaen Jämsän terveydeltä sairaalan ja terveyskeskuksien laitoshuolto kokonaisuudessaan hyvinvointialueen toiminnaksi. Panostamme siirtyvän henkilöstön perehdytykseen ja työiihtyvyyteen uudella työnantajalla.

2.3.1.8 Puhtauspalvelut Nova

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Puhtauspalvelut tuottaa sairaala Novaan sekä muihin sairaalan alueella käytössä oleviin kiinteistöihin (Rakennus 45, N, F1- F2-osa, Kruunutorni, Lastenkoti pikkumetsä) puhtauspalvelut. Palvelut koostuvat siivouspalveluista, keskitetystä vuodehuollosta, lääkintälaitteiden- ja apuvälineiden ulkopintojen puhdistuspalvelusta sekä osastojen aterioiden jakelupalveluista. Novassa palveluita tuotetaan 24/7.

- Palvelualue 1: Päivystysalue, leikkaus- ja synnytysyksiköt, sekä Sairaala Novan -1 ja 3.kerros

- Palvelualue 2: Sairaala Novan kerrokset 5, 6 ja 7 sekä psykiatrian vuodeosastot F-osassa
- Palvelualue 3: Sairaala Novan vastaanottoiminnot, kerros 2 sekä rakennus 45 ja F-osat
- Palvelualue 4: Vuodeosastojen aterioiden jakelupalvelut

Erikoissairaanhoidon asettaa omia erityisvaatimuksia puhtauspalveluiden tuottamiselle esim. sairaala apteekin puhdistilat, leikkaussalit, tehohoito yksiköiden siivous ovat erityisosaa- mista vaativia kohteita, joita ei ole missään muussa yksikössä Hyvinvointialueella. Lisäksi Novassa potilaiden kiertonopeus asettaa toiminnalle omat erityiset vaatimuksensa mm. palveluiden vasteaikoihin liittyen. Henkilöstöä alueella on 220, palveluvastaavia 4, palveluohjaajia 4 ja palvelupäällikkö, joka vastaa oman vastuualueensa johtamisesta, taloudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta.

Vuoden 2025 painopisteenä on toiminnan tehokkuuden tarkastelu. Siivous- ja aterioiden jakelupalvelun työmäärämitoituksia jatketaan ja näiden tulosten pohjalta tavoitteena on syventää Novan siivoustyötä- ja aterioidenjakelutyötä tekevän henkilöstön yhteistyötä ja saada tätä kautta kustannussäästöjä.

Tavoitteena on lisätä henkilöstön säännöllistä koulutusta ja varmistaa henkilöstön osaaminen toimintaan liittyvillä säännöllisillä koulutuksilla. Osallistua hävikkiruuan vähentämiseen osastoilla yhteistyössä ruokapalvelujen ja sairaalapalvelujen kanssa.

Tavoitteena on kehittää edelleen puhtauspalveluiden varahenkilöstöä. Varmistamalla, että sen resurssit ja osaaminen riittää äkillisten poissaolojen sijaistamiseen koko sairaala Novan alueella. Huomioidaan ilta- ja viikonloppu päivystyksen sekä Jämsän leikkaustoiminnan laadukas siirtyminen Novaan, sekä muutoksesta aiheutuvat mahdolliset lisäresurssitarpeet. Muodostaa asiakkaiden ja palveluntuottajien kanssa vakiintuneet toimintamallit esim. rekla- maatioiden hoitoon, laadunvalvontaan, asiakastapaamisiin yms. Tavoitteena on yhteistyötä lisäämällä kehittää tiedonkulkua sairaalapalvelujen yksiköiden toiminnassa tapahtuvista muutoksista puhtauspalveluille ja saada näin aikaan kustannussäästöjä.

2.3.1.9 Tekstiilipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tekstiilipalvelut järjestää keskitetysti tekstiilipalvelut Hyvinvointialueen toimipisteisiin. Tekstiilipalvelukokonaisuudet voidaan jakaa kolmeen kokonaisuuteen:

- Henkilökunnan suojavaatteet,
- Potilailta/asiakkailta käytössä olevat vuodevaatteet ja potilasvaatteet
- Asumisyksiköiden asiakkaiden omien tekstiilien pesupalvelut

Tekstiilipalvelut vastuualutta johtaa palvelupäällikkö, joka vastaa oman vastuualueensa johtamisesta, taloudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Tekstiilipalveluiden talousarvio vuodelle 2025 on noin 6,7 milj. euroa. Suurin osa tekstiilipalveluista hankitaan ostopalveluna. Päätyönään pesulapalveluita tuottavaa henkilöstöä hyvinvointialueella on 9. Yksiköllä on yksi oma pesula Pihtiputaalla, lisäksi pyykinpesupalveluita tuotetaan pienemmissä pesulayksiköissä Joutsassa, Petäjäviedellä, Uuraisilla ja Laukaassa sekä joissakin asumispalveluyksiköissä eri puolella hyvinvointialuetta.

Tavoitteena on yhdenmukaistaa tekstiilivalikoimaa samankaltaisiin yksiköihin. Siirrytään kaikissa sairaaloissa ja ikäihmisten asumispalveluyksiköissä asteittain omista tekstiileistä vuokratekstiileihin, jolloin palveluntuottaja vastaa tekstiilien hankinnasta ja laadusta sekä potilasturvallisuusvaatimusten täyttymisestä. Tavoitteena on jatkaa vuonna 2025 erilaisten asukaspyykin pesu- ja jakeluprosessien tarkastelua ja selvittää eri kohteisiin kustannustehokkain tapa tuottaa tekstiilipalveluita. Kehittää reklamaatioiden ja kustannusten raportointia ja seuranta palveluntuottajien kanssa tehokkaammaksi. Vuonna 2025 isoja toiminnan aloituksia tai muutoksia on Jämsän asumispalveluyksiköiden vuokraliinavaatepalvelun käyttöönotto 1.2 alkaen sekä 1.9.25 Jämsän sairaalan tekstiilipalvelun järjestäminen.

2.3.2 Välinehuolto ja lääkintäteknikka

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Välinehuollon ja lääkintäteknikan palvelualue tuottaa välinehuolto-, lääkintälaittehuolto- ja näiden toimintojen asiantuntijapalvelua koko hyvinvointialueen palvelutuotannolle. Keskeisiä asiakkaitamme ovat esimerkiksi suun terveydenhuolto, leikkaustoiminta ja erikoisvastaanotot. Hyvinvointialueen väline- ja lääkintälaittehuolto on keskitetysti hallinnoitu ja organisoitu. Toimipisteet on hajautettu optimaalisesti resurssien mukaan ja palvelutuotannon toimintojen tarpeita palvellen.

Välinehuoltotoiminnalla estetään instrumenttien tai välineiden välityksellä tapahtuva infektioiden synty ja leviäminen. Potilaan hoidossa käytetyt, monikäyttöiset instrumentit ja välineet huolletaan lakien, asetusten ja standardien mukaisin prosessein. Välinehuolto omistaa ja hallinnoi erikoissairaanhoidon välineistön sekä osallistuu asiantuntijaroolissa uusien välineiden hankintaan.

Lääkintäteknikka on lääketieteellisen tekniikan palveluyksikkö, joka vastaa erilaisten potilaan hoitoon ja tutkimukseen tarkoitettujen lääkintälaitteiden ylläpito- ja asiantuntijatehtävistä Keski-Suomen hyvinvointialueella. Lääkintäteknikka hallinnoi kaikkia hyvinvointialueen lääkinnällisiä laitteita, osallistuu laitteiden ja tilojen hankintasuunnitteluun ja toteutukseen sekä huolehtii laitteen elinkaaren aikaisesta ylläpidosta aina laitteen poistamiseen saakka.

Välinehuolto ja lääkintäteknikka toimii oman alueensa asiantuntijana ja tekee tiivistä yhteistyötä palvelutuotannon kanssa varmistaen laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset palvelut. Toiminnassa varaudutaan olemassa olevin keinoin eri palvelualueiden hoitojonojen purun seurauksena lisääntyvään palvelutarpeen kasvuun ja mahdollisiin palveluverkkomuutoksiin.

Palvelualueen toiminnan kulut ovat suoraan johdannollisia palvelutuotannon laajuudesta ja tarpeista. Suurimmat kulut (n. 7 M€) muodostuvat keskitetysti hallinnoiduista laiteleasingmaksuista. Vähentyneet lääkintälaitteinvestoinnit lisäävät vanhenevan laitekannan korjauskustannuksia.

Talouden tavoitteet

Välinehuolto ja lääkintäteknikka (1000 €)	1220 Välinehuolto, alue 1	1221 Välinehuolto, alue 2	1222 Välinehuolto, alue 3	1223 Keskitetyt lääkintäteknikkapalvelut	1224 Välinehuolto ja lääkintäteknikka yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	40	1		780		821
TOIMINTATULOT SISÄISET	5 328	1 610	713	13 108		20 759
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-3 325	-1 203	-541	-14 018	-849	-19 938
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-1 282	-357	-93	-537	-482	-2 751
TOIMINTAKATE	760	51	79	-667	-1 332	-1 109

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Palvelualueella panostetaan edelleen hyvään johtamiseen, sekä henkilöstön hyvinvointiin, osaamiseen, perehdytykseen ja asiakasyhteistyön jatkuvaan parantamiseen. Tärkeimmät operatiiviset toiminnan tavoitteet liittyvät tietojärjestelmien tuottaman tiedon yhä parempaan hyödyntämiseen ja tiedolla johtamiseen.

Palvelukuvaukset ja -lupaukset päivitetään sekä luodaan omat resurssit ja asiakkaiden tarpeet huomioiden.

Vuosien 2025–2027 välinehuoltotoiminnan painopistealueet

Koko hyvinvointialueelle vuoden 2024 aikana laajennetun tuotannonohjausjärjestelmä Geminin käytön edelleen kehittäminen:

- Ajantasaisten työohjeiden saatavuus koko henkilöstölle
- Järjestelmän tuottaman tiedon hyödyntämisen kehittäminen; tiedolla johtaminen
 - Tuotannon seuranta (suoritteet, laatu)
- Käyttäjien tukeminen ja edelleen kouluttaminen
- Viestintämahdollisuudet asiakkaiden kanssa

Laatujärjestelmän laajentaminen koko hyvinvointialueen välinehuollon käyttöön:

- Toimintamallit, laatutavoitteet, osaamisen varmistaminen
- Sertifioinnin laajentamisen mahdollisuuksien arviointi ja aikatauluttaminen

Tuottavuusohjelman mukaista toimipisteverkon tarkastelua ja optimointia jatketaan tuotannon riskien minimoimiseksi sekä toiminnan laadun ja tuottavuuden edelleen kehittämiseksi. Tarkastelussa huomioidaan erityisesti:

- Tuotantotilojen ja -laitteiden vaatimustenmukaistamisen edellyttämät kalusto- ja tilainvestoinnit
- Mahdollisten keskittämisten vaatimat välittömät ja jatkuvat kustannukset, kuten välineistöhanhinnat ja kuljetustarpeet

Henkilöstön hyvinvoinnin tukeminen, sisäisen sijaisjärjestelmän toimintamallin vahvistaminen ja osaamisen varmistaminen.

Vuosien 2025–2027 lääkintätekniiikan toiminnan painopistealueet on kuvattu kohdassa 2.3.2.2 Keskitetyt lääkintätekniiikapalvelut.

2.3.2.1 Välinehuolto ja lääkintätekniiikka yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Yhteiselle toimipisteelle on sisällytetty seuraavat henkilöstömenot; palvelujohtaja, tuotantopäällikkö, palveluvastaavat (3) ja palveluohjaajat (2) sekä tuotannonohjaus- ja laatujärjestelmien ylläpitokustannukset.

Palvelujohtaja vastaa palvelualueen strategisesta ja kokonaisuuden operatiivisesta johtamisesta; talous, toiminta, henkilöstö ja prosessit. Palvelujohtaja tekee myös toistaiseksi täyttämättä jätetyn välinehuollon palvelupäällikön tehtävät; henkilöstö- ja talousvastuut.

Tuotantopäällikkö (välinehuolto) vastaa hyvinvointialueen välinehuollon tuotantoprosessien tuloksellisesta kehittämisestä ja johtamisesta. Tuotantopäällikkö vastaa myös näyttöön perustuvan välinehuoltotyön toiminnan koordinoinnista ja laadunvalvonnasta.

Palveluvastaavien (välinehuolto) työpanos kohdentuu toimipisteittäin seuraavasti:

- Novan välinehuoltokeskus ja sairaala-apteekin välinehuolto (1)
- Palokan, Kyllön ja Äänekosken välinehuollon toimipisteet (1)
- Laukaan, Keuruun, Saarijärven, Jämsän sekä kevään 2024 toimipisteet, sekä laatujärjestelmän toiminnallinen ylläpito (1)

Kaikilla on omat läpileikkaavat vastualueensa ja kaikki tuntevat toistensa toiminta-alueet ja sijaistavat toisiaan.

Palveluohjaajien työpanos kohdentuu seuraavasti:

- Novan välinehuoltoprosessi ja sairaala-apteekin välinehuolto (3)
- Toiminnanohjausjärjestelmän ylläpito, tuotteistaminen, koulutus ja ohjaus koko hyvinvointialueella (1)

- Laatu järjestelmän ylläpito, koulutus ja ohjaus koko hyvinvointialueella (1)
- Alue 2: Palokan, Kyllön ja Äänekosken prosessi

2.3.2.2 Keskitetyt lääkintätekniikkapalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Keskitettyjen lääkintätekniikkapalveluiden kulut muodostuvat huoltopäällikön, teknisen päällikön, huoltoinsinöörien, huoltoasentajien ja palveluohjaajan henkilöstökuluista, lääkintälaitteiden leasing- ja huoltokuluista sekä muista lääkintätekniikan toiminta- ja materiaalkuluista.

Vuoden 2025 painopistealueet keskitetyissä lääkintätekniikan palveluissa ovat:

- Vuonna 2024 käyttöönotetun tuotannonohjausjärjestelmä Effectorin käytön vahvistaminen
 - Työpyynnöt, määräaikaishuoltojen aikataulutus
 - Laiterekisteri
 - Suoriteseuranta ja saadun datan hyödyntäminen tiedolla johtamisessa
 - Toimintamallien yhtenäistäminen
- Oman toiminnan ja ostopalveluiden painopisteiden tarkastelu
 - Kartoitetaan ja vertaillaan oman toiminnan ja ostopalveluna tuotettujen lääkintätekniikan palveluiden laatua ja kustannuksia
 - Puretaan oman toiminnan ja ostopalvelun mahdollisia päällekkäisyyksiä
- Tarkastellaan ja tasapainotetaan vuonna 2024 tehtyjen reilujen henkilöstövähennysten vaikutuksia palvelutuotantoon varmistaen edelleen luotettava ja oikea-aikainen palvelu
- Jämsästä hyvinvointialueelle siirtyneiden ja siirtyvien lääkintälaitteiden haltuunotto; kartoitus, rekisteröinti, kuntotarkastus, määräaikaishuollot ja korjaukset

2.3.2.3 Välinehuolto, alue 1

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Alueeseen 1 kuuluvat Sairaala Novassa 24/7 toimiva välinehuoltokeskus sekä sairaala-apteekin välinehuolto. Novan välinehuoltokeskuksessa huolletaan Novan, Sydänsairaala Novan ja Karstulan, Multian, Uuraisten, Tikkakosken, Konneveden ja Petäjaveden välineet sekä Novan endoskoopit, sekä muutaman ulkoisen asiakkaan välineet. Alueen 1 kulut muodostuvat välinehuoltajien (45) henkilöstökuluista, toiminta- ja materiaalikuluista, kuljetuskuluista sekä keskitetyn välinehallinnan kuluista.

Toiminnan ja kehittämisen painopistealueet ovat samat koko hyvinvointialueen välinehuollon palvelualueella.

2.3.2.4 Välinehuolto, alue 2

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Alueeseen 2 kuuluvat Palokan, Kyllön ja Äänekosken välinehuollon toimipisteet. Palokan ja Kyllön toimipisteissä huolletaan kaikkien Jyväskylän alueen terveysasemien ja suunterveydenhuollon yksiköiden sekä Muuramen, Joutsan, Luhangan, Toivakan, Ilmarisenkadun hammashoitolan ja Sehyn (suun erikoishammashoidon yksikkö) välineet ja endoskoopit. Äänekosken toimipisteessä huolletaan Äänekosken, Viitasaaren ja Pihtiputaan terveysaseman ja suunterveydenhuollon välineet sekä Äänekosken endoskoopit Alueen 2 kulut muodostuvat välinehuoltajien (24) henkilöstökuluista, kuljetuskuluista sekä toiminta- ja materiaalikuluista.

Toiminnan ja kehittämisen painopistealueet ovat samat koko hyvinvointialueen välinehuollon palvelualueella.

2.3.2.5 Välinehuolto, alue 3

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Alueeseen 3 kuuluvat Laukaan, Keuruun, Saarijärven ja Jämsän suunterveydenhuollon toimipisteet, Laukaan, Keuruun ja Saarijärven toimipisteissä huolletaan kyseisten terveysasemien ja suunterveydenhuollon yksiköiden välineet, sekä Laukaassa endoskoopit. Jämsän suunterveydenhuollon välinehuollon toimipisteessä huolletaan Jämsän ja Kuoreveden hammashoitolan välineet. Alueen 3 kulut muodostuvat välinehuoltajien (8) henkilöstökuluista, kuljetuskuluista, ostopalvelukuluista Pihlajalinnan Jokilaakson sairaalan välinehuollosta sekä toiminta- ja materiaalikuluista.

Toiminnan ja kehittämisen painopistealueet ovat samat koko hyvinvointialueen välinehuollon palvelualueella.

2.3.3 Logistiikka ja kuljetuspalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Logistiikka- ja kuljetuspalvelut -palvelualue järjestää keskitetysti kaikki Keski-Suomen hyvinvointialueen logistiikka-, materiaalipalvelut, ajoneuvohallintapalvelun sekä henkilöliikennepalvelut ostopalveluina koko hyvinvointialueelle.

Logistiikkapalvelut vastaavat materiaaliprosessien keskitetystä hallinnasta, ohjauksesta ja toteuttamisesta. Keskitetty tilaustoimitusketjun hallinta vastaa sekä materiaalien ostotoiminnasta ohjaten sopimukselliseen keskitettyyn tilaus- ja toimitusketjun hallintaan että materiaalien valikoimanhallinnasta. Materiaalipalvelut toimivat Logistiikkakeskuksessa, joka toimittaa ja varastoi materiaalit koko hyvinvointialueelle. Tavarakuljetusten järjestäminen, postitoiminnot, materiaalihallinto ja materiaaleihin liittyvä sopimusvalvonta on keskitetty logistiikan palveluihin.

Henkilöliikennepalvelut vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon potilas- ja henkilökuljetusten hallinnoinnista, ohjauksesta ja sopimusvalvonnasta. Tähän kuuluu asiakaspalautteen seuranta ja raportointi. Henkilöliikennepalvelut vastaavat henkilöliikennekuljetuspalveluiden toteutuksesta ja valvoo liikennöinnin ratkaisumallien ohjausta mm. Vammaispalvelulain perusteella käytäntöön saatettavissa asioissa. Liikennepalveluiden autohallintapalvelukokonaisuudessa vastataan hyvinvointialueen ajoneuvokaluston hankinnasta ja sopimuksellisesta seurannasta.

Palvelualue toimii tiiviissä yhteistyössä ydintoimintojen kanssa ja tukee palvelutoimintaa oikea-aikaisella palvelutuotannolla kustannustehokkaasti.

Talouden tavoitteet

Logistiikka ja kuljetuspalvelut (1000 €)	1231 Logistiikan palvelut	1232 Materiaalihallinto	1233 Henkilöliikenne	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	76		85	161
TOIMINTATULOT SISÄISET	3 006		2 431	5 436
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-2 405	-668	-1 935	-5 008
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-929	-170	-210	-1 309
TOIMINTAKATE	-252	-838	370	-720

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Vuoden 2025 Logistiikka ja kuljetuspalvelun toiminnan painopistealueet ovat:

- Keskitetyn logistiikkakeskuksen ja uuden materiaali liikenteen käyttöönoton myötä saavutettavien etujen ja tehokkaan verkoston selkeyttäminen. Kerrokselliset liikennöintiverkostot poistetaan ja logistiikka koordinoituu uudelleen logistisesti selkeäksi kokonaisuudeksi.
- Jatketaan palvelualueen toimintatapojen yhtenäistämistä tehokkaaksi ja vaikuttavaksi kokonaisuudeksi tehostamalla materiaalihallinnan keskitetyn toimintamallin

kehittämistä ja valikoimanhallintaa raportointianalyysien avulla, tuotetaan ostoanalyysitietoa yksiköille, sekä puututaan suoraostoihin ja potilaslogistiikan ohjauksen tehokkuuteen.

- Tuotevalikoimaa tarkastellaan ja tuotteistamiseen perustuvaa valikoimaa yhdenmuikaistetaan palveluille omina tuotevalikoiminaan. Toteutetaan työryhmäkohtaisina läpikäynteinä palveluiden kanssa ja valikoimaa hallitaan yhteistyöllä.
- Autohallintapalvelussa uudistetaan kalustoa ennalta suunnitellun ja hyväksytyin investointisuunnitelman mukaisesti. Luodaan palveluiden kanssa hallittu kokonaisuus leasing-kaluston sopimusvalvontaan ja arvioidaan yhteiskäyttöautomallin ratkaisun hyödynnettävyys hyvinvointialueella kustannustehokkuuden näkökulmasta. Pyritään vanhasta autokannasta eroon uudistaen ajoneuvokantaa. Selvitetään pilottiyksikön kanssa yhteiskäyttöautojen hyödynnettävyyttä pilotti yksikön sisäisenä yhteiskäyttö-automallina.
- Takseille toteutettavien potilaskuljetusten toimintojen tehostaminen välitys- ja kuljetuspalveluiden hankintamenettelyn ja sopimusmallien yhtenäistäminen muuhun sote henkilöliikenteen käytössä olevaan sopimusmalliin
- Taksiliikenteen välitys- ja kuljetuspalveluiden kustannustehokkuuden parantaminen kilpailutuksilla sekä taksien käytön keskittäminen yhtenäisesti hinnoiteltuun palvelukokonaisuuteen.
- Lakimuutosten täytäntöönpano kuljetuspalveluissa, muutosten mahdollistamien vaihtoehtoisten kuljetusten toteuttamistapojen tarkastelu ja käyttöönotto.
- Postitoimintojen kustannustehokkuuden parantaminen ja sähköisten palveluiden hyödyntämisen kartoittaminen. Linjataan postikäyntitarvetiheyttä alemmaksi ja poistetaan tarpeettomat ostopalvelusuoritteet.
- Ydintoimintoja tuetaan tuottamalla strategian mukaisia palveluja.
- Hoitotarvikejakelun toimitusmallien kartoittaminen ja valikoiman tehostaminen
- Hävikin ja poistoon menevien tuotteiden kierrättäminen keskitetysti
- Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan tehtäväkokonaisuuksien läpikäynnillä, keskitetyn logistiikkakeskuksen myötä saavutettavalla toiminnan selkeyttämisellä, ja henkilöstön riittävyys varmistetaan vahvistamalla pito- ja vetovoimaa.
- Asiantuntija henkilöstön tehtäväkuvien selkeyttäminen isojen muutosten jälkeen ta-soittuneessa vastuukokonaisuudessa.

2.3.3.1 Logistiikan palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Logistiikkapalvelut vastaa materiaaliprosessien keskitetystä hallinnasta, ohjauksesta ja osto-toiminnasta sekä tavarakuljetusten järjestämisestä ja sopimusvalvonnasta. Logistiikan palvelut tuottavat tilaus- ja toimitusketjunhallintapalvelut ja hoito- ja käyttötalousarvikkaiden ostotoiminnat koko hyvinvointialueen laajuisesti. Osastopalvelut koostuvat omana tuotantona tuotettavista Sairaala Novan osastovarastojen hyllytyspalveluista sekä

hoitologiikkapalveluista. Palvelukokonaisuuksista tavarakuljetuspalvelut, postiliikenne ja autojenhallintapalvelu kattavat hyvinvointialueen laajuisen palvelukokonaisuuden.

Logistiikan tärkeimmät painopistealueet ovat:

- Keskitetyn logistiikkakeskuksen toiminnan kehittäminen vuonna 2024 toteutuneen keskittämisen jälkeisenä aikana
- Ostodatan ja tuotevalikoiman selkeämpään hallintaa keskittyminen
- Keräilyjärjestelmän kehitystyö ja automatisointi
- Pohjoisen Keski-Suomen hyllytyspalveluiden uudistus Novan sisäisen hyllytyspalvelun rinnalle
- Novan sisäisen hyllytyspalvelun tuotevalikoiman ja hyllytyspisteiden ylläpitoon liittyvät kehitystyöt
- Novan sisäisen kuljetuksen erilliskuljetustilausten kehitystyö Smoothlite-sovelluksen avulla
- Vastaanottojen tarkastelu ja mahdollisten käytettävissä olevien automatisointimallien selvittely
- Koko hyvinvointialueen laajuisen kuljetusten runkoreitistön ylläpito ja sopimusvastuu
- Hyvinvointialueen materiaalsen varautumisen ja valmiuden arviointi ja ylläpitäminen sekä omana toimintana että yhteistyössä YTA-alueen ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa
- Henkilöstöä tuetaan ja riittävä lähiesimiestyö varmistetaan

2.3.3.2 Materiaalihallinto

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuotena hoito- ja käyttötalousarvikkeiden toimitukset tapahtuivat kuudesta eri varastosta, joita ovat Sairaala Novan logistiikkakeskus, Kylön varasto, Äänekosken varasto, Saarijärven varasto, Viitasaaren varasto ja Pihtiputaan varasto. Materiaalihallinto koordinoi n. 40 milj. vuosiarvon edestä logistiikkakeskuksen kautta läpivirtaavaa materiaalia. Lisäksi logistiikan palvelut ohjaavat hankintaesityksillä olevien keratilausten toteutusta.

Vuoden 2024 aikana alueelliset varastot integroitiin keskitettyyn logistiikkakeskuskokonaisuuteen. Toimintamalli yhtenäistettiin 1.10.2024 alkaen keskitetyn logistiikkakeskuksen piiriin, jonka kautta toteutetaan kaikki Keski-Suomen hyvinvointialueen materiaalien toimitukset, materiaalin varastoinnit, postitoiminnot sekä toimii tavaralogistiikan keskipisteenä. Keskitetty toimintamalli selkeyttää tuotevalikoiman hallintaa ja keskittää tavaralogistiikan pääreitit palveluverkostoon keskittyyviksi. Palvelun sisältöjen uudistumista toteutetaan

palveluiden kanssa tiiviissä yhteistyössä muun muassa tuotevalikoimien läpikäynnillä sekä edistämään kustannustehokkaita ratkaisumalleja uudistaen toimintatapoja.

Toiminnan ja kehittämisen painopistealueita ovat:

- Logistiikkakeskuksen käyttöönoton jälkeisen toiminnan kehittäminen ja muutoksen yhteydessä havaittujen seuraavien prosessien selvittäminen, jotka edesauttavat hyvinvointialueen palveluyksiköiden toimintaa
- Kuljetusten runkoreitistön sopimusvalvonta
- Materiaalisen varautumisen ja valmiuden arviointi ja ylläpito
- Valikoiman keskitetty ylläpito ja yksiköiden ohjaaminen sopimustuotteiden piiriin keskitetyn tilausjärjestelmän avulla
- Ostoihin perustuvan kustannustehokkuuden tarkastelu (tuotteiden saattaminen kilpailutettavaksi)

2.3.3.3 Henkilöliikenne

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Henkilöliikenne koostuu ulkoisesta potilaiden takseilla toteutettavasta siirtokuljetustoiminnasta, sisäisestä potilaskuljetuksesta sekä henkilöliikenteen hallintapalvelusta. Potilaiden siirtokuljetukset koordinoidaan keskitetysti koko hyvinvointialueella ja koskee muilla ajoneuvoilla tapahtuvia siirtokuljetuksia. Potilaiden siirtokuljetukset tuotetaan ostopalveluina.

Henkilöliikenteen hallintapalvelu koostuu VPL (vammaispalvelulain), SHL (sosiaalihuoltolain), lastensuojelun, aikuissosiaalityön, sotaveteraanien sekä erityishuoltolakiin perustuvista kuljetuksista että ryhmäkuljetuksista (ikäntyneiden päiväkeskuskuljetukset, kehitysvammaisten päivätoiminta). Hallintapalvelussa valvotaan ostopalveluna tuotettavaa kokonaisuutta, joka käsittää kuljetusten välityspalvelu, tilausvälityksen sekä kuljettajat koko hyvinvointialueen laajuisesti.

Henkilöliikenteessä vuoden 2025 aikana tarkastellaan vammaispalvelulain mukanaan tuomien muutosten mahdollisuuksia kuljetusten järjestämisen ratkaisumalleja sekä Liikkumisen tuen vaihtoehtoja.

Sairaala Novan sisäinen potilaskuljetus tuotetaan omana toimintana 24/7. Sisäinen potilaskuljetus tuottaa potilaiden kuljetukset tutkimuksiin sekä eri toimipisteiden välillä siirryttäessä.

Toiminnan ja kehittämisen painopistealueita ovat:

- Henkilöliikenteen palvelukokonaisuuden sopimuskokonaisuuksien hallinta ja arviointi

- Henkilöliikenteen verkoston kehittäminen ja yhteistyökanavat valtakunnallisesti
- Sote henkilöliikenteen välitys- ja kuljetuspalvelun ostopalvelun kilpailuttaminen ja toimintamallin muutokset
- Hyvinvointialueen ajoneuvohallintapalvelun hallintamallin kehittäminen

3 PELASTUSTOIMI

Toimialan kuvaus

Pelastustoimen toimiala koostuu Keski-Suomen pelastuslaitoksen vastuualueesta. Pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen tehtävänä on huolehtia alueellaan:

1. Pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
2. Pelastustoimen valvontatehtävistä;
3. Väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
4. Pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Lakisääteisten tehtävien lisäksi pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää.

Pelastustoimen palvelujen palvelutasosta on säädetty pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 3 §:ssä. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:n tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.

Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaista palvelua seurataan pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 16 §:n mukaisesti hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvontaohjelmalla sekä aluehallintoviraston toteuttamalla pelastustoimen palveluiden laillisuusvalvonnalla.

Keski-Suomen pelastuslaitoksen palveluissa onnettomuuksien ehkäisyn sekä varautumisen ja väestönsuojelun roolit ovat korostumassa (kuva 1). Turvallisuusympäristössämme tapahtuneiden muutosten vuoksi, on pelastuslaitoksen oma toiminta varmistettava myös häiriö- ja poikkeusoloissa. Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa korkeatasoisia ja kustannustehokkaita turvallisuuspalveluita asiakkailleen. Tukiprosesseissa toimialan ja viranomaisten yhteisten ICT-järjestelmien ja julkisen hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) laajempi käyttöönotto edellyttää pelastuslaitokselta ja hyvinvointialueelta panostuksia tila- ja tietoturvallisuuden parantamiseen. Asiakkaiden ja henkilöstön tietosuoja sekä kyberuhkat edellyttävät parempaa tietoturva.

Kuva 1. Pelastuslaitoksen prosessikartta esittää kokonaiskuvan ja kuvaa organisaation ydinprosessit.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

Pelastustoimi, 1 000 €	TP	TA/M	TA	Poikkeama TA 2025 - TA 2024	
	2023	2024	2025	€	%
TOIMINTATULOT ULKOISET	5 899	6 007	462	-5 544	-92,3 %
Myyntitulot	1 609	1 042	121	-921	-88,4 %
Maksutulot	0	0	0	0	
Tuet ja avustukset	4 289	4 951	294	-4 657	-94,1 %
Muut toimintatulot	1	13	47	34	248,5 %
TOIMINTATULOT SISÄISET	9 140	12 757	1 490	-11 267	-88,3 %
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-35 896	-38 314	-25 692	12 622	-32,9 %
Henkilöstömenot	-28 177	-30 236	-21 912	8 324	-27,5 %
Palvelujen ostot	-2 988	-1 710	-1 725	-15	0,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 813	-2 964	-1 719	1 245	-42,0 %
Avustukset	-135	-141	-140	1	-0,4 %
Muut toimintamenot	-1 783	-3 263	-195	3 068	-94,0 %
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-9 009	-7 201	-6 683	518	-7,2 %
TOIMINTAKATE	-29 866	-26 751	-30 423	-3 672	13,7 %

TA2025 Pelastustoimi 1 000 €	Toimiala yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	462
Myyntitulot/Liikevaihto	121
Maksutulot	0
Tuet ja avustukset	294
Muut toimintatulot	47
TOIMINTATULOT SISÄISET	1 490
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-25 692
Henkilöstömenot	-21 912
Palvelujen ostot	-1 725
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 719
Avustukset	-140
Muut toimintamenot	-195
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-6 683
TOIMINTAKATE (sitova)	-30 423

Talousarvion henkilötyövuodet vastuualueittain

TA2025 Pelastustoimi, HTV	Toimiala yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	249
Henkilötyövuodet, vakituiset sivutoimiset	173
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	14
Henkilötyövuodet, määräaikaiset, sivutoimiset	254
Henkilötyövuodet, yhteensä	689

3.1 KESKI-SUOMEN PELASTUSLAITOS

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastualueen talousarviosta

Keski-Suomen pelastuslaitos hoitaa pelastustoimen tehtävät alueellaan. Keski-Suomen pelastuslaitos koostuu kahdesta palvelualueesta:

- Riskienhallinta (onnettomuuksien ehkäisy, varautuminen ja väestönsuojelu)
- Pelastustoiminta

Talouden tavoitteet

TA2025 Keski-Suomen pelastuslaitos, 1 000 €	Riskienhallinta, pela	Pelastustoiminta *	Vastualue yhteensä
TOIMINTATULOT	0	1 952	1 952
josta sisäiset toimintatulot	0	1 490	1 490
TOIMINTAMENOT	-677	-31 698	-32 375
josta sisäiset toimintamenot	-64	-6 619	-6 683
TOIMINTAKATE (sitova)	-677	-29 746	-30 423

* Pelastustoiminta sisältää Keski-Suomen pelastuslaitos yhteiset palvelualueen luvut

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025 Keski-Suomen pelastuslaitos, HTV	Riskienhallinta, pela	Pelastustoiminta	Vastualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	8	241	249
Henkilötyövuodet, vakituiset sivutoimiset		173	173
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	14	14
Henkilötyövuodet, määräaikaiset sivutoimiset		254	254
Henkilötyövuodet, yhteensä	8	681	689

Toimintaympäristön kuvaus

Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen lakisääteiset tehtävät siten kuin hyvinvointialue niistä päättää koko Keski-Suomen maakunnan alueella. Pelastustoimen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Pelastuslaitos vastaa toimintaympäristön

muuttuvaan uhkamallistoon aina arkipäivän onnettomuuksista laajamittaisiin kriiseihin ja poikkeusoloihin.

Keski-Suomen pelastustoimen palvelutasopäätös perustuu ajantasaiseen riskianalyysiin, joka sisältää toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Riskianalyysiin sisältyvien uhkien arvioinnin tulee kattaa päivittäiset onnettomuudet, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Riskianalyysi tulee laatia siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoitaa riskien ja uhkien mukaisesti. Häiriötilanneuhkien arvioinnissa on otettava huomioon kansallisen ja alueellisen riskiarvion tulokset. Poikkeusolojen uhkien arvioinnissa on otettava huomioon valmiuslaissa (1552/2011) määritellyt poikkeusolot. Sodan ajan uhkien arvioinnissa on käytettävä Puolustusvoimien pelastusviranomaisille Pelastuslain 65 §:n 5 momentin nojalla antamia sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavia tietoja. (Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022, 2 §, 6 §).

Vastuualueen keskeiset toimenpiteet strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamiseksi

Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa hyvinvointialueen strategian mukaisesti ihmislähtöisiä pelastustoimen palveluita vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti hyvinvoivalla henkilöstöllä. Pelastuslaitoksen toiminta perustuu vankkaan tietopohjaan ja systemaattiseen tiedon hyödyntämiseen. Pelastuslaitos on yhteistyötä tekevä ja sujuvaa kumppanuutta arvostava pelastustoimen palvelu- ja asiantuntijaorganisaatio, joka kehittää ja uudistaa palveluitaan riskiperusteisen tason saavuttamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä. Toiminnan ja kehittämisen päämääränä on, että keskisuomalaisen ja alueella vierailevien kokemus turvallisuudesta vahvistuu. Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös ja järjestämisen linjaukset toimeenpanevat hyvinvointialueen strategiaa pelastustoimen toimialan toiminnassa.

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

Talousarviovuodelle 2025 tehtävät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet:

- Paloasemaryhmiä vähennetään kahdeksasta (8) viiteen (5) toiminta-alueeseen, pelastustoiminnan palvelualueen päällystö- ja hallintotehtäviä vähennetään.
- Tuottavuutta parannetaan laadukkaammalla johtamisella ja toiminta-alueiden palvelutarpeiden mukaisilla henkilöstöresurseinneilla.
- Keuruun paloaseman pelastustoiminnan 24/7-valmiuden muutos ajoitetaan vuodelle 2025 ja rekrytoinnit toteutetaan suunnitelmallisesti (säästöä henkilöstökustannuksissa).
- Jyväskylän toimintavalmiuden puutteiden korjaaminen ja siihen liittyviä kustannuksia aiheuttavat toimenpiteet (toimipiste/henkilöstö/kalusto) siirretään vuodelle 2026.

- Pelastustoimen varallaoloon kohdistuvia oikeudellisia ja taloudellisia riskejä vähennetään palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä (Keuruu).
- Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän tarkastelu.
- Viestijärjestelmien sopeuttaminen vastaamaan nykyistä tilannetta.
- Pelastustoiminnan vasteiden tarkastelu ja siitä saatavat säästöt.
- Öljyntorjuntakaluston hankintaa vähennetään.
- Käyttötalouteen ja talousarvion investointiosaan vaikuttavia kalustohankintoja karsitaan.
- Pelastusajoneuvojen hankintasopimus kilpailutettiin, säästöä vuodelle 2025 0,1 M€ ja koko hankintakaudelle 0,5 M€.
- Muuramen paloasemainvestointi siirretään vuodelle 2026.
- Hankintojen ja investointien vähentämisellä sekä suunnitelmallisella ajoittamisella saadaan aikaiseksi konkreettisia kustannuksia vähentäviä vaikutuksia vuoden 2025 käyttötalouteen ja investointiosaan.

3.1.1 Riskienhallinta, pela

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Pelastustoimen riskienhallintapalvelut, onnettomuuksien ehkäisy sekä varautuminen ja väestönsuojelu, ovat järjestelmällistä pelastuslaitoksen lakisääteistä toimintaa, joka sisältää riskianalyysin sekä palveluiden suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja mahdollisesti tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Riskienhallinnan palvelualueen tehtäviin kuuluvat:

- Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa,
- pelastustoimen valvontatehtävät sekä
- väestön varoittamiseen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä vastaaminen.

Normaali-, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhkien kartoituksen, palontutkinnan tulosten sekä onnettomuuskehityksen seurannan kautta tehtävä riskianalyysi vaikuttavat palveluverkon ja palveluiden suunnitteluun sisäministeriön lainsäädäntöohjauksen mukaisesti.

Pelastuslaitos on pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja valtioneuvoston periaatepäätöksen ”Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017” mukaisesti jatkanut maakunnan turvallisuuden ja valmiuden kehittämistä yhdessä maakunnan kokonaisturvallisuuden toimijoiden kanssa. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2025 julkaistiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 16.1.2025, jonka mukaisesti maakunnan kokonaisturvallisuustyötä jatketaan.

Pelastusviranomaiset ja Keski-Suomen pelastuslaitos ovat keskeisessä roolissa maakunnallisessa turvallisuus- ja valmiustoimikunnassa (KSTURVA) ja sen sihteeristössä.

Talouden tavoitteet

Riskienhallinta, pela (1000 €)	2010 Onnettomuuksien ehkäisy	2011 Varautuminen ja väestönsuojelu	2012 Riskienhallinta, pela yhteiset	2013 Valvontapalvelut	Palvelualue yhteensä
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-5	-79	-475	-54	-613
TOIMINTAMENOT SISÄISET			-64		-64
TOIMINTAKATE	-5	-79	-539	-54	-677

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Riskienhallinnan palvelualue vastaa osaltaan hyvinvointialueen strategioiden ja lainsäädännöllisten velvoitteiden toteutumisesta tekemällä jatkuvaa seuranta- ja toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista ja tunnistaa sieltä mahdollisia uhkia maakunnan hyvinvoinnille. Havaittuihin potentiaaliin riskeihin pyritään etupainotteisesti tekemään toimenpiteitä, jotka ehkäisevät riskien toteutumista ja lisäävät maakunnan resilienssiä riskien mahdollisesti toteutuessa.

Pelastuslaitoksen tilannekuvaa jaetaan valtakunnallisesti päivittäin pelastustoimessa ja säännönmukaisesti myös Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnassa (KSTURVA), jossa on edustettuna keskeisimmät maakunnan turvallisuustoimijat. Tavoitteena on jakaa sisäisesti ja ulkoisesti pelastuslaitoksen analysoitua tilannekuvaa, joka sisältää pelastustoimen suorituskykyä, suoritteita ja tulevia tapahtumia koskevia elementtejä.

Onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteena on riskiperusteisen tason mukaisten toiminnallisten tavoitteiden (turvallisuusviestintä ja valvontatehtävät) saavuttaminen. Pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti Keski-Suomen pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.

Turvallisuusviestintää kehitetään ja yhtenäistetään Keski-Suomen pelastuslaitoksen alueella. Turvallisuusviestintää kohdennetaan niihin ihmisryhmiin, joissa sen on paikallisesti ja valtakunnallisesti tunnistettu olevan erityisen tärkeää, kuitenkin pyrkien tavoittamaan alueen kansalaisia mahdollisimman laajasti eri ikäryhmistä. Turvallisuusviestintää kehitetään ja monikanavaisella toiminnalla kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen turvallisuuskulttuuria kasvatetaan.

Painopisteinä ovat pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn ja varautumisen sekä väestönsuojelun ulkoisen ja sisäisen koulutuksen kehittäminen sekä riskienhallinnan asiantuntijuuden lisääminen yhteistyöverkostoissa. Henkilöstön työhyvinvointia ja osaamista sekä henkilöresurssien riittävyyttä tuetaan vahvistamalla veto- ja pitovoimaa.

Laadukkaamman onnettomuuksien ehkäisytyön tavoitteena on vähentää onnettomuuksien määrää ja niiden vaikuttavuutta. Pelastuslaitos tehostaa toimintaansa asumisturvallisuuden (paloriskivalvonta) ja tapahtumaturvallisuuden valvonnan kehityksessä, pelastusviranomaiselle kuuluvassa ohjauksessa paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan edellytysten

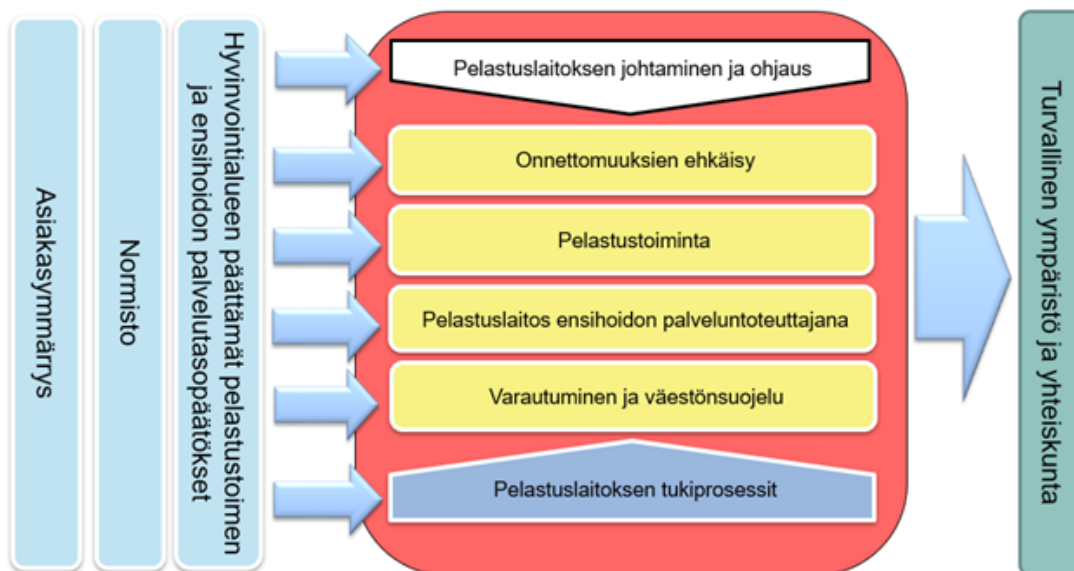
huomioisemiseksi rakenteilla olevassa ja rakennetussa ympäristössä, sekä alueen riskiperusteisessa valvontatyössä sen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminnan tavoitteena on saada konkreettisia vaikutuksia alueen turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kasvamiseksi sekä onnettomuusvahinkojen pienentämiseksi.

3.1.1.1 Riskienhallinta, pelastustoimi yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet tulevat sisäministeriön asetuksesta pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022.

Ydinprosesseista onnettomuuksien ehkäisy ja varautumisen roolit ovat korostuneet muuttuvassa jatkuvasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä (kuva 2). Pelastuslaitoksen oman toiminnan valmiutta on tehostettava päivittäisten onnettomuuksien lisäksi etenkin häiriö- ja poikkeusoloissa. Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa korkeatasoisia ja kustannustehokkaita turvallisuuspalveluita asiakkailleen. Tukiprosesseissa varautumisen ja valmiuden palvelutason parantaminen edellyttävät mm. toimialan ja viranomaisten yhteisten ICT-järjestelmien kehittämistä ja niiden varmentamista. Asiakkaiden ja henkilöstön tietosuoja sekä kyberuhkat ovat keskiössä kohti parempaa tietoturvaa.

Kuva 2. Pelastuslaitoksen prosessikartta esittää kokonaiskuvan ja kuvaa organisaation ydinprosessit

3.1.1.2 Valvontapalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Valvontatoiminta koostuu palotarkastuksista ja muista valvontatoimenpiteistä, kuten asiakirjavalvonnasta. Palotarkastuksia toteutetaan määräaikaisina ja etukäteen ennakoimattomina ylimääräisinä palotarkastuksina perustuen muiden viranomaisten, yhteisöjen, yritysten ja kansalaisten toimittamiin ilmoituksiin ja neuvontapyyntöihin. Lisäksi palotarkastuksia suoritetaan uudisrakennusten ja muutostyökohteiden käyttöönottoaiheessa.

Valvontatoimintaa ohjaa pelustuslain 379/2011 79 §:n mukainen valvontasuunnitelma. Valvonnan suunnittelu perustuu riskien arviointiin ja aiempien vuosien toteutuneisiin valvontatehtäviin. Vuoden 2025 valvontasuunnitelmassa on määritetty vuonna 2025 määräaikaiseen valvontaan nousevien kohteiden määrä ja muiden valvontatehtävän toteuttamiseen vaadittavien toimenpiteiden arvioitu määrä sekä tarvittavat resurssit. Vuonna 2025 tehostetaan valvontatoiminnan yhtenäistämistä ja ohjeistamista Keski-Suomen pelastuslaitoksen toiminta-alueella sekä kemikaalilainsäädännön alaisen valvontavelvoitteen toteuttamista.

Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan esimerkiksi erilaisten tilaisuuksien, median ja sosiaalisen median keinoin toteutettua kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen turvallisuuskulttuurin kehittämiseen pyrkivää viestintää. Turvallisuusviestinnässä otetaan huomioon valvonta- ja onnettomuustiedot sekä asiakasryhmien tarpeet. Vuonna 2025 tehostetaan sosiaalisen median valistusmateriaaliin tuottamista ja keinoja.

Painopistealueina vuonna 2025 ovat:

- valvontatoimen asiakaspalvelun kehittäminen,
- valvontatoiminnan ja turvallisuusviestinnän organisaatorakenteiden kehittäminen maakunnan alueella
- sisäisen koulutuksen tehostaminen valvontatoiminnassa

3.1.1.3 Varautuminen ja väestönsuojelu

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Keski-Suomen pelastuslaitos toteuttaa varautumisen ja väestönsuojelun yhteistyötä hyvinvointialueen, kuntien sekä yhteistyöviranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa. Yhteistyön tavoitteena on eri turvallisuusorganisaatioiden ajantasainen valmiussuunnittelu, jota testataan harjoituksissa. Yhteistyö luo edellytykset onnistuneelle häiriötilanteiden johtamistoiminnalle. Pelastuslaitos jatkaa aktiivista varautumisen ja väestönsuojelun kehittämistoimintaa Keski-Suomen maakunnan valmiustoimikunnassa ja sihteeristössä.

Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022 annetun asetuksen edellyttämät väestönsuojelun tehtäväkokonaisuudet:

- 1) väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu;
- 2) väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen;
- 3) hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio;
- 4) väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen;
- 5) väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve;
- 6) poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen; sekä
- 7) kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Keski-Suomen pelastuslaitos kehittää oman toiminnan jatkuvuuden hallintaa kansallisen ja alueellisen riskiarvion uhkia vastaan toteuttaen osaltaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian päämääriä. Pelastuslaitos seuraa ja analysoi aktiivisesti toimintaympäristöään ja siinä tapahtuvia muutoksia. Tilannetietoa jaetaan keskeisten turvallisuustoimijoiden kanssa.

Painopistealueina vuonna 2025 ovat:

- Päivitetyn evakuointisuunnitelman jalkauttaminen maakunnan alueella ja niiden yhteensovittaminen laajempiin varautumisen (mm. harjoitukset) kokonaisuuksiin
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen valmiussuunnitelman päivittäminen
- Valtioneuvoston asetuksen yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa edellyttämien asioiden toimeenpano maakunnan alueella
- sisäinen koulutus varautumisessa ja väestönsuojelussa.

3.1.1.4 Onnettomuuksien ehkäisy

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Onnettomuuksien ehkäisyllä tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla pyritään pienentämään onnettomuuden todennäköisyyttä ja ennalta varautumalla vähentämään onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja. Onnettomuuksien ehkäisyn toiminnan viitekehykset muodostuvat lainsäädännöllisistä velvoitteista ja riskianalyseista, jotka ovat myös onnettomuuksien ehkäisyn palvelutasopäätöksen perusta. Pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisyn ydintehtäviä ovat turvallisuusviestintä ohjaus, neuvonta sekä valvonta. Onnettomuuksien ehkäisytyö on kansalaisten, yhteisöjen, yritysten ja muiden viranomaisten ohjaamista ja neuvontaa. Merkittävimmät onnettomuuksien ehkäisyn tehtävät ovat säädetty pelastuslaissa 379/2011 ja laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

- Väestön omatoimisen varautumisen valmiuksien parantaminen aktiivisella turvallisuusviestinnällä sekä turvallisuuskoulutuksilla.
- Palontutkinnan tietojen suunnitelmallinen hyödyntäminen riskianalyysityössä, toiminnan suunnittelussa ja pelastustoimen palveluiden kehittämisessä.

- Onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seurannan tehostaminen.
- Valvontatoiminnan ja turvallisuusviestinnän organisaatorakenteiden kehittäminen maakunnan alueella

3.1.2 Pelastustoiminta

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä toimenpiteitä onnettomuustilanteessa, joiden tarkoituksena on pelastaa ihmisiä, suojata omaisuutta ja ympäristöä sekä rajoittaa onnettomuusvahinkoja. Pelastustoimintaan kuuluu:

- hälytysten vastaanottaminen,
- väestön varoittaminen,
- uhkaavan onnettomuuden torjuminen,
- onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen sekä
- tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen.

Pelastustoimintaa johtaa aina pelastusviranomainen.

Pelastustoiminnan palvelualueen henkilöstöstä pelastajia osallistuu hyvinvointialueen omaan ensihoitopalvelutuotantoon ambulanssien henkilöstönä sovitun mukaisesti. Pelastusyksiköillä tuotetaan lisäksi ensihoitopalveluun kuuluvaa ensivastetoimintaa niin päätöismisten kuin sopimushenkilöstön yksiköiden toimesta hyvinvointialueen päättämän mukaisesti.

Talouden tavoitteet

Pelastustoiminta (1000 €)	2000 Komentotoimisto	2021 Viestiyksikkö, pela	2022 Tekninen yksikkö, pela	2023 Pelastustoiminnan palvelutuotanto	2025 Pelastustoiminta yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	39				423	462
TOIMINTATULOT SISÄISET					1 490	1 490
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-350	-498	-295	-15 809	-7 545	-24 497
TOIMINTAMENOT SISÄISET	0			-5 836	-749	-6 586
TOIMINTAKATE	-312	-498	-295	-21 646	-6 381	-29 131

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Toiminnan tavoitteena on tehokas, turvallinen ja vaikuttava pelastustoiminta. Kiireelliset pelastustehtävät kyetään aloittamaan riskiluokittain niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Keskimääräinen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite on 12 minuuttia. Yksityiskohteisempina mittareina käytetään tavoitteen täyttymisprosenttia (tavoite on vähintään 50 %) sekä mediaaniaikaa riskiluokittain.

Pelastustoiminnan palvelualueella on otettu käyttöön uusi hallintomalli 1.1.2025, jossa paloasemaryhmien määrä putoaa viiteen. Jatkossa palvelualue jakautuu viiteen toiminta-alueeseen, joiden toimintaa johtaa yksi palvelutuotannosta vastaava palopäällikkö. Muutoksella on tarkoitus selkeyttää paloasemien johtamisjärjestelmää ja kohdistaa enemmän työvoimaa suoraan asiakasrajapinnassa työskenteleviin tehtäviin. Pelastustoiminnan palvelualueen tukipalveluista vastaa palopäällikkö.

Pelastustoiminnan palvelualueella toimiva komentotoimisto vastaa yhteisestä resurssisuunnittelusta 24/7 paloasemien osalta sekä pelastuslaitoksen sijaisrekrytoinneista. Hyvää työtä sijaisresurssin saamiseksi jatketaan. Päälystösijaisten rekrytointi keskitetään myös komentotoimistoon.

Tekninen yksikkö vastaa kalustoresurssien suunnitelmallisesta uusinnasta ja kierrätyksestä. Tiukentuvat investointimäärärahat edellyttävät aiemmin laadittujen suunnitelmien tarkentamista ja kiertosuunnitelman uudelleen valmistelua.

Viestiyksikkö vastaa pelastuslaitoksen viesti- ja ICT-järjestelmistä. Viestiyksikön painopisteinä on KEJO-järjestelmän käyttöönotto operatiivisen johtamisjärjestelmän osalta. Lisäksi on tarkoituksenmukaista selvittää väestöhälytinja järjestelmien asennus, huolto ja kunnossapitotöiden järjestäminen jatkossa.

3.1.2.1 Pelastustoiminta yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Pelastustoiminnan yhteiset sisältää pelastustoiminnan palvelualueen vakituisen henkilöstön palkkakustannukset, sopimushenkilöstön palkat, VPK-yhdistysten sopimusrahat, järvipelastusyhdistysten avustukset sekä keskitetyt hankinnat.

Keskitetyn hankinnan piirissä ovat henkilökohtaiset suojarusteet, pelastustoimen erikoiskalusto ja öljyntorjuntakalusto. Lisäksi öljyntorjuntakaluston ylläpitokustannukset kirjataan pelastustoiminnan yhteisiin kuluihin öljyntorjunnan korvausprosentin mukaisesti. Pelastuslaitoksen paineilmahuolto on myös osa keskitetysti hoidettua palvelua. Pelastustoimen erikoiskaluston ja öljyntorjuntakaluston osalta on jouduttu tekemään karsintaa osana talouden sopeuttamistoimenpiteitä.

Pelastuslaitoksen johto- ja tilannekeskuksen toiminnot on sijoitettu keskuspalosemalle. Johto- ja tilannekeskus on miehitetty 24/7 päälystöviranhaltijalla. Tilannekeskus tuottaa tilannekuvaa koko pelastuslaitoksen pelastustoiminnan operatiivisesta valmiudesta. Johto- ja tilannekeskuksen päivystävä palomestari toimii pelastustoiminnan johtajana ryhmätehtävillä, joissa tilannepaikalla oleva yksikkö on miehitetty sopimushenkilöstöllä. Lisäksi johto- ja tilannekeskuksesta tuotetaan johtamisen tukipalveluita suuremmissa pelastustoimen

tehtävissä. Tilanne- ja johtokeskus vastaa operatiivisen pelastustoiminnan tiedottamisesta ja ottaa vastaan paloasemakiinteistöjen rikosilmoituslaitteistojen välittämät hälytykset.

3.1.2.2 Viestiyksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Viestiyksikkö vastaa paloasemien viesti-, hälytys- ja johtamisjärjestelmien hankinta-, ylläpito- ja kehittämistehtävistä. Viestiyksikön henkilöstö osallistuu hätäkeskusyhteistyöhön ja vastasuunnitteluun. Viestiyksikkö vastaa pelastuslaitoksen GSM-, VIRVE-, PEKE-, KEJO- ja ERICA-järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Viestiyksikkö vastaa osaltaan pelastuslaitoksen ICT-järjestelmistä yhteistyössä hyvinvointialueen konsernipalveluiden kanssa. TUVE-työasemien ylläpito ja hankinta kuuluvat viestiyksikön tehtäviin.

Viestiyksikkö tuottaa palveluja koko Keski-Suomen pelastuslaitoksen vastuualueelle ja ensihoidon palveluille sekä tekee yhteistyötä eri viranomaisten sekä yhteistyötahojen kanssa. Viestiyksikkö vastaa väestöhälyttimien ylläpidosta.

Painopistealueina vuonna 2025 ovat KEJO-järjestelmän käyttöönotto, VSS-hälyttimien huoltokierron järjestäminen sekä edistää pelastustoimen verkkoratkaisujen muutoksia liittyen Virve-verkon kehittämiseen ja varaviestijärjestelmiin.

3.1.2.3 Tekninen yksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Tekninen yksikkö vastaa pelastuslaitoksen korjaamotoiminnasta, ajoneuvokaluston hankinnasta ja kierrätyksestä sekä erikoiskaluston hankintojen valmistelusta. Lisäksi tekninen yksikkö tekee tarvittavia asennuksia ja erikoisvarusteluja ajoneuvokaluston osalta. Tekninen yksikkö valmistelee myös ensihoidon ambulanssihankinnat.

Korjaamalla suoritetaan pelastuslaitoksen ajoneuvokaluston (henkilö- ja miehistöautot, joutautot, raskas kalusto sekä ambulanssit) määräaikaishuollot ja korjaukset.

Painopistealueena vuonna 2025 on kalustohankintojen toteuttaminen investointisuunnitelman mukaisesti sekä ajoneuvojen kierrätyksen kehittäminen. Lisäksi vuonna 2025 on tarkoitus kilpailuttaa pienkaluston hankintasopimus yhteistyössä Etelä-Savon pelastuslaitoksen kanssa sekä kilpailuttaa uusi ambulanssien hankintasopimus ja rautakauppasopimus.

3.1.2.4 Komentotoimisto

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Komentotoimiston tehtävä on vastata pelastustoiminnan valmiuden riittävästä henkilöstöresursseista koko pelastuslaitoksen alueella yhteistyössä aluepalomestareiden kanssa. Komentotoimiston palopäällikkö päättää pelastustoiminnan tilapäisistä valmiussiiirroista sekä valmiuden ylläpitoon liittyvistä ylitoista. Lisäksi komentotoimisto päättää päätoimisen 24/7 paloasemien keskitetyssä vahvuussuunnittelussa olevan operatiivisen pelastustoimen päällystön, alipäällystön ja miehistön sijaisuuksista ja sijaisista.

Pelastuslaitoksen koulutusyksikkö on sijoitettu osaksi pelastuslaitoksen komentotoimistoa. Koulutusyksikkö tuottaa sekä sisäisiä että ulkoisia koulutuspalveluita. Koulutusyksikkö koordinoi ja edistää pelastustoiminnan ja ensihoidon osaamisen kehittämistä. Ulkoisina koulutuksina koulutusyksikkö tuottaa pääasiassa alkusammutus- ja ensiapukoulutuksia kuitenkin toiminnan painottuessa sisäiseen koulutukseen.

Komentotoimiston / koulutusyksikön painopisteet vuodelle 2025 ovat vesisukelluskurssin järjestäminen yhdessä itäisen yhteistyöalueen pelastuslaitosten kanssa, uusien toimintaohjeiden ja järjestelmien koulutus sekä jalkautus henkilöstölle, sähköradan hätämaadoituskurssin järjestäminen ja maastoajoneuvojen kouluttajakoulutus.

3.1.2.5 Pelastustoiminnan palvelutuotanto

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Pelastustoiminnan palvelutuotantoa johtaa palopäällikkö. Palveluyksikkö jakautuu viiteen toiminta-alueeseen, joita johtavat aluepalomestarit (palveluvastaavat). Toiminta-alueet vastaavat alueellaan pelastustoimen palveluiden tuottamisesta. Toiminta-alueet ovat pohjoinen, keskinen, itäinen, läntinen ja eteläinen. Pelastustoiminnan palvelutuotanto sisältää 45 paloasemaa. Paloasemista kahdeksan on miehitetty 24/7 (Keskuspaloasema, Seppälä, Vaajakoski, Jämsä, Äänekoski, Viitasaari, Laukaa ja Saarijärvi). Lisäksi eteläisellä toiminta-alueella on 24/7 toimiva monitoimiyksikkö (Muurame), joka miehitetään pelastaja-ensihoitaja-työparilla. Pelastustoiminnan palvelutuotantoon osallistuu 18 VPK-yhdistystä, joiden kanssa pelastuslaitos on tehnyt palokuntasopimuksen.

Pelastuslaitoksen vesisukellustoiminta on keskitetty keskuspaloasemalle Jyväskylään. Vaarallisten aineiden torjuntaan määriteltyjä korkeimman tason asemia on kolme ja ne ovat sijaitsevat Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella.

Äänekosken paloasemalta tuotetaan koko pelastuslaitoksen alueelle mittauskaluston huoltopalvelut, keskitetyt hengitysilmahuollon palvelut, pienkaluston huoltopalvelut sekä pinta-pelastus- ja kemikaalisuojapukujen huoltopalvelut. Laukaan paloasemalle on keskitetty pu-toamissuojainten huoltopalvelut.

Pelastustoiminnan palvelutuotannon painopisteinä vuonna 2025 ovat uuden hallintomallin käyttöönotto ja toimintamallien yhtenäistäminen sekä Keuruun kärkiyksikön toiminnan käynnistäminen syksyllä 2025.

3.1.2.6 Pelastustoiminnan palvelutuotannon tuki

Pelastustoiminnan palvelutuotannon tuesta vastaa palopäällikkö. Palveluyksikön tehtävänä on vastata pelastustoiminnan kehittämisestä yhdessä pelastuspäällikön kanssa. Pelastustoiminnan paloinsinöörit (2 henkilöä) kuuluvat palopäällikön alaisuuteen. Lisäksi palopäällikkö vastaa sopimushenkilöstön toiminnasta, pelastustoiminnan raportoinnista, valmistelutehtävistä ja asiakirjahallinnasta.

Painopisteet vuodelle 2025 ovat toimintamallien yhtenäistäminen ja tehostaminen, sopimushenkilöstön tiedotuskanavien kehittäminen, sopimushenkilöstön palkanmaksujärjestelmän kehittäminen sekä pelastustoiminnan ohjeiden päivitystarpeen arviointi.

4 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Toimialan kuvaus

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimiala vastaa hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuotannosta. Toimiala jakautuu vuoden 2025 alusta Terveydenhuollon vastuualueeseen, Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä aikuisten sosiaalipalveluiden vastuualueeseen, ja Ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden vastuualueeseen. Vuoden 2025 alusta ensihoidon palvelutuotanto siirtyy pelastustoimesta osaksi Terveydenhuollon vastuualueen palveluja sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalle. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluja tuotetaan omana tuotantona, ostopalveluina, palveluseteleillä sekä asiakaskohtaisilla maksusitoumuksilla.

Vuoden 2025 alusta toteutuva organisaation ja johtamisjärjestelmän muutos on merkittävä toimenpide, jolla tuetaan laajempien kokonaisuuksien johtamista asiakkaiden ja potilaiden palvelu- ja hoitoketjujen osalta sekä toiminnallisesti palvelukokonaisuuksien yhteensovittamista ja integraatiota. Johtamisen tiivistämisellä arvioidaan olevan myös taloudellisia säästövaikutuksia. Organisaatiota ja johtamisjärjestelmän muutosta on tarkasteltu valmisteluaiheessa kahdessa osassa. Ensimmäisessä vaiheessa sitä tarkasteltiin osana hyvinvointialueen organisoitumisen kokonaistarkastelua keväällä 2024. Tällöin käytiin läpi palveluyksikkötason rakenteet ja mallinnettiin niiden yhdenmukaistaminen. Muutokset toteutuvat osana muuta johtamisjärjestelmän muutosta vuoden alusta. Tämä muutos vähentää seitsemäntoista (17) palveluyksikköä. Toisessa vaiheessa, osana talousarvion 2025 valmistelua, tarkasteltiin toimiala-, vastuualue- ja palvelualueen organisoitumista erityisesti siitä näkökulmasta, miten organisaatio tukee hyvinvointialueen strategian ja integraation toteutumista sekä hoito- ja palveluketjujen toteutumista, ja onko palvelut koottu tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi. Lisäksi huomiota kiinnitettiin hyvinvointialueen toimintakulttuuria edistävään rakenteeseen ja johtamisen kokonaisuuksiin. Tarkastelun lopputuloksena todettiin, että on tarkoituksenmukaista ja mahdollista tiivistää johtamisen rakenteita. Vastuualue- ja palvelualueen rakenteissa tapahtuvat muutokset vähentävät vastuualueiden määrää neljästä kolmeen ja palvelualueiden määrää seitsemästätoista kymmeneen. Muutoksen seurauksena lakkautetaan 8 johtaja- ja päällikkötehtävää ja enintään 10 asiantuntijatehtävää. Muutosten henkilöstövaikutuksia on käsitelty vuoden 2024 aikana käydyissä yhteistoimintaneuvotte- luissa.

Vuoden 2025 aikana toteutetaan hyvinvointialueen palveluverkon uudistaminen kesäkuussa 2024 tehdyn päätöksen ja syksyn 2024 aikana laaditun erillisen toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Palveluverkon uudistamisessa huomioidaan päätöksestä tehdyt valitukset Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Toimiala tuottaa palveluja ihmislähtöisesti, hyvinvointialueen strategian tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että toimialan palvelut ovat helposti saavutettavissa alueen asukkaille ja uudet asiakkaat tavoittavat palvelut sujuvasti ja tarpeidensa mukaisesti. Sosiaali- ja

terveyspalveluiden toimiala on hyvinvointialuetasoinen toimiva ja kustannustehokas palvelutuotanto-organisaatio, jossa eri toimijat tuottavat palveluja hyvinvointialueen kumppaneina.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutuotannossa hyödynnetään palvelutuotantosuunnitelmaa, joka sisältää arviointia palvelutarpeesta, johtamisen lupaukset asiakkaille ja potilaille, palveluverkkopäätöksen ja toimeenpanosuunnitelman, sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen linjausten tuotannon toimeenpanosuunnitelman, sekä kuvausta monituottajamallin periaatteista ja tavoitteista.

Merkittävimmät ostopalvelusopimuksella järjestettävät palvelut ovat Jämsän kokonaisu-koistus, jossa palveluntuottajana on Jämsän Terveys Oy, ja Kinnulan alueella laaja sosiaali- ja terveyspalveluiden ostopalvelu, jossa palveluntuottajana on Terveystalo Oy. Ostopalvelusopimus Jämsän Terveys Oy:n kanssa päättyy talousarviokaudella 31.8.2025. Tässä yhteydessä ko. palvelutuotanto, jonka Jämsän Terveys Oy:n hankkii alihankintana Jokilaakson Terveys Oy:ltä, siirtyy myös liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle. Tässä yhteydessä ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys päättyy Jämsässä (hyvinvointialue on hakenut päivystyksen poikkeuslupaa vuodelle 2025, STM:stä odotetaan asiasta päätöstä) ja keskittyy tuotettavaksi hyvinvointialueella sairaala Novassa. Jämsässä tuotettu erikoissairaanhoidon poliklinikka- ja leikkaustoiminta päättyy 31.8.2025, ja Keski-Suomen hyvinvointialueen sairaalassa tuotettu erikoissairaanhoidon keskittyy sairaala Novaan.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden valtionavustushankkeet

Keski-Suomen hyvinvointialue haki Kestävän kasvun ohjelman toisesta valtionavustushausta rahoitusta vuosille 2023–2025. Valtionavustuspäätös saatiin joulukuussa 2022, jossa Keski-Suomelle myönnetty rahoitus vuosille 2023–2025 oli 11,533 M€.

Keski-Suomen kestävän kasvun ohjelman päätavoitteena on purkaa covid-19-pandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa, nopeuttaa hoitoon ja palveluihin pääsyä pysyvästi koko maassa ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja, ja edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Hankkeen toimenpiteillä edistetään perustason hoitotakuun toteutumista, kavennetaan eriarvoisuutta, vahvistetaan sähköisten palveluiden käyttöä, panostetaan ongelmien nykyistä varhaisempaan tunnistamiseen ja vaikuttavampaan ennaltaehkäisyyn, sekä vahvistetaan palveluiden laatua ja kustannusvaikuttavuutta. Vuonna 2024 toimenpiteitä on ollut käynnissä kaikkien ikäryhmien osalta, ja kärkenä on ollut sähköisten palveluiden vahvistaminen sekä hoitoon ja palveluihin pääsyn vahvistaminen jatkaen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa aloitettuja toimenpiteitä. Sähköiset sosiaali- ja terveyspalvelut (digitaalinen sote-keskus) on laajennettu rahoituksella kattamaan koko Keski-Suomen. Lisäksi mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuutta ensilinjassa on vahvistettu lisäresurssilla ja hoitoon pääsyä on nopeutettu. Myös somaattisten pitkäaikaissairauksien hoitovelkaa puretaan, työttömien terveystarkastuksien jonoja puretaan, ja IPS-työhönvalmennuksen toimintamallia jalkautetaan. Toimenpiteet on sovitettu strategian toimeenpano-ohjelmaan ja niillä tuetaan tuottavuusohjelman toimenpiteitä.

Keski-Suomen kestävä kasvun ohjelman lisäksi käynnissä on muutamia pienempiä valtionavustushankkeita. Hankesalkussa valtionavustuksien osuus on 12 M€ vuoden 2024 lopussa (Keski-Suomen kestävä kasvun ohjelma RRP2, Hyvän työn ohjelma, Omatyhy, iHAC-hanke, PALVA-hanke RRP3, Barnahus, JATKOS-hanke), ja vuodesta 2025 eteenpäin valtionavustuksia on haussa noin 1,2 M€ (Terveyden edistämisen määrärahat 2025 ja tuleva Hyvän työn ohjelman 2. rahoitus).

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

Sosiaali- ja terveyspalvelut, 1 000 €	TP	TA/M	TA	Poikkeama TA 2025 - TA 2024	
	2023	2024	2025	€	%
TOIMINTATULOT ULKOISET	159 062	159 241	172 578	13 337	8,4 %
Myyntitulot	44 935	37 926	41 028	3 103	8,2 %
Maksutulot	82 596	90 872	99 740	8 868	9,8 %
Tuet ja avustukset	19 949	18 529	16 216	-2 313	-12,5 %
Muut toimintatulot	11 582	11 915	15 594	3 679	30,9 %
TOIMINTATULOT SISÄISET	166 756	160 084	130 357	-29 727	-18,6 %
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 104 063	-1 121 830	-1 138 531	-16 701	1,5 %
Henkilöstömenot	-517 246	-545 601	-610 113	-64 511	11,8 %
Palvelujen ostot	-483 227	-471 203	-423 022	48 182	-10,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-77 793	-77 377	-78 855	-1 478	1,9 %
Avustukset	-19 942	-19 999	-19 094	905	-4,5 %
Muut toimintamenot	-5 854	-7 649	-7 447	202	-2,6 %
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-416 323	-404 384	-388 901	15 483	-3,8 %
TOIMINTAKATE	-1 194 568	-1 206 888	-1 224 497	-17 609	1,5 %

TA2025 Sosiaali- ja terveyspalvelut 1 000 €	Sosiaali- ja terveys- palvelut yhteiset	Lasten, nuorten ja perheiden		Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut	Terveydenhuollon palvelut	Toimiala yhteensä
		sote-palvelut ja aikuisien sosiaalipalvelut				
TOIMINTATULOT ULKOISET	0	11 784	74 741	86 053	172 578	
Myyntitulot/Liikevaihto	0	721	3 937	36 370	41 028	
Maksutulot	0	5 687	56 050	38 002	99 740	
Tuet ja avustukset	0	4 880	2 310	9 026	16 216	
Muut toimintatulot	0	495	12 444	2 655	15 594	
TOIMINTATULOT SISÄISET	0	0	0	130 357	130 357	
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 451	-170 075	-392 997	-574 008	-1 138 531	
Henkilöstömenot	-1 416	-83 847	-197 131	-327 718	-610 113	
Palvelujen ostot	-22	-80 492	-173 030	-169 477	-423 022	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1 754	-3 131	-73 971	-78 855	
Avustukset	0	-3 100	-15 994	0	-19 094	
Muut toimintamenot	-13	-882	-3 711	-2 842	-7 447	
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-149	-21 693	-94 307	-272 751	-388 901	
TOIMINTAKATE (sitova)	-1 600	-179 984	-412 563	-630 350	-1 224 497	

Talousarvion henkilötyövuodet vastuualueittain

TA2025		Lasten, nuorten ja perheiden sote-				
Sosiaali- ja terveyspalvelut, HTV	Sosiaali- ja terveys-	palvelut ja	ikäntyneiden	Terveydenhuollon	Toimiala	
	palvelut yhteiset	sosiaalipalvelut	ja vammaisten palvelut	palvelut	yhteensä	
Henkilötyövuodet, vakituiset	10	1 289	3 273	4 170	8 743	
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	55	340	431	826	
Henkilötyövuodet, yhteensä	10	1 344	3 613	4 602	9 568	

Toiminnan tavoitteet ja mittarit

Strategian tavoite	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja saavutettavuus paranevat	Sairastavuus vähenee ja alueelliset erot HVA sisällä pienenevät	Kansallinen terveysindeksi (kuntatason tieto Keski-Suomesta)	Uusi mittari (Kela/THL)	Lähtötaso saadaan 2023 (seitsemän sairausryhmän indeksi)	Sairastavuus vähenee ja alueelliset erot HVA sisällä pienenevät	Sairastavuus vähenee ja alueelliset erot HVA sisällä pienenevät
Ihmislähtöiset ja kustannusvaikuttavat palvelut sekä saamaton palvelujen yhteensovittaminen	Sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat integroidusti ja asiakaslähtöisesti koko hyvinvointialueella.	Kansalliset asiakaspalauteväittämät (7 osa-alueetta) Sosiaali- ja terveyspalveluiden sujuvuksi kokonaiden osuudet	Uusi mittari	Asiakaspalauteväittämät: osa-alueet kukin > 4 Sosiaalipalvelut > 52 % terveyspalvelut > 54 %	Sosiaalipalvelut > 54 % terveyspalvelut > 56 %	Sosiaalipalvelut > 56 % terveyspalvelut > 58 %
Toiminnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus vahvistuvat	Merkittävimpien kansansairauksien hoidon vaikuttavuus paranee ja lisäsairastavuus vähenee	Luokan 2 diabetesta sairastavien ikävakioitu esiintyvyys laskee (esiintyvyys / 100 000 asukasta)	Koko Suomi 6864, Keski-Suomi 7455	Merkittävimpien kansansairauksien hoidon vaikuttavuus paranee ja lisäsairastavuus vähenee	Merkittävimpien kansansairauksien hoidon vaikuttavuus paranee ja lisäsairastavuus vähenee	Merkittävimpien kansansairauksien hoidon vaikuttavuus paranee ja lisäsairastavuus vähenee

4.1 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN TOIMIALAN YHTEISET PALVELUT

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastualueen talousarviosta

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan yhteiset palvelut tukevat hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoa hyvinvointialueen strategian ja palveluiden järjestämisen linjausten toteuttamisessa. Keskitetyt palvelut vastaavat osaltaan koko hyvinvointialuetasoisista tehtävistä, vastuista ja prosesseista yhteistyössä yli toimialarajojen.

Keskistetyissä palveluissa toimivat ja koko toimialan palvelutuotantoa tukevat:

- Toimialajohtaja (1 htv)
- Asiakaspalvelupäällikkö (1 htv)
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden erityisavustaja (1 htv)
- Ostopalvelut- ja palvelusetelit -palvelupäällikkö (3 htv)
- Johtajaylilääkäri, johtajaylihoitaja, sosiaalihuollon johtaja ja hallintoylilääkäri (4 htv)

Professiojohto

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan keskitetyissä palveluissa toimivat johtajaylilääkäri, johtajaylihoitaja ja sosiaalihuollon johtaja. Professiojohtajien vastuut on kirjattu hyvinvointialueen hallintosääntöön ja heidän tehtävänsä perustuvat lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 8 §). He työskentelevät eri toimialojen kanssa tiiviissä yhteistyössä prosesseja ja käytäntöjä kehittäen. Professiojohtajat toimivat oman substanssinsa asiantuntijoina sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön, palvelutuotannon laatuun, turvallisuuteen ja vaikuttavuuteen liittyvissä kokonaisuuksissa niin alueellisesti, yhteistoiminta-alueella kuin kansallisestikin. Hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittäminen ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä varmistaminen yli vastuualueiden kuuluvat professiojohtajien tehtäviin.

Professiojohtajat kuuluvat hyvinvointialueen johtoryhmään. Tämän lisäksi sosiaalihuollon johtaja toimii yksilöasiainjaoston esittelijänä. Johtajaylilääkäri toimii terveydenhuoltolain mukaisena vastaavana lääkärinä ja hänen alaisuudessaan työskentelee hallintoylilääkäri. Hallintoylilääkäri toimii myös johtajaylilääkärin sijaisena ja varahenkilönä eri verkostoissa.

Ostopalvelut ja palvelusetelit, monituottajuus ja kumppanuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalveluihin ja palveluseteliin liittyen keskitetyissä palveluissa työskentelee kolme palvelupäällikköä, joiden tehtävänä on antaa asiantuntijatukea hyvinvointialueen palvelutuotannolle ja johdolle. He toimivat palvelutuotannon, palveluiden

järjestämisen ja konsernipalveluiden tukipalveluiden kanssa tiiviissä yhteistyössä. Tulevan talousarviovuoden aikana on tavoitteena arvioida ja uudistaa ostopalveluihin ja palvelusetelihin liittyvää toimintaa, prosesseja ja raportointia sekä yhteistyötä palvelutuottajien kanssa. Hyvinvointialueen strategian mukaan alueen vetovoimaisuutta myös yrittäjyyden näkökulmasta tulee edistää.

Palveluseteli- ja ostopalvelumallin selvitystyö on tehty vuonna 2024 ja suunnittelu- sekä uudistamistyö jatkuu vuonna 2025 yhteistyössä konsernipalveluiden kanssa. Hyvinvointialueen strategian ja sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen linjausten mukaisesti kehitetään hallintamallia hyvinvointialueen ostopalvelu- ja palvelusetelitoiminnalle sekä luodaan mahdollisuuksien mukaan uusia palveluntuottajakumppanuuksia. Lisäksi edelleen vahvistetaan vastuualueiden eri rooleissa toimivien sopimusvastuullisten johtajien ja päälliköiden osaaamista palvelusetelien käytössä ja ostopalveluiden hankinnassa sekä selkiytetään prosessiin liittyvät roolit ja vastuut.

Asiakkuudet

Sosiaali- ja terveystalouden toimialan keskitettyjen palveluiden asiakaspalvelupäällikön toiminta perustuu hyvinvointialuestrategiaan ihmislähtöisyydestä ja lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (STM 2021/612; § 4, § 5, § 10 ja § 22), jossa linjataan mm. palveluiden saatavuudesta, saavutettavuudesta, palveluiden yhteensovittamisesta ja yhdenvertaisuudesta. Lisäksi laissa hyvinvointialueista (2021/611; § 29) säädetään asukkaiden ja palveluiden käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Asiakaspalvelupäällikkö seuraa ihmislähtöisyyden, asiakasnäkökulman ja asiakastyytyväisyyden toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, nostaa esille kehittämistarpeita ja edistää yhdessä sosiaali- ja terveystalouden johdon ja muun henkilöstön kanssa asiakkaiden ja potilaiden myönteisiä palvelukokemuksia. Asiakaspalvelupäällikkö tukee palvelualueiden johtoa kehittämistyössä, joka tähtää asiakas- ja potilastyytyväisyyden sekä viime kädessä palveluiden laadun ja arkivaikuttavuuden vahvistumiseen.

Yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa vahvistetaan ihmislähtöistä ajattelua ja seurataan sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotantosuunnitelmaan kirjattujen palvelulupausten toteutumista asiakkaille ja potilaille. Syksyllä esitellään toimielimille sosiaali- ja terveystalouden asiakkuuskertomus vuodelta 2024. Palvelutuotannossa arvioidaan valituissa palveluyksiköissä potilaiden/asiakkaiden itsearviointimittareiden (PEI, FIT) käytettävyyttä, sekä arvioidaan hyötyjä ja arkivaikuttavuutta asiakas- ja potilastyössä. Palvelutuotannon tiimeissä kehitetään arjen asiakastyön onnistumistarinoita; ratkaisutietoa ongelmalähtöisen tiedon rinnalle.

Sosiaali- ja terveystalouden toimialalla vahvistetaan järjestämisen linjausten mukaisesti työikäisten palveluiden ja eri toimijoiden yhteistyötä sekä palveluiden yhteensovittamista. Toimialan palvelutuotantorakenteessa, organisaatiossa, muodostetaan aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualue, jonne siirtyy myös terveystalouden kokonaisuus. Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelut toimivat moniammatillisissa tiimeissä terveydenhuollon toimijoiden

kanssa. Työikäisten palveluiden yhteensovittaminen ja kuntayhteistyö vahvistuu TE24 uudistuksen myötä, jossa hyvinvointialueen rooli työllistymistä edistävissä palveluissa niin sosiaalihuollollisissa kuin terveydenhuollon palveluissa tulee olla sujuvaa ja kuntien prosesseja tukevaa.

Sosiaali- ja terveystalveluiden digitalisaatiota kehitetään hyvinvointialueen digitalisaatio-ohjelman mukaisesti. Digitaaliset asiointi-, hoito ja palvelupolut ovat kiinteä osa Keski-Suomen hyvinvointialueen monikanavaista palvelutuotantoa. Toimialalla otetaan käyttöön uusi sähköinen asiointialusta, joka parantaa asiakkaiden palveluiden saavutettavuutta ja digitaalisen kanavan ensisijaisuutta palveluihin ohjautumisessa. Digipalveluilla tuetaan ennaltaehkäisevää hoitoa, itsehoitoa ja terveyden seurantaa ja teknologialla tuetaan kotona asumista sekä edistetään hyvinvointia sosiaali- ja terveystalveluissa. Seniorin hyvinvointineuvolan yhtenä tehtävänä on edistää asiakkaidensa digiosaamisen taitoja ja siten auttaa muun muassa ikääntyneitä löytämään tarvitsemansa tiedot sähköisistä lähteistä. Myös erilaisen järjestöyhteistyön kautta edistetään iäkkäämmän väestön digiosaamista.

Hyvinvointialueen yhteinen asiakasraati käynnistää toimintansa vuoden 2025 alussa ja kohdennetut asiakasraadit jatkavat toimintaansa sote-palvelutuotannon sisällä.

Sosiaali- ja terveystalveluiden asiakaspalveluryhmä (ASAP), laajennettu asiakaspalveluryhmä (LAPA, mukana myös konserni) sekä asiakastyytyväisyyden kokemusasiantuntijoiden kehittäjäryhmä jatkavat toimintaansa (asiakaspalautteet, asiakastyytyväisyyden tilannekuva ja palveluiden ihmislähtöisyyden edistäminen).

Sosiaali- ja terveystalveluiden erillishankkeet

Keskitettyihin palveluihin kuuluvat myös kaikkia vastuualueita tai sosiaali- ja terveydenhuoltoa laajasti koskevat erillishankkeet, joiden toteutumisesta ja koordinoinnista vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon erityisavustaja.

Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialan mittavin erillishanke on Jämsän Terveys Oy:n sopimuskauden aikainen yhteistyö ja liikkeenluovutuksen valmistelu sopimuskauden päättyessä 31.8.2025. Liikkeenluovutukset koskettavat Jämsän Terveys Oy:n ja Jokilaakson Terveys Oy:n toimintaa ja henkilöstöä.

Sosiaali- ja terveystalveluiden 24/7-tilannekeskuksen toiminnan valmistelu on aloitettu alkusyksystä 2024 ja se rakentuu vaiheittain vuoden 2025 aikana. Ensimmäisessä vaiheessa tilannekeskus keskittyy sosiaali- ja kriisipäivystyksen, koti- ja asumispalveluiden turvakeskuksen sekä ensihoidon kenttäjohdon entistä tiiviimmän yhteistyön kehittämiseen ja myös ensihoidon kiireettömien tehtävien koordinointiin. Sote-tilannekeskus tarvitsee toimitilat, jotka täyttävät turvaluokituksen vaateet ja mahdollistavat eri toimijoiden sujuvan toiminnan jokaisen palvelun erityispiirteet huomioon ottaen, yhteistyössä sairaala Novan päivystyksen kanssa. Tilannekeskuksen rakentaminen edellyttää myös investointeja tietoverkkoon ja ohjelmistoihin itse toimitilan lisäksi. Valtionavustusrahasta (hyvinvointialueen toiminnan vaikiinnuttamiseen ja kehittämiseen vuosina 2023–2025) on suunnattu 600 000 euroa

erillisrahoitusta tilannekeskuksen rakentamiseen ja projektille on palkattu määräaikainen projektipäällikkö.

Talouden tavoitteet

TA2025 Sosiaali- ja terveystoimen yhteiset, 1 000 €	Vastuualue yhteensä
TOIMINTATULOT	0
josta sisäiset toimintatulot	0
TOIMINTAMENOT	-1 600
josta sisäiset toimintamenot	-149
TOIMINTAKATE (sitova)	-1 600

Talousarvion henkilötyövuodet vastuualueella

TA2025 Sosiaali- ja terveystoimen yhteiset, HTV	Vastuualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	10
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0
Henkilötyövuodet, yhteensä	10

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

Vähennetään asiantuntijapalveluiden ostopalvelumäärärahaa: Asiantuntijapalveluihin kohdennetaan merkittävästi vuotta 2024 vähemmän talousarviovarausta.

Talousvaikutus: -70.000 €

Palvelutuotannon hallintamallin kehittäminen: Monituottajamallin mukaisesti palveluiden tuotannon hintaa tulee pyrkiä arvioimaan yhtenäisin arviointiperustein riippumatta tuotantotavasta. Tämä hinnoittelumalli luodaan yhteisesti oman tuotannon ja ostopalveluiden kanssa, jotta ymmärretään laajasti olennaiset palveluiden kustannusrakenteet. Hinnoittelumalli mahdollistaa jatkossa tarkemman arviopohjan myös tuotantotavan valinnalle, tuotantotapa-analyysin mekanismille sekä monituottajahallintamallin kehittämiselle. Palvelutuotannon hintojen tarkastuksien yhtenäiset periaatteet koko hyvinvointialueella sekä ennakkoiva kustannusvaikutusmekanismi tulee myös määritellä osaksi hallintamallin

toimenpiteitä. Hintojen tarkastusten tulee olla ennalta määriteltyä sopimuksellista kaksisuuntaista toimintaa sisältyen hyvinvointialueiden palveluiden vuosisuunnitelmalliseen toimintaan. Linjaukset palveluiden yleisiin hinnoittelumuutoksiin ohjataan keskitetysti organisaation ylätasolta. Myös kilpailutusten periaatteiden tarkastelu sekä kilpailutuksen arvon tarkastelu suhteessa vallitsevaan toimintaan ja sen arvoon tulee olla määriteltynä hallintamalliin vuotuisena toimintana. Tämä toimii myös tuotantotavan kustannusarvioinnin ja tuotantotavan valinnan yhtenä työkaluna jatkossa. Näiden toimenpiteiden avulla voidaan keskitetysti hallintamallin mukaisesti ohjalla tuotantoa, tuotantotavan valintaa sekä ymmärtää ja hallita paremmin palveluiden kustannuksia.

4.2 LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT JA AIKUISTEN SOSIAALIPALVELUT

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastualueen talousarviosta

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut -vastuualueella tarjotaan palveluja ja ohjausta hyvinvointialueen asukkaille kolmen palvelualuekonaisuuden ja vastualueen keskitetyn palveluyksikön kautta.

Lasten- ja nuorten palvelut -palvelualue muodostuu kuudesta palveluyksiköstä: neuvola- ja seksuaaliterveyspalvelut, kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhuollon koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut, nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut ja lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut.

Perheiden palvelualue muodostuu viidestä palveluyksiköstä: lapsiperheiden varhainen tuki, perheoikeudelliset palvelut, avohuollon lastensuojelu, sijais- ja jälkihuolto, sekä lastensuojelun laitoshoido.

Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualue koostuu kolmesta palveluyksiköstä: aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalipalvelut, aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystys.

Keskitettyjen palveluiden palveluyksikön tehtävänä on palveluohjauksen, konsultoinnin ja palveluketjujen ohjaaminen ja koordinointi, digitaalisen sosiaali- ja terveyskeskuksen yhteensovitus palveluihin ja hankeyhteistyö. Keskeinen tehtävä on perhekeskustoiminnan alueellisen toimintasuunnitelman toteuttaminen ja vastualueen työmenetelmien koordinointi.

Vastualueen palvelut toteutuvat oman toiminnan, ostopalvelutoiminnan ja palvelusetelien muodossa. Vastualuejohtaja johtaa yhdessä palvelujohtajien kanssa lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden palvelutoimintaa ja taloutta vastualueella hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Talouden tavoitteet

TA2025 Lasten, nuorten ja perheiden sote-palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut, 1 000 €	Lasten, nuorten ja perheiden sote- palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut yhteiset	Lasten, nuorten ja perheiden sote- palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut, keskitetyt	Lasten ja nuorten palvelut	Perheiden palvelut	Aikuisten sosiaali- palvelut	Vastuualue yhteensä
TOIMINTATULOT	0	0	308	4 729	6 747	11 784
josta sisäiset toimintatulot	0	0	0	0	0	0
TOIMINTAMENOT	-288	-1 243	-42 176	-95 489	-52 571	-191 768
josta sisäiset toimintamenot	-24	-253	-8 363	-5 902	-7 151	-21 693
TOIMINTAKATE (sitova)	-288	-1 243	-41 869	-90 760	-45 824	-179 984

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025 Lasten, nuorten ja perheiden sote-palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut, HTV	Lasten, nuorten ja perheiden sote- palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut yhteiset	Lasten, nuorten ja perheiden sote-palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut, keskitetyt	Lasten ja nuorten palvelut	Perheiden palvelut	Aikuisten sosiaali- palvelut	Vastuualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	2	13	282	738	254	1 289
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	0	13	20	21	55
Henkilötyövuodet, yhteensä	2	13	296	758	275	1 344

Toimintaympäristön kuvaus

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalouden palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut -vastuualueen palveluissa on huomioituna strategian toimenpiteet, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, opiskeluhoillon ja neuvolan alueellinen suunnitelma sekä mielenterveysuunnitelma. Yhteistyö ja sujuvat toiminnan rakenteet lapsen, nuoren ja perheen kasvu- ja elinympäristöjen (kuntien varhaiskasvatus, perusopetus, 2. asteen oppilaitokset ja 3. sektorin toimijat) kanssa selkeyttävät asukaslähtöisesti hyvinvointialueen sote-palveluiden vastuut.

Vastuualueiden välinen integraatio etenee pitkäjänteisten suunnitelmien avulla. Lastensuojelun ja lasten- ja nuorten psykiatrian kanssa on luotu konsultaatio- ja valmennusmalleja, ja nuorten ja aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat työstäneet mielenterveysuunnitelman mukaisia yhdenvertaisia palveluiden ikärajoja sekä palvelumalleja. Lasten- ja nuorisopsykiatrian terveystaloudellisuus siirtyy lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluihin. Muu terveystaloudellisuus siirtyy aikuisten sosiaalityöhön.

Edelleen on nähtävissä viime vuosien kriisiaikojen vaikutus lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten hyvinvointiin terveydellisenä, psyykkisenä, sosiaalisena ja taloudellisena epävarmuutena. Erityisesti nuorten yhteisöllisen tuen tarve on korostunut ja se on tullut näkyviin viiveellä. Palveluiden uudistumisessa nämä huomioidaan siten, että digitaalisia palveluja, keskitettyjä ajanvaraus- ja ohjauspalveluja, etäpalveluja ja avoimia vastaanottoja otetaan lisääntynyt käyttöön ja liikkuvaa työtä laajennetaan mm. lastensuojelun laitoshoidon

avotyössä. Nuorten väkivallan lisääntymiseen on valmisteltu poliisin sosiaalityön laajennus Ankkuri-toimintamallin avulla.

Alueellinen, yhteisövaikuttavuutta edistävä lapsiperhetoimijoiden verkosto helpottaa yhdessä toimimista ja lisää systeemisen johtamisen merkitystä. Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti perhekeskustoimintaa edistetään taloudelliset reunaehdot huomioiden.

Lastensuojelun laitoshoidon, sijais- ja jälkihuollon sekä koulupsykologipalvelun, perhetyön ja tukihenkilötyön tuotantotapoja arvioidaan kustannus- ja vaikuttavuustekijät huomioiden. Lastensuojelun oman toiminnan laitoshoittoa lisätään 20 paikalla sekä perhehoidon osuutta suhteessa laitoshoittoon kasvatetaan edelleen.

Aikuisten sosiaalipalveluita järjestetään omana tuotantona ja ostopalveluina, kuten esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalveluita ja kuntouttavaa työtoimintaa. Terveys- ja sosiaalityö pääosin sekä asiakaspalvelun toimistotyö kootaan omiksi toimintayksiköikseen aikuissosiaalityön ja työllisyyttä edistävien sosiaalipalveluiden palveluyksikköön. Näiden osalta talousarviomuutokset tehdään vuoden 2025 kevään aikana.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin vietävät ja asumispalvelut sekä kuntouttava työtoiminta siirtyy aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualueelle omaksi aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut -palveluyksiköksi.

Sosiaali- ja kriisipäivystys palvelee kaikkia hyvinvointialueen asukkaita 24/7.

Hankkeiden tukea hyödynnetään palvelutuotannon uudistamisessa. Vastuualueen keskeisiä hankkeita ovat jälkihuollon Jatkos-hanke, väkivallan ehkäisyhanke Barnahus (YTA-yhteistyönä), PETU-tutkimushanke (perhetyö), aikuissosiaalityön Vaikuttavuustieto sosiaalityön tiedonmuodostuksessa (Efecto2030) -hanke sekä Hyvän työn ohjelmat palvelutuotannon kehittämisen tukena.

Lapset SIB II -hanke jatkuu ja sen tavoitteena on tunnistaa palveluaukkoja, lisätä hyvinvointia ja vähentää korjaavien palveluiden kustannuksia lastensuojelussa. Hankkeessa hyödynnetään Social Impact Bond -mallia (SIB), joka on yksi vaikuttavuusinvestoimisen muoto. Hankkeen toiminta rahoitetaan sijoittajien yksityisellä pääomalla, ja Jyväskylän kaupunki ja Keski-Suomen hyvinvointialue maksavat toiminnasta palkkiota saavutettujen tulosten perusteella. SIB-hankkeen yleisenä tavoitteena on ehkäistä lastensuojelun asiakkuutta sekä parantaa peruskoulua käyvien nuorten valmiuksia toisen asteen opintoihin, tukea toisella asteella putoamisvaarassa olevien opiskelukykyä, valmistumista ja työllistymistä.

Vastuualueen yhteisenä painopisteenä on sosiaali- ja terveyspalveluiden integraation edistäminen, henkilöstön ja asukkaiden osallisuus sekä tietopohjan kasvattaminen alueellisista palvelutarpeista, palveluiden käytöstä ja väestömuutoksista. Lisäksi asiakaspalautejärjestelmän toimivuus ja palautteen systemaattinen hyödyntäminen ovat palveluiden kehittämisen tukena.

Vastuualueen keskeiset toimenpiteet strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamiseksi

Lakisääteisten palvelujen tuottaminen on talousarvion puitteissa vaativaa erityisesti sosiaali- huollollisten aikuisten, lapsiperhepalveluiden, lastensuojelun laitos- ja perhehoidon sekä opiskeluhuollon koulupsykologipalvelun osalta. Osa sopeuttamistoimenpiteistä on kohden- nettu myös em. palveluihin. Henkilöstön saatavuusongelmat sosiaalityöntekijöiden, psykolo- gien ja lääkärien osalta lisäävät riskiä ostopalveluiden käytön kasvulle.

Vastuualueen strategiset painopisteet:

- 1) Hoitoon pääsyn vauhdittamiseksi ja oikea-aikaisen palvelun kohdentamiseksi hoidon- ja palvelutarpeen arvioinnin kehittämisen. Hoitotakuun toteutuminen alle 23-vuoti- aiden kohdalla.
- 2) Etäpalveluiden vahvistaminen osana lähipalveluiden kokonaisuutta. Neuvolapalvelun ja opiskeluterveydenhuollon sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden digi- taalisten käyttömahdollisuuksien lisääminen.
- 3) Lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluiden vahvistaminen. Yhdenmukai- nen ikäraja toteutuu palveluissa (alle 23- vuotiaat).
- 4) Riittävän julkisen palvelutuotannon varmistaminen erityisesti lastensuojelun laitos- hoidossa, perhetyössä, koulupsykologipalvelussa sekä asumispalveluissa. Palveluissa haetaan asiakkaaseen kohdentuvan työn merkittävää lisäystä.
- 5) Perhekeskustoiminnan laajentaminen palveluverkkosuunnitelman mukaisesti kunta- ja järjestöyhteistyössä.
- 6) Aikuisten sosiaalipalveluissa siirretään digitaalisiin ja etäpalveluihin ohjauksen ja neuvonnan lisäksi lyhytkestoisia asiakaspalvelutehtäviä, kuten palvelutarpeenarvi- ointia ja aktivointisuunnitelmatyöskentelyä.

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

Merkittävimmät sopeuttamistoimenpiteet liittyvät lastensuojelun laitoshoidon ja muiden ostopalveluiden käyttöä vähentämiseen ja painopisteen siirtoon perustason palveluihin. Oma toimintaa vahvistetaan lastensuojelun lyhyt- ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa, perhe- hoidossa ja jälkihuollon tuetussa asumisessa. Toimenpidet kokonaisuus sisältää useita osatoi- menpiteitä, jotka ovat käynnistyneet vuoden 2024 aikana ja joiden toimeenpanoa jatketaan. Osalla toimenpiteistä on väliaikaisesti kustannuksia lisääviä vaikutuksia (uusien laitostyösköi- den perustaminen, oma tukihenkilötoiminta), mutta lastensuojelun laitoshoidon ja muiden ostopalveluiden tarvetta lyhyellä ja pitkällä aikavälillä vähentäviä vaikutuksia. Toimenpitei- den talousvaikutus on 3 000 000 €, joka on huomioituna talousarviokehysten sisään.

Neuvola- ja seksuaaliterveyspalveluissa palveluiden yhdenmukainen saatavuus on varmistettu koko hyvinvointialueen kattavilla toimintaohjeilla. Lisäksi saavutettavuutta parannetaan edelleen keskitetyllä puhelinpalvelulla sekä seksuaaliterveyden osalta kahdella keskitetyllä yksiköllä, joista toinen sijaitsee Jyväskylässä ja toinen Äänekoskella. Neuvolapalveluiden resurssoinnissa huomioidaan maakunnan väestönkehitys ennuste.

Lapsiperheiden varhaisen tuen palveluiden saatavuutta varmistetaan sekä sosiaalityön että kotiin vietävien palveluiden osalta. Tämä tarkoittaa omaan toimintaan panostamista erityisesti perhetyön ja tukihenkilötyön osalta sekä asiakaspalveluiden ohjauksen vahvistamista. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on huomauttanut palvelutarpeen arvioinnin ja lapsiperheiden sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen riittävän ammattihenkilöiden määrän turvaamisesta palveluissa.

Lisäksi Lasten ja nuorten palveluista sekä Perheiden palveluiden henkilöstökuluista sopeutetaan -1 347 466 €, muista ostopalveluista sopeutetaan -1 227 126 €, asiakaspalveluiden osastoista vähennetään -864 010 € ja aineista, tarvikkeista ja tavaroista sopeutus on -100 000 €. Muista toimintakuluista sopeutus on -291 048 €.

Aikuisten sosiaalipalveluissa jatketaan vuoden 2024 tuottavuusohjelmaa. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä ja vähentää raskaimpien asumispalveluiden tarvetta. Palveluissa käytetään ensisijaisesti hyvinvointialueen omia palveluita. Palvelualueen toimenpiteiden talousvaikutukset ovat yhteensä -968 000 €.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumista tuetaan ensisijaisesti kotiin vietävillä sekä sosiaalisen kuntoutuksen palveluilla. Toimenpiteillä ehkäistään uusien asiakkaiden siirtymistä yhteisöllisen tai palveluasumisen piiriin. Tavoitteena on, että asiakkaiden määrä yhteisöllisessä ja palveluasumisessa vähenee siirtäen painopistettä kevyempiin asumisen tuen muotoihin. Asumispalveluissa kuntoutuneita asiakkaita siirretään kevyemmän tuen piiriin ja liikkuvan tuen avulla asiakkaiden omiin koteihin, jolloin tavoitteena on n. 45 kuntoutunutta ja/tai kevyemmän palvelun piiriin siirtynyttä asiakasta vuoden aikana. Toimenpiteiden talousvaikutus on -630 000 €.

Kuntouttavan työtoiminnan paikkoja sekä sosiaalisen kuntoutuksen ja sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan ryhmätoimintaa lisätään noin 46 asiakkaalle hyvinvointialueen omassa toiminnassa ostopalveluiden sijaan. Asiakastyössä panostetaan asiakkaiden kuntoutumiseen ja työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin tavoitteena työllistyminen. Toimenpiteiden talousvaikutus on -318 000 €.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä minimoidaan sijaisten käyttöä. Toimenpiteiden talousvaikutus on -20 000 €.

Palvelutuotannon toteutuminen talousarvion mukaisena vaatii tiiviin talousseurannan ja riittävän tietopohjan eri alueiden palvelutarpeista ja käytöstä. Talousseuranta toteutuu systemaattisena raportointina, asiakasohjausryhminä ja tehostetulla talouden tuella.

Vastuualueen taloudellisena riskinä on talousarvion määrärahan niukkuus sekä sosiaaliturvan muutokset, jotka vaarantavat lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalvelut. Tuottavuustoimenpiteet on kohdennettu kaikille vastuualueen palvelualueille. Ostopalveluiden kustannusten kasvuun vastataan omaa toimintaa lisäämällä ja tehostamalla mm. suoran asiakastyön toteutumista niissä palveluissa, joissa se on palvelun laadun ja kustannusten kannalta perusteltua. Integraation toimenpiteitä jatketaan osana tuottavuuden kasvua.

Digisotokeskuksen sähköinen perhekeskustoiminta ja seksuaalineuvonnan toiminta turvataan siirtämällä määrärahaa laaja-alaiseen sotekeskukseen.

Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnassa omaa palvelutuotantoa lisätään ostopalveluita karsimalla ja huomioidaan alueellisesti palvelun yhdenvertainen saatavuus.

Palvelutarpeen arvioinnin palvelutakuun toteutumista varmistetaan palveluprosesseja uudistamalla. Lapsiperheiden sosiaalityön ja sosiaalihojauksen työskentelyssä lisätään systemistä työtettä ja muutetaan tehtävärakenteita. Työntekijäkohtaiset asiakasmäärät ovat liian suuret, jotta palvelu olisi riittävän vaikuttavaa. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on antanut hyvinvointialueelle huomautuksen riittävästä ammattihenkilöiden määrästä. Perheoikeudellisten palveluiden tapaamispalveluja palautetaan osittain omaksi toiminnaksi sekä palvelun myöntämiskriteereitä tarkastellaan.

Lastensuojelun ja aikuisten sosiaalipalveluiden sopeuttamistoimenpiteiden taloudellinen kohdennus on palvelurakennemuutoksessa, tuotantotapa-arvioinnissa ja raskaan asumispalvelun ja pitkäaikaisen lastensuojelun tarpeen vähentämisessä.

4.2.1 Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut yhteiset

Toiminnan kuvaus

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalveluja ja aikuisten sosiaalipalveluja ohjaa lainsäädäntö ja sen muutokset, alueelliset palvelutarpeet, strategiset linjaukset, taloudellinen tilanne sekä kansallisten ja yhteiskunnallisten muutosten vaikutukset.

Vastuualueen asiakkaan palvelukokonaisuus muodostuu palveluiden lisäksi myös kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden vastuualueiden palveluista ja siksi keskeisinä toimintaperiaatteina ovat yhteistyö, kumppanuus ja yhteisövaikuttavuuden edistäminen. Erityisesti opiskeluhoollon palvelukokonaisuus on kiinteässä yhteydessä lapsen ja nuoren oppimis- ja kasvuympäristöihin (varhaiskasvatus, koulut ja oppilaitokset) sekä aikuisten sosiaalipalvelut tukevat kuntien työllisyyspalveluja. Perhekeskustoimintaa viedään alueyhteistyössä

eteenpäin perhekeskustoimintasuunnitelman mukaisesti. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden hoidonporrastuksen mukainen saatavuus varmistetaan.

Painopisteenä on edelleen vahvat perustason palvelut, jotta lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden varhaisempi apu mahdollistuu ja vaativien erityistason palveluiden käytön kasvua pystytään hillitsemään. Hyvinvointialueen tuottavuusohjelman muut toimenpiteet kohdistuvat tällä vastuualueella lastensuojelun laitoshoidon ja muiden ostopalveluiden vähentämiseen. Palvelurakenteen muutos vaatii resurssien siirtoa perustason palveluihin ja sosiaalihuoltolain mukaisiin varhaisen tuen palveluihin. Lisäksi omaa toimintaa vahvistetaan erityisesti lastensuojelun laitos- ja sijaishuollossa sekä aikuisten kuntouttavissa sosiaalipalveluissa lisätään kuntouttavaa työtoimintaa. Toimenpidekokonaisuus sisältää osatoimenpidettä, joilla osalla on menoja lisääviä vaikutuksia, mutta lastensuojelun laitoshoidon ja muiden ostopalveluiden tarvetta vähentäviä vaikutuksia. Taloudellisten resurssien siirtoa arvioidaan palveluiden välillä kustannusvaikuttavuus perusteisesti.

Sosiaalihuollollisten ja lastensuojelun palvelutehtäviin valmistellaan uusi asiakastietojärjestelmä. Valmistelutyötä tekee projektihenkilöstö tietohallinnon tukena. Muutosjohtamista tuetaan palveluiden johdosta. Pohjoisen alueelle tulee käyttöön yhdenmukaisesti terveydenhuollon LC potilastietojärjestelmä toukokuussa 2025. Tämä myötä myös kirjaaminen ja tilastointi ja siihen liittyvät toimintamallit yhdenmukaistetaan.

Lasten, nuoren ja perheiden sosiaali- ja terveyspalveluiden ja aikuisten sosiaalipalveluiden keskinäisellä integraatiolla sekä perustason ja erikoissairaanhoidon ja erityispalveluiden integraatiolla tavoitellaan asiakaslähtöistä, sujuvaa palvelua sekä kustannushyötyjä. Vastuualueen johtamisen, lähiesihenkilötyön ja henkilöstön tehtäviä tuetaan yhteisövaikuttavuuden toimintamallilla (Itla), Hyvaks-akatemiakoulutuksin sekä erillisen koulutus suunnitelman mukaisesti.

Lapsibudjetointi toteutuu jatkossa 2025 alkaen osana hyvinvointialueen johdon työpöytä. Lapsibudjetoinnin tavoitteena on parantaa lasten, nuorten ja perheiden palveluiden vaikuttavuutta, vahvistaa resurssien kohdentamista oikeisiin toimiin oikeaan aikaan sekä edistää lapsen oikeuksien toteutumista. Tiedon koostamisen avulla saadaan tukea hyvinvointialueelle ja kuntiin osaksi lapsivaikutusten arviointia sekä tiedolla johtamista. Keski-Suomen hyvinvointialue on mukana yhteisessä kansallisessa verkostossa.

Talouden tavoitteet

Lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten palvelut, yhteiset (1000 €)	3050 Lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten palvelut, yhteiset	Palvelualue yhteensä
☐ TOIMINTAMENOT ULKOISET	-264	-264
☐ TOIMINTAMENOT SISÄISET	-24	-24
TOIMINTAKATE	-288	-288

4.2.2 Lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten keskitetyt palvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot talousarviosta

Keskitetyt palvelut -palveluyksikön tehtävänä on vastata lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten palvelukokonaisuuden laaja-alaisen integraation toteutumisesta, vaikuttavien menetelmien koordinoinnista ja hankeyhteistyöstä. Palveluyksikkö vastaa perhekeskustoiminnan toteutumisesta kunnissa, toiminnallisesta yhteistyöstä digitaaliseen sosiaali- ja terveyskeskukseen sijoittuvien palveluiden (mm. sähköisen perhekeskus) ja toimipistekohtaisten palveluiden osalta, sekä muiden matalankynnyksen yhteydenottokanavien kehittämisestä. Palveluyksikkö vastaa integraatiota edistävän ohjausryhmätoiminnan järjestämisestä. Ohjausryhmä varmistaa perus- ja erityistason sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden ja kuntien ja 3. sektorin yhdyspintatyön toteutumista.

Talouden tavoitteet

Lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten keskitetyt palvelut (1000 €)	3000 Lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten keskitetyt palvelut	Palvelualue yhteensä
☐ TOIMINTAMENOT ULKOISET	-990	-990
☐ TOIMINTAMENOT SISÄISET	-253	-253
TOIMINTAKATE	-1 243	-1 243

Toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Palveluyksikön painopisteenä on perhekeskustoiminnan laajentuminen palveluverkkopäätöksen mukaisesti sekä aikuisten sosiaalipalveluiden integroituminen vastuualueen lasten, nuorten ja perheiden palveluihin. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä toimintasuunnitelma ohjaavat perhekeskustoimintamallin mukaista työtä perhekeskuskoordinaation avulla yhteistyössä kuntien ja 3. sektorin kanssa.

Sähköistä perhekeskusta kehitetään yhteistyössä Digitaalisen sosiaali- ja terveyskeskuksen kanssa. Painopisteenä on integraatio, palveluissa käytössä olevien vaikuttavien työmenetelmien implementointi, koordinointi ja käyttöönoton tuki, sekä koulutusten koordinointi ja seuranta yhteistyössä koulutusyksikön kanssa. Vaikuttavia menetelminä edistetään muun muassa Lapset puheeksi-, Cool Kids-, IPC-, IPT-N ja KLT-menetelmiä sekä Neuvokas perhe -menetelmää ja systemisiä toimintamalleja. Menetelmäkoordinointi tehdään YTA-yhteistyössä.

Palveluyksikkö toteuttaa hankehakuja hyvinvointialueen hankepäällikön tuella, kartoittaa kumppaneita ja käynnistää 2025 hankkeita muun muassa yhteisövaikuttavuuden (Itla), moneimijaisuuden, neuropsykiatrisen hoito- ja palveluketjun jatkotyöskentelyn, Kelalta tehtäviä siirtojen, vanhemmuuden tuen ja osallisuuden edistämiseksi. Toteutuvien hankeresursien asemoituminen valmistelu keskitetyt palvelut -palveluyksikköön. Hyvinvointisuunnitelmatyöt tehdään konsernin hyvinvointi ja kumppanuudet -yhteistyössä.

Keskitettyjen palvelujen perhekeskuskoordinaattoriresurssia lisätään palveluverkkopäätöksen mukaisesti sekä osaamista vahvistetaan menetelmäosaamisen lisäksi perhekeskustehtävien mukaisten osa-alueiden mukaisesti. Sopeuttamistoimenpiteen taloudellinen kohdennus on palvelurakennemuutoksessa:

- Perhekeskustoimintaa edistetään alueellisesti, digitaalisesti ja sisällöllisesti yhteistyössä kuntien, seurakuntien ja 3. sektorin kanssa. Digitaaliseen sotekeskukseen siirretään henkilökuluja sähköisen perhekeskuksen toteutukseen.
- Digitaalisia palveluita ja segmentointia laajennetaan erityisesti koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ja neuvolapalveluissa.
- YTA-alueellinen osaamis- ja tukikeskustoiminta ja työmenetelmien koordinointi toteutuvat.

4.2.3 Lasten ja nuorten palvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Lasten ja nuorten palvelualue yhdistää neuvola ja seksuaaliterveyspalvelut, opiskeluhoollon, lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut.

Äitiys- ja lastenneuvola- sekä seksuaaliterveyspalvelut ovat Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 1326/2010 ja Valtioneuvoston asetuksen 338/2011 mukaista toimintaa. Osana neuvolapalveluita toimivat pikkulapsipsykologit, jotka tukevat alle kouluikäisten lasten kehitystä.

Opiskeluhoollon palveluilla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, lukioiden ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluja sekä koulukuraattori- ja psykologipalveluja.

Opiskeluhoollon on matalan kynnyksen palvelu lapsille, oppilaille ja opiskelijoille. Sen ensisijaisena tarkoituksena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta sekä ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Tarkoituksena on edistää myös opiskeluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhoollon palvelut alueellaan sijaitsevien oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 1 § tarkoitetussa opetuksessa ja koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta. Palveluiden tulee olla oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavutettavissa (terveydenhuoltolaki HE 19/2022 § 15a ja § 16, § 17, oppilas- ja opiskeluhoollolaki § 9, Sosiaalihuoltolaki 27 c) ja ensisijaisesti oppilaitoksessa tai sen välittömässä läheisyydessä.

Perheneuvoloissa tuotetaan integroituneena kokonaisuutena terveydenhuoltolain (27 §) mukaista lasten perustason mielenterveyspalvelua, so. tutkimuksia ja hoitoa sekä sosiaali-huoltolain mukaista kasvatus- ja perheneuvontaa (26 §). Lasten ja perheiden erityisen tuen palveluyksikköön kuuluu lisäksi lasten ja nuorten neuropsykiatrisen ja oppimisen tuen yksikkö. Yksikössä työ kohdentuu neuropsykiatristen ongelmien ja laaja-alaisten oppimisvaikeuksien arviointiin, tukeen ja kuntoutukseen (terveydenhuoltolaki 29 § ja 27 §, sosiaali-huoltolaki). Toimipisteet sijaitsevat Jyväskylässä ja Äänekoskella. Niistä käsin palvelut kohdennetaan koko hyvinvointialueelle.

Nuorten mielenterveys- ja päihdetiimeissä tuotetaan nuorille perustason päihde- ja mielenterveyspalvelua (27 §, 28 §). Nuorten moniammatilliset mtp-tiimit sijoittuvat Jyväskylän toimipistettä lukuun ottamatta samoihin toimipisteisiin (7) kuin hyvinvointialueen perheneuvolat. Nuorten mtp-tiimeissä otetaan käyttöön vuoden 2025 alkaen yhtenäiset ikäraajat, 13–22 vuotta.

Palveluja tuotetaan palvelualueella oman työn lisäksi myös ostopalveluna ja palvelusetelillä.

Talouden tavoitteet

Lasten ja nuorten palvelut (1000 €)	3010 Kouluterveyden huolto	3011 Kouluterveyden huollon ostopalvelut	3012 Opiskeluterveydenhuolto	3014 Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut	3015 Opiskeluhuollon kuraattorin ja psykologin ostopalvelut	3016 Lasten ja nuorten palvelut, yhteiset	3022 Neuvolat ja seksuaali-terveys	3023 Neuvolan ostopalvelut	3040 Perheneuvola ja lasten MT-palvelut	3041 Perheneuvolan ja lasten MT-palvelut, ostopalvelut	3042 Nuorten MT-palvelut	3043 Nuorten MT-palvelut, ostopalvelut	3044 Lasten, nuorten MT- ja pene yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	14		40				142		21		91			308
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-4 071	-126	-2 122	-8 397	-85	-160	-8 232	-401	-5 056	-620	-3 963	-300	-279	-33 813
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-1 604		-315	-363		-1 168	-3 237		-1 025	0	-851			-8 364
TOIMINTAKATE	-5 660	-126	-2 397	-8 759	-85	-1 328	-11 327	-401	-6 061	-620	-4 524	-300	-279	-41 869

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Toimintavuoden aikana kehitetään systemaattisesti monialaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Tämän lisäksi osallistutaan laajemmin yhteisövaikuttavuuden toimenpiteisiin vastuualueen muiden toimijoiden kanssa. Neuropsykiatrista tukea ja mtp- hoitopolkuja on yhtenäistetty koko maakunnan alueella. Näitä prosesseja tuetaan edelleen henkilöstön koulutuksilla. Yhteisöllisen työn osuutta lisätään kaikissa palveluissa.

Neuvola- ja seksuaaliterveyspalveluissa jatkuu yhtenäisten toimintaohjelmien jalkauttaminen sekä sähköisen asiakassegmentoinnin toteuttaminen. Vuoden 2025 aikana sektorityöstä päästään pääosin luopumaan ja laaja-alaisen työnkuvan myötä myös hoidon jatkuvuus paranee. Sijaismäärärahojen poistuminen vaikuttaa kesän palveluihin, ja aiheuttaa pienten yksiköiden lyhyitä sulkuja, sekä lisää työntekijöiden sekä asiakkaiden liikkumista yksiköiden välillä. Kesäaikana palvelut keskittyvät pääasiassa vastasyntyneiden, raskaana olevien ja kiireellisten seksuaaliterveyspalvelujen varmistamiseen, joten leikki-ikäisten tarkastukset ja kiireettömät seksuaaliterveyspalvelut saattavat jonoutua syksyyn. Neuvolapalveluissa lisätään verkkovälitteisiä palveluja, kuten chat-palvelua ja verkkoasiointiaikoja sekä etävastaanottoaikoja.

Opiskeluhoollon palveluissa palveluja järjestettäessä toimitaan kiinteässä yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja 2. asteen koulutuksen toimijoiden kanssa. Yhteistyötä

tehdään myös alaikäisen oppijan vanhempien ja huoltajien, oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa sekä laajasti muiden oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia tukevien toimijoiden kanssa. Opiskeluhooltoon sisältyvän lääkäryön, suun terveydenhuollon ja toiminta-, puhe- ja fysioterapian osalta tehdään kiinteää yhteistyötä laaja-alaisen sote-keskuksen kanssa.

Hyvinvointialueelle on perustettu lakisääteinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä, jonka valmisteleva alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma päivitetään vuoden 2025 aikana. Opiskeluhoollon suunnitelma sisältää palvelujen toteuttamisen tavoitteet, suunnitelman hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä, arviot opiskeluhoollon palvelujen kokonaistarpeesta ja kohdentamisesta. Yhteistyöryhmä seuraa alueellisen opiskeluhoollon toteutumista. Opiskeluhoollon osallistuu aktiivisesti hyvinvointialueen Lapsibudjetointi-hankkeen tuottaman materiaalin jatkokehittämiseen, joka tuottaa lapsivaikutusten arviointia talouden näkökulmasta. Vuoden 2024 aikana käynnistynyttä oppilaitosten hyvinvointityön edistämisen hanketta jatketaan yhteistyössä Jyväskylän yliopiston psykologian ja erityispedagogiikan laitosten asiantuntijoiden sekä pilottikoulujen kanssa.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa hoitotakuu tulee säilymään entisellään (hoitoon pääsy 14vrk). Hoidon porrastusta toimeen pannaan. Paikallisesti on linjattu, että lasten ja nuorten mtp-tiimien työ kohdentuu keskivaikeisiin mielenterveys- ja riippuvuushäiriöiden tutkimuksiin ja hoitoon. Terapiatakuulaki tulee voimaan 1.5.2025 alkaen. Se tulee koskemaan laajasti lasten ja nuorten palveluita. Henkilöstön osaamisen vahvistaminen jatkuu, erityisesti kognitiivisen lyhytterapian osalta. Ikärajan harmonisoinnin myötä henkilöstöresursseja vahvistetaan nuorten mtp-tiimeissä (7htv) alkuvuonna 2025. Resurssi on siirretty palkka- ja toimintakuluina aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluista.

Vuoden 2025 alusta lasten- ja nuorisopsykiatrianpsykiatrian sosiaalityöntekijät (7) ja palveluohjaaja (1) siirtyvät lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelun yksikköön. Palkka- ja toimintaraha siirtyy terveyspalveluista keväällä 2025.

Nuorten mtp-tiimien asiakasmäärä tulee myös edelleen kasvamaan ikärajan muutoksen myötä. Nuorten mtp-tiimeissä otetaan käyttöön yhtenäiset, laajemmin auki olevat puhelinajat, jossa toteutetaan myös tarvittava terveydenhuoltolain mukainen hoidon tarpeen arviointi. Opiskeluterveydenhuollon palveluyksiköstä siirtyy Jyväskylän nuorten mtp-tiimiin kaksi psykologia, kolme sairaanhoitajaa ja kaksi hanketyöntekijää (ns. Voimala tiimi), perusteena nuorten aikuisten mtp-palvelun yhtenäistyminen ja palveluun ohjautumisen selkiytyminen.

Lasten ja nuorten palveluissa edelleen tiivistetään yhteistyötä lasten- ja nuorisopsykiatrian ja nuorten aikuisten työryhmän sekä aikuisten sosiaalipalveluiden kanssa.

4.2.3.1 Kouluterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kouluterveydenhuolto on peruskouluikäisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen palvelu, johon ei sisälly sairaanhoitoa pois lukien hoito- ja palveluketjuissa sovitun mukainen hoidonporrastus lasten ja nuorten neuropsykiatristen vaikeuksien ja mielenterveyden oireilun hoidossa. Kouluterveydenhuolto on saatavilla koululla tai sen välittömässä läheisyydessä (Terveystarkastuslaki 2022). Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, huoltajien kasvatustyön tukeminen sekä oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä opiskeluhuoltalain mukainen yhteisöllinen opiskeluhuolto yhdessä muiden koulu toimijoiden kanssa.

Terveystarkastaja tapaa oppilaita ja huoltajia terveystarkastusten, avointen vastaanottojen sekä kohdennettujen terveystapaamisten yhteydessä. Terveystarkastaja järjestää ja toteuttaa oppilaiden määräaikaisten terveystarkastukset vuosittain ja selvittää tarkastuksista pois jäävien tuen tarpeen. Laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokalla toteutetaan yhdessä koululääkärin kanssa. Huoltajien suositellaan osallistuvan laajoihin terveystarkastuksiin, mutta he ovat tervetulleita myös lapsen muihin tarkastuksiin. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti opiskelijan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lisäksi huoltajien ja koko perheen hyvinvointia. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan opiskelijoita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat terveystarkastajan lisä-, tuki ja kontrollikäynnit, jotka tehdään koulupäivän aikana. Lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä. Lisäkäynteinä kouluterveydenhuollossa voidaan toteuttaa esimerkiksi neuropsykiatrisiin sekä masennus ja ahdistusoireisiin liittyviä käyntejä hyvinvointialueen hoito- ja palvelupolkujen mukaisesti.

Painopistealueena kouluterveydenhuollon palveluissa vuodelle 2025 on laajentaa segmentointi käyttöön koko hyvinvointialueella, vahvistaa sähköistä asiointia uuden digialustan myötä sekä kehittää vaikuttavaa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

4.2.3.2 Kouluterveydenhuollon ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kouluterveydenhuoltoon hankitaan ostopalveluina tai palvelusetelinä lakisääteiset koulu-
laisten näöntutkimukset.

4.2.3.3 Opiskeluterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiske-
lijoiille, edistää terveyttä ja opiskelukykyä ja -yhteisön hyvinvointia. Terveystarkastaja ja lää-
käri tapaavat opiskelijoita terveystarkastusten, avointen vastaanottojen sekä kohdennettu-
jen terveystapaamisten yhteydessä. Opiskeluterveydenhuoltoa määrittelee asetus neuvola-
toiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun
terveydenhuollosta (338/2011), terveydenhuoltolaki (1326/2010) sekä oppilas- ja opiskelija-
huoltolaki (1287/2013). Opiskeluterveydenhuoltoa ohjaa valtakunnallinen ohjeistus, joka
määrittelee mm. henkilöstöresursoinnin.

Opiskeluterveydenhuollossa toteutetaan toisen asteen opiskelijoiden opiskeluterveyden-
huoltoa siten, että opiskelija saa palvelut (ennaltaehkäisevä terveydenhoito ja sairaanhoito)
opiskeluterveydenhuollosta yhteistyössä laaja-alaisten sote-keskusten, digitaalisen sotekes-
kuksen sekä muiden perusterveydenhuollon yksiköiden kanssa. Palvelu sisältää myös opis-
keluterveydenhuoltoon kuuluvat lakisääteiset terveystarkastukset ja seksuaali- ja mielenter-
veys- ja päihdepalvelut.

Vuoden 2025 painopisteenä on mielenterveys- ja digitaalisten palveluiden kehittäminen.
Mielenterveyspalveluiden kehittämiseen liittyy monialaisen verkostoyhteistyön tiivistämi-
nen erityisesti opiskelijoiden mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa sekä Interventio- ja
terapiainavigaattoreiden ja ohjatun omahoidon käyttöönotot sekä IPC menetelmän vahvista-
minen koko hyvinvointialueella. Opiskeluterveydenhuollon saavutettavuutta parannetaan
ja vastataan 1.9.2023 voimaan tulleen kiireettömän hoidon hoitotakuuvelvoitteisiin edelleen
kehittämällä ja lisäämällä digitaalisia palveluja. Opiskeluterveydenhuollossa valmistaudu-
taan myös toukokuussa 2025 voimaan tulevaan terapiatakuulainsäädäntöön.

Toimintavuoden aikana kartoitetaan myös opiskeluterveydenhuollossa työskentelevien ter-
veydenhoitajien osaamistarpeita, suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavia täydennyskoulu-
tuksia.

4.2.3.4 Opiskeluterveydenhuollon ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Opiskeluterveydenhuollossa ostopalveluna hankitaan valtakunnallisia nettiterapioita.

4.2.3.5 Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hyvinvointialue järjestää kuraattori- ja psykologipalvelut alueellaan esi- ja perusopetuksen sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat lakisääteisiä, vapaaehtoisia, maksuttomia sekä luottamuksellisia. Niiden tulee olla helposti saatavilla lähipalveluna osana opiskelijoiden ja oppilaitosten arkea esiopetuksesta aina toiselle asteelle asti. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan kuraattori- ja psykologipalvelu toteutetaan yhteisöllisenä sekä yksilöllisenä työskentelynä. Palveluun tulee päästä kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana oppilaitoksen työpäivänä ja ei-kiireellisessä tapauksessa seitsemän oppilaitoksen työpäivän aikana.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden painopistealueina vuodelle 2025 on kuraattorityön kehittäminen, digitaalisten arviointivälineiden pilotointi, yhteisöllisen työn tarkempi määrittely sekä palveluiden saatavuuden raportointi. Lisäksi systeeminen ja monitoimijainen työote ja hoito- ja palveluketjujen jalkautus ovat edelleen toiminnan ytimessä.

Kuraattoripalvelut

Kuraattori edistää ja tukee lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden oppimista, koulunkäyntiä ja opiskelua, hyvinvointia sekä sosiaalisia valmiuksia ja toimintakykyä. Kuraattori edistää lisäksi koko opiskeluyhteisön hyvinvointia ja tekee yhteistyötä perheiden, oppilaitoksen muiden työntekijöiden ja yhteistyöverkoston kanssa. Kuraattoripalvelut ovat lakisääteisiä, vapaaehtoisia, maksuttomia ja luottamuksellisia. Kuraattoripalvelut ovat osa sosiaalihuollon palveluja.

Opiskeluhuollon kuraattoripalveluissa on myös vastaavan kuraattorin tehtäviä, joissa pätevyys vaatimuksena on sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Vastaava kuraattori tarjoaa konsultoivaa ja ohjauksellista tukea oppilashuollon muille jäsenille sekä osallistuu oppilashuollon kehittämiseen ja rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen sosiaalityön asiantuntijuuteen pohjautuen.

Psykologipalvelut

Psykologi edistää koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja tekee perheen sekä muiden läheisten ja yhteistyötahojen kanssa yhteistyötä. Psykologi tukee opiskelijan oppimista, koulunkäyntiä, opiskelua sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia ja hyvinvointia. Psykologi tekee psykologisia arviointeja liittyen esimerkiksi opiskelijan tunne-elämän haasteiden tai oppimisvaikeuksien taustasyiden selvittelyyn ja tarvittaessa ohjaa muihin palveluihin jatkotutkimuksiin tai hoitoon.

4.2.3.6 Psykologipalvelun ostopalvelut

Koulupsykologien saatavuudessa on ollut ongelmia pidemmän aikaa. Palvelutarpeen muutokset ja resurssimitoituksen lakisääteisyys ovat lisänneet psykologien tarvetta. Tarpeeseen vastataan ensisijaisesti omana toimintana. Saatavuusongelman vuoksi on varauduttu myös tarvittaviin psykologisten tutkimusten ostoihin talousarvion puitteissa.

4.2.3.7 Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Nuorten mielenterveys- ja päihdetiimeissä tuotetaan nuorille perustason päihde- ja mielenterveyspalvelua (27 §, 28 §). Nuorten moniammatilliset mtp-tiimit (13-22 -vuotiaat) sijoittuvat Jyväskylän toimipistettä lukuun ottamatta samoihin toimipisteisiin (7) kuin hyvinvointialueen perheneuvolat.

Nuorten mielenterveystiimien puhelinpalvelua laajennetaan ja otetaan käyttöön takaisinsoittopalvelu. Tällä pyritään varmistamaan hoitotakuun toteutuminen. Käyttöön otetaan nuorten interventionavigaattori, sähköinen arvioinnin väline. Henkilöstö on koulutettu navigaattorin käyttöön syksyn aikana. Jyväskylän mtp-tiimi jakautuu jatkossa neljään hoidolliseen työryhmään. Mielenterveyspalvelun hoidollisen työn lisäksi painopisteenä on päihdetyön osaamisen lisääminen ja nuorten päihdepalvelun kehittäminen. Lasten ja nuorten päihdetyö halutaan kytkeä entistä tiiviimmin muihin palveluihin ja palveluprosesseihin, erityisesti lastensuojeluun ja varhaiseen tukeen sekä erikoissairaanhoidon ja aikuissosiaalityöhön. IPS-työhönvalmennuksen toimintamalli otetaan käyttöön Jyväskylän nuorten mtp-tiimissä, tähän kohdennetaan 0,5htv.

4.2.3.8 Nuorten mielenterveyspalveluiden ostopalvelut

Palveluja tuotetaan palvelualueella oman työn lisäksi myös neuvonta- ja terapiapalvelusetelillä sekä neuropsykiatrisen tuen palvelusetelillä. Lääkäreitä on rekrytoitu vuoden 2025 alusta kaksi lisää, joten ostetun lääkäripalvelun määrä vähenee. Psykologityön ostoja vähennetään entisestään ja ostot kohdentuvat pääasiassa tutkimuksiin.

Palveluprosessien sujuvuuteen, tehostamiseen ja tuottavuuteen perustuen on valmisteltu kolme projektia: erikoissairaanhoidon, lastensuojelun, varhaisen tuen ja perustason lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen keskinäisen integraation vahvistaminen, mielenterveyspalveluiden painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perustason mielenterveyspalveluihin ja neuropsykiatristen palveluiden alueellisen saatavuuden parantaminen.

4.2.3.9 Lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Perheneuvoloissa tullaan jatkossa selkeyttämään kasvatus- ja perheneuvonnan tehtävää sosiaalihuollollisena palveluna ja eriyttämään se selkeämmin lasten mielenterveyspalvelusta. Perheneuvoloista ainoastaan Laukaassa käytetään asiakaskirjauksissa asiakastietojärjestelmää, muissa toimipisteissä sosiaalihuollollinen asiakaskirjaus on eriytetty käytössä olevan potilastietojärjestelmän sisällä. Edelleen arvioidaan myös muutoin kasvatus- ja perheneuvonnan eriyttämistä lasten mielenterveyspalvelusta. Perheneuvoloiden asiakasmäärät ovat edellisenä vuonna kasvaneet, kasvu tulee jatkumaan ja kohdentuu erityisesti lasten mielenterveyspalveluun.

Neuropsykiatrisen ja oppimisen tuen yksikössä toteutetaan Jyväskylän kouluikäisten lasten kuntoutustyöryhmätoimintaa, muutoin lasten kuntoutustyöryhmät sijoittuvat terveyspalveluihin. Keski-Suomen hyvinvointialue on mukana Kelan neurokirjon hankehaussa. Yhtenä keskeisenä tavoitteena siinä on kuntoutustyöryhmätoiminnan yhdenmukaistaminen.

Painopisteenä on tiivistää monialaista yhteistyötä, erityisesti varmistaa lasten hoidon ja kuntoutuksen palveluiden toimivuus ja tarvittava yhteen sovittaminen.

4.2.3.10 Lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelun ostot

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palveluja tuotetaan palvelualueella oman työn lisäksi neuvonta- ja terapiapalveluseteleillä sekä neuropsykiatrisen tuen palvelusetelillä. Lääkäreiden virkoja ei ole saatu täytettyä ja työ on toteutettu pääosin ostopalveluna. Neuropsykiatrisen valmennuksen omaa toimintaa on vahvistettu (2htv), tämä vahvistus on katettu neuropsykiatrisen valmennuksen palvelusetelistä.

Palveluprosessien sujuvuuteen, tehostamiseen ja tuottavuuteen perustuen on valmisteltu kolme projektia: erikoissairaanhoidon, lastensuojelun, varhaisen tuen ja perustason lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen keskinäisen integraation vahvistaminen, mielenterveyspalveluiden painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perustason mielenterveyspalveluihin ja neuropsykiatristen palveluiden alueellisen saatavuuden parantaminen.

4.2.3.11 Neuvola- ja seksuaaliterveyspalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Äitiys- ja lastenneuvolan palvelut perustuvat neuvola-asetukseen ja valtakunnallisiin suosituksiin pohjautuviin määräaikaisiin terveystarkastuksiin ja terveysneuvontaan, joissa huomioidaan yksilöiden ja perheiden tarpeet. Seksuaaliterveyspalveluissa tarjotaan terveydenhuoltolain velvoittamaa ehkäisyneuvontaa sekä muita seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistäviä palveluita.

Painopisteenä neuvola- ja seksuaaliterveyspalveluissa on sähköisen asioinnin lisääminen chat-palvelun laajentumisen ja verkkoasioinnin kautta. Keskitetty puhelinpalvelu aloitti toimintansa vuonna 2024 ja toteuttaa tällä hetkellä koko hyvinvointialueen neuvoloiden ja seksuaaliterveysyksiköiden ajanvaraus- ja hoidolliset puhelut sekä chat-palvelun. Puhelinpalvelun toiminta on ruuhkautunut, ja yksikön resurssointia tarkastellaan sisäisin muutoksin. Puhelinpalveluyksikön saumaton toiminta on välttämätöntä palvelu saavutettavuuden ja hoitoon pääsyn kannalta.

Neurolapalveluissa jatketaan Lapset puheeksi-menetelmän jalkautusta ja henkilökunnan koulutuksia, lisäksi lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja puheeksi otto on tunnistettu koulutustarve, johon kohdistetaan lisäkoulutusta. Lifecare-potilastietojärjestelmän käyttöönotto pohjoisessa Keski-Suomessa keväällä 2025 aiheuttaa koulutustarvetta, mutta tulee helpottamaan työn kirjaamista, tilastointia, yhdenmukaista työskentelyä ja tiedonkulkua.

Pikkulapsipsykologien osalta selvitetään psykososiaalisten menetelmien koulutustarvetta. Psykologityön oston aiemmin kohdentunut rahoitus käytetään yhden työntekijän palkkaamiseen.

4.2.3.12 Neuvolan ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Neuvola- ja seksuaaliterveyspalveluissa ostopalveluna toteutuu seksuaaliterapiapalvelu.

4.2.4 Perheiden palvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Palvelualue muodostuu osasta perheiden peruspalveluiden sekä lastensuojelun palveluiden kokonaisuudesta.

Lapsiperheiden varhaisen tuen palveluilla tarkoitetaan lapsiperheille ja lasta odottaville henkilöille tarkoitettuja palveluja: palvelutarpeen arviointi, palveluohjaus, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö (varhainen, erityinen ja tehostettu perhetyö), lapsiperheiden sosiaalityö sekä tukihenkilö- ja tukiperhetyö. Palveluita säätelevät sosiaalihuoltolaki (1301/2014), lastensuojelulaki (417/2007) ja terveydenhuoltolaki (1326/2010).

Perheoikeudellisiin palveluihin kuuluvat isyyden ja äitiyden selvittäminen, lapsen huolto- ja tapaamissopimusasiat, lapsen elatussopimusasiat, perheasioiden sovittelu, lapsen valvottujen tapaamisten järjestäminen, adoptioneuvonnan järjestäminen sekä puolisoiden elatusapuasiat.

Lastensuojelun palveluissa tuotetaan lastensuojelulain (LsL 417/2007) mukaiset palvelut lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä asiakkaan palvelutarpeen mukaisessa laajuudessa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Lastensuojelun kokonaisuus muodostuu avo-, sijais- ja jälkihuollon sosiaalityön viranomaispalveluista sekä niihin liittyvistä tukitoimista ja palveluista. Lastensuojelun kokonaisuuteen kuuluu lyhyt- ja pitkäaikainen lastensuojelun laitoshoido omana toimintana (kriisi- ja vastaanottotoiminta), sekä ostetut laitoshoidon palvelut.

Lisäksi lastensuojelun palvelukokonaisuus sisältää lyhyt- ja pitkäaikaisen perhehoidon, ammatillisen perhekotihoidon ja perhehoidon tukipalvelut sekä muut lakisääteiset omat ja

ostetut avo-, sijais- ja jälkihuollon palvelut asiakkaille. Palveluihin sisältyy poliisisosiaalityö ja kotoutumisvaiheen lastensuojelun sosiaalityö.

Talouden tavoitteet

Perheiden palvelut (1000 €)	3020 Perheoikeudelliset palvelut	3021 Perheoikeudelliset palvelut, ostopalvelut	3024 Lapsiperheiden varhainen tuki	3025 Lapsiperheiden varhaisen tuen palvelut, ostopalvelut	3026 Perheiden palvelut yhteiset	3030 Avohuollon lastensuojelu	3031 Avohuollon ostopalvelut ja avustukset	3032 Sijais- ja jälkihuollon palvelut	3033 Sijais- ja jälkihuolto, ostopalvelut ja avustukset	3034 Laitoshuollon palvelut	3035 Lastensuojelun palvelut yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET			29			95		4 585		20		4 729
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 229	-389	-13 756	-4 160	-136	-8 644	-3 000	-5 976	-42 195	-9 921	-181	-89 587
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-118		-698	0	-1 142	-669	-4	-476	-12	-1 378	-1 406	-5 902
TOIMINTAKATE	-1 347	-389	-14 424	-4 160	-1 278	-9 218	-3 004	-1 867	-42 207	-11 279	-1 587	-90 760

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Perheiden palveluissa tavoitteena on tuottaa lainmukaisia ja yhdenmukaisia palveluita laadukkaasti ja kustannustehokkaasti lapsen etu huomioiden. Käytännössä tämä tarkoittaa oman toiminnan vahvistamista sekä prosessien sujuvuuden ja monialaisen yhteistyön kehittämistä. Lisäksi tavoitteena on saada asukkaille lisää digitaalisia asiointimahdollisuuksia etenkin uuden asiointijärjestelmän myötä.

Varhaisen tuen sosiaalityössä painopisteenä on palvelutakuun toteutuminen sekä perheiden auttaminen lapsiperheiden sosiaalityössä vaikuttavasti ja lastensuojelun asiakkuuksia vähentävästi. Palveluita tuotetaan pääsääntöisesti omana toimintana, mutta myös palvelusetelillä ja ostopalveluina. Tukiperhepalvelussa ja kotiin vietävissä palveluissa kehitetään omaa toimintaa ja tehdään palveluntuottajayhteistyötä. Vuoden 2025 tavoitteena on lisätä järjestöyhteistyötä tukihenkilötyön osalta.

Perheoikeudellisissa palveluissa adoptioneuvonta ja tapaamispalvelut tuotetaan tällä hetkellä ostopalveluina. Tapaamispalveluita siirretään osittain omaksi toiminnaksi sekä myöntämiskriteeristöä tarkastellaan, jotta ostopalveluiden kasvua saadaan hillittyä.

Lastensuojelun palveluissa painopistealueina ovat oman toiminnan ja palvelutuotannon sekä palveluprosessien kehittäminen ja arviointi koko hyvinvointialueen erityiskysymykset huomioiden. Uudistamisella haetaan kustannustehokkuutta, vaikuttavuutta ja asiakaslähtöisyyttä. Painopisteen siirto lastensuojelun avohuollon palveluihin ja edelleen varhaisen tuen palveluihin on keskeinen toimintakauden tavoite.

Lisäksi toiminnallisesti laajennetaan edelleen omia lastensuojelulaitosten palveluita sekä lyhyt- että pitkäaikaisessa laitoshoidossa, sekä lisätään avotyön palveluita. Vaikuttavuuden arviointia jatketaan yhteistyössä tietojohdamisen palveluiden kanssa ja pilotoidaan RAI-mittaristoa lastensuojelun sijaishuollossa. Yhteisellä asiakasohjauksella varhaisen tuen palveluiden kanssa haetaan sujuvuutta, yhteisiä linjauksia sekä kustannustehokkuutta ja painopisteen muutosta varhaisemman vaiheen tukipalveluihin lastensuojelun raskaiden palveluiden sijasta.

Painopistettä varhaiseen tukeen tehostetaan siirtämällä henkilöstöä palveluiden välillä, mikäli asiakasmitoitus ja asiakasmäärän väheneminen sen mahdollistaa. Avohuollon lastensuojelu on lisäksi mukana työn pito- ja vetovoimapilotissa, minkä tavoitteena on lisätä

jatkuvuutta ja vähentää työntekijöiden vaihtuvuutta, mikä ehkäisee perheiden tilanteiden kriisiytymistä.

Lastensuojelun laitoshoidossa lisätään oman toiminnan osastopaikkoja yhteensä 20. Tämä tarkoittaa pienten lasten vastaanottoyksikön laajennusta ja seitsemän paikan lisäystä. Nuorten 13–17-vuotiaiden uusi pitkäaikaishoidon yksikkö toteutuu 13-paikkaisena. Toiminta vastaa erityisesti lasten akuutteihin päivystyksellisiin tarpeisiin ja kattaa siten koko hyvinvointialueen lyhytaikaisen laitoshoidon tarpeen myös pienten lasten osalta. Lisäksi käynnistetään uusi pitkäaikaisen laitoshoidon yksikkö 12–17-vuotiaille lastensuojelun asiakkaille. Tavoitteena on kattaa pitkäaikaisen laitoshoidon tarve jatkossa 20 % omassa toiminnassa.

Lastensuojelun palveluiden tunnusluvuilla seurataan lastensuojelun asiakkuuksien määriä ja mittareilla sijoitusmuodon painopisteitä sekä oman ja ostetun laitospalvelun osuuksia. Lastensuojelun osaprojekteja on lastensuojelun laitoshoidossa ja avotyössä, perhehoidossa, sekä lastensuojelun ja perus- ja erityistason mielenterveyspalveluiden yhteistyössä ja konsultaatiokäytäntöjen kehittämisessä, sekä sujuvissa asiakasprosesseissa.

Kustannusten nousuun ostopalveluissa (3 %) varaudutaan.

Lastensuojelun jälkihuollon ostopalveluja vähennetään lisäämällä jälkihuollon tukiasumista 10:lle jälkihuollon intensiivisen tuen tarpeessa olevalle nuorelle. Toiminnan käynnistyminen edellyttää yhden sosiaaliohjaajan palkkaamista. Jälkihuollon Jatkos-hankkeella lisätään jälkihuollon asiakkaana olevien nuorten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Tavoitteena on, että jälkihuollollisen tuen tarve vähenee ja mm. harkinnanvaraisessa jälkihuollon tuen piirissä olevien nuorten määrä laskee.

Alaikäisten jälkihuollon asiakkaiden palveluita omana toimintana vahvistetaan palkkaamalla yksi sosiaaliohjaaja. Toimenpiteellä on välitön talousvaikutus ostopalvelun käytön vähentämisen myötä.

Lastensuojelun perhehoidon vahvistamista jatketaan lisäämällä lyhytaikaista perhehoitoa omana toimintana. Toimenpiteellä vähennetään ostetun perhehoidon ja ammatillisen perhekotihoitoon määrää, sekä ehkäistään pitkäaikaisen sijaishuollon tarvetta.

Erikoissairaanhoidon lasten- ja nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun sekä perustason mielen-terveys- ja päihdepalveluiden keskinäistä integraatiota varmistetaan yhtenäisellä hoidonporastuksella ja vaikuttavien työmallien käyttöönottamisella. Tämä toteutuu esim. esh:n toimintaan sijoittuvan perheterapiatyön kohdentamisena lastensuojelun asiakasperheisiin sijoitusten ehkäisemiseksi sekä yhteistyöllä ja integratiivisella työskentelyllä sijoitusten ja osastojakojen ehkäisemiseksi.

Lakisääteisiin asiakasmitoituksiin (30 asiakasta / sosiaalityöntekijä) päästään riittävällä henkilöstöresursoinnilla. Näin varmistetaan myös asiakasturvallisuus sekä vältetään jonotilanteita palveluiden piiriin pääsyssä.

4.2.4.1 Perheoikeudelliset palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Perheoikeudellisilla palveluilla turvataan lapsen hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys esimerkiksi vanhempien erotilanteessa. Palveluilla tarjotaan apua lasten koskevien sopimusten ja selvitysten kanssa esimerkiksi isyyteen, lapsen huoltoon, tapaamiseen sekä elatukseen liittyen.

Perheoikeudellisia palveluita tuotetaan Keski-Suomen hyvinvointialueelle kolmen toimipisteen kautta: Äänekosken, Jyväskylän ja Jämsän. Säännöllisiä sivuvastaanottoja on Viitasaarella, Saarijärvellä, Keuruulla, Uraisilla, Joutsassa ja tarvittaessa Toivakassa.

Vuoden 2025 tavoitteena on hillitä tapaamisten valvonnan ostopalveluiden kasvua ottamalla kahdella pilottialueella (Keuruu, Viitasaari) tapaamistenvilvontaa perhetyön kautta toteutettavaksi. Tapaamisten valvonnan kriteereitä on tarkennettu ja tällä on vaikutusta myös käräjäoikeudesta tuleviin tapaamisista koskeviin päätöksiin.

4.2.4.2 Perheoikeudelliset palvelut, ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Perheoikeudellisissa palveluissa ostopalveluina tuotetaan adoptioneuvontaa sekä valvottuja ja tuettuja tapaamisia. Adoptioneuvonnan kysyntään ei voida vaikuttaa omalla toiminnalla. Oikeuden vahvistamat tapaamisia koskevat päätökset vaikuttavat tapaamisten laajuuteen ja siten myös ostopalveluiden käyttöön.

4.2.4.3 Lapsiperheiden varhainen tuki

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Varhaisen tuen palvelut - perheiden kotiin vietävät palvelut

Lapsiperheiden kotipalvelu (SHL 19 §) auttaa lapsiperheitä varhaisessa vaiheessa, mutta on myös tärkeä palvelu lastensuojelun asiakasperheille. Kotipalvelu on konkreettista auttamista ja opastamista välttämättömissä kodinhoidollisissa tehtävissä ja lastenhoidossa.

Perhetyö (SHL 18 §) ohjaa ja tukee vanhempia lasten kasvussa ja kehityksessä sekä perheen vuorovaikutusasioissa. Perhetyö työskentelee yhdessä sosiaalityön ja muiden perheen kanssa toimivien ammattilaisten kanssa. Perhetyön kolmiportaisen kokonaisuuden muodostaa: varhaisen tuen perhetyö, erityisen tuen perhetyö ja lastensuojelun tehostettu perhetyö. Perhekuntoutus tehdään perheiden kotona kotikuntoutustiimin työnä.

Varhaisen tuen palvelut - perhesosiaalityö ja palvelutarpeen arviointi

Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi vastaanottaa ja käsittelee uudet lastensuojeluilmoitukset ja sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot sekä tekee palvelutarpeen arvioinnit ja tarvittaessa selvittää lastensuojelun tarpeen (SHL 36 §, LSL 26 §). Toimintaa säätelee lakisääteiset määräajat. Palvelua toteutetaan sekä keskitetysti että osana yhdenmennyä lapsiperheiden sosiaalityötä.

Lapsiperhesosiaalityö on päätökseen perustuvaa lakisääteistä (SHL 15 §) palvelua. Erityisen tuen tarpeen lapsen omatyöntekijänä (SHL 36 §) sosiaalityöntekijä järjestää lapsen ja perheen tarvitsemia palveluita asiakassuunnitelmaan perustuen.

Sosiaaliohjaus (SHL 16 §) antaa lapselle ja/tai vanhemmalle henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa osana lapsiperheiden palvelutarpeen arviointia ja lapsiperhesosiaalityötä. Sosiaaliohjaajat toimivat sosiaalityöntekijän työparina sekä omatyöntekijöinä (SHL 42 §) niille lapsille, jotka eivät ole erityisen tuen tarpeessa tai erityispalveluiden asiakkuudessa, mutta jotka tarvitsevat pitkäkestoisempaa asiakkuutta lapsiperheiden palveluissa.

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta (SHL 28 §) ovat tukisuhdepalveluita, joissa työskentely kohdentuu tavoitteellisesti erityisesti lapseen, eikä palvelu ole korvattavissa muilla palveluilla. Näitä palveluita myönnetään lapsiperhesosiaalityön ja lastensuojelun asiakaslapsille.

4.2.4.4 Lapsiperheiden varhaisen tuen palvelut, ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Lapsiperheiden varhaisen tuen palveluissa tukihenkilö- ja tukiperhetyössä, perhetyössä ja lapsiperheiden kotipalvelussa palvelua tuotetaan ostopalveluna ja palvelusetelillä. Tukihenkilötoiminnan ostopalveluiden kustannuksia hillitään palkkaamalla omaa henkilöstöä tuottamaan ko. palvelua. Samalla lisätään järjestöyhteistyötä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa tukihenkilötoiminnan osalta. Tukiperhetoiminnassa tavoitteena on saada omia tukiperheitä rekrytoitua hyvinvointialueelle, jolla hillittäisiin ostopalveluiden kasvua. Tukiperhevalmennuksia on lisätty, jotta omien tukiperheiden saaminen olisi mahdollista.

Perhetyössä ostopalveluiden kasvua hillitään myöntämiskriteerien määrittelyllä sekä toiminnan uudistamisella. Vuoden 2024 aikana on käynnistetty asiakasohjausryhmä, jossa tarkastellaan kaikkia lapsiperheiden varhaisen tuen ja lastensuojelun ostopalveluita. Työmuotoja kehitetään tuen oikea-aikaiseen kohdistamiseen, jotta perhetyössä toteutettava kiireellinen perhetilanteen arviointi mahdollistuu.

Lapsiperheiden kotipalvelua tuotetaan oman toiminnan lisäksi myös palvelusetelillä ja ostopalveluilla. Mikäli oma toiminta tai palveluseteli ei perheen tilanne huomioiden ole mahdollinen niin ostopalvelun käytöstä päätöksen tekee lapsiperheiden kotipalvelun palveluohjaaja perheen tilanteen ja harkinnan perusteella.

4.2.4.5 Avohuollon lastensuojelu

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä tuetaan perheitä oikea-aikaisesti, ja kattavat avohuollon palvelut ovat käytettävissä koko hyvinvointialueella. Avohuollon tukitoimien keinoin pyritään vähentämään raskaampien tukitoimien tarvetta. Avohuollon tukitoimia kohdennetaan lapsille ja heidän perheilleen siten, että vallitsevaan tilanteeseen saadaan muutos. Ensisijaisesti panostetaan perheiden kotiin annettavaan tukeen kuten tehostettuun perhetyöhön tai kotiin annettavaan perhekuntoutuksen. Avohuollon oikea-aikaisilla tukitoimilla pyritään ehkäisemään pitkäkestoisempia sijoituksia, tätä vahvistetaan 2024 lopusta käynnistyneillä asiakasohjauksen työryhmillä. Yhteistyötä tehdään palvelutarpeen arvioinnin kanssa oikea-aikaisen tuen kehittämiseksi.

Perheterapeutti-pilotin myötä jatketaan systeminen työryhmätyöskentely säännönmukaiseksi toimintatavaksi kaikkiin avohuollon tiimeihin, jonka kautta pyritään ohjaamaan perheille oikeat tukimuodot ja näin ehkäisemään kodin ulkopuolisia sijoituksia. Lisäksi edelleen lisätään yhteistyötä lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa.

Avohuollossa keskitytään asiakasturvallisuuden parantamiseen, jotta asiakas ei joutuisi odottamaan palvelua ja hänellä olisi ajantasainen asiakassuunnitelma. Avohuollossa seurataan ja noudatetaan säädettyä asiakasmitoitusta. Poliisisosiaalityön erityissosiaalityöntekijän, sosiaalihoajaan ja nuorten mtp-tiimin resurssi laajentaa ankkuritoimintaa maakunnalliselle tasolle. Toiminnalla pyritään ehkäisemään alle 15-vuotiaiden rikollisen kierteen syntymistä. Ankkuritoiminnasta tehdään Sisä-Suomen poliisilaitoksen kanssa hyvinvointialueellinen sopimus.

4.2.4.6 Avohuollon ostopalvelut ja avustukset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Avohuollon ostopalveluita käytetään tilanteissa, joissa palvelua ei ole mahdollista järjestää omana toimintana. Tällainen palvelu on laitospuotoisen perhekuntoutuksen palvelu, jota ei hyvinvointialueella järjestetä omana toimintana. Lastensuojelulain mukaisesti ennen lapsen sijoitusta yksin kodin ulkopuolelle on arvioitava mahdollisuutta lapsen sijoitukseen yhdessä vanhempansa kanssa. Tavoitteena on vahvistaa ja kehittää lastensuojelun kotiin annettavaa palvelutoimintaa sekä yhdenmukaistaa palvelujen myöntämiskriteereitä. Tiiviin kotiin annettavan tuen avulla pystytään vähentämään laitospuotoisen kuntoutuksen ja ostopalveluiden tarvetta.

Avohuollon muita ostopalveluita ovat tehostettu perhetyö, lastensuojelulain perusteella järjestettävät tuetut ja valvotut tapaamiset sekä kotiin tehtävä perhekuntoutus. Tavoitteena on edelleen yhtenäistää tehostetun perhetyön ja ammatillisen tukihenkilötoiminnan myöntämiskriteereitä, jotta palveluun pääsy olisi asiakkaille yhdenmukaista. Asiakastyön tasolla kriteereitä tarkastellaan asiakasohjauksen työryhmissä. Ensisijaisesti pyritään käyttämään omana työnä tuotettavia palveluita. Perhekuntoutusjaksoa pyritään korvaamana kotiin tuoduilla palveluilla, kuten tehostetun perhetyön tai kotikuntoutuksen ja kotipalvelun yhdistelmällä.

Vuoden 2025 alusta voimaan tullut perhekuntoutuksen puitesopimus yhtenäistää palvelua ja tuo mm. kotiin annettavan kuntoutuksen ostopalvelun puitesopimuksen piiriin.

4.2.4.7 Sijais- ja jälkihuollon palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sijaishuolto on lastensuojelun viimesijainen keino turvata lapsen kasvu ja kehitys, kun avohuollon ensisijaiset tukitoimet ovat osoittautuneet riittämättömiksi tai niitä ei ole mahdollista käyttää. Sijaishuollon muoto arvioidaan aina lapsen edun mukaisesti, kuitenkin sijaishuollossa painotetaan perhehoidon ensisijaisuutta.

Lastensuojelun perhehoitoa lisätään ja sen käyttöä lisätään suhteessa laitoshuoltoon edelleen strategian mukaisesti. Huostaanoton purkuprosesseja kehitetään edelleen. Lastensuojelun perhehoitoon panostetaan yhdenmukaistamalla ja korottamalla hyvinvointialueen perhehoidon lyhytaikaisen perhehoidon palkkiota 1.1.2025 alkaen. Perhehoidon kehittäminen on edelleen toteutettava osaprojekti. Uudistamistyöllä mahdollistetaan riittävä tuki

perhehoidossa olevalle lapselle ja perhehoitajille sekä sijoituksen jatkuvuus perhehoidossa, vähentäen näin lastensuojelun laitoshoidon tarvetta.

Sijaishuollon muutokset tuodaan asiakasohjauksen ryhmään, mikä tuo monialaisuutta palvelutarpeen arviointiin ja tehostusta palvelutuotannon valvontaan. Valmisteilla oleva oma pitkäaikaishoidon laitousyksikkö tarjoaa perustason laitoshoidon 13 nuorelle ja on yksi palvelualueen sopeuttamisohjelman osaprojekti.

Jälkihuollon palvelut tuotetaan keskitetyissä tiimeissä ja työntekijät työskentelevät maakunnan alueella. Jälkihuollon tukitoimia ovat mm. tuettu asuminen, jälkihuollon sosiaaliohjaus, ammatillinen tukihenkilötyö ja taloudellinen tuki. Jälkihuollon sosiaaliohjauksen palvelutarve on kasvanut, minkä vuoksi omaa sosiaaliohjauksen resursointia lisätään yhdellä sosiaaliohjaajan resurssilla vähentäen ostopalvelua. Jälkihuollon Jatkos-hankkeella tuetaan jälkihuollossa olevien nuorten kokonaishyvinvointia ja terveyttä.

4.2.4.8 Sijais- ja jälkihuolto, ostopalvelut ja avustukset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sijaishuollossa lisätään edelleen lastensuojelun perhehoidon osuutta ja vähennetään laitoshoidon osuutta.

Sijaishuollon palvelut on kilpailutettu maakunnallisesti keväällä 2022 koskien ammatillista perhekotihoitoa sekä lastensuojelun laitoshoidon osuutta. Kilpailutus tehtiin dynaamisena ja kilpailutuksen toinen vaihe avattiin 6.9.2023. Hankintapäätökset uusien yksiköiden osalta tehtiin joulukuussa 2023. Sijaishuollon ostopalveluita käytetään tilanteissa, jossa sijaishuollon tarve on pitkäaikainen. Ostopalveluina järjestetään ammatillista perhekotihoitoa, lastensuojelun laitoshoidon osuutta sekä perhehoitoa niissä tilanteissa, kun perhehoitoa ei ole mahdollista järjestää toimeksiantosuhteisena perhehoitona.

Sijaishuollon vaativan tason laitoshoidon osuutta vähennetään nykyisestä puitesopimuksesta omaksi kokonaisuudekseen ja kilpailutetaan v. 2025 aikana. Yhteistyö on vireillä kilpailutuksen osalta Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Jälkihuollon ostopalveluna järjestetään esimerkiksi tuettua asumista, ammatillista tukihenkilötyötä sekä jälkihuollon sosiaaliohjausta niissä tilanteissa, kun sosiaaliohjausta ei ole mahdollista järjestää omana toimintana. Jälkihuollossa palvelutarve on kasvanut erityisesti sosiaaliohjauksen ja tuetun asumisen palveluissa. Sosiaaliohjauksen ja ammatillisen tukihenkilötoiminnan osuutta vähennetään omaa toimintaa lisäämällä.

4.2.4.9 Lastensuojelun laitoshoidon palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Lastensuojelun laitoshoidon palveluiden kokonaisuuteen kuuluvat omat lastensuojelulaitokset sekä lastensuojelulaitosten yhteydessä toimiva avotyö.

Laitosten avotyössä työskennellään tiiviissä lastensuojelun laitostyön yhdyspinnassa ja sen tavoite on nuorten laitossijoitusten ehkäisy, mahdollisten laitossijoitusjaksojen lyhentäminen ja valmistelu sijoitus, mikäli laitoshoitoon päädytään. Laitosten avotyön tiimit toimivat hallinnollisesti Lotilan nuorisokodin alaisuudessa, mutta työskentely kohdentuu suoraan kohtiin, nuoriin ja heidän perheisiinsä koko hyvinvointialueelle. Työskentelyn piirissä olevista nuorista noin 10-13 % päättyy vuositasolla lastensuojelulaitokseen sijoitukseen. Yhteistyötä tehdään mtp-tiimien sekä psykiatrian ja muiden yhdyspintapalveluiden kanssa.

Keski-Suomen hyvinvointialueen omat lastensuojelun laitoshoidon yksiköt käsittävät yhteensä 6 ympärivuorokautisesti toimivaa lastensuojelulaitosta, jotka kaikki tuottavat palveluita koko hyvinvointialueelle. Näissä yksiköissä on yhteensä 61 laitoshoitopaikkaa lastensuojelun asiakasnuorille. Lastensuojelulaitoksista 5 tuottaa palveluita 12–17-vuotiaille nuorille ja yksi yksikkö tuottaa laitoshoidon palveluita 0-11-vuotiaille lapsille.

Laitosyksiköt sijaitsevat pääosin Jyväskylän kaupungin alueella ja ovat profiloituneet eri tavoin. Laitoshoidossa tuotetaan niin päivystys- kriisi- ja vastaanotto- ja arviointitoimintaa kuin erityisen huolenpidon palveluita (EHO). Nuoret tulevat yksiköihin sosiaalityöntekijän päätöksellä lyhyt- tai pitkäaikaishoitoon. Lastensuojelun laitoshoidon hoitajaksojen tavoitteena on aina arvioida lapsen tai nuoren kotiin palaamisen edellytyksiä sekä jatkon tukitoimia.

Toiminnan tavoitteena on oman palvelutoiminnan vahvistaminen ja kehittäminen koko hyvinvointialueella ja sitä kautta lastensuojelun laitoshoidon ostopalveluiden kustannusten vähentäminen. Laitoshoitoon lisätään 7 paikkaa pienten lasten päivystys-, kriisi- ja vastaanotto-toimintaan Pikkumetsän lastenkodin toiminnan laajentumisen ja uusien tilojen myötä maaliskuusta 2025 alkaen. Pitkäaikaiseen laitoshoitoon perustetaan uusi 13-paikkainen yksikkö huostaanotetuille nuorille, jota valmistellaan vielä tila-asioiden osalta kevään 2025 aikana. Oman laitoshoidon profilointia kehitetään yhteistyössä psykiatrian palvelualueen kanssa. Tavoitteena on käynnistää 1 vaativan tason osasto omana toimintana sekä selvittää hybridiyksikön perustaminen lastensuojelun ja psykiatrian yhteisenä palvelutehtävänä. Tämä uudistuminen huomioi lastensuojelulain 2026 alusta voimaan tulevan kokonaisuudistukseen.

Laitoshoidon palveluiden määrällisen lisäämisen ohella yhtenä painopistealueena on laitoshoidon laadullinen kehittäminen. Nuorisokodeissa käytössä ollut nuorisopsykiatrian VIRVA-toimintamallin (virtuaalivalmennus) käyttöä ja yhteistyötä nuorten päihdepalveluiden

kanssa edelleen lisätään. Uusien toimintojen toteutumisen ja palveluiden kehittämisen myötä asiakkaat saavat palvelunsa enenevässä määrin hyvinvointialueella, jolloin työskentely lasten ja nuorten perheiden ja muiden lähiverkostojen kanssa helpottuu. Siirtyminen erikoistason palveluiden välillä vähenee (lastensuojelun laitoshoido, nuorisopsykiatrian osastohoito).

4.2.5 Aikuisten sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualue muodostuu kolmesta palveluyksiköstä: Sosiaali- ja kriisipäivystys, Aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalipalvelut sekä Aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut.

Aikuissosiaalityön ja työllisyyttä edistävien sosiaalipalveluiden palveluilla vahvistetaan täysikäisten ja erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden omaa toimintakykyä ja ehkäistään sosiaalisen ongelmien syntymistä. Aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalipalvelut sisältävät sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen, palvelutarpeen arvioinnin, työllisyyden edistämisen sosiaalipalveluiden keinoin, kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen, asumispalveluita, toimeentulotuen, kotoutumisen ja sosiaalisen luototuksen palveluita, välitystilipalveluita, ja selviämisasemapalveluita. Palveluita tarjotaan sosiaalitoimistojen lisäksi terveydenhuollon toimipaikoissa, kotikäynneillä ja tarvittaessa eri yhteistyökumppaneiden toimipisteissä. Asumispalveluista, kuntouttavasta työtoiminnasta ja sosiaalihuoltolain mukaisesta työtoiminnasta palveluyksikköön kuuluvat ostopalveluina hankittavat palvelut.

Aikuissosiaalityön ja työllisyyttä edistävien sosiaalipalveluiden palveluyksikköön sijoittuvat vuoden alusta uusina palveluina terveysosiaalityö sekä asiakaspalvelun toimistotyö. Toimintojen määrärahat tullaan siirtämään kevään talousarviomuutosten yhteydessä Terveydenhuollon vastuualueelta sekä Ikääntyneiden ja vammaisten vastuualueelta.

Aikuisten kuntouttavien sosiaalipalveluiden palveluyksikköön kuuluvat mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kuntouttavat kotiin vietävät ja asumisen tuen palvelut, päiväkeskustointiminta, päivätoiminta sekä kuntouttava työtoiminta hyvinvointialueen oman palvelutuotannon osalta. Palveluja järjestetään sosiaalihuoltolain ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain nojalla. Palvelua tuotetaan asiakkaiden yksityiskoteihin, asumisyksiköissä, päiväkeskuksissa, päivätoimintayksiköissä sekä kuntouttavan työtoiminnan yksiköissä.

Sosiaali- ja kriisipäivystys palveluyksikön palveluita järjestetään kaikenikäisille hyvinvointialueen asukkaille ja hyvinvointialueella oleskeleville henkilöille ympärivuorokautisesti. Sosiaali- ja kriisipäivystys tuottaa akuuttia kriisityötä traumaattisen kriisin kohdanneille henkilöille, perheille ja yhteisöille.

Henkilöstö työskentelee monialaisessa yhteistyössä eri toimijatahojen kanssa. Aikuissosiaalityöstä osallistutaan asiakaslähtöisesti avoterveydenhuollon monialaisiin tiimeihin.

Talouden tavoitteet

Aikuisten sosiaalipalvelut (1000 €)	3132 Aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut	3250 Aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalipalvelut	3251 Toimeentuloturva	3252 Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut	3253 Aikuissosiaalityö ostopalvelut	3257 Aikuisten sosiaalipalvelujen yhteiset	3258 Sosiaali- ja kriisipäivystys	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	1 090	30	500	930	4 197			6 747
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-5 488	-9 026	-2 290	-375	-25 854	-675	-1 712	-45 420
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-2 108	-1 487	-10	-6		-3 503	-37	-7 151
TOIMINTAKATE	-6 505	-10 483	-1 800	549	-21 657	-4 178	-1 749	45 824

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Organisaatorakenteen uudistaminen 1.1.2025 alkaen mahdollistaa omien ja ostopalveluiden kustannustehokkaan käytön sekä kehittämisen, sillä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut sekä kuntouttavan työtoiminnan kokonaisuudet keskittyvät Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualueelle. Asumispalveluista ja kuntouttavasta työtoiminnasta valmistellaan tuotantotapa-analyysit, joiden pohjalta selvitetään palveluiden organisoituminen ja järjestämisen tavat aikuisten sosiaalipalveluissa tuleville vuosille.

Palvelualueelle siirtyvä terveysosiaalityö kootaan omaksi yksiköksen pääosin Aikuissosiaalityön ja työllisyyttä edistävien palveluiden palveluyksikköön, mikä edistää sosiaalityön sisäistä yhteistyötä sekä työnjakoa monialaisissa yhteistyöverkostoissa.

Asiakaspalvelun toimistotyössä lisätään välitystiliasiakkuuksia.

Aikuisten sosiaalipalveluissa on tavoitteena Työkäisten palvelukokonaisuuden uudistamisohjelman mukaisesti ottaa käyttöön ja pilotoida yhteisövaikuttavia toimintamalleja. Palveluissa lisätään yhteisöosiaalityötä ja rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan mm. sosiaalisen raportoinnin avulla. Työllisyyttä edistävien sosiaalipalveluiden monialaista palvelua tarvitsevien (TYM) asiakkaiden määrän arvioidaan kasvavan TE24-uudistuksen myötä. Lakiuudistuksen veloitteisiin vastaamiseksi henkilöstösuunnitelmassa on viiden työntekijän lisääminen. Uudistukseen liittyen pilotoidaan myös yksittäisten työntekijöiden työskentelymahdollisuutta työvoimaviranomaisten ja Kelan yhteisissä tiloissa asiakaslähtöisen yhteistyön edistämiseksi.

Aikuisten kuntouttavissa sosiaalipalveluissa lisätään kuntouttavaa työtoimintaa hyvinvointialueen omana tuotantona. Strategian tavoitteiden mukaisesti ryhmämuotoista toimintaa lisätään niille paikkakunnille, missä tarve ilmenee ja ryhmiä ei vielä ole. Myös yksilöllisen kuntouttavan työtoiminnan paikkoja lisätään omissa kuntouttavan työtoiminnan toimipisteissä. Paikallista yhteistyötä kuntien työllisyydenhoidon ja työpajatoiminnan kanssa jatketaan.

Aikuissosiaalityössä pilotoidaan häätöjen ehkäisemistä yhdessä ulosottolaitoksen ja Jyväskylän kaupungin kanssa. Yhteistyöhön on kutsuttu mukaan muun muassa talous- ja velkaneuvonnan, Kelan, vuokratyöyhtiöiden, seurakunnan ja järjestöjen edustajia. Aikuisten sosiaalipalvelut on hyvinvointialueen toimijana mukana valtakunnallisessa

Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen ohjelmassa, jonka tavoitteena on poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2027 mennessä. Tavoitetta edistetään hyvinvointialueen ja Jyväskylän kaupungin yhteisellä hankkeella, johon on haettu valtionavustusta.

Aikuissosiaalityö osallistuu Jyväskylän yliopiston hallinnoimaan tutkimushankkeeseen: Vaikuttavuustieto sosiaalityön tiedonmuodostuksessa (Efecto2030).

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä edistetään moniviranomaisyhteistyötä käyttöön otettavalla kenttäjohtajajärjestelmällä (KEJO).

Sosiaaliohjausta, neuvontaa ja aktivointisuunnitelmatyön tehtäviä siirretään soveltuvin osin aikuissosiaalityöstä Keski-Suomen digitaalisiin sosiaali- ja terveystaloihin. Aikuisten sosiaalipalveluiden asiakkaita kannustetaan asiakasosallisuutta edistäviin ryhmätapaamisiin.

Ostopalveluiden kustannuksia hillitään käyttämällä ensisijaisesti hyvinvointialueen omia palveluita. Ostopalveluissa tehostetaan asiakkaiden siirtymistä kohti kevyempää asumispalvelua tilanteissa, joissa se on mahdollista. Välivuokra-asuntojen prosessimaista käyttöä suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä vuokrataloyhtiöiden kanssa. Aikuisten sosiaalipalveluiden toimitilojen suunnittelua jatketaan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.

4.2.5.1 Aikuisten sosiaalipalvelujen yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalipalvelut, Aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut sekä Sosiaali- ja kriisipäivystys muodostavat Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualueen. Palvelujohtaja johtaa yhdessä palvelupäälliköiden kanssa sosiaalipalveluiden toimintaa ja taloutta hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

4.2.5.2 Aikuissosiaalityö ja työllisyyttä edistävät sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Aikuisten sosiaalityö on sosiaalihuoltolakiin perustuvaa suunnitelmallista, pitkäjänteistä usein laajoissa yhteistyöverkostoissa tapahtuvaa työskentelyä muutoksen aikaansaamiseksi asiakkaiden elämänhallinnassa ja toimintakyvyssä.

Asiakkaan palvelutarve arvioidaan yhteistyössä asiakkaan, hänen määrittelemiensä läheisten, sosiaalityöntekijän sekä asiakkaan palvelutarpeen mukaisen verkoston yhteisellä työskentelyllä. Kuntien kanssa toimitaan yhteistyössä mm. asumisen, kotoutumisen ja työllisyyden hoidon yhdyspinnoilla.

Palveluita järjestetään hyvinvointialueen omana toimintana sekä ostopalveluna. Oma palvelutuotanto on ensisijainen, ellei ostopalveluiden myöntämiselle ole asiakkaan palvelutarpeeseen perustuen erityistä perustetta.

Aikuissosiaalityö ja sosiaaliohjaus toimivat keskisen, itäisen, läntisen ja pohjoisen alueiden tiimeissä. Kotoutumista tukevien sosiaalipalveluiden tiimi tuottaa palvelut Jyväskylään ja Äänekoskelle sekä koordinoi palvelua hyvinvointialueella. Työllisyyttä edistävien sosiaalipalveluiden tiimi järjestää palvelut koko hyvinvointialueelle. Selviämisasematoiminta, johon kuuluu jalkautuvaa sosiaalityötä asunnottomien ja asunnottomuusuhan alla olevien asiakkaiden kanssa tekevä Nopsajalka-tiimi, muodostavat oman tiimensä.

Asunnottomuutta ehkäistään ja vähennetään yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja eri toimijatahojen kanssa. Valtakunnallisen ohjelman mukaisesti painopisteenä on pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen vuoteen 2027 mennessä.

Asiakkaiden ohjaamista työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin ja kuntouttavaan työtoimintaan tehostetaan asiakaslähtöisesti. Työntekijöiden osallistumista asiakkaiden aktivointi- ja työllistymissuunnitelmapalavereihin lisätään ensisijaisesti etäyhteyksien avulla. Tavoitteena on lisätä kuntouttavan työtoiminnan paikkoja hyvinvointialueen palvelualueille. Työllisyyttä edistävissä sosiaalipalveluissa on valmistauduttu TE24 -uudistuksen muutoksiin. Vuoden 2025 alusta yhteistyötä tehdään kolmella työllisyysalueella työvoimaviranomaisten ja Kelan kanssa edistämällä työttömien asiakkaiden työllistymistä muun muassa monialaisen tuen yhteistoimintamallin (TYM) palveluilla. Asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaamiseksi perustetaan viisi uutta sosiaaliohjaajan virkaa.

Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintaa järjestetään sosiaalipalveluiden omana toimintana Aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut- palveluyksikössä. Asiakkaita kannustetaan asiakasosallisuutta edistäviin ryhmätapaamisiin.

Asumispalveluiden hinnan korotuksien myötä kasvaneisiin kustannuksiin on kohdennettu määrärahaa muista ostopalveluista, jotta palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan.

4.2.5.3 Toimeentuloturva

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Hyvinvointialueella myönnetään täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea aluehallituksen vahvistaminen myöntämisperusteiden mukaisesti.

Asiakaslähtöisyyteen perustuen ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään myös oman vastualueen muilla palvelualueilla lastensuojelun, jälkihuollon ja varhaisen tuen palveluissa sekä Ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden vastuualueella. Terveystuon vastuualueen Keski-Suomen digitaalisen sosiaali- ja terveyskeskuksen sosiaaliohjaajilla on oikeudet täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämiseen.

Asiakkaiden yhdenvertaisuus ja määrärahan riittävyys varmistetaan säännöllisesti kokoontuvan laatupiirin avulla, jossa ovat mukana toimeentulotukea myöntävien palveluiden esihenkilöt. Seuranta toteutetaan kuukausittain.

Sosiaaliturvan muutokset vaikuttavat osaltaan asiakkaiden toimeentulotuen- ja palveluiden tarpeisiin.

4.2.5.4 Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut tarjoavat sosiaalipalveluita kuntapaikan saaneille asiakkaille Jyväskylän ja Äänekosken alueella. Kotoutumispalveluiden asiakkaita ovat kiintiöpaikollaisena tai ilman huoltajaa Suomeen saapuneet sekä turvapaikkaprosessin kautta oleskeluluvan ja tilapäisen suojelun kautta kuntapaikan saaneet sosiaalipalveluita tarvitsevat asiakkaat.

Alaikäisille ilman huoltajaa saapuneille turvapaikanhakijoille ja tilapäistä suojelua saaville lapsille ja nuorille ostetaan perheryhmäkotipalvelua. Valtio korvaa Jyväskylässä sijaitsevan 14-paikkaisen perheryhmäkodin toiminnasta aiheutuvat kustannukset hyvinvointialueelle.

1.1.2025 voimaan tullut kotoutumislain kokonaisuudistus aiheuttaa muutoksia hyvinvointialueille maksettaviin korvauksiin. Kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen määrästä ja sen jakautumisesta kuntien ja hyvinvointialueiden välille säädetään valtioneuvoston asetuksessa kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan ja hyvinvointialueen kustannusten korvaamisesta valtion varoista. Laskennalliset korvaukset maksetaan Laki

kotoutumisen edistämisestä (14.4.2023/681) 61§ mukaisesti hyvinvointialueelle automaattisesti kuukausittain kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentin mukaisista henkilöistä.

Tulkkikustannukset sisältyvät 1.1.2025 alkaen laskennalliseen korvaukseen aikaisemman erillisen korvauksen sijaan. Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan Kotolain 59 §:ssä tarkoitetusta ajankohdasta aikaisemman kolmen vuoden sijaan. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitetusta perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitetusta ajankohdasta aikaisemman neljän vuoden sijaan.

4.2.5.5 Aikuissosiaalityö ostopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sosiaalihuoltolain mukaisia keskeisiä asumispalveluita ovat tilapäinen asuminen (asumispäivystys), tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen asuminen. Asumispalveluita järjestetään henkilöille palvelutarpeen mukaisesti.

Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen perustuu asiakkaan yksilölliseen aktivointi- tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan.

Sosiaalihuoltolain 27 §:n mukainen työtoiminta on tarkoitettu sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaille, jotka ovat työelämän ulkopuolella ja olleet usein pitkään pois työelämästä tai muusta aktiivisesta toiminnasta. Asiakkaat voivat olla työmarkkinoilta pudonneita, mielen-terveys- tai päihdekuntoutujia tai vammaisia henkilöitä.

Vuoden 2025 painopistealueina ovat kuntouttavien asiakasprosessien kierron tehostaminen kohti kevyempiä palveluita tai asiakkaan työllistymistä sekä kuntouttavan työtoiminnan paikkojen lisääminen hyvinvointialueen omissa palveluissa. Kotiin vietävillä tuetun asumisen palveluilla autetaan asiakkaita omissa kodeissaan ja ehkäistään raskaimpien palveluiden tarpeita. Välivuokra-asuntojen prosessimaista suunnitelmallista käyttöä kehitetään yhteistyössä vuokrataloyhtiöiden kanssa, jonka tavoitteena on siirtää määräajan jälkeen vuokra-asunto asiakkaan omiin nimiin asumisen tuen turvin.

Tuottavuusohjelman toimenpiteillä varmistetaan talouden toteutumista suunnitellusti. Ostopalveluiden kustannuksia hillitään käyttämällä ensisijaisesti hyvinvointialueen tuottamia palveluita sekä hyödyntämällä etävastaanottoja mahdollisuuksien mukaan silloin kun asiakkaan tilanne sen mahdollistaa.

4.2.5.6 Aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Aikuisten kuntouttavassa sosiaalipalvelussa mielenterveys- ja päihdepalveluita tuotetaan täysi-ikäisille. Palveluyksikön asiakkuuteen ohjaututaan aikuissosiaalityön palveluiden kautta, missä vastataan palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelman laatimisesta. Palveluihin ohjautumisen yhtenäistämistä ja kehittämistä jatketaan vuonna 2025.

Oman palvelutuotannon kehittämistyötä jatketaan aktiivisesti yhdessä aikuisten sosiaalipalveluiden sekä terveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Yhteistyössä Aikuissosiaalityön ja työllisyyttä edistävien sosiaalipalveluiden kanssa selvitetään järjestämisen strategian mukaista oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden suhdetta, mm. asiakkaiden laitoshoidon jälkeisiä asumisratkaisuja, kun laitoshoidolle ei ole enää tarvetta.

Palvelualueella tuetaan asiakkaiden siirtymistä kohti kevyempiä asumismuotoja. Strategian tavoitteiden mukaisesti kotiin vietävien palvelujen tiimien (tuetun asumisen tiimit) toimintaa laajennetaan alueille, joissa toimintaa ei vielä ole.

Sosiaalihuoltolain 24 b § mukaisesti hyvinvointialueen on järjestettävä päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille päiväkeskuspalvelua. Toimintaa kehitetään asiakastarpeiden mukaisesti ja tavoitteena on päiväkeskustoiminnan laajentuminen tarpeiden mukaisesti maakunnan alueelle.

Kuntouttavan työtoiminnan yksiköiden sosiaalihuoltolain mukaista asiakastyön kirjaamista vahvistetaan ja sen hyödynnettävyyttä kehitetään yhdessä aikuisten sosiaalipalveluiden kanssa, josta asiakkaat ohjautuvat kuntouttavaan työtoimintaan. Vuonna 2024 pilotoitua kuntouttavan työtoiminnan RAI-arviota kehitetään ja sen käyttöä laajennetaan kuntouttavassa työtoiminnassa.

Toimintakykyarvio RAI:n käyttöä vahvistetaan palveluissa strategian mukaisesti. Vuoden 2025 aikana RAI-arviointi on laadittu vähintään 75 % palvelualueen asiakkaista. Arvioinnista saatuja tietoja hyödynnetään asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluiden suunnittelussa.

Kehittämiskohteena jatketaan alueellisten toimintamallien ja työntekijöiden tehtäväkuvien yhtenäistämistä. Henkilöstörakennetta kehitetään asiakkaiden tarvitsemien palveluiden mukaisesti. Uusien työntekijöiden perehdyttämistä vahvistetaan Intro-perehdytysohjelman avulla.

Aikuisten sosiaalipalvelujen palvelualueen lääkehoitosuunnitelma työstetään tammikuussa 2025. Toimipisteet päivittävät yksikkökohtaiset lääkehoitosuunnitelmat määritellyn aikataulun mukaisesti vuosittain. Lääkkeiden koneellisen annosjakelun laajenemista arvioidaan yksiköittäin aikuisten sosiaalipalveluissa. Koneellinen annosjakelu parantaa lääketurvallisuutta ja

ohjaa lääkkeiden jakeluun kulunutta työaikaan välittömään asiakastyöhön. Etälaitteiden käyttöä laajennetaan asteittain niille asiakkaille, jotka pystyvät hyödyntämään niitä.

4.2.5.7 Sosiaali- ja kriisipäivystys

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sosiaali- ja kriisipäivystystä toteutetaan keskitettynä palveluna. Sosiaali- ja kriisipäivystys järjestää psykososiaalisen tuen eli kiireellisen sosiaalityön ja akuutin kriisiavun kaikenikäisille hyvinvointialueen asukkaille sekä alueella oleskeleville henkilöille ympärivuorokautisesti kaikkina vuoden päivinä.

Kiireellinen sosiaalityö on kiireellisen ja välttämättömän tuen ja avun tarpeen arviointia sekä palvelujen järjestämistä ja näihin liittyvien tarpeellisten viranomaispäätösten tekemistä. Palvelulla turvataan hyvinvointialueen asukkaiden tai alueella oleskelevien välitön turva ja huolenpito erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteissa.

Sosiaali- ja kriisipäivystys tarjoaa akuuttia kriisiapua traumaattisissa kriisitilanteissa, jotka ovat yllättäviä ja äkillisiä tapahtumia, ja joihin ei ole voinut varautua. Suunnitelmallista kriisityötä toteutetaan asiakkaan tarpeen mukaisesti.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen tehtävänä on johtaa ja koordinoita ensivaiheen psykososiaalista tukea suuronnettomuus- ja häiriötilanteissa. Tilanteissa toimitaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Sosiaali- ja kriisipäivystys johtaa tilanteissa evakuoitikeskusta sekä vastaa tarvittaessa hätmajoituksen järjestämisestä.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä syksyllä 2025 käyttöön otettavalla kenttäjohtojärjestelmällä (KEJO) edistetään moniviranomaisyhteistyötä. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota tiivistetään yhteisen tilannekeskuksen kehittämistyössä ja sosiaali- ja kriisipäivystys siirtyy työskentelemään perustettavaan tilannekeskukseen yhdessä muiden sote-tike-toimijoiden kanssa.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen suunnitelmallisen kriisityön menetelmällistä perustaa vahvistetaan ja viisi kriisityöntekijää osallistuu Terapiat etulinjaan –hankkeen kognitiivisen lyhytterapian koulutukseen vuoden 2025 aikana. Lisäksi sosiaali- ja kriisipäivystyksessä osallistutaan aktiivisesti valmiuden ja varautumisen ylläpitämiseen.

Tuottavuusohjelman toimenpiteiden mukaisesti käyttösuunnitelmasta on vähennetty henkilöstön sijaiskustannuksia 20 000 euroa talouden toteutumiseksi suunnitellusti.

4.3 IKÄÄNTYNEIDEN JA VAMMAISTEN PALVELUT

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastualueen talousarviosta

Ikääntyneiden ja vammaisten vastuualue jakaantuu kolmeen palvelualueeseen: ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut, ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut, sekä vammaispalvelut. Johtamisjärjestelmää koskeneiden muutosneuvotteluiden myötä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien kotiin vietävät ja asumispalvelut siirtyvät osaksi aikuisten sosiaalipalveluita ja vastaavasti laaja-alaisesta sote-keskuksesta vammaispalvelujen yksikkö siirtyy vammaispalveluiden kokonaisuuteen. Vastuualueen sisällä tapahtuu myös yksittäisiä muutoksia palvelualueiden välillä. Muutosten myötä on tarkoituksenmukaista uudelleen nimetä vastuualue ja palvelualueet organisaatiokartassa.

Ikääntyneiden ja vammaisten palveluja järjestetään vammaisen, sairaan tai ikääntyneen henkilön tai perheen päivittäisen pärjäämisen tueksi niin, että jokaisella on mahdollisuuksien mukaan turvallinen ja toimiva arki sekä sopiva asuinympäristö omassa kodissa tai asumispalveluyksikössä. Palveluilla tuetaan asiakkaiden elämänlaatua ja vahvistetaan heidän omia voimavarojaan ja toimintakykyään.

Vastuualueen asiakkaan palvelukokonaisuus muodostuu paitsi vastuualueen palveluista myös kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden vastuualueiden palveluista ja siksi keskeisinä toimintaperiaatteina ovat yhteistyö ja kumppanuus.

Palvelut järjestetään valtakunnallisten suositusten mukaisesti avohuoltopainotteisesti niin, että mahdollisimman moni palveluiden piiriin tuleva voi elää itsenäisesti omassa kodissaan ja tutussa asuin- ja sosiaalisessa ympäristössään. Kotona asumisen tueksi on käytössä teknologisia ratkaisuja ja apuvälineitä.

Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut tuotetaan pääasiallisesti lähipalveluina. Mikäli asiakkaan tarve edellyttää palvelua, jota omalla lähialueella ei ole saatavilla, hankitaan palvelu asiakkaan tarpeen mukaisesta paikasta. Palvelut tuotetaan hyvinvointialueen omana tuotantona, palvelusetelillä tai ostopalveluna.

Talouden tavoitteet

TA2025	Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut, 1 000 €	Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut, yhteiset	Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut	Ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut	Vammaispalvelut	Vastuualue yhteensä
TOIMINTATULOT		0	6 624	59 503	8 615	74 741
josta sisäiset toimintatulot		0	0	0	0	0
TOIMINTAMENOT		-279	-51 925	-297 249	-137 852	-487 304
josta sisäiset toimintamenot		-76	-3 229	-77 233	-13 770	-94 307
TOIMINTAKATE (sitova)		-279	-45 301	-237 746	-129 238	-412 563

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025 Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut, HTV	Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut, yhteiset	Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut	Ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut	Vammaispalvelut	Vastuualue yhteensä
Henkilötyövuodet, vakituiset	1	371	2 339	563	3 273
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	12	240	88	340
Henkilötyövuodet, yhteensä	1	382	2 579	651	3 613

Toimintaympäristön kuvaus

Tällä hetkellä 65 vuotta täyttänyttä väestöä Keski-Suomessa on 68 800. Heistä suurin osa, yli 66 000, elää arkeaan itsenäisesti. Ikääntyvät ovat yhteiskuntamme merkittävä voimavara. He tuottavat huomattavan määrän epävirallisesta hoivasta huolehtien lastenlapsistaan, puolisoistaan ja vielä iäkkäämmistä vanhemmistaan. Ikääntyneet ovat aktiivisia järjestötoimijoita ja he tekevät paljon vapaaehtoistyötä. Monet myös ovat ajoittain palkkatyössä vielä eläkkeelle siirtymisen jälkeenkin toimien esimerkiksi sijaisuuksissa tai yrittäjänä. He ovat veronmaksajia ja pitävät osaltaan ostoillaan ja hankinnoillaan talouden rattaat pyörimässä.

Keski-Suomen hyvinvointialue on ikääntyvä. Väestöstä 75 vuotta täyttäneiden absoluuttinen ja suhteellinen määrä kasvaa vuosittain noin tuhannella. Vuonna 2025 on 75 vuotta täyttäneitä noin 35 000, vuosikymmenen lopulla heidän määränsä on noin 40 000. Ikääntyneiden sosiaalipalvelujen tarvetta arvioidaan suhteessa 75 vuotta täyttäneiden määrään.

Vammaisten henkilöiden palvelutarpeen kehitystä ei voida väestötiedon pohjalta arvioida, vaan se perustuu tietoon palvelujen piirissä olevista asiakkaista. Uusi vammaispalvelulaki astui voimaan 1.1.2025.

Uuden vammaispalvelulain voimaantulo lisää hyvinvointialueen järjestämistä vastuualueelle subjektiivisen oikeuden piiriin kuuluvia uusia palveluita asiakkaille. Uusia myönnettäviä palveluita ovat mm. erityisosaamisen tuki, tuettu päätöksenteko ja valmennus, ja näiden myötä tarvitaan yhteensä 8,5 henkilötyövuoden lisäys omaan palvelutuotantoon, mikä kasvattaa henkilöstökustannuksia 0,37 M€.

Vammaisten asumispalvelujen osalta on tarpeen vahvistaa ja lisätä erityisen vaativan tuen asumispaikkoja, koska niitä on jouduttu enenevästi hankkimaan muilta hyvinvointialueilta.

Vastuualueen keskeiset toimenpiteet strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamiseksi

Asukkaat

- Olemme varautuneet järjestämään sellaisia palveluja ja siinä laajuudessa kuin hyvinvointialueen asukkaiden ja asiakkaiden tarve objektiivisen arvion perusteella on.
- Tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon sekä väestötasolla tarkasteltu tarve että myös yksilötason tarve.
- Ikääntyneiden sosiaalipalveluja arvioidaan suhteessa 75 vuotta täyttäneiden määrään.
- Aluevaltuusto on hyväksynyt suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi. Tämä suunnitelma sekä aluevaltuuston hyväksymät järjestämisen linjaukset ohjaavat palvelujen järjestämistä ja tuottamista.

Ihmislähtöiset palvelut

- Vastuualueen palveluihin tullaan asiakasohjaajan tai sosiaalityöntekijän tekemän palvelutarpeen arvioinnin ja sen pohjalta laaditun palvelupäätöksen myötä. Palvelutarpeen arviointi tehdään yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa.
- Asiakas ja hänen läheisensä osallistuvat asiakas- ja toteuttamissuunnitelmansa laadintaan ja tarkistamiseen.

Uudistuminen

- Etäteknologiaa lisätään ja otetaan tavoitteellisesti käyttöön palveluissa, missä se on mahdollista.
- Palveluverkkoa uudistetaan palveluverkkopäätöksen mukaisin toimenpitein.
- Työvuorosuunnittelun ja toiminnanohjauksen kehittyminen ja yhtenäistyminen.

Tieto

- Palvelujen kehittäminen ja järjestäminen perustuu tietoon väestöstä sekä palvelujen käyttäjistä.
- Tiedolla johtamisen työpöydät helpottavat arjen johtamista ja nopeuttavat interventiota.
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmien käyttöönotot yhtenäistävät asiakas- ja potilastiedon käsittelyä ja raportointia.

Henkilöstö

- Palveluissa on henkilöstö, jonka määrä, koulutus ja tehtävärakenne vastaavat palveluissa olevien asiakkaiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelun tarvetta.
- Lähiesihenkilöiden tuen ja osaamisen vahvistaminen.

Kumppanuus

- Vastuualueen asiakkaan palvelukokonaisuus muodostuu paitsi vastuualueen palveluista myös kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden vastuualueiden palveluista ja siksi keskeisinä toimintaperiaatteina ovat yhteistyö ja kumppanuus.

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

- Asiakasmaksutuottojen ja asukasvuokratuottojen tarkistukset +5 prosenttia.
 - Tulojen lisäys 7,3 M€
- Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalvelun vuorokausihinnan ja palvelusetelin arvon alentaminen -5 prosenttia.
 - Säästö noin 3 M€
- Ikääntyneiden asumispalveluissa 200 htv:n vähennys sijaismäärärahoissa perustuen henkilöstömitoitusvaatimuksen alenemiseen, laitoshoidon purkautumiseen ja palveluverkkopäätöksen mukaisten toimenpiteiden kiirehtimiseen.
 - Säästö 10 M€
- Kotihoidon kolme aluetta ulkoistetaan ja palvelut tuotetaan kumppanuudessa.
 - Säästö 1,7 M€
- Toimintakeskusten toimintataukojen lisääminen ja työsuusrahojen arviointi.
 - Säästö 0,35 M€
- Uusia tehtäviä ei perusteta esim. seniorikeskuksiin; muu henkilöstörakenteen ja määrän tarkastelu.
 - Säästö 0,2 M€

Asumispalveluissa vuonna 2024 aloitettuja tuottavuusohjelman toimenpiteitä jatketaan:

- Säästö 7,4 M€.
- Ikääntyneiden palveluiden palvelurakenteen muutos, pitkäaikaiset laitoshoitopaikat vähenevät ja korvautuvat kuntoutus- ja arviointijaksopaikoilla sekä ympärivuorokautisen asumisen paikoilla.
- Ikääntyneiden palveluiden palvelurakenteen muutos, osa ympärivuorokautisen palveluasumisen paikoista korvautuu yhteisöllisen asumisen paikoilla.
- Etähoivakäyntejä ja etähoivaa lisätään kotihoidossa.
- Perustetaan kuntoutus- ja arviointiyksikkö, joka toimii myös hyvän arjen opetus- ja tutkimuskeskuksena.
- Tehostetaan kuntouttavaa ja toimintakykyä ylläpitävää toimintatapaa kaikissa ikääntyneiden palveluissa läpileikkaavasti, jolloin voidaan myöhentää asiakkaiden siirtymistä raskaampiin palveluihin.
- Aineiden, tarvikkeiden ja hoitotarvikkeiden käytön arviointi, harkinta ja tarkoituksenmukainen käyttö ja hävikin vähentäminen.
- Vähennetään ostopalvelua työvoiman osalta.

4.3.1 Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Asiakasohjauksen tehtävänä on asiakkaan yksilöllinen ohjaus, palvelutarpeen arviointi, palveluiden suunnittelu ja asiakassuunnitelman laatiminen yhdessä asiakkaan kanssa. Asiakkaat ohjautuvat tukipalveluiden, omais- ja perhehoidon, kotihoidon sekä ikääntyneiden asumisen palveluihin keskitetyn asiakasohjauksen kautta. Ikääntyneiden asiakasohjauksessa tehdään asiakkaille palvelutarpeen arvioinnit, asiakassuunnitelmat ja päätökset myönnettyistä palveluista sekä päätökset asiakasmaksuista lain edellyttämien aikarajojen puitteissa. Palveluiden myöntäminen tapahtuu yhtenäisten myöntämisperusteiden mukaisesti ja toimintakykyä arvioidaan RAI-arviointivälineistöllä. Asiakasohjaus on keskitettyä, mutta jalkautuu koko hyvinvointialueelle.

Palvelualueen keskitetyistä palveluista hoidetaan ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen vastuualueen tulosidonnaisten maksujen tulokset, laaditaan asiakasmaksupäätökset, suoritetaan asiakaslaskutus sekä vastuualueen erilaiset maksatukset. Palvelualue vastaa noin 75M€ toimintatuottojen kertymisestä vastuualueelle.

Keskitettyissä palveluissa toimivat asiantuntijat tukevat vastuualueen toimintaa ja varmistavat osaltaan laadukkaan asiakaspalvelun, tutkittuun tietoon perustuvien toimintamallien käyttöönoton ja ihmislähtöisen palvelun toteutuksen. Kehittämistyötä tehdään vastuualuealajuisesti, tavoitteena palvelu- ja hoitoketjujen saumaton toimivuus, ennaltaehkäisevän palvelun ensisijaisuus ja aktiivikuntoutus.

Vuoden 2025 alusta kotihoidon ja ikääntyneiden asumispalvelujen ostopalvelut ja palvelusetelit sopimushallinta siirtyivät asiakasohjauksesta osaksi hyvinvointialueen omaa vastaavaa palvelutuotantoa. Senioriohjaaja siirtyi laaja-alaisesta sosiaali- ja terveyskeskuksesta asiakasohjaukseen ja hänen tehtävänä on ensivaiheen neuvonta, ohjaus ja tuki senioreille ja heidän läheisilleen.

Ikääntyneiden ennaltaehkäisevä tuki sekä etä- ja digipalvelukeskus siirtyivät kotihoidosta osaksi ikääntyneiden asiakasohjauksen ja keskitettyjen palvelujen palvelualueetta.

Asiakasohjaajat ja sosiaalityöntekijät toimivat ikääntyneiden palveluissa olevien asiakkaiden omatyöntekijöinä. Asiakasohjauksen ja kotihoidon yhteistyö on tiivistynyt moniammatillisten tiimien myötä. Tiimien työtä jatketaan ja kehitetään edelleen, tiimien myötä on saatu positiivisia tuloksia muun muassa ympärivuorokautisen asumisen oikea-aikaisuuteen ja vältetty asiakkaiden tilanteiden kriisiytymistä. RAI-asiantuntijan johdolla käydään kvartaaleittain osavuosikatsaus arviointien tuloksista ja niiden pohjalta huomioitavista asioista. Tavoitteena ja tarkoituksena on asiakkaiden oikea-aikainen ja oikeasisältöinen palvelu.

Ikääntyneiden ennaltaehkäisevällä tuella tarkoitetaan ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, arjen turvallisuutta, kotona asumista sekä omaishoitajuutta tukevia, varhaisen vaiheen sosiaali- ja terveyspalveluja. Ennaltaehkäiseviä palveluja, kuten seniorikeskuksmallia ja päivätoiminnan palveluja kehitetään palveluverkon mukaisesti. Ennaltaehkäisevän toiminnan tarkoituksena on hillitä raskaampien palveluiden tarvetta ja kustannusten kasvua.

Kuntien ja järjestöjen kanssa otetaan käyttöön RAIsoft.net Itsearviointi. Itsearviointi tulee käyttöön Keski-Suomen hyvinvointialueella asuville, jotka eivät ole palvelujen piirissä. Itsearviointina tehtyjä arviointeja voidaan käyttää hyödyksi myös siinä vaiheessa, kun asiakas tulee palvelujen piiriin. Itsearviointin käyttöönotto on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä varhaisesti ja ennakoiden. Itsearviointia pilotoidaan mm. seniorin hyvinvointineuvolassa 68-vuotiaiden hyvinvointitarkastuksissa.

Talouden tavoitteet

Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut (1000 €)	3100 Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut	3101 Ikääntyneiden asiakasohjaus kotiin viettävät ja gerontologinen sosiaalityö	3102 Asiakasohjaus asuminen, omais- ja perhehoito (APA ASPA ja OMTU JA PERH.HOITO)	3103 Keskitetty asiakas- ja palveluohjaus yhteiset	3110 Ikääntyneiden ennaltaehkäisevät palvelut	3116 Digi- ja etäteknologiakeskus	Palvelualue yhteensä
☐ TOIMINTATULOT ULKOISET		2 229	1 046		803	2 547	6 624
☐ TOIMINTAMENOT ULKOISET	-1 981	-7 167	-22 592	-148	-5 257	-11 551	-48 696
☐ TOIMINTAMENOT SISÄISET	-26	-345	-97	-830	-1 753	-178	-3 229
TOIMINTAKATE	-2 008	-5 283	-21 644	-977	-6 207	-9 181	-45 301

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

1. Palvelurakenteen muutokset ja keventäminen alueellisten tarpeiden mukaisesti:
 - Rai-osaamisen vahvistaminen palveluiden myöntämisessä ja asiakasrakenteiden tarkastelussa.
 - Asiakkaiden palveluiden järjestäminen palveluverkkosuunnitelman mukaisesti.
 - Videovälitteisten palvelutarpeen arviointien toteutus soveltuvin osin.
 - Omaishoitajien jaksamisen tukeminen (yhtenäiset terveystarkastukset ja valmennukset kulttuuritoimintaa hyödyntäen).
 - Perhehoidon toimintamallien vahvistaminen ja suunnitelmallinen kehittäminen.
 - Seniorikeskusmallin rakentaminen ja kehittäminen yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa
 - Seniorin hyvinvointineuvolan toiminnan vakiinnuttaminen osana seniorikeskusmallia
2. Asiakas- ja palveluprosessien sujuvuus ja henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen:
 - Yhtenäisen asiakastietojärjestelmän käyttöönotto, yhtenäisten prosessien kehittäminen ja työtehtävien jakautuminen tarkoituksenmukaisesti (esimerkiksi; päätöksenteko, kirjaaminen, laskutuskäytännöt).
 - SBM-toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto ja yhteensovittaminen asiakastietojärjestelmän kanssa.
 - Yhteistyön tiivistäminen ja vahvistaminen eri vastuualueiden kanssa.
3. Tiedolla johtamisen hyödyntäminen:
 - Tietojohtamiseen laadittujen raporttien käyttöönotto ja niiden hyödyntäminen johtamisessa.
 - Tekoälyn käyttöönoton arviointi prosessien kehittämisessä.
 - Asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto ja palautteen hyödyntäminen kehittämisessä.

4.3.1.1 Ikääntyneiden asiakasohjaus kotiin vietävät ja gerontologinen sosiaalityö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ikääntyneiden asiakasohjauksessa kotiin vietävät palvelut ja gerontologinen sosiaalityö vastataan ikääntyneiden palveluiden ohjauksesta ja neuvonnasta, palvelutarpeen arvioinneista, palveluiden myöntämisestä sekä asiakassuunnitelmien laatimisesta ja omatyöntekijänä toimimisesta. Ikääntyneiden huolipuhelimet ovat osa kotiin vietävien palveluiden asiakasohjausta, palvelun koko palvelualueen ohjausta ja neuvontaa. Huolipuhelimiin on keskitetty ikääntyneiden asiakkaiden ohjaus ja neuvonta sekä huoli-ilmoitusten ja palvelutarpeen arviointien alkuarviointi ja kiireellisten tilanteiden hoitaminen. Asiakasohjaajat toteuttavat palvelutarpeen arviointeja asiakkaiden kotona, sairaaloissa ja lyhytaikaisen hoidon yksiköissä, sekä toimivat omatyöntekijöinä oman alueensa asiakkaille. Gerontologisessa sosiaalityössä työskennellään erityistä tukea tarvitsevien kotihoidon, tukipalveluiden, omaishoidon tuen ja ikääntyneiden asumisen asiakkaiden sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi, tehdään palvelutarpeen arviointeja, palvelupäätöksiä ja toimitaan erityisen tuen asiakkaiden omatyöntekijöinä.

Ikääntyneiden kotiin vietävien palvelujen asiakasohjauksen ja gerontologisen sosiaalityön toiminnan painopistealueina vuonna 2025 ovat:

- Toimintakäytäntöjä yhtenäistäminen päätöksenteossa ja kirjaamisessa.
- Kotiutusprosessin kehittäminen nopeammaksi ja sujuvammaksi yhteistyössä kotiuttamiseen liittyvien tahojen kanssa. Kotiutustiimin toiminnan arviointi ja videovälitteisen palvelutarpeen arviointi -kokeilun mahdollinen jatkaminen ja laajentaminen.
- Yhteistyön käynnistäminen geriatrisen keskuksen kanssa ja vaikutusten arviointi.
- Omatyöntekijyyden ja sosiaalityön roolin vahvistaminen ja erityisen tuen asiakkaan tunnistamisen työkalun jalkauttaminen ikääntyneiden palveluissa.
- Yhteistyön lisääminen kotihoidon, tukipalveluiden, aikuissosiaalityön, terveysosiaalityön ja vammaispalveluiden kanssa.
- Ensivaiheen ohjauksen ja neuvonnan arviointi. Seniorichatin lisääminen osaksi ikääntyneen huolipuhelinta ja palvelutarjottimen käyttöönotto.
- Gerontologisen sosiaalityön valtakunnallisiin verkostoihin osallistuminen.

4.3.1.2 Asiakasohjaus asuminen, omais- ja perhehoito (APA ASPA ja OMTU ja PERH.HOITO)

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ikääntyneiden asumisen asiakasohjauksessa vastataan asiakkaiden palvelutarpeen arvioinneista, asiakassuunnitelmien laatimisesta ja asumispalveluiden myöntämisestä sekä omatyöntekijyydestä asumispalveluihin hakeutuville ja niissä asuville ikääntyneille. Asumisen asiakasohjaajat toteuttavat palvelutarpeen arviointia asiakkaiden kotona, sairaaloissa ja lyhytaikaisen hoidon yksiköissä. Toimintakyvyn ja palvelutarpeen arviointia toteutetaan usein moniammatillisena yhteistyönä asiakkaan itsensä, hänen läheistensä sekä hänet hyvin tuntevan hoitotahon kanssa. Palveluiden myöntäminen tapahtuu Keski-Suomen hyvinvointialueen vahvistamien yhtenäisten myöntämisperusteiden ja ajantasaisen lainsäädännön mukaisesti. Asumispalveluun hakeutuvan asiakkaan toimintakykyä arvioidaan RAI-toimintakykymittareilla. Asumisen asiakasohjaajat toimivat omatyöntekijöinä nimetyissä yksiköissä alueellaan. Asumisen asiakasohjauksessa koordinoidaan ikääntyneiden asiakkaiden lyhytaikaishoitoa ja huolehditaan paikkojen tehokkaasta käytöstä asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Omaishoidon asiakasohjaus vastaa omaishoitoa hakevien asiakkaiden palvelutarpeen arvioinneista, asiakassuunnitelmien laatimisesta ja omaishoitoa tukevien palveluidenmyöntämisestä. Omaishoidon asiakasohjaajat toimivat alueittain omatyöntekijöinä tai omaishoidon palvelusta vastaavien viranhaltijoina kaikenikäisille omaishoidon asiakkaille. He varmistavat omaishoidettavien hoidon toteuttamista sekä tukevat omaishoitajia heidän hoitotyönsä toteuttamisessa.

Perhehoidon koordinaattorit kehittävät perhehoidon toimintakokonaisuutta ja järjestävät asiakkaille perhehoitopaikkoja asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. He vastaavat perhehoitajien asiakaskohtaisista sopimuksista, järjestävät perhehoitovalmennuksia sekä ohjaavat, tukevat ja valvovat perhehoitajia heidän toteuttaessa perhehoitotyötä.

Asumisen asiakasohjauksen, omais- ja perhehoidon toiminnan painopistealueina vuonna 2025 ovat:

- Toimintakäytäntöjen yhtenäistäminen päätöksenteossa ja kirjaamisessa
- Palveluverkkotyön etenemisen edistäminen yhteistyössä asumispalveluiden kanssa
- Kotiutusprosessin kehittäminen nopeammaksi ja sujuvammaksi yhteistyössä kotiuttamiseen liittyvien tahojen kanssa
- Yhdyspintatyö asiakasprosessin sujuvoittamiseksi vammaispalvelun, mielenterveys- ja päihdepalveluiden sosiaalityön kanssa

- Yhteisöllisen asumisen ja perhehoidon vahvistaminen ja näihin palveluihin soveltuvien asiakkaiden löytyminen myöntämisperusteiden mukaisesti
- Asiakaspalautteiden kerääminen ja palautteen hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä
- Omaishoitajien tuki ja valmennusmateriaalien yhtenäistäminen
- Perhehoidon tuki- ja valvontasuunnitelman laadinta

4.3.1.3 Asiakasmaksut ja keskitetyt palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Asiakasmaksut ja keskitetyt palvelut vastaavat ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden asiakasmaksupäätöksistä, laskutuksesta, maksatuksesta sekä asiantuntija- ja asiakaspalveluista. Palveluyksikkö vastaa ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen vastuualueen toimintatuottojen kertymisestä asiakasmaksupäätösten ja maksulinjausten mukaisesti.

Keskitettyjen palvelujen asiantuntijatyössä varmistetaan näyttöön perustuvien ja ihmislähtöisten toimintamallien käyttöönottoa ja kehittämistä tutkittuun tietoon perustuen. Toimintakykymittari RAI on vakiintunut osaksi palvelutarpeen arviointia ja auttaa kohdentamaan palveluita asiakkaille oikeatasoisesti ja -aikaisesti. Sen avulla arvioidaan asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, mikä tukee päätöksentekoa ja palveluiden suunnittelua. Henkilöstön osaamista RAI-arvioinneissa kehitetään jatkuvilla koulutuksilla ja ohjauksella.

Vuoden 2025 alussa otetaan käyttöön RAI-itsearviointi työväline, joka tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden arvioida toimintakykyään omatoimisesti verkossa. Tämä työkalu suunnataan Keski-Suomen hyvinvointialueen asukkaille, jotka eivät vielä ole palveluiden piirissä. Yhteistyö kuntien ja järjestöjen kanssa on olennainen osa kehitystyötä. Tavoitteena on luoda kattava verkosto, joka tukee alueen asukkaiden hyvinvointia ja toimintakyvyn ylläpitämistä sekä tarjoaa keinoja omatoimisuuden vahvistamiseen.

Asiakasmaksu ja keskitetyt palvelut toiminnan painopistealueina ovat:

- Alueellinen asiakasmaksu -tiimityömalli
- Työprosessien kehittäminen ja tekoälyn käyttöönoton arviointi
- Vammaispalvelun toimistosihteereiden ja asiakasmaksutiimin integrointi osaksi palveluyksikköä

- Infektioiden torjunta: perusosaamisen vahvistaminen ja seuranta
- Itsearviointivälineen (LC-integraation) käyttöönoton edistäminen (RAI ja LC) sekä CU Itsearvioinnin käyttöönoton toteutus
- RAI ja kuntouttava työtoiminta laajentaminen

4.3.1.4 Ikääntyneiden ennaltaehkäisevä tuki

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ikääntyneiden ennaltaehkäisevän tuen palveluja ovat seniorin hyvinvointineuvola, etäpäivätoiminta, kuntouttava päivätoiminta, omaishoidon päivätoiminta, hygieniapalvelut, omaehtoinen kuntosaliharjoittelu ja omaishoidon lomitus. Ennaltaehkäisevän toiminnan tavoitteena on hillitä raskaampien palveluiden tarvetta ja kustannusten kasvua.

Järjestämisen linjausten mukaan hyvinvointialueen ikääntyneiden päivätoiminta järjestetään ennaltaehkäisevänä palveluna ja eritasoisena päivätoimintana palvelutarpeen mukaisesti. Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden sekä toimintakyvyn edistämiseksi palveluverkossa suunniteltua seniorikeskustoiminnan yhteistyömallia tehdään kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Kestävän kasvun ohjelman tuella pilotoitu seniorin hyvinvointineuvola toimii osana seniorikeskustoimintamallia olemassa olevin resurssein. Uutta toimintaa ei talousarvion puitteissa ole mahdollista käynnistää. Esihenkilötyön uudelleen organisoinnin avulla voidaan kohdentaa osaamista seniorin hyvinvointineuvolan edelleen kehittämiseen. Kuntouttavaa päivätoimintaa, omaishoidon päivätoimintaa ja etäpäivätoimintaa toteutetaan koko hyvinvointialueella työpajatoiminnan kautta tehtyjen toimintamallien ja asiakasprosessien mukaisesti. Henkilöstön osaamista ja johtamista vahvistetaan, tavoitteena asiakkaan toimintakyvyn moniammatillinen arviointi ja toiminnan edelleen kehittäminen.

Ikääntyneiden ennaltaehkäisevän tuen vuoden 2025 toiminnan painopistealueina ovat:

- Seniorin hyvinvointineuvolan toimintamallin viimeistely yhteistyössä Kestävän kasvun ohjelman kanssa ja toiminnan vakiinnuttaminen
- toiminnan keskittäminen yhdelle toimipisteelle ja yhden palveluvastaavan vastuulle ja tarvittavan resurssin tarkastelu
- Seniorin hyvinvointineuvolan toiminnan toteutus toimintamallin mukaisesti
 - 68 –vuotiaiden hyvinvointitarkastukset
 - yli 65-vuotiaiden avoin vastaanotto

- hyvinvointi-infot, tilaisuudet ja tapahtumat matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa

Seniorikeskustoiminnan rakentaminen ja kehittäminen

- Seniorikeskusmallia rakennetaan talouden antamien reunaehtojen mukaisesti.
- Perustetaan koordinaattorin toimi koordinoimaan seniorikeskustoiminnan kehittämistä sekä yhteistyön rakentamista ja verkostoitumista kuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.
- Ikääntyneiden seniorikeskusmalli konseptoidaan ja palvelumuotoillaan yhteistyössä kuntien ja muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.
- Toimintamallin kehittämisessä huomioidaan myös digineuvonta.

Päivätoiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen kumppaneiden kanssa

- Päivätoiminnan palvelujen kehittäminen ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen eri asiantuntijoiden kanssa työpajatoiminnan sekä päiväkeskusohjaajien verkostoyhteistyön kautta
- Etäpäivätoiminnan lisääminen
- Asiakaspalautteen hyödyntäminen kehittämistyössä.
- Palvelujen vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen RAI-järjestelmän avulla.

Omaishoitajuuden tukeminen ennaltaehkäisevillä palveluilla

- Omaishoidon lomituksen kehittäminen maakunnallisen verkostotyöryhmän toiminnan kautta
- Omaishoitajien etäpäivätoiminnan ryhmien lisääminen (yhteistyö asiakasohjauksen kanssa)
- Omaishoidon valmennuksen kehittäminen yhteistyössä asiakasohjauksen kanssa (päivätoiminnan tilojen hyödyntäminen, seniorin hyvinvointineuvolan hoitajien toteuttama hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omaishoitajien tueksi)
- Omaishoidettavan toimintakyvyn sekä omaishoitajan jaksamisen tukeminen päivätoiminnan palveluilla sekä omaishoidon virkistysvapailta

4.3.1.5 Digi- ja etäteknologiakeskus

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Digi- ja etäteknologiakeskukseen on keskitetty ikääntyneiden ja vammaisten vastualueen teknologisten ratkaisujen hallinnointi, tuottaminen ja innovointi. Etähoiva ja lääkelääkeautomaatit ovat käytössä koko hyvinvointialueella (pl Kinnula) ja niiden käyttöä tullaan lisäämään merkittävästi vuonna 2025. Etähoivaa tullaan myöntämään vähintään 18 % kotihoidon asiakkaista osana kotihoidon palvelua. Lääkeautomaatin käyttäjiä kotihoidon asiakkaista on vuonna 2025 vähintään 30 %. Etähoivassa aloitetaan ryhmämuotoinen toiminta etähoivan asiakkaille.

Digi- ja etäteknologiakeskuksen koordinaatiokeskuksen toimintaa kehitetään edelleen. Kaikkiin kotihoidosta 24/7 tuleviin turvapuhelin hälytyksiin sekä yhteisöllisen asumisen yöaikaisiin turvapuhelin hälytyksiin tullaan vastamaan hyvinvointialueen omasta turvapuhelinkeksuksesta huhtikuun alusta 2025 alkaen. Kaikki turvapuhelin asennukset toteutetaan koordinaatiokeskuksen asentajien toimesta vuoden 2025 alusta. Asentajat asentavat ja koordinoivat myös etähoivan laitteita ja lääkeautomaatteja hyvinvointialuetasoisesti. Koordinaatiohoitajien tehtävänkuvan kehittämistä jatketaan edelleen. Koordinaatiokeskuksen turvapuhelinkekskus liittyy osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekeskusta vuoden 2025 aikana.

Keskitetyn yöhoidon ja turva-auttajapalvelun toimintamallin kehittämistä ja juurruttamista jatketaan. Toimintaa kehitetään yhdessä kotihoidon ja asumispalveluiden kanssa sekä osana tilannekeskuksen toimintaa.

Teknologian lisäämisen ja keskittämisen tarkoituksena on tuottaa kotihoidon ja asumisen palveluita kustannustehokkaasti. Toiminnan tehostamiseksi pyritään löytämään ratkaisuja tekoälyn käytön lisäämiseen, sähköisen ovenavauksen ja tiedolla johtamisen välineiden käyttöönottoon, henkilöturvallisuusratkaisujen yhtenäistämiseen sekä asumispalveluiden teknologian lisäämiseen. Yksikköjen henkilöstö on osaavaa ja sitoutunutta. Hyvää yhteiskehittämistä yli palvelualueiden jatketaan vuonna 2025.

4.3.2 Ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Kotihoito

Kotihoidon palveluilla tarkoitetaan kotona asumista tukevia kotiin järjestettäviä sosiaali- ja terveyspalveluja. Kotihoidon palvelualueella ovat kotihoidon palvelut ja -tukipalvelut. Vuoden 2025 alusta palvelualueelle siirtyvät kotihoidon ja tukipalveluiden ostopalvelut ja palvelusetelillä tuotettavat palvelut, joiden kehittämistä jatketaan. Kotihoidon palveluista

siirrytään monituottajamalliin kilpailuttamalla kolme kotihoidon toimipistettä yksityiselle palvelutuottajalle siten, että oma tuotanto vastaa edelleen etähoivan, turva-auttajapalvelun sekä yöhoidon kokonaisuudesta yksityisen tuotannon rinnalla. Tällä haetaan uudenlaista kumppanuutta tuottajien kanssa. Vuoden aikana voidaan käynnistää myös palvelusetelituottamisen mahdollinen muutos dynaamiseen hankintamalliin kotihoidon tuottamisen osalta.

Palvelualueelta siirtyy keskitettyyn asiakas- ja palveluohjausyksikköön ikääntyneiden varhaisen tuen palvelukokonaisuus sekä etä- ja digikeskus. Palvelualue on vahvasti mukana sote-tilannekeskuksen kehittämisessä turvahälytyskeskuksen osalta.

Palvelualue tukee asiakkaan kykyä elää arvokkaasti ja omatoimisesti kotona oikea-aikaisilla ja riittäväillä palveluilla. Tavoitteena on tukea moniammatillisesti asiakkaan omia voimavaroja ja toimintakykyä sekä mahdollistaa turvallinen sekä mielekäs kotona asuminen. Kotihoidon palveluilla ehkäistään vaativamman hoidon ja hoivan tarvetta. Säännöllisen kotihoidon piiriin tullaan kuntouttavan arviointijakson kautta ja asiakkaan kotona asumista tuetaan myös tehostetuilla kotikuntoutusjaksoilla.

Kotihoidon palvelualue jakaantuu neljällä toiminnallisella alueella seuraaviin palveluyksiköihin: keskisen, itäisen, läntisen sekä pohjoisen alueen kotihoidon palvelut. Tukipalveluina järjestetään mm. ateria-, turva-, hygienia-, vaatehuolto- ja liikkumista tukevaa palvelua, osittain hyvinvointialueen tuotannollisten tukipalveluiden kautta sekä ostopalveluna.

RAI-arviointi korostuu asiakkaan hoidon oikea-aikaisuuden arvioinnissa sekä laadun arvioinnissa ja johtamisessa läpi koko palvelualueen. Kehittämisellä tuetaan K-S hyvinvointialueen strategisia tavoitteita erityisesti hyvinvoivan, osaavan ja osallistuvan henkilöstön, toiminnan tavoitteellisen kehittämisen ja uudistamisen sekä palveluiden yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden osalta. Palveluissa korostuu palveluiden sisällön kehittäminen laadukkaan asiakasprosessin tukemiseksi.

Kuntouttava ja toimintakykyä ylläpitävä toiminta kattaa kaikki palveluyksiköt. Etähoiva ja lääkeautomaatit ovat osa kotihoidon toimintaa ja niiden avulla pystytään vahvistamaan asiakkaan osallisuutta omasta hoidostaan, korvaamaan kotihoidon käyntejä sekä mahdollistamaan joustoja kotihoidon käyntien suunnitteluun. Kotihoidon teknologian koordinoinnista ja jalkauttamisesta vastaa etä- ja digipalvelukeskus yhteistyössä kotihoidon ja asiakasohjauksen henkilöstön kanssa. Kotihoidossa otetaan käyttöön ns. Kotihoidon työpöytä samalla, kun kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä yhtenäistyy koko hyvinvointialueen osalta.

Ikääntyneiden asumispalvelut

Ikääntyneiden asumispalveluissa tarjotaan lyhytaikaista asumista, yhteisöllistä asumista, ympärivuorokautista palveluasumista ja laitoshoidoa. Palvelualueella asumispalveluja tuotetaan näihin tarkoitettuissa toimipisteissä omana toimintana ja vuonna 2025 palvelualueelle siirtyvillä ostopalveluilla ja palveluseteleillä neljällä toiminta-alueella. Asumispalveluiden tavoitteena on palvelun joustavuus, jolloin asiakkaan pitkäaikainen asuminen muuttuu hänen tarpeidensa mukaisesti yhteisöllisestä asumisesta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen.

Lyhytaikaisen asumisen pääasiallisena tavoitteena on arvioida ja vahvistaa asiakkaan toimintakykyä ja voimavaroja kotona asumisen tueksi. Lyhytaikainen hoito sisältää asiakkaan kuntoutuksen, arvioinnin, ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon. Arviointi- ja kuntoutusjaksoilla tuetaan asiakkaiden sairaalahoidon jälkeistä kuntoutumista ja kotihoidossa olevien asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämistä ja edistämistä niissä tilanteissa, kun arviointia ja kuntoutusta ei voida tehdä kotioloissa. Lyhytaikaishoidossa toteutetaan myös asiakaslähtöistä, suunnitelmallista, tutkittuun tietoon perustuvaa, moniammatillista ikäänntyvien kuntoutusta, jossa tavoitteena on tehostaa asiakkaiden sairaalasta kotiutumista ja tukea kotona pärjäämistä. Lyhytaikainen asuminen voi olla myös tilapäistä esimerkiksi kriisitilanteissa, jolloin asiakas ei voi olla kotona ja tarvitsee ympärivuorokautisesti lyhytaikaista hoitoa.

lääkkäiden yhteisöllinen asuminen on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee soveltuvan asunon sekä hoitoa, huolenpitoa ja apua päivittäisissä toiminnoissaan, eivätkä kotihoidon palvelut ole enää tarkoituksenmukaisia, eikä vielä ole tarvetta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Henkilön avuntarve on pääasiassa päiväaikaista. Yhteisölliseen asumiseen kuuluu oleellisesti sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta, yhteisöllisyys, osallisuus ja toimintakyky tukeva, kuntouttava työote.

Ympärivuorokautinen palveluasuminen on asumista, jossa turvataan yksilöllinen asuminen henkilöille, jotka tarvitsevat runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa ympärivuorokautisesti eikä tarpeeseen voida vastata kotiin annettavilla palveluilla tai yhteisöllisellä asumisella.

Laitosasuminen sisältää asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon, lääkkeet, ateriat, siivouksen, vaatehuollon ja osallisuutta sekä sosiaalista hyvinvointia edistävät palvelut. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua tai siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste. Jäljellä olevista noin 40 laitoshoidon paikasta luovutaan vuoden 2025 aikana.

Ikäänntyneiden asumispalveluiden lainmukainen hoitaminen edellyttää riittävää, osaavaa ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Työ tämän tavoitteen saavuttamiseksi jatkuu. Vanhuspalvelulain mukainen henkilöstömitoitus laskee vuoden 2025 alusta ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä 0,6 työntekijään asiakasta kohden. Palveluverkkopäätöksen mukainen toimeenpano ympärivuorokautisessa palveluasumisessa aloitetaan vuoden 2025 alusta lukien. Tavoitteena on tarjota palveluita asiakkaille yhdenvertaisesti, jolloin vaihtelut peittävyudessa kunnittain pienenevät. Ikäänntyneiden palveluita suunnitellaan kokonaisuutena koko vastuualueella, ja ikäänntyneiden asumispalveluissa tarkastelu kohdentuu oman tuotannon, ostopalvelutuotannon ja palvelusetelituotannon kokonaisuuteen ja sen haltuunottoon. Edelleen jatketaan talouden tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja muiden säästötoimien toteuttamista.

Asiakkaiden toimintakykyä, palvelutarvetta ja hoidon laatua arvioidaan monipuolisesti ja yhdenmukaisesti RAI-järjestelmän avulla. Asiakkaiden osallisuutta, virikkeellisyyttä ja yhteydenpitoa omaisten kanssa vahvistetaan hyödyntämällä digilaitteita.

Talouden tavoitteet

Ikaantyneiden koti- ja asumispalvelut (1000 €)	3112 Kotihoito läntinen	3113 Kotihoito keskinen	3114 Kotihoito itäinen	3115 Kotihoito pohjoinen	3117 Ikaantyneiden koti- ja asumispalvelut, yhteiset ja ostopalvelut ja palvelusetelit	3120 Asumispalvelut läntinen	3121 Asumispalvelut keskinen	3122 Asumispalvelut itäinen	3123 Asumispalvelut pohjoinen	3124 Ikaantyneiden asumispalvelut yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	2 035	3 393	2 503	3 581	16 367	8 109	7 537	6 141	9 836		59 503
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-11 504	-16 417	-15 760	-11 829	-74 178	-22 985	-21 127	-18 627	-27 428	-159	-220 015
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-1 997	-1 822	-2 241	-1 812	-11 694	-12 109	-11 536	-10 979	-14 210	-8 833	-77 233
TOIMINTAKATE	-11 466	-14 846	-15 499	-10 061	-69 506	-26 984	-25 126	-23 464	-31 802	-8 992	-237 746

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Lähijohdon johtamisosaamisen (toiminnan, talouden ja henkilöstön johtamisen) vahvistaminen on merkittävä kokonaisuus toiminnan prosessien sujuvuudelle. Esihenkilöiden talousosaamista vahvistetaan, jatketaan yhteisten toimintatapojen juurruttamista sekä osallistutaan aktiivisesti hyvinvointialueen kehittämiseen. Johtamisosaamista tuetaan myös muilla koulutuksilla, palvelualuekohtaisella koulutus suunnittelulla ja urapoluilla. Lisäksi panostetaan työvoiman hankinnan kehittämiseen perehdytyskäytäntöjä syventämällä, varahenkilöstökäytäntöjä tukemalla ja keikkalaisten käyttöä järjeistämällä. Työtyytyväisyyttä seurataan vuosittaisilla "mitä kuuluu?" -kyselyillä ja tuetaan erilaisilla työhyvinvointiin vaikuttavilla toimenpiteillä. Eri ammattiryhmien tehtävien kuvien selkeyttäminen, RAI-osaamisen lisääminen, talouden tietämyksen ja hallinnan vahvistaminen sekä työvuorosunnittelun uudistaminen ovat tärkeitä painopistealueita vuonna 2025.

Kotihoidossa toiminnan osalta hoidon jatkuvuuden turvaaminen on keskeistä, palvelut aloitetaan aina asiakasohjauksen palvelutarpeen kautta ja palvelut tuotetaan 24/7 mallilla. Monituottajamallia pilotoidaan siten, että hyvinvointialue tuottaa itse asiakkaan etähoivan, yön hoidon ja turvapalvelut. Myös palvelusetelituottajien kanssa tiivistetään yhteistyötä. Palveluketjun toimivuutta varmistetaan edelleen sairaalapaalveluiden, laaja-alaisen sotekeskuksen (mm arkikuntoutus) ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Moniongelmaisten ja haastavien asiakkaiden kohdalla hoitoon osallistuvaa hoitorinkiä kehitetään yhdessä muiden vastuualueiden ja toimijoiden kanssa. Sekä asiakkaiden että työntekijöiden kannalta turvallisesti toteutetun kotihoidon toimintamalleja vahvistetaan. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän myötä, yksiköiden välinen yhteistyö ja henkilöstön liikkuvuus yksiköiden välillä tulee lisääntymään. Tällä toimintamallilla varmistetaan henkilöstöresurssien kustannustehokas käyttö, sekä laadukkaat ja tasavertaiset kotihoidon palvelut.

Etäteknologiaa ja lääkeautomaatiikkaa vahvistetaan, pilotoidaan tekoälyn mahdollisuuksia kotihoidon prosesseissa. Palvelualueen mukana olo Sote-Tike-keskuksessa vahvistuu. Henkilöstön osaamista tuetaan koulutuksilla ja resurssointia kehitetään toiminnanohjauksen yhtenäistämisen avulla. Tarvepohjaisen työvuorosunnittelun käyttöönotto on keskeistä, jolla voidaan varmistaa kotihoidon henkilöstön tarkoituksenmukainen sijoittuminen. Varahenkilöstöyksikön kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä.

Palveluissa kuntoutus – ja arviointi yksiköiden kehittäminen on keskeistä, tehostettu toimintakykyä tukeva palvelu lisääntyy eri yksiköissä ja laitoshoidon paikkojen purkaminen jatkuu edelleen. Lyhytaikaispaikkojen arviointi eri alueille tarkastellaan ja keskitetään tehostamaan asiakkaan palveluprosessia. Yhteisöllisen asumisen kehittäminen jatkuu edelleen. Osana

hyvinvointialueen uudistumisohjelmaa palveluverkkopäätöksen edellyttämää toimeenpanoa aloitetaan heti vuoden alusta ja se jatkuu talousarviovuonna suunnitellusti. Kustannusten kasvun hillintä koko palvelualueen osalta on merkittävää, mukaan lukien ostopalveluiden määrän arviointi. Hyvinvointialueen omien paikkojen täyttöasteet pidetään korkealla.

Uusi henkilöstömitoitus haastaa palvelutuotannon sujuvuutta, mutta tavoitteena on edelleen laadukkaan ja sujuvan palvelun tuottaminen. Varahenkilöstöyksikön kanssa tehdään yhteistyötä ja vuokratyövoimaa ei ole tarkoituksenmukaista käyttää. Ostopalvelut ja palvelusetelituotanto siirtyy asiakasohjauksesta palvelualueelle ja se tulee edellyttämään asiakasprosessien tarkastelun, jotta tuotanto on sujuvaa ja turvallista asiakkaalle. Teknologiaa ja digitalisaatiota hyödynnetään, laaditaan palvelualueelle suunnitelmaan teknologian hyödyntämisestä palveluiden tukena.

4.3.2.1 Ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut, yhteiset ja ostopalvelut ja palvelusetelit

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palvelualue vastaa jatkossa ikääntyneiden kotihoidon ja asumisen ostopalveluista ja palvelusetelillä ostettavista palveluista. Kotihoidon palveluista siirrytään monituottajamalliin kilpailuttamalla kolme kotihoidon toimipistettä yksityiselle palvelutuottajalle, samalla haetaan uudenlaista kumppanuutta tuottajien kanssa. Asumispalveluissa palveluita ostetaan yksityisiltä palvelutuottajilta ostopalveluna tai palvelusetelillä, joiden osalta talousarvioon osoitettu määräraha ostopalveluun vähenee ja ostopalveluiden määrää arvioidaan jatkuvasti. Lisäksi asiakkaiden ohjautumista yhteisölliseen asumiseen arvioidaan uudella palvelusetelimallilla. Vuoden aikana aloitetaan myös palvelusetelien uudelleen arviointia. Tuottajien kanssa yhteistyö on merkittävä kokonaisuus, johon tullaan panostamaan oman palvelutuotannon rinnalla.

Palvelualueen asiakastytyväisyyttä arvioidaan säännöllisesti erilaisin kyselymenetelmin palvelua saavilta henkilöiltä.

4.3.2.2 Kotihoito läntinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kotihoidon läntinen alue sisältää kuusi kotihoidon toimipistettä. Alueella on asiakkaita 800 ja henkilöstöä 200. Multian ja Petäjaveden toimipisteet yhdistyvät 1.1.2025 ja ne muodostavat jatkossa Multia-Petäjaveden toimipisteen. Jämsän kotihoidon jakautumista kahdeksi toimipisteeksi valmistellaan sen poikkeuksellisen suuren asiakas- ja henkilöstömäärän vuoksi. Muita toimipisteitä ovat Keuruun, Korpilahden, Jämsänkosken ja Joutsa-Luhangan kotihoitot, joista viimeisen ulkoistaminen sisältyy vuoden 2025 talousarvioon. Kaikissa toimipisteissä asiakkaita asuu niin asuinkeskuksissa kuin haja-asutusalueellakin, jossa välimatkat ovat pitkiä. Leasing-autojen puute kasvattaa kilometrikorvauksien määrää.

Henkilöstörakennetta kehitetään edelleen. Hoiva-avustajien määrää kasvatetaan ja ohjaajien rekrytointiin panostetaan asiakasprosessien sujuvoittamiseksi. Kokonaisuutena alueen henkilöstötilanne on vakaa ja resursointiin liittyvää yhteistyötä toimipisteiden välillä tullaan kehittämään sen edelleen vakauttamiseksi. Teknologian käyttöä osana asiakkaiden hoitoa pyritään lisäämään.

4.3.2.3 Kotihoito keskinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kotihoidon keskisellä alueella tuotetaan palvelua kymmenessä kotihoito yksikössä: Aittorinne-Halssila-Jyskä, Huhtasuo-Lohikoski, Keltinmäki-Keljonkangas, Muurame-Säynätsalo, Keskusta-Viitaniemi, Lutakko, Kuokkala, Kypärämäki-Kuohu, Laajavuori-Mäkimatti ja Taulumäki-Tourula alueilla. Asiakasmäärät vaihtelevat n. 80-160 asiakkaan välillä. Henkilöstö koostuu yksiköiden palveluvastaavista, sairaanhoitajista, ohjaajista, lähihoitajista ja hoiva-avustajista. Fysio- ja toimintaterapeuttien työpanosta saadaan Sotokeskuksesta.

Kotihoitoyksiköiden asiakasmäärien tasapainottamista jatketaan vuonna 2025. Kotihoidon ei tarvitse olla maantieteellisten kuntarajojen mukaisia, vaan toiminnan tulee toteutua kohdullisten kotikäyntimatkojen toimintasäteellä. Toiminnan toteutuksessa varmistetaan laatua, kiinnitetään huomiota sujuviin palveluketjuihin, vahvistetaan riskienhallinnan menettelyjä sekä syvennetään tiedolla johtamista ja mm. RAI tilastojen hyödyntämistä. Asiakastyö perustuu todennettuun palveluntarpeeseen ja ajantasaisesti toteutussuunnitelmiin asiakastyössä. Asiakastyön toteutuksessa optimointikäytäntöjä uudistetaan.

4.3.2.4 Kotihoito itäinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kotihoidon itäisellä alueella on vuonna 2025 kahdeksan toiminnallista kotihoitoyksikköä, jotka jakaantuvat seuraavasti: Vaajakoski-Jyskä itä, Toivakka-Vaajakoski-Lievestuore, Läntinen Palokka-Tikkakoski, Itäinen Palokka-Palokan keskusta, Laukaa 1, Laukaa 2, Konnevesi ja Hankasalmi.

Kotihoidon itäisellä alueella on säännöllisiä kotihoidon asiakkaita noin 900, ja henkilöstöä noin 270. Alueen kotihoitoyksiköiden asiakasmäärissä on myös eroja, vaihdellen 70-150 asiakkaan välillä. Asiakkaita asuu paljon myös haja-asutusalueilla, joissa välimatkat ovat pitkiä. Hyvinvointialueen Leasing-autoja ei ole vielä riittävästi kaikissa yksiköissä, ja tästä syystä kilometrikorvauksien määrä kasvaa. Alueen henkilöstötilanne on lähtenyt korjaantumaan parempaan suuntaan. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti varahenkilöstöyksikön kanssa, ja erilaisia toimintamalleja kehitetään hyvässä yhteistyössä.

Henkilöstön koulutus- ja kehittymistarpeisiin kiinnitetään enemmän huomiota, kannustetaan ja tarjotaan lisäkoulutusmahdollisuuksia. Työhyvinvoinnin tukeminen ja työssäjaksaminen ovat tärkeitä tekijöitä, jotka lisäävät työhön sitoutumista ja positiivista työn imun tunnetta.

4.3.2.5 Kotihoito pohjoinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Pohjoisen kotihoidon alueella toimintayksiköitä yhdistetään vuoden 2025 alusta. Palvelua toteutetaan kuuden toimintayksikön alueella siten, että yhden toimintayksikön alueella voi sijaista 1–3 kotihoidon toimipistettä. Hallinnollisesti kutakin toimintayksikköä johtaa yksi palveluvastaava. Yhdistämisen tavoitteena ovat asiakkaiden tasalaatuiset palvelut sekä henkilöstönresurssin asiakkaiden palvelutarpeisiin ja taloudellisuuteen perustuvan käytön mahdollistaminen. Toimintayksiköitä ovat Äänekoski-Konginkangas, Suolahti-Sumiainen-Uurainen, Viitasaari, Pihtipudas, Saarijärvi-Kannonkoski, Karstula-Kivijärvi-Kyyjärvi. Toimintayksiköiden asiakasmäärät vaihtelevat 90–180 asiakkaan välillä.

Alue on maantieteellisesti laaja ja toimintayksiköt pääosin melko suuria. Kokonaisuudessa korostuvat pitkät välimatkat kyläkuntien ja haja-asutuksen johdosta. Asiakkaiden hoitoisuus näyttäytyy kasvavana ja lain turvaamana kotihoidon palveluja tuotetaan enenevissä määrin asiakkaiden koteihin eri puolelle maakuntaa. Leasing autoja pohjoisella alueen toimipisteillä on yksittäisiä, joka kokonaisuus huomioiden näkyy kilometrikorvausten jatkuvana kasvuna. Etä- ja digiteknologian käytön laajentamista jatketaan aiempien vuosien mukaisesti,

painopisteenä teknologian mukaan ottaminen osaksi kunkin asiakkaan palvelukokonaisuutta.

Pohjoisella alueella siirrytään hyvinvointialueen yhteiseen potilastietojärjestelmään (LifeCare) sekä kotihoidon yhteiseen toiminnanohjausjärjestelmään (LifeCare) vuoden 2025 aikana. Ohjelmistomuutokset ovat merkittävät ja edellyttävät muun muassa resurssointia henkilöstön koulutautumisen osalta. Muutoksen tavoitteena on asiakasturvallisuuden lisääminen, henkilöstön työskentelyn ja tiedonsiirron helpottaminen sekä aiempaa soveltuvimpien ohjelmiston käyttö. Muita vuoden painopisteitä ovat palveluvastaavien työpanoksen keskittäminen tehtävänkuvan mukaiseksi sekä henkilöstön työssä jaksamisen sekä riittävyyden turvaamisen kehittäminen.

4.3.2.6 Ikääntyneiden asumispalvelut yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ikääntyneiden asumispalveluiden yhteiset kustannuspaikalle sijoittuvat yksiköiden ict-kustannukset ja muut sisäiset kustannukset, kuten vuokrat.

4.3.2.7 Asumispalvelut läntinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Vuoden 2025 alussa ikääntyneiden asumispalvelujen yksiköitä on läntisellä alueella 19. Läntisen alueen asumispalvelut muodostuvat 51 lyhytaikaisasumisen paikasta (sisältäen kriisipaikat), 129 yhteisöllisen asumisen paikasta, 358 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikasta ja 26 laitosasumisen paikasta. Yhteensä 564 asiakaspaikkaa. Ikääntyneiden asumispalvelut jakaantuvat seitsemän kunnan alueelle (Multia, Petäjävesi, Keuruu, Jyväskylä, Joutsa ja Luhanka).

Strategisena painopistealueena tuottavuusohjelman toimenpiteiden mukaisesti läntisellä alueella vuonna 2025 on laitoshoidon purkaminen ja lyhytaikaishoidon kehittäminen. Laitoshoitopaikkoja vähennetään muuttamalla Keuruun Tarhialan jäljellä olevat laitoshoidon paikat (vuoden 2025 alussa 10 paikkaa) kuntoutus- ja lyhytaikaishoidon paikoiksi. Tavoitteena on myös vähentää laitoshoidon paikkoja Joutsan Huuponhovissa. Toiminnan selkeyttämiseksi alueellisia/yksikkökohtaisia kokonaisuuksia asiakaspaikkamäärien ja rakenteiden osalta tarkennetaan, kuten ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen asiakaspaikkamäärien vakauttaminen Keuruun Seiponrannan hybridiyksikön osalta.

4.3.2.8 Asumispalvelut keskinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Vuoden 2025 alussa on ikääntyneiden asumispalvelujen yksiköitä keskisellä alueella yhteensä kymmenen, kun Kauramäen kylä jakaantuu kahteen eri toimipisteeseen 1.1.2025. Kaikki toimintayksiköt sijaitsevat Jyväskylän alueella. Asumisen paikkoja on yhteensä 477, joista ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja on 396, lyhytaikaishoidon paikkoja on 51 (sisältäen kriisipaikat) ja yhteisöllisen asumisen paikkoja on 30. Erityismuistiyksikkö sijaitsee Kauramäen kylässä 15 paikkaisena.

Vuoden 2025 painopisteenä on lyhytaikaishoidon kehittäminen, Kauramäen kylän toiminnan vakiinnuttaminen kahtena eri toimintapisteenä, oppilaitosyhteistyön vahvistaminen Sotainvalidien sairaskotiin perustettavan hyvän arjen opetus- ja tutkimusyksikön perustamiseksi, yhteisöllisen asumisen ja erityismuistiyksikön toiminnan kehittäminen ja ko. toimintojen vakiinnuttaminen sekä yhteistyön vahvistaminen tukipalveluiden kanssa. Vuoden 2025 aikana valmistellaan Akseli ja Elinan lyhytaikaishoidon toiminnan siirtyminen uusiin tiloihin Sotainvalidien sairaskodille ja kehitetään lyhytaikaishoidossa tapahtuvaa ikääntyneiden tehostettua toimintakykyä tukevaa jaksoa.

Läpileikkaavana tavoitteena vahvistetaan ikääntyneiden toimintakykyä tukevaa toimintaa ja asiakkaan merkityksellisen arjen tukemista kaikissa asumispalvelumuodoissa. Asiakkaiden osallisuus-, virike- ja kulttuurisuunnitelma laaditaan jokiseen toimipisteeseen, sen sisältöä kehitetään ja sisällön tuottamisessa lisätään yhteistyötä Jyväskylän kaupungin ja järjestösektorin kanssa. Toiminnan sisältöä kehitetään yhdessä muiden ikääntyneiden asumisen alueiden kanssa.

4.3.2.9 Asumispalvelut itäinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Vuoden 2025 alussa ikääntyneiden asumispalvelujen yksiköitä itäisellä alueella on 15. Itäisen alueen asumispalvelut muodostuvat 78 lyhytaikaipaikasta (sisältäen kriisipaikat), 22 yhteisöllisen asumisen paikasta, 308 ympärivuorokautisesta paikasta ja yhdestä laitoshoidon paikasta. Ikääntyneiden asumispaikkoja itäisellä alueella on yhteensä 409 jakaantuen viiden kunnan alueelle (Hankasalmi, Jyväskylä, Konnevesi, Laukaa ja Uurainen).

Itäisellä alueella ikääntyneiden asumispalvelujen painopisteenä on vuonna 2025 palveluverkkopäätöksen mukainen toimeenpano. Konnevedellä sijaitsevien Kuntouttavan yksikön ja Kotipihlajan toiminta tulee päättymään vuoden 2025 loppuun mennessä palveluverkkopäätöksen mukaisesti. Konnevedellä sijaitseva 13-paikkainen ympärivuorokautisen asumisen

yksikkö Koskikara tullaan muuttamaan 20-paikkaiseksi lyhytaikaisasumisen yksiköksi. Hankasalmella sijaitseva ympärivuorokautisen asumisen yksikkö Metsätähti tullaan muuttamaan 15-paikkaiseksi yhteisöllisen asumisen yksiköksi maaliskuun 2025 loppuun mennessä.

Toiminnan yhtenä painopistealueena on yhteisöllisen asumisen kehittäminen ja yhteisöllisen asumisen määrän lisääminen. Jyväskylässä sijaitseva Luhtinen on 35-paikkainen ympärivuorokautisen asumisen yksikkö, jonka asunnoista osa sopii vaatimuksiltaan myös yhteisölliseen asumiseen. Luhtisen 4. kerroksen kahdeksan asuntoa on tavoitteena muuttaa yhteisöllisen asumisen paikoiksi muutosremontoinnin jälkeen. Hankasalmella sijaitseva 16-paikkainen Metsätähden yksikkö on tällä hetkellä ympärivuorokautista asumispalvelua, mutta kyseinen yksikkö tullaan muuttamaan palveluverkkopäätöksen mukaisesti 15-paikkaiseksi yhteisöllisen asumisen yksiköksi.

Itäisellä alueella on enää yksi laitoshoidon paikka, joka sijaitsee Uuraisten Kuukankodilla. Kuukankodin laitoshoidon paikka muuttuu alkuvuodesta 2025 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikaksi.

4.3.2.10 Asumispalvelut pohjoinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ikääntyneiden asumispalvelujen yksiköitä on pohjoisella alueella vuoden 2025 alussa 22. Sairaalapalveluiden alaisuudessa toimineiden Pihtiputaan ja Viitasaaren laitosasumisyksiköiden toiminta päättyi vuoden 2024 lopussa. Asumispalvelujen paikkoja on 646 (sis. kriisipaikat). Ikääntyneiden asuminen on pohjoisella alueella pääosin ympärivuorokautista asumista, 455 paikkaa. Yhteisöllisen asumisen paikkoja on 108 ja lyhytaikaista asumista 50+9 kriisipaikkaa. Pitkäaikaisessa laitosasumisessa on pohjoisella alueella vuoden 2025 alussa 24 asukasta. Yhteisöllisen asumisen paikkamäärissä tapahtuu vaihtelua, koska alueella olevissa hybridiyksiköissä ei ole määriteltä yhteisöllisen asumisen tarkkoja paikkamääriä, vaan palvelu perustuu asukkaan toimintakykyyn.

Pohjoisella alueella ikääntyneiden asumispalvelujen painopisteenä on vuonna 2025 palveluverkkopäätöksen mukainen toimeenpano. Pohjoisen alueen osalta palveluverkkopäätöksen myötä on vuoden 2025 aikana päättymässä neljän asumisyksikön toiminta. Tammikuun loppuun mennessä on päättymässä Saarijärven Pylkönmäen Iltaruskon yksikkö ja kevään aikana Kivijärven Wallesmannin sekä Kinnulan Eevakodin yksiköiden toiminta. Loppuvuodelle on lisäksi aikataulutettu Viitasaaren Lehtola -yksikön päättymisen. Yksiköiden päättymiseen liittyvä vahva yhteistyö asiakasohjauksen, henkilöstöhallinnon sekä muiden yhteistyötahojen kanssa on oleellinen osa onnistunutta palveluverkon muutosta.

Palveluverkkopäätöksen toimeenpanon lisäksi talouden hallinta sekä toimintojen yhdenmu-kaistaminen ovat painopisteenä vuodelle 2025.

4.3.3 Vammaispalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Palvelualue koostuu kolmesta palveluyksiköstä: vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta eteläinen ja pohjoinen sekä vammaissosiaalityö. Palvelualueelle sijoittuu vammaisten henkilöiden sosiaalityö, palvelutarpeen arviointi, palvelupäätökset, omatyöntekijäisyys sekä vammaisten palveluiden oma palvelutuotanto ja palvelujen ostot.

Vammaisuuden tai sairauden perusteella järjestettävillä palveluilla ja tukitoimilla toteutetaan vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistään ja poistetaan niiden toteutumisen esteitä. Lisäksi palveluissa tuetaan vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. Vammaispalveluina järjestetään valmennusta, henkilökohtaista apua, erityisen osallisuuden tukea, tuettua päätöksentekoa, vaativaa moniammatillista tukea, (lapsen) asumisen tukea, esteettömän asumisen tukea, lyhytaikaista huolenpitoa, liikkumisen tukea sekä taloudellista tukea ja taloudellista tukea hengityslaitteen varassa eläville henkilöille. Vammaispalvelujen piiriin kuuluu kaiken ikäisiä asiakkaita. Vammaispalveluita saadaksean tulee asiakkaan täyttää laissa määritelty vammaisen henkilön määritelmä sekä palvelukohtaiset palvelun saamisen kriteerit.

Järjestämisen strategian mukaisesti tarkastellaan oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden suhdetta ja toiminnan kustannuksia, mm. laitoshoidon jälkeisiä asumisratkaisuja asiakkaan kuntouduttua. Palvelualueella edistetään asiakkaiden siirtymistä kohti kevyempiä asumismuotoja ja kotiin tukemisen tiimien toimintaa laajennetaan henkilöstön liikkuvuutta kehittämällä. Keski-Suomen hyvinvointialueella tehdään suunnitelma vammaispalveluiden toteuttamiseksi, suunnitelma sisältää myös tuotantotapa-analyysin.

Väkkärätien asumisyksikkö valmistuu Jyväskylän Vaajakoskelle syksyllä 2025. Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikön Harjukodin asiakkaat siirtyvät valmistuvaan yksikköön ja samalla saadaan neljä lisäpaikkaa. Lisäksi käynnistetään erityisen vaativan tuen asumisyksikön suunnittelu vuoden 2025 aikana Kypärämäkeen Jyväskylään. Yksikköön tulee 8 vakituisen asumisen paikkaa, 3 lyhytaikaisen hoidon paikkaa ja 2 arviointijaksopaikkaa.

Kehitysvammaisten asiakkaiden työllistymistä edistetään laajentamalla toimivien tuetun työllistämisen ja työhönvalmennuksen mallien käyttöä maakunnan alueelle.

Toimintakykyarvio RAI:n käyttöä vahvistetaan edelleen. Vuonna 2025 RAI-arviointi on laadittu vähintään 75 prosentille oman palvelutuotannon asumisen ja päiväaikaisen toiminnan asiakkaista. Arvioinnista saatuja tietoja hyödynnetään asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluiden suunnittelussa.

Kirjaamiskäytäntöjen ja asiakastiedon tilastoinnin yhtenäistämistä jatketaan ennakoiden uuden asiakastietojärjestelmän hankintaa.

Vammaisten henkilöiden päivätoiminnassa ja kotiin tukemisen tiimeissä laajennetaan etänä järjestettävää toimintaa. Etälaitteiden käyttöä laajennetaan asteittain niille asiakkaille, jotka pystyvät hyödyntämään niitä.

Uusi vammaispalvelulaki astui voimaan 1.1.2025. Uuden lain mukaisia uusia palveluja (erityinen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko, valmennus, asumisen tuki, lyhytaikainen huolenpito) järjestetään sekä omana palvelutuotantona että ostopalveluna. Käyttösuunnitelmasitys sisältää omaan palvelutuotantoon 8,5 htv:n lisäyksen erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteko ja valmennuksen tuottamiseen asiakkaille. Hengityshalvauspotilaiden kotiin annettavien palvelujen järjestämiseen sosiaalipalveluna varaudutaan 1.1.2025 alkaen.

Talouden tavoitteet

Vammaispalvelut (1000 €)	3130 Vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta, eteläinen	3131 Vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta, pohjoinen	3133 Vammaispalvelut yhteiset	3134 VP-laki, ostetut palvelut	3254 Vammaissosiaalityö	3255 Kehitysvammaisten ostetut palvelut	3256 Vammaispalvelut, ostetut palvelut	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	1 996	2 653				2 532	1 434	8 615
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-16 067	-16 636	-1 684	-1 329	-3 178	-45 811	-39 378	-124 083
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-4 374	-5 402	-3 297		-288	-409		-13 770
TOIMINTAKATE	-18 445	-19 385	-4 980	-1 329	-3 467	-43 688	-37 944	-129 238

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

- Hoitoon pääsyn vauhdittamiseksi ja jatkuvuuden parantamiseksi ja oikea-aikaisen palvelun kohdentamiseksi hoidon- ja palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen kaikissa palveluissa.
 - RAI-toimintakykymittarin käytön laajentaminen: vuonna 2025 RAI-arvioinnit on tehty 75 %:lle oman palvelutuotannon asumisen ja päiväaikaisen toiminnan asiakkaista.
 - Socfinder-järjestelmä otetaan käyttöön asiakasohjauksen tehostamiseksi asumispalveluissa.
- Etä- ja digipalveluiden vahvistaminen osana lähipalveluiden kokonaisuutta.
 - Etäpalveluiden lisääminen niistä hyötyville asiakkaille vammaisten henkilöiden päivätoiminnassa ja kotiin tukemisen palveluissa.
- Riittävän julkisen palvelutuotannon varmistaminen.
 - Kotiin tukemisen tiimien toiminnan laajentuminen: toteutetaan henkilöstön liikkuvuutta lisäämällä, työskentelyalueiden muutos.
 - Väkkärätien asumisyksikkö ja Kypärämäkeen sijoittuva erityisen vaativan tuen yksikkö lisäävät julkisen palvelutuotannon asiakaspaikkoja.
 - Uudet henkilöstöresurssit omaan palvelutuotantoon 1.1.2025 voimaan tulleen vammaispalvelulain myötä.

4. Henkilöstön työhyvinvointi, hyvä johtaminen ja määrätietoinen tavoitteellisuus näiden kehittämässä, lisäksi rekrytointiprosessin vahvistaminen.
 - Jatketaan asiakastyön prosessien, dokumentoinnin ja tilastoinnin yhtenäistämistä palveluissa, tavoitteena helpottaa johtamistyötä kaikilla tasoilla.
 - Varmistetaan lähiesihenkilöiden pääsy johtamiskoulutuksiin ja vahvistetaan johtamisosaamista. Johtamisosaamiseen sisältyy myös talouden johtaminen.
 - Yhteistyö HR:n, työsuojelun ja työterveyden kanssa työhyvinvointitoimenpiteiden kehittämiseksi, rekrytointin keinojen monipuolistaminen ja tarvittaessa rekrytointilisien käyttö HR:n kanssa neuvotellen.

4.3.3.1 Vammaispalvelut yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palvelujohtaja johtaa yhdessä palvelupäälliköiden kanssa vammaispalveluiden toimintaa ja taloutta. Organisaatiomuutos mahdollistaa omien ja ostopalveluiden kustannustehokkaan käytön ja kehittämisen. Talouden osaamisen vahvistamiseksi kaikki palvelualueella esihenkilöasemassa ja talousvastuussa olevat osallistuvat hyvinvointialueen sisäiseen talouden koulutussarjaan alkuvuodesta.

Talousarvion käyttösuunnitelmassa asiakaspalvelun toimistotyö on jouduttu kohdentamaan Vammaispalvelut yhteiset -palveluyksikköön. Aikuisten sosiaalipalveluiden osuus asiakaspalvelun toimistotyöstä tullaan siirtämään talousarviomuutosten yhteydessä Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalouden ja aikuisten sosiaalipalvelut -vastuualueen Aikuisten sosiaalipalvelut -palvelualueelle. Vastaavasti vammaispalveluiden osuus toimistotyöstä tullaan siirtämään Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut -vastuualueen Ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut -palvelualueelle organisaatio- ja johtamisjärjestelmän muutosten mukaisesti.

Palvelualueella laaditaan suunnitelma vammaispalveluiden toteuttamiseksi, suunnitelma sisältää myös tuotantotapa-analyysin. Palvelujohtaja vastaa palvelualueen koskevilta osin suunnitelman laatimisesta. Tuotantotapa-analyysi keskittyy asumisen palveluiden tuotantoon ja siinä selvitetään tulevien vuosien palvelutarpeet ja järjestämisen tavat. Vuoden 2025 aikana jatketaan toimintaan varattujen tilojen läpikäymistä yhdessä tilapalveluiden kanssa kustannustehokkaimmat toimintatavat huomioiden.

Hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman päivityksen valmistuttua päivitetään myös palvelualueen ja toimintayksiköiden lääkehoitosuunnitelmat.

4.3.3.2 Vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta, eteläinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palveluyksikön alue koostuu Jyväskylän, Jämsän, Joutsan, Toivakan, Keuruun, Multian ja Petäjäveden alueella toimivista toimipisteistä.

Alueella tuotetaan palveluja vammaisille henkilöille: ympärivuorokautista palveluasumista, yhteisöllistä asumista, kotiin vietäviä palveluja itsenäisesti asuville vammaisille henkilöille, päivä- ja työtoimintapalveluja sekä kuntouttavaa työtoimintaa. Palvelujen asiakkaat ovat pääasiallisesti kehitysvammaisia ja autismikirjon henkilöitä, mutta myös fyysisesti vammautuneita henkilöitä.

Jyväskylässä sijaitsevan Sotainvalidien sairaskodin käyttöönoton suunnittelu vaativamman tuen kehitysvammaisille asiakkaille jatkuu. Tiloissa toteutetaan remontti- ja muutostöitä vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on toiminnan käynnistäminen vuoden 2026 aikana 13 asiakkaalle sisältäen pitkäaikaista asumista, tutkimus- ja arviointijaksopaikkoja sekä lyhytaikaisen hoidon paikkoja omaishoidon vapaille.

Uuden vammaispalvelulain mukaisesti uusiin palveluihin lisätään henkilöstöresurssia omaan palvelutuotantoon (erityinen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko, valmennus).

Palveluyksikön painopistealueet ovat:

- omavalvonnan kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen valvontayksikön kanssa
- etä- ja digipalveluiden käyttöönottoa laajennetaan tuetussa asumisessa ja päivätoiminnassa
- työosuusrahojen myöntämisperusteiden yhtenäistäminen aluehallituksen päätöksen mukaisesti
- ohje asiakkaiden käyttövarojen käsittelystä ja säilyttämisestä päivitetään
- työ- ja toimintakeskusten ryhmäkuljetusten uusi välityspalvelukuvaus valmistuu kevään aikana ja kilpailutus toteutetaan vuoden 2025 aikana
- työhönvalmennuksen prosessia kehitetään käymällä läpi nykyisiä avotyösuhteita ja pyrkimällä näistä kohti työsuhteista työtä.

4.3.3.3 Vammaisten asumispalvelut ja päiväaikainen toiminta, pohjoinen

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palveluyksikön alue koostuu Hankasalmen, Konneveden, Laukaan, Uuraisten, Äänekosken, Viitasaaren, Pihtiputaan, Kinnulan, Karstulan, Saarijärven ja Jyväskylän alueella toimivista toimipisteistä.

Alueella tuotetaan palveluja vammaisille henkilöille: ympärivuorokautista palveluasumista, yhteisöllistä asumista, kotiin vietäviä palveluja itsenäisesti asuville vammaisille henkilöille, päivä- ja työtoimintapalveluja sekä kuntouttavaa työtoimintaa. Palvelujen asiakkaat ovat pääasiallisesti kehitysvammaisia ja autismikirjon henkilöitä, mutta myös fyysisesti vammautuneita henkilöitä. Jyväskylän alueella järjestetään vammaisille lapsille aamutoimintaa ennen koulupäivän alkua ja koulun loma-aikoina kokopäiväistä loma-ajan toimintaa.

Jyväskylän Vaajakoskelle rakentuvan uuden asumisyksikön, Väkkärän, rakennustyöt on aloitettu. Rakennuttamisesta vastaa Jyväskylän vuokra-asunnot Oy. Väkkärään tulee 15 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa vammaisille henkilöille ja se valmistuu suunnitelman mukaan loppuvuodesta 2025. Nykyisen Vaajakoskella sijaitsevan asumisyksikkö Harjukodin 11 asukasta siirtyvät uuteen asumisyksikköön.

Uuden vammaispalvelulain mukaisiin uusiin palveluihin lisätään henkilöstöresurssia omaan palvelutuotantoon (erityinen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko, valmennus).

Palveluyksikön painopistealueet ovat:

- omavalvonnan kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen valvontayksikön kanssa
- etä- ja digipalveluiden käyttöönottoa laajennetaan tuetussa asumisessa ja päivätoiminnassa
- työosuusrahojen myöntämisperusteiden yhtenäistäminen aluehallituksen päätöksen mukaisesti
- ohje asiakkaiden käyttövarojen käsittelystä ja säilyttämisestä päivitetään
- työ- ja toimintakeskusten ryhmäkuljetusten uusi välityspalvelukuvaus valmistuu keväällä aikana ja kilpailutus toteutetaan vuoden 2025 aikana
- työhönvalmennuksen prosessia kehitetään käymällä läpi nykyisiä avotyösuhteita ja pyrkimällä näistä kohti työsuhteista työtä.
- ulkopuolisen henkilöstövuokrauksen käytön lopettaminen kokonaan ja sijaistarpeisiin vastaaminen ensisijaisesti varahenkilöstöä ja lyhytaikaisia keikkalaisia hyödyntämällä

4.3.3.4 Vammaissosiaalityö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Vammaissosiaalityö on jakautunut neljään toiminnalliseen aluetiimiin (itäinen, keskinen, läntinen, pohjoinen) sekä henkilökohtaisen avun keskukseseen. Vammaissosiaalityön aluetiimit vastaavat asiakkaiden palvelutarpeen arvioista, asiakassuunnitelmista ja niiden tarkistamisesta sekä palveluiden myöntämisestä asiakkaille.

Painopistealueena vuonna 2025 on uuden vammaispalvelulain toimeenpano. Toimeenpanon myötä asiakkaiden palvelusuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden siirtymäajan kuluessa ja palvelut myönnetään sen jälkeen asiakkaalle uuden vammaispalvelulain perusteella. Painopisteenä on myös RAI-arvioinnin hyödyntäminen vammaispalveluiden palvelutarpeen arvioissa koko hyvinvointialueella sekä edelleen yhteisten toimintamallien laajentaminen hyvinvointialueelle. Palveluiden myöntämisessä huomioidaan asiakkaan palvelutarvetta vastaavat kevyet palvelut raskaiden sijaan. Uuden vammaispalvelulain myötä yhteistyö tiivistyy sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita myöntävien yksiköiden kanssa yleislain ensisijaisuuden vuoksi. Esihenkilöt raportoivat säännöllisesti toimintaa kuvaavia lukuja, seuraavat taloutta ja tuottavuustoimenpiteiden toteutumista. Kevään aikana valmistellaan sote-kuljetusten palvelukuvaus ja kilpailutus toteutetaan vuoden 2025 aikana. Henkilöstön perehdytyksessä otetaan käyttöön Intro-perehdytysohjelma.

4.3.3.5 Kehitysvammaisten ostetut palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kehitysvammaisten ostettuina palveluina jatketaan aiemmille asiakkaille vammaispalvelulain uudistuksen siirtymäajan puitteissa asumispalveluiden, päivätoiminnan, kuljetuspalveluiden, hoitoavun sekä laitospäästämisen myöntämistä perustuen lakiin kehitysvammaisten erityishuollosta. Palveluseteli on käytössä hoitoavussa ja asumispalveluissa.

Uuden vammaispalvelulain astuttua voimaan 1.1.2025 uusille asiakkaille ei enää myönnetä palveluita kehitysvammaisten erityishuoltolakiin perustuen. Kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen erityishuoltolakiin perustuvia palveluita ei enää ole.

4.3.3.6 Vammaispalvelut, ostetut palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Vaikeavammaisille jatketaan asumispalveluiden, henkilökohtaisen avun, kuljetuspalvelun sekä sopeutumisvalmennuksen, asunnon muutostöiden sekä päivätoiminnan (ml. henkilökohtainen budjetti) ostamista vammaispalvelulain uudistuksen siirtymäajan puitteissa. Palveluseteli on käytössä henkilökohtaisessa avussa.

Uuden vammaispalvelulain astuttua voimaan 1.1.2025 uusille asiakkaille ei enää myönnetä palveluita vanhaan vammaispalvelulakiin perustuen. Kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen vanhaan vammaispalvelulakiin perustuvia palveluita ei enää ole.

4.3.3.7 VP-laki, ostetut palvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Uuden 1.1.2025 voimaan tulleen vammaispalvelulain perusteella myönnetään asiakkaille ostettuina palveluina erityisen osallisuuden tukea, tuettua päätöksentekoa, tuettua/yhteisöllistä/ympärivuorokautista/lyhytaikaista asumista sekä lapsen asumisen tukea, päivä- ja työtoimintaa, henkilökohtaista apua, liikkumisen tukea, esteettömän asumisen tukea, lyhytaikaista huolenpitoa ja valmennusta. Lisäksi myönnetään taloudellista tukea sekä taloudellista tukea hengityslaitteen varassa eläville. Palveluseteli on käytössä henkilökohtaisessa avussa, hoitoavussa sekä asumisessa.

Painopisteenä palveluissa on kevyet kotiin annettavat palvelut, asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti.

Vuonna 2025 vammaispalveluita hakeville asiakkaille myönnetään palvelut 1.1.2025 voimaan tulleen lain mukaisesti. Aiempien lakien perusteella palveluita saaneet asiakkaat siirtyvät yksi kerrallaan vanhan lain piiristä uuden lain piiriin hakemusten ja palvelusuunnitelmien päivittämisen jälkeen.

4.4 TERVEYDENHUOLLON PALVELUT

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot vastualueen talousarviosta

Vastuualue jakautuu neljään palvelualueeseen:

- Konservatiivinen ja psykiatrinen erikoissairaanhoido
- Operatiivinen erikoissairaanhoido
- Päivystys, ensihoito ja osastotoiminta
- Avoterveydenhuolto

Terveydenhuollon vastuualueella toteutuvat hyvinvointialueen asukkaille Sairaala Novassa laajan päivystyksen mukaiset yhteispäivystyksen palvelut, synnytystoiminnan palvelut, erikoissairaanhoidon vastaanottopalvelut ja vuodeosastohoidon, teho- ja valvontahoidon ja leikkaustoiminnan palvelut sekä näiden vaatimat diagnostiset ja kliiniset tukipalvelut. Alueellisen osastotoiminnan sairaansijat sijaitsevat alueellisesti sote-asemien yhteydessä. Kokonaisuuteen kuuluu myös palliatiivinen keskus. Avoterveydenhuollossa toteutuvat avosairaanhoidon palvelut sekä suunterveydenhuolto.

Sosiaali- ja terveyskeskuksesta (sote-keskus) hyvinvointialueen asukkaille tarjottavat palvelut ovat:

- Avosairaanhoidon hoitajan ja lääkärin kiireellisiä ja kiireettömiä vastaanottopalveluita niihin liittyvine tukipalveluineen (laboratorio, kuvantaminen)
- Digitaalisia sosiaali- ja terveystalvveluita
- Erikseen sovittuja erikoissairaanhoidon palveluita
- Seulontoja, rokotuksia ja terveystarkastuksia
- Suun terveydenhuollon palveluita
- Kuntoutus-, mielenterveys- ja päihdepalveluita

Avoterveydenhuollosta tuotetaan lääkäripalveluita toisille vastuualueille; lasten, nuorten ja perheiden palveluihin, koti- ja asumispalveluihin sekä sairaalapalveluihin. *Sote-keskus* vastaa alueensa tartuntatautien valvontaan liittyvistä tehtävistä. Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus tarjoaa palveluita hyvinvointialuetaasolla.

Vuoden 2025 talousarvion toteuttamisen haasteina ovat tarvittavat toimenpiteet yhdistettynä palveluiden kysynnän kasvuun, hoitopalveluiden ostojen hillintään sekä hoitotakuujen lain mukaisiksi saattamiseen liittyviin kustannusriskeihin.

Keskeisimpiä vastuualueen talouteen vaikuttavia muutoksia vuonna 2025 ovat Jämsän Terveys Oy:ltä ostetun erikoissairaanhoidon siirtäminen Novaan ja muu Jämsän Terveys Oy:n järjestämän terveydenhuollon siirtyminen osaksi avoterveydenhuollon palveluja, sekä ensihoidon siirtäminen Pelastustoimesta Terveydenhuollon vastuualueen toiminnaksi sosiaali- ja terveystalouteen.

Talouden tavoitteet

TA2025	Terveydenhuollon palvelut, vastuualueen keskitetyt palvelut			Päivystys, ensihoito ja osastotoiminta	Avo-terveydenhuolto	Vastuualue yhteensä
Terveydenhuollon palvelut, 1 000 €	Konservatiivinen palvelualue	Operatiivinen palvelualue				
TOIMINTATULOT	6 750	17 905	42 115	116 780	32 861	216 410
josta sisäiset toimintatulot	0	2 712	23 929	95 648	8 068	130 357
TOIMINTAMENOT	-8 613	-210 799	-196 301	-231 365	-199 681	-846 759
josta sisäiset toimintamenot	-87	-60 802	-78 024	-87 974	-45 864	-272 751
TOIMINTAKATE (sitova)	-1 863	-192 895	-154 187	-114 585	-166 820	-630 350

Talousarvion henkilötyövuodet palvelualueittain

TA2025	Terveydenhuollon palvelut, vastuualueen keskitetyt palvelut			Päivystys, ensihoito ja osastotoiminta	Avo-terveydenhuolto	Vastuualue yhteensä
HTV	Konservatiivinen palvelualue	Operatiivinen palvelualue				
Henkilötyövuodet, vakituiset	3	935	550	1 282	1 401	4 170
Henkilötyövuodet, määräaikaiset	0	142	114	123	52	431
Henkilötyövuodet, yhteensä	3	1 077	664	1 405	1 453	4 602

Toimintaympäristön kuvaus

Erikoissairaanhoidon tuottavuus on jatkanut kasvuaan aikaisempien vuosien tapaan. Samalla on jatkunut myös palveluiden kysynnän kasvu, joskin kasvu näyttää vähitellen taittuvan.

Potilastyytyväisyys vastuualueella on erinomaisella tasolla. Tyytymättömyyttä aiheuttaa kuitenkin kiirettömään erikoissairaanhoidon pääsy. Kiireellinen hoito toteutuu tavoitteiden mukaisesti ja viiveettä. Hoitotakuuseen kuuluvaan kiirettömään hoidon tarpeen arvioon ("poliklinikkajono") odotti Q2/2024 päättyessä 23,1 % potilaista (627) yli lakisääteisen 3 kuukauden määräajan. Kiirettömään hoitoon (esimerkiksi leikkauksiin) odotti yli 6 kuukauden määräajan 16,4 % potilaista (1774). Valviran määräyksen mukaisesti hoitotakuujonot tulee saattaa lain mukaisiksi 31.3.2025 mennessä. Hoitotakuuylitysten kasvu on pysähtynyt.

Toimintaa haastavat myös erityisesti konservatiivisten erikoisalojen sekä psykiatrian erikoislääkäreiden saatavuusongelmat ja alueellisen osastotoiminnan hoitajien rekrytointipulmat. Keskeisiä vastuualueen toimintaan vaikuttavia muutoksia vuonna 2025 ovat Jämsän erikoissairaanhoidon siirtäminen Novaan, Jämsän ympärivuorokautisen päivystyksen

lakkauttaminen, sekä ensihoidon toiminnan siirtäminen pelastustoimialalta sairaalapalveluiden toiminnaksi.

Avoterveydenhuollon palvelualue tuottaa palveluita sote-asemilla ja suun terveydenhuollon yksiköissä sekä digitaalisessa sosiaali- ja terveystieteiden keskuksessa Keski-Suomen hyvinvointialueen asukkaille. Palveluita, kuten erikoishammaslääkäripalveluita ja muita lääkäripalveluita sekä terapiapalveluita, järjestetään myös palvelusetelillä ja ostopalveluina.

Avoterveydenhuollon palveluverkkoa uudistetaan palveluverkkopäätöksen mukaisesti, ja siihen liittyvä suunnittelutyö on aloitettu ja sitä jatketaan vuonna 2025. Uudistuksen myötä mm. sote-asemapalveluita tullaan keskittämään alueellisiin sote-keskuksiin, seudullisiin ja paikallisiin sote-asemiin sekä sote-palvelupisteisiin. Suun terveydenhuollon toimipisteet säilyvät pääsääntöisesti entisellään.

Avosairaanhoidossa moniammatillisen tiimimallin, kehittyneen hoidon tarpeen arvion ja konsultaatiokäytäntöjen sekä digitaalisten palveluiden ansiosta jo yli puolet asioista hoidetaan ensikontaktissa. Sekä omalääkäri- että ammatinharjoittajamallia pilotoidaan hoidon jatkuvuuden edistämiseksi.

Keski-Suomeen muodostuu TE24-uudistuksessa kolme työllisyysaluetta, joiden kanssa aikuisten sosiaalipalvelut ja avosairaanhoidon palvelut toimivat monialaisessa yhteistyössä. Yhdyspintapalveluita ovat mm. työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYM), aktivointisuunnitelmatyö, työttömien terveystarkastukset sekä työkyvyn tukeminen.

Hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää ja organisaatorakennetta uudistetaan kokonaisjohtamisen vahvistamiseksi 1.1.2025 alkaen. Vammaispalveluiden palveluyksikkö siirtyy Ikään-tyneiden ja vammaisten palvelut -vastuualueelle vammaispalvelun palvelualueelle. Vammaispalveluiden palveluyksikön asiakaspalveluiden toimistotyöstä siirtyvät vammaispalvelun asiakastyötä tekevät työntekijät. Muut johtamisjärjestelmän muutokset tapahtuvat avoterveydenhuollossa vähentämällä palvelupäälliköiden määrää avosairaanhoidossa ja suun terveydenhuollossa.

Vastuualueen keskeiset toimenpiteet strategian ja strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamiseksi

Vuoden 2025 keskeisinä strategian teemoina ovat kustannustehokkaiden palveluiden tuottaminen, jolla vastataan kysyntään, edistetään terveyttä ja kavennetaan terveyseroja. Näitä strategian osa-alueita tavoitellaan erityisesti purkamalla hoitovelkaa eli painottamalla perustehtävän palvelutuotantoa, palveluiden kasvavaan kysyntään vastaamista ja pyrkimällä hillitsemään palveluiden kysynnän kasvua. Keskeistä on oikea-aikainen hoito eli kiireettömän hoidon hoitotakuun ja hoitoon pääsyn toteuttaminen huomioiden viranomaismääräykset ja tiukan talouden asettamat reunaehdot.

Vastuualueen strategiset mittarit on suunniteltu yhteneväisiksi hyvinvointialueen strategian kanssa. Suorituskyvyn avainmittarit kuvaavat keskeisiä strategiasta johdettujen

palvelutuotannon suorituskyvyn osa-alueita ja kannustavat uudistumaan. Mittareita seurataan säännöllisesti palvelualueilla ja vastuualueen johtoryhmässä. Toiminnan toteutumista käsitellään valittujen mittareiden valossa säännöllisesti myös vastuualueen esihenkilöille tarkoitetuissa johtajafoorumeissa. Vastuualueen palvelualueiden johdon kehittämispäiviä järjestetään säännöllisesti huomioiden strategian toteuttaminen.

Organisaatiouudistuksella tavoitellaan myös strategian jalkauttamista toiminnan arkeen entistä tehokkaammin. Toiminnassa noudatetaan hyvinvointialueen järjestämisen ja uudistumishjelman linjauksia ja edistetään vastuualueiden välistä yhteistyötä.

Avoterveydenhuollossa toiminnan kehittämisen painopistealueena on avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon toimintamallien yhtenäistäminen, minkä tavoitteena on turvata kaikille hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaiset ja tasalaatuiset palvelut. Vastuu- ja palvelualueiden välistä työnjakoa hoidossa ja palveluissa kehitetään asiakaslähtöisesti. Kehittämistyön toisena painopistealueena on hoidon ja palveluiden saatavuuden parantaminen vähintään sote-lainsäädännön linjausten mukaiselle tasolle. Vastuualueella painotetaan kaikessa toiminnassa laatu- ja vaikuttavuustyötä. Hoidon jatkuvuutta parannetaan ottamalla asteittain käyttöön omalääkärimalli. Omalääkärimalli on jo osittain käytössä hyvinvointialueella ja sitä edelleen kehitetään. Omalääkäri nimetään aluksi paljon palveluja tarvitseville, kuten tietyille pitkäaikaissairaille sekä ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä kotihoidossa oleville asiakkaille. Omalääkärimallissa pilotoidaan myös ammatinharjoittajamallia. Lisäksi kaikille asukkaille nimetään moniammatillinen omatiimi.

Digitaalista ja verkkoasiointia lisätään uudella digitaalisella asiointialustalla, mikä mahdollistaa niin asiakkaille kuin ammattilaisille yhtenäisen alustan, johon on koottu digitaaliset asiointikanavat selkeäksi kokonaisuudeksi. Digitaalisia kanavia hyödynnetään etälääkäripalvelun organisoimisessa osana kiirevastaanottouudistusta. Suun terveydenhuollossa on käytössä pelillistäminen (Seppo-pelialusta) alakoululaisten terveydenedistämässä.

Strategian uudistumishjelman toimenpiteillä koostetaan työikäisten palvelukokonaisuutta lisäten yhteisövaikuttavuutta. Aikuisten sosiaalipalvelut ja avosairaanhoido osallistuvat TE24-uudistuksen toteuttamiseen tukemalla työikäisen väestön työkykyä, terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Avoterveydenhuollon keskitetyissä palveluissa koordinoidaan Keski-Suomen kestävän kasvun ohjelmaa (2023–2025), jonka tarkoituksena on vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta, vähentää koronapandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, hoito-, kuntoutus- ja palveluvajetta sekä vahvistaa sähköisiä palveluita. Tavoitteena on myös tukea mielenterveyskuntoutujien työelämään pääsyä ja paluuta sekä työelämässä pysymistä. Toimenpiteitä on kohdennettu erityisesti haavoittuvassa ja heikossa asemassa oleviin asiakasryhmiin, esimerkiksi somaattisesti pitkäaikaissairaisiin sekä lapsiin, nuoriin aikuisiin, joilla on mielenterveyden pulmia tai ongelmia päihteiden käytössä.

Merkittävimmät tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet

Erikoissairaanhoido:

Konservatiivisella palvelualueella mm. Sydänsairaalan osalta 5 % sopeutus (säästövaikutus 1,1 M€). Asiakaspalveluostojen vähentäminen tuo 0,6 M€ säästön. Lisätöiden ja ostopalveluiden vähentämisen vaikutus on 0,2 M€.

Psykiatrian palveluyksikössä vähennetään hoitoa muissa sairaaloissa 1,8 M€ (Pirha, Niuvanniemen sairaala, KYS, SiunSote). Lisätään palveluiden myyntiä 0,2 M€:lla hyvinvointialueelle sijoitettujen alaikäisten osalta nuorisopsykiatrian osastolla sekä lastenpsykiatrian LIPSY-yksikössä.

Operatiivisella palvelualueella Jämsän erikoissairaanhoidon siirtyminen omaksi tuotannoksi 9/25 alkaen säästää 0,1 M€. Sähköiseen asiointiin siirtyminen ja paperipostin vähentäminen vaikuttaa 0,1 M€. Asiakaspalvelujen valinnanvapausostojä vähennetään oman toiminnan optimoinnilla 0,1 M€ verran.

Osastotoiminnassa sijaismäärärahoista vähennetään (kohdentuen osastotoimintaan, apteekkiin ja osastonsihteeripalveluihin) 1,13 M€. Apuvälineiden kiertoa, hankintoja ja huolto-prosessia tehostamalla tavoitellaan 0,3 M€ säästövaikutusta. Hoitotarvikevarastot optimoidaan 0,5 M€ säästövaikutuksella. Lisäksi osastotoiminnan (ent. alueellinen osastotoiminta) sijaismäärärahoista vähennetään 0,33 M€ ja osastojen sairaansijamäärää sopeutetaan rekrytointien sijasta käytettävissä olevaan henkilöstömäärään.

Avosairaanhoido

Keuruun ja Multian vastaanoton lääkäri- ja hoitajavastaanottopalvelun tuottaminen ostopalvelukokonaisuutena. Keuruun ja Multian vastaanotoilla on ollut vuosia kestänyt lääkärivaje, jota on jouduttu merkittävässä määrin paikkaamaan ostopalvelulääkäreillä, mikä lisää kustannuksia eikä pitkään jatkunut huono tilanne tue hoidon jatkuvuutta. Tuotetaan ostopalvelukokonaisuutena Keuruun ja Multian lääkäri- ja hoitajavastaanottopalvelu hyvinvointialueella ennestään käytössä olevalla kapitaatiomallilla.

- Talousvaikutus -1 M€

Säästö INR-tutkimuksista antikoagulanttihoitoa vaihtamalla. LifeCaren potilastietojärjestelmän piirissä olevista tuhannesta Varfariinia käyttävästä potilaasta on noin 500 lääketieteellisin perustein siirrettävissä suoriin antikoagulantteihin. Säästö tulee näytteenotokustannuksista, kun INR-seuranta näillä potilailla ei lääkkeen vaihdon jälkeen ole tarpeen.

- Talousvaikutus -0,196 M€

Kuntoutuksen palveluyksikössä keskitetään sähkösäätoisten sänkyjen ja motorisoitujen patjojen lääkinnällisen kuntoutuksen luovutukset apuvälinevastaavalle yksittäisen terapeutin sijaan. Luovutus ja käytönohjaus yhdenmukaistuu.

- Talousvaikutus -0,02 M€

Suun terveydenhuollon Kerralla kuntoon -mallista luovutaan Palokassa. Malli ei paranna tuottavuutta uusimpien selvitysten mukaan, eikä sillä ole vaikutusta hoitoon pääsyyn. Säästö syntyy lisenssimaksun poistumisesta.

- Talousvaikutus -0,12 M€

4.4.1 Erikoissairaanhoidon konservatiivinen ja psykiatrian palvelualue

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Palvelualueella tuotetaan terveydenhuoltolain mukaiset konservatiivisten erikoisalojen, vaativan kuntoutuksen sekä psykiatrian erikoisalojen erikoissairaanhoidon palvelut oikea-aikaisesti, laadukkaasti ja potilaslähtöisesti.

Konservatiivisia erikoisaloja ja toimintoja ovat sisätaudit ja sisätautisista erikoisaloista gastroenterologia, endokrinologia, hematologia, reumatologia, nefrologia (ml. dialyysi), infektiosairaudet ja sairaalahygienia. Muita konservatiivisia erikoisaloja ovat keuhkosairaudet, liikuntalääketiede, neurologia, geriatria, kuntoutus, fysiatria, syöpätaudit, sädehoito ja sairaalafysiikka.

Psykiatria vastaa vaativasta lastenpsykiatrisesta, nuorisopsykiatrisesta ja aikuisten psykiatrisesta tutkimisesta, avohoidosta ja konsultaatioista sekä päivystyksellisestä psykiatrisesta toiminnasta hyvinvointialueella. Palvelualue vastaa myös vapaaehtoisesta ja tahdosta riippumattomasta nuorisopsykiatrisesta ja psykiatrisesta osastohoidosta sekä lastenpsykiatrisesta perhehoidosta. Lastenpsykiatria vastaa myös lasten vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen koordinoinnista. Psykiatrian palveluyksikön toiminta toteutuu tiiviissä yhteistyössä erityisesti avoterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kanssa.

Useilla palvelualueen erikoisaloilla lähetemäärät vaikuttaisivat olevan vähentymässä aiempaan verrattuna. Talousarvion osalta on oleellista, että vuoden 2025 budjetti on selkeästi vuoden 2024 toteumaa pienempi eli sopeuttamistoimenpiteitä ja niiden toteutumista tarvitaan. Talouden tasapainottamisen kannalta keskeistä on erityisesti psykiatrisen osastohoidon toteuttaminen aiempaa enemmän omana toimintana ja samalla erityisyksiköiden käytön vähentäminen. Tavoitteena on myös erikoislääkäripalvelujen oston vähentäminen, mutta se edellyttää erityisen hyvää onnistumista rekrytoinnissa. Vuodeosastojen sulkuaikoja pidentämällä pyritään vähentämään sijaistyövoimasta koituvia kustannuksia. Mikäli psykiatrian toiminnanohjausjärjestelmän (PIRKKO) hankinta toteutuu, sillä pystytään tehostamaan työntekijäresurssin käyttöä eri avohoitoyksiköissä ja siten hallitsemaan

henkilöstökustannuksia. Konservatiivisten erikoisalojen osalta kustannussäästöjä haetaan mm. sydänsairaalan ostojen vähentämisestä ja ylipäättään ostopalveluiden vähentämisestä.

Talouden tavoitteet

Esh. konservatiivinen palvelualue (1000 €)	3310 Konservatiivinen palvelualue: hallinto, hankkeet	3311 Vastaanottopalvelut	3330 Psykiatrian palvelualue: hallinto, hankkeet	3331 Vastaanottopalvelut	3332 Osastotoiminta	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	6	11 874		996	2 317	15 193
TOIMINTATULOT SISÄISET		1 219		1 493		2 712
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-483	-109 799	-1 244	-19 109	-19 361	-149 997
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-5 653	-42 737	-2 757	-3 452	-6 203	-60 802
TOIMINTAKATE	-6 130	-139 443	-4 001	-20 072	-23 248	-192 895

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Oikea-aikaisella hoidolla pystytään vähentämään Keski-Suomen hyvinvointialueelle kertyviä epäsuoria kustannuksia, jotka syntyvät esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn heikkenemisestä ja hoidon pitkittymiseen liittyvistä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Perusterveydenhuollon kanssa tehtävä yhteistyö on keskeinen kehittämisen aihe. Kehittämiskohteina ovat esim. alueellisen kuntoutustoiminta, diabeteskeskus, geriatrinen keskus ja konsultaatiotoiminta. Geriatrinen keskus on aloittanut toimintaansa perusterveydenhuollon puolella vuoden 2024 aikana ja diabeteskeskus, joka aloitti toimintansa viime vuonna, integroituu erikoissairaanhoidon toimintojen kanssa keväällä 2025. Näiden molempien toimintojen kehittäminen jatkuu edelleen vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on edistää myös uniapneapotilaiden hoidon siirtoa perusterveydenhuoltoon kansallisten käytäntöjen mukaisesti. Myös uniapneapotilaiden hoitotarvikkeiden jakelu tulisi integroida erikoissairaanhoidosta hyvinvointialueen muun hoitotarvikkejakelun kanssa. Hoitopolkuja kehittämistyö jatkuu, tavoitteena toiminnan vaikuttavuuden parantaminen.

Valtakunnallisesti ongelmallista on vallitseva konservatiivisten sekä psykiatristen erikoisalojen erikoislääkäripula. Lähivuosina tapahtuu merkittävää eläköitymistä, mikä pahentaa tilannetta entisestään. Sekä erikoislääkäreiden että erikoistuvien lääkäreiden rekrytointi on vaikeutunut. Keskeisimpiä toimenpiteitä palvelualueella onkin lääkäreiden, hoitohenkilökunnan ja erityistyöntekijöiden onnistunut rekrytointi. Tämä mahdollistaisi paremman talouden tasapainoon pääsemisen, koska ostopalveluita ja lisätyötä voitaisiin vähentää. Myös hoitotakuussa pysyminen helpottuisi riittävän lääkärimäärän avulla. Erikoislääkäripulan vuoksi on myös toteutettu eri erikoisaloilla hallitusti tehtävänsiirtoja lääkäreiltä hoitajille.

Palvelualueella toiminta on lisääntynyt viime vuosina. Kuitenkin vuoden 2024 osalta on nähtävissä useilla erikoisaloilla laskua lähetemäärissä. Mahdollisesti koronaepidemian aikana patoutunut hoitovelka on vähitellen kurottu umpeen ja erityistason hoidon arvioinnin tarpeen kasvu on taittumassa. Hoitotakuussa pysyminen edellyttää kuitenkin edelleen joillakin erikoisaloilla lisätöiden tekemistä ja konsultaatiopalveluiden ostoja. Lisäksi tukeudutaan asiakaspalveluiden ostoihin muista sairaaloista etenkin niiden hoitojen osalta, joita ei sairaala Novassa kansallisen hoidonparrastuksen mukaan voida antaa. Tällaisia ovat esimerkiksi vaativa syöpähoito, elinsiirrot, sydänkirurgia ja neurokirurgia. Näistä muodostuviin kustannuksiin pystytään vaikuttamaan heikosti ja kyseessä ovat hyvin kalliit hoidot. Joillakin

palvelualueen erikoisaloilla toteutetaan erityishoitoja, joiden osaajia ei voida ostaa esim. kilpailutuksen kautta eri yrityksiltä vaan niiden osaaminen vaatii jatkuvaa työskentelyä erikoissairaanhoidon tai yliopistosairaaloiden yksiköissä. Näitä hoitoja toteuttamaan osaajia on hankittu erilaisien konsulttisopimuksien kautta.

Hyvinvointialueen strategiasta on päätetty nostaa vuodelle 2025 konservatiivisen palvelualueen hoitotyön painopistealueiksi hoitotyön laadukas kirjaaminen sekä potilaskäyntien tilastoinnin yhdenmukaisuus. Myös perehdyttäminen nostettiin yhdeksi kehittämiskohteeksi, samoin potilasohjaus (erityisesti monipuolistunut potilaiden lääkehoito), digihoitopolkujen kehittäminen sekä vaikuttavuuden arviointi. Näyttöön perustuvan toiminnan jalkauttamista edistetään aktiivisesti. Hoidon vaikuttavuuteen ja laatutyöhön panostetaan, munuaiskeskus pilotoi palvelualueella vaikuttavuusvalmennusta ensimmäisenä.

Psykiatrian palveluyksikön tavoitteena on tutkimisen ja hoidon osaamisen, hoidollisten prosessien sekä hoitoketjutyöskentelyn kehittäminen. Hoidon toteutuminen eri hoidon portailla on kuvattu yhteistyössä laaditussa mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelmassa.

Lastenpsykiatrialla jatketaan konsultaatiotoiminnan kehittämistä ja LIPSY-toiminnan avulla pyritään vähentämään perinteistä vuodeosastohoitoa KYS:ssä. Hoidon toteuttaminen lähellä perheen omaa elinympäristöä ja alueen muita omia palveluja on lapsen ja perheen kannalta tärkeää sekä usein vaikuttavampaa. Myös ostopalveluita pystytään tätä kautta vähentämään.

Nuorisopsykiatrialla kehitetään kahden osastoyksikön yhteistoimintaa ja tehokasta työnjakoa. Virtuaalialustalla toteutettava taito- ja koulutusvalmennus on käynnistynyt ja toimintaa kehitetään. Tavoitteena on lyhentää osastohoitojaksoja sekä tarjota palvelua digitaalisesti nuorelle ja hänen perheelleen omaan kotiympäristöön.

Neuromodulaatiohoidot ovat tärkeällä sijalla psykiatrisessa avohoidossa, erityisesti vähentämässä osastohoitoa. Neuromodulaatiolaitteistoa ollaan uusimassa investointisuunnitelman mukaisesti. Neuromodulaatiohoitoihin kuuluvat psykiatrinen sähköhoito, magneettistimulaatiohoito sekä Ketamiinihoidot.

Psykiatrian avohoitotoiminnoissa tavoitellaan PIRKKO-toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoa laajasti vuoden 2025 aikana. Tämän avulla tavoitellaan hoitajaksojen käynnistymisen nopeuttamista, tehostamista sekä työmäärän tasaisempaa jakautumista työntekijöiden välillä. Hoitojen tehostumisen ja strukturoinnin kautta pyritään myös työntekijäresursin vapautumiseen tavalla, joka mahdollistaa hoitajajoukon ja odotusaikojen lyhentämisen sekä myös työntekijämäärän maltillisen vähentämisen.

Aikuispsykiatrian osastoilla on tehty profilointia sekä toimitilojen uudelleen järjestelyjä. Niiden avulla psykoosipotilaiden kuntouttavien osastohoitoa paikkojen määrä on lisääntynyt. Tällä tavoitellaan hyvinvointialueen potilaiden aiempaa nopeampaa kotiutumista erityisyksiköistä. Vuoden 2025 painopisteenä on osastojen henkilökunnan osaamisen lisääminen ja

hoitajaksojen sisällöllinen kehittäminen, hoidon vaikuttavuuden lisääminen ja nopeasti hoitoon uudelleen palaamisen (readmissio) vähentäminen.

4.4.1.1 Konservatiivinen ja psykiatrian palvelualue: hallinto, hankkeet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palvelualueetta johtaa palvelujohtajan tukena palvelujohtajan kokoama johtoryhmä. Johtoryhmässä toimivat palvelujohtajan nimeämät viranhaltijat ja toimihenkilöt. Johtoryhmä käsittelee koko palvelualueen toiminnan. Kokouksissa läsnä ovat tarvittaessa myös controller, HR-partneri, sihteerinä toimiva johdon assistentti sekä henkilöstön edustaja. Johtoryhmä kokoontuu kesätaukoa lukuun ottamatta kuukausittain. Tämän lisäksi henkilöstön osallistamista ja ammattiryhmien yhteistoimintaa edistetään pienemmillä, toimintayksikkökohtaisilla tiimikokouksilla, esimerkiksi sisätautien ydinryhmä, neurologian ydinryhmä, kuntoutuksen ydinryhmä ja syöpätautien ydinryhmä sekä psykiatrian johtotiimi. Nämä kokoontuvat vaihtelevalla frekvenssillä.

Vuoden 2025 kehittämiskohteita palvelualueella ovat ainakin seuraavat toiminnot:

Digitaalisten hoitopolkujen kehittäminen ja käyttöönotto eri potilasryhmillä, sähköisen asioinnin kehittäminen, päällekkäisten tutkimusten poistaminen vastuualueiden välisissä palveluissa, esim. endoskopiatoiminnan keskittäminen (yhteistyössä avoterveydenhuollon kanssa). Palveluverkkouudistuksen mukainen Jämsän erikoissairaanhoidon sulauttaminen Sairaala Novan tiloihin 1.9.25 alkaen aiheuttaa ainakin neurologian, sisätautien ja syöpätautien toiminnan muutoksia. Muutoksia suunnitellaan edelleen yhteistyössä Jämsän terveyden kanssa kevään 2025 aikana

Psykiatrialla yhteisten hoitopolkujen kehittäminen maakunnassa jatkuu lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveys- ja päihdesuunnitelman mukaisesti. Pirkko -toiminnanohjausjärjestelmän kilpailutus pyritään toteuttamaan keväällä 2025, jotta käyttöönotto voitaisiin toteuttaa syksyn 2025 aikana.

Palvelualueen johtamisjärjestelmää tarkastellaan edelleen kevään 2025 yt-neuvottelujen aikana.

4.4.1.2 Vastaanottopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Neurologia

Erikoisalalla tutkitaan, diagnosoidaan ja hoidetaan erilaisia neurologisia sairauksia. Potilaat tulevat pääosin lähetteellä terveyskeskuksesta, työterveyshuollosta tai konsultaatiopyyntönä sairaalan muista yksiköistä. Suurimmat sairausryhmät ovat MS-potilaat, epilepsiaa ja Parkinsonin tautia sairastavat potilaat, joiden seuranta on poliklinikalla yleensä pitkäaikaisena. Paljon potilaita tulee lähetteellä neurologiseksi arvioidun oireen vuoksi ja neurologisen sairauden poissulkemiseksi.

Aivoverenkiertohäiriöpotilaan hoitoketjun päivitystyö on käynnissä yhteistyössä avoterveydenhuollon kanssa. Neurologialla digihoitopolkuja otetaan käyttöön: pääsärkypotilaan digihoitopolun lisäksi on vuoden 2025 aikana valmistumassa MS-tautipotilaan digihoitopolku. Hengityshalvausyksikössä hoidetaan hengityshalvausstatuksen omaavia potilaita heidän kotiympäristössään 24/7 hoitoringin turvin. Tällä hetkellä ko. potilaiden hoitovastuu on erikoissairaanhoidossa, mutta uuden vammaispalvelulain mukaisesti 3 vuoden siirtymäajan jälkeen heidän hoitonsa tulee siirtymään vammaispalveluiden järjestettäväksi.

Kuntoutus

Kuntoutustutkimuspoliklinikalla tehdään laaja-alaisia kuntoutustutkimuksia asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn arvioimiseksi, kuntoutussuunnitelman laatimiseksi ja tarvittavan tuen järjestämiseksi. Toiminta on moniammatillista ja pääosin potilaat tulevat lähetteellä terveyskeskuksesta tai työterveyshuollosta. Toimintamallin kehittämistyö jatkuu, jotta kuntoutuksesta tulisi yksilöllistä, riittävän laaja-alaista ja kustannustehokasta.

Ravitsemusterapian vastaanotto toiminnan suurimmat sairausryhmät ovat merkittävä ylipainoisuus, toiminnalliset vatsavaivat ja diabetes. Polikliininen vastaanotto toiminta (sisältäen sekä esh että pth toiminnot) tulee pääosin jatkumaan entiseen tapaan. Videovastaanottoja pyritään edelleen lisäämään, samoin ryhmämuotoista ohjausta siihen soveltuviin potilasryhmissä. 2025 toiminnassa painopisteenä on myös muiden yksiköiden ammattilaisten kouluttaminen ja siten perustason ohjauksen ja neuvonnan tehostaminen.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaus on lakisääteistä, asiakaslähtöistä ja tavoitteellista. Kuntoutusohjaaja ohjaa asiakasta soveltuviin palveluihin ja tukee asiakkaan osallistumista arjen askareisiin, päiväkodissa, koulussa sekä työssäkäyntiin, harrastuksiin ja muuhun sosiaaliseen elämään. Kuntoutuksen ohjauksen tavoitteena vuodelle 2025 on aistiyhdyshenkilötoiminnan vakinaistaminen

hyvinvointialueella yhdessä aistinelinkeskuksen, SOTE-keskuksen Arkikuntoutuksen ja Seniorin hyvinvointineuvolan (Ikääntyneiden ennaltaehkäisevät palvelut) kanssa. Tavoitteena on vahvistaa asukkaiden lähipalvelua aistiongelmien havaitsemisessa sekä asiakasohjaus. Näin pyritään vähentämään kokonaiskustannuksia: potilaat saavat enemmän palveluja paikallisesti, jolloin erikoissairaanhoidon tarve vähenee. Lisäksi painopisteenä on diabeteslasten hoitoon osallistuvan lähiympäristön (erityisesti päiväkotien ja koulujen) henkilökunnan kouluttaminen diabeteslapsen hoitoon. Kuntoutusohjaajien kohdalla tavoitellaan etäpalveluiden lisäämistä sekä lähivastaanotto toiminnan lisääminen Sairaala Novassa matkustamisesta säästyvän ajan avulla.

Toimintaterapia

Toimintaterapiassa vuoden 2025 tavoitteena on toteuttaa laadukasta kuntoutusta ja arviointia kaikilla polikliinisillä vastaanotoilla. Lasten toimintaterapiassa pääpainona on kehittää moniammatillista yhteistyötä ja laajentaa osaamisalueita, kirurgisten potilaiden tiimissä kehitetään toimintaterapian osuutta digitaalisissa palveluissa ja aikuisten osalta kehitetään mm. toimintaterapian osuutta työkykypoliklinikalla.

Fysioterapia

Erikoissairaanhoidon fysioterapian polikliinista vastaanottoa toteutetaan yhteistyössä neurologian, kuntoutustutkimuspoliklinikan, fysiatrian, reumatautien, sisä- ja keuhkotautien, syöpätautien ja lymfaterapian, lantionpohjayksikön, lastentautien, ortopedian, liikuntalääketieteen ja psykiatrian yksiköiden kanssa. Vastaanottopalveluissa vuoden 2025 painopisteinä ovat potilaiden oikea-aikainen ohjautuminen vastaanotolle lääkärin läheteellä (lähetekäytänteet kuntoon erikoisaloittain), hoitomallien sekä -ketjujen kehittäminen sekä entistäkin sujuvamman ja tiiviimmän yhteistyön kehittäminen esh:n ja perustason välille. Etävastaanottopalvelun kehittämiseen tullaan myös panostamaan.

Työlääkätiede

Työlääkätieteen yksikössä tutkitaan työperäisiä sairauksia ja ammattitauteja yhteistyössä työterveyslaitoksen kanssa ja koulutetaan työterveyshuoltoon erikoistuvia lääkäreitä. Työikäisten palvelukokonaisuuden kehittäminen jatkuu vuonna 2025. Tavoitteina ovat työotemallin käytön laajentaminen sekä auditoinnin ja kehitystyön jatkaminen.

Fysiatria

Fysiatrian erikoisalalla tutkitaan tuki- ja liikuntaelinten toimintaan liittyviä erityistason ongelmia. Hoidon tarpeen arviointi, kuntoutustarpeen arviointi, apuvälineiden tarpeen arviointi sekä asiakkaan työkykyyn liittyvät tutkimukset ja arvioinnit kuuluvat palveluvalikkoon. Tarvittavat diagnostiset tutkimukset toteutetaan, samoin tarvittaessa injektiohoidot sekä tapauskohtaisesti erityistason kipuhoidot. Fysiatrialla toimii myös proteesipoliklinikka.

Vastaanotot voivat toteutua myös muissa terveydenhuollon yksiköissä esim. proteesipoliklinikan kontrollit sote-keskuksissa. Toiminnan kehittämisessä on tavoitteena tarjota hyvinvointialueella mahdollisimman kustannustehokasta ja tieteellisesti perusteltua fysiatria hoitoa ja kuntoutusta.

Geriatría

Geriatrian erikoislääkärin tai erikoistuvan lääkärin vastaanotot liittyvät muistisairauksiin, sairastettuun lonkkamurtumaan tai arviointiin ennen suunniteltua suurta leikkausta tai onkologisia hoitoja. Tarvittava diagnostiikka sisältäen erilaiset tutkimukset sekä kokonaisvaltaisen ja yksilöllisen hoito- ja kuntoutussuunnitelman laatiminen ovat yksikön perustoimintoja. Hoitoon liittyvät lausunnot (sopeutumisvalmennus/kuntoutus, eläkkeensaajan hoitotuki, ajoterveys, ampuma-aseen hallussapito, oikeustoimikelpoisuus, edunvalvontavaltuus, edunvalvonta) laaditaan tutkimuksen ja diagnostiikan tuella. Kannanotot muille erikoisaloille (esim. ennen raskaita hoitoja) tehdään yhdessä työparihoitajan ja joskus fysioterapeutin kanssa. Hoitajan itsenäisillä vastaanotoilla keskitytään todettuun muistisairauteen liittyvään laaja-alaiseen potilaan ja läheisen ohjaukseen. Vastaanotto toiminnan lisäksi geriatrian poliklinikan lääkäri ja hoitaja osallistuvat lonkkamurtumapotilaiden hoitoon sairaala Novassa arkipäivisin. Geriatríaa ja etenkin muistitutkimuksia kysytään nykyisin enemmän, kuin palveluita on hyvinvointialueellamme tällä hetkellä tarjolla. Olemassa olevan resurssin käytön optimoimiseksi pyritään kehittämään prosesseja ja yhdistämään perus- ja erikoistason yksiköiden toimintaa geriatriseen osaamiskeskuksen. Tavoitteena on saada muistisairauksien diagnostiikka ja hoito tasa-arvoisemmaksi ja tasalaatuisemmaksi hyvinvointialueella. Lonkkamurtumien hoitoketjua kehitetään edelleen ja kuntoutus pyritään keskittämään 2–3 yksikköön, jotta tieteellisen näytön mukainen optimaalinen hoito toteutuu.

Sisätaudit

Endokrinologia

Endokrinologian poliklinikalla hoidetaan noin 800:a alueen diabeetikkoa. Heistä valtaosa on nuoria, insuliinipumppuhoidossa olevia tai komplisoituneita tyyppin 1 diabeetikoita. Hyvinvointialueella aloitti perusterveydenhuollon diabeteskeskus toimintansa viime vuonna ja 1.2.25 keskukseen integroituu myös erikoissairaanhoidon hoito. Diabeteskeskus sijaitsee jatkossa Kyllössä. Diabeetikoiden hoito on valtaosin vastaanotolla tapahtuvaa, koska pistoalueet ja jalat vaativat fyysisen tarkistamisen.

Endokrinologian poliklinikka vastaa alueen muusta vaativan endokrinologian hoidosta. Näitä potilasryhmiä ovat mm. kilpirauhasen ja lisäkilpirauhasen toimintahäiriöitä, osteoporoosia, lisämunuaisen ja aivolisäkkeen sairauksia sairastavat potilaat. Valtaosa toiminnasta on polikliinista. Potilaita seurataan verikokein ja kuvantamalla. Poliklinikkatyö pitää sisällään myös runsaasti etähoitoa kirjein, puhelimitse tai Kanta-palvelun välityksellä.

Gastroenterologia

Gastroenterologian poliklinikalla hoidetaan ja seurataan kroonisia suolisto- ja sisäelinsairauksia. Kontrollien yhteydessä seurataan verikokeita, tehdään tarvittaessa vatsan alueen kuvantamistutkimuksia sekä suolikanavan tähystystutkimuksia, kuten mahalaukun-, ohutsuolen ja paksusuolen tähystyksiä. Lisäksi lähetteellä tulee tutkimuksiin potilaita mm. epäselvien maksa-arvojen nousujen, maksan kuvantamislöydösten tai suolikanavan oireiden vuoksi. Tärkeimpiä hoidettavia sairausryhmiä ovat tulehdukselliset suolistosairaudet, autoimmuunimaksasairaudet, maksansiirtopotilaat, rasvamaksa, keliakia ja erilaiset suolioireet. Erityisesti tulehduksellisista suolistosairautta sairastavien potilaiden määrä kasvaa edelleen voimakkaasti.

Osa kalliista infusioina annettavista lääkehoidoista on voitu vaihtaa kotona itse ihon alle pistettävään muotoon. Kalliita gastroenterologian alan hoitoja ovat maksansiirrot, jotka hoidonporrastuksen mukaan tehdään HUS:ssa. Maksansiirtoja tehdään muutamia vuosittain. IBD-potilaiden digihoitopolun avulla potilaiden yhteydenotto ammattilaisiin on helpottunut.

Hematologia

Hematologian poliklinikalla tutkitaan, poissuljetaan ja hoidetaan erilaisia verisairauksia. Lähetteen perusteella ohjelmoidaan laboratoriotutkimuksia ja usein tutkimuksiin kuuluvat myös luuydinnyytteet. Hematologian poliklinikalla tutkitaan myös hankalia hyytymishäiriöitä, jotka ilmenevät tukos- tai vuoto-ongelmina.

Erityisen kalliita lääkehoitoja annetaan yksittäisille potilaille esimerkiksi myelooman hoitoon. Autologinen kantasolusiirto yliopistosairaalassa kuuluu hoito-ohjelmaan lähes kaikkien alle 70-75-vuotiaiden myeloomapotilaiden kohdalla. Lisäksi osalle hematologisista potilaista tarvitaan sairauden hoitoon allogeeninen kantasolusiirto. Tämä hoito annetaan hoidon porrastuksen mukaisesti joko HUS:ssa tai TYKS:ssa.

Sairaalahygieniayksikkö ja infektiosairaudet

Yksikkö tekee Tartuntatautilain velvoittamaa tartuntatautien, hoitoon liittyvien infektioiden ja moniresistenttien mikrobien seurantaa ja torjuntatyötä. Yksikkö vastaa infektioiden torjuntaan liittyvistä ohjeista ja koulutuksesta hyvinvointialueella. Epidemioiden ehkäisy ja selvitystyö ovat osa yksikön toimintaa. Yksikön viidestä hygieniahoitajasta toimii yksi hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavana hoitajana. Yksikkö ylläpitää hyvinvointialueen hygieniavastaavien ja tartuntatautihoitajien verkostoja. Yksikön infektio lääkärit toimivat koko alueen konsultoivina infektio lääkkäreinä ja ylilääkäri toimii yhtenä hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavana lääkärimä.

Infektio poliklinikalla hoidetaan HIV- ja hepatiittipotilaita sekä ekstrapulmonaalisia mykobakteeri-infektioita kattaen myös tuberkuloosin. Harvinaisempana ryhmänä ovat trooppiset loistaudit. Lisäksi poliklinikalla hoidetaan hypogammaglobulinemiaa eli erilaisia vasta-ainepuutoksia sairastavia potilaita. Muita poliklinikalla hoidettavia potilaita ovat mm.

pitkittyneet kuumeilijat. Potilaille on säännöllisiä kontroleja, joiden yhteydessä heille annetaan Tartuntatautilain mukaisesti ilmaiset lääkkeet mukaan.

Nefrologia

Munuaispoliklinikalla toteutetaan munuaissairauksien diagnostiset tutkimukset, hoidon suunnittelu ja seuranta. Suurimmat hoidettavat potilasryhmät ovat vaikea-asteista munuais-ten vajaatoimintaa sairastavat potilaat ja munuaisensiirtopotilaat. Tärkeitä potilasryhmiä ovat diabeettista nefropatiaa, vaikeahoitoista verenpainetautia, glomerulonefriitteja, munua-
aisvaskuliitteja ja mm. perinnöllisiä munuaissairauksia sairastavat potilaat. Dialyysihoidon suunnittelu ja hoitopäätökset tehdään munuaispoliklinikalla. Myös munuaisensiirtoon tähtäävät tutkimukset tehdään munuaispoliklinikan kautta.

Nefrologialla polikliinista toimintaa ovat myös hemodialyysihoidot sekä peritoneaalidialyysipotilaiden opetus- ja kontrollikäynnit. Hemodialyysitoimintaa on Sairaala Novan lisäksi ollut Jämsän, Karstulan ja Viitasaaren terveyskeskuksissa jo vuosien ajan, toiminnasta vastaa erikoissairaanhoido.

Kalliita nefrologisia hoitoja ovat munuaisensiirrot, jotka hoidonpurrastuksen mukaan tehdään HUS:ssa. Munuaisensiirtoja tehdään vuosittain ainakin 10. Myös hemodialyysihoido kuuluu kalliisiin hoitoihin, josta yhden potilaan vuotuiset hoitokustannukset ovat n. 60–70 000 €. Hemodialyysipotilaita hyvinvointialueella on noin 100 ja peritoneaalidialyysipotilaita 16.

Munuaisskeskuksessa toimintamallien kehittämistyö jatkuu, painopisteenä potilaiden oma-toimisuuden vahvistaminen ja kotidialyysimäärien kasvu.

Reumatologia

Reumapoliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan potilaita, joilla on tulehduksellinen nivelsairaus tai systeeminen sidekudossairaus. Erotusdiagnostiikka on keskeinen osa toimintaa. Yleisoi-reet kuten kuume, kivut tai painonlasku yleensä selvitetään reumapoliklinikalla. Nämä ovat kasvavia ja haastavia potilasryhmiä, koska entistä huonokuntoisempia potilaita joudutaan tutkimaan polikliinisesti.

Kroonisia reumatauteja hoidetaan moniammatillisesti reumatiiminä ennalta määriteltyjen paikallisten tai valtakunnallisten hoitopolkujen mukaan. Reumalääkehoito on entistä tehok-
kaampaa mutta myös vaativampaa; potilaita seurataan reumapoliklinikalla vuosittain joko etäseurannan tai poliklinikkakäynnin muodossa. Osa reumalääkkeistä annostellaan infuusi-
oina hoitokeskuksessa.

Reumasairauksissa hoidon tavoitteena on remissio sekä ikää vastaava toiminta- ja työkyky sekä elämänlaatu. Hoitovastetta seurataan kansainvälisten standardien mukaan eri mitta-
reita käyttäen GoTreatIT-monitorointiohjelman avulla, josta hoitovaste visualisoituu hoitota-
pahtumassa hyödynnettäväksi. Reumasairaudet ovat osa THLn valtakunnallista lakisääteistä

laaturekisteriä. Laaturekisterin vuosiraportista tarkasteltuna Keski-Suomen hoitotulokset ovat valtakunnan parhaimmista.

Keuhkosairaudet

Uniapnean CPAP-hoidon aloitus sen alkuvaiheen seuranta ja siihen kuuluvien hoitotarvikkeiden jakelu toteutetaan keuhkosairauksien yksiköstä, samoin vaikeahoitoisen astman selvittelyt, hoito ja tarpeen mukaan seuranta. Palveluvalikkoon kuuluvat myös vaikeaoireisen keuhkohtaumataudin selvittelyt, astman ja keuhkohtaumataudin diagnostiikka ongelmatapauksissa, interstitiaalisten keuhkosairauksien diagnostiikka, hoito ja seuranta, keuhkosyövän diagnostiikka ja levinneisyyden selvittely, keuhkon poikkeavien kuvantamislöydösten selvittely, tuberkuloosin diagnostiikka ja hoito, kroonisen hengitysvajauksen diagnostiikka ja hengitystukilaitteiden aloitus sekä hoidon seuranta.

Erikoisalan kalliita hoitoja ovat keuhkonsiirrot, jotka hoidonpörrastuksen mukaan tehdään HUS:ssa. Keuhkonsiirtoja tehdään 0–1 vuosittain. Myös uniapnean laitehoidot yleisyyden vuoksi muodostavat huomattavan kustannuserän.

Uniapneapotilaiden digihoitopolku valmistui vuonna 2024 ja nyt panostetaan sen aktiiviseen käyttöönottoon. Tavoitteena on, että digihoitopolku mahdollistaisi tulevaisuudessa sujuvamman palveluprosessin, esimerkiksi uniapnealaitteen tarviketoimitusten osalta. Lisäksi uniapneapotilaiden laiteohjauksia toteutetaan nykyisin ryhmäohjauksina, joten ostopalvelut on tältä osin voitu lopettaa.

Liikuntalääketiede

Liikuntalääketieteen poliklinikalla hoidetaan potilaita, joiden sairauden hoidossa liikunnasta on tieteellisesti osoitettua hyötyä. Suurin osa potilaista on monisairaita ja vähän liikkuvia, tyypillisen sairauskirjon kattaessa kansansairaudet kuten 2-typin diabetes, verenpainetauti, sepelvaltimotauti, eteisvärinä, ylipaino, uniapnea, masennus ja TULE-sairaudet. Lisäksi hoidetaan ylipainoisia kirurgisia toimenpiteitä vaativia potilaita ja osallistutaan lihavuusleikkaukseen menevien potilaiden pre- ja postoperatiiviseen hoitoon. Hoito toteutetaan yksilöllisinä liikuntainterventioina, joissa pyritään saamaan liikunta osaksi potilaan arkea perussairaudet huomioiden. Intervention kesto on 6–12 kk. Poliklinikalla hoidetaan myös pienemässä määrin potilaita, joilla on liikuntaan/urheiluun liittyviä erityisongelmia, kuten rasitusmurtuma tai ylikuormitustila.

Syöpätaudit, sädehoito ja sairaalafysiikka

Syöpätautien ja sädehoidon yksikkö vastaa hyvinvointialueemme syöpäpotilaiden sädehoidosta, lääkehoidosta, seurannasta sekä oireenmukaisesta hoidosta. Annamme sädehoidon myös osalle Etelä-Savon hyvinvointialueen potilaita.

Sädehoitoyksikössä on kolme sädehoidon toteuttamiseen tarvittavaa lineaarikiihdytintä sekä erilaisia hoidon suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvittavia tietokone- ym. järjestelmiä. Yksikössä työskentelee lääkäreitä, sairaalafysikoita, röntgenhoitajia sekä muuta hoitohenkilökuntaa. Vuodessa on noin 12000 varsinaista sädehoitokäyntiä eli noin 50/vrk. Lisäksi ovat erilaiset suunnittelukäynnit sekä lääkäreiden vastaanotot ja muut hoidonseurantakäynnit. Merkittävimpänä uutena kehityshankkeena on ollut stereotaktisten sädehoitojen aloittaminen ja ensimmäiset stereotaktiset sädehoidot on päästy aloittamaan 2024. Tämä tarkoittaa hyvin pieneen tilavuuteen annettavia suuriannoksisia intensiivisiä hoitoja, jotka on tähän asti ostettu yliopistosairaaloista.

Suonensisäiset lääkehoidot (solunsalpaajat, vasta-aineet, immunologiset lääkkeet) toteutetaan hoitokeskuksessa. Erilaiset syövän tablettihoidot toteutetaan polikliinisesti lääkäri- ja hoitajavastaanotoilla. Kalleimmat lääkehoidot maksavat noin 100 000 euroa vuodessa. Lääkehoidoissa uutena painopistealueena ovat immunologiset hoidot. Rintasyöpä on edelleen suurin työllistäjä ja lääkehoidon kustannuksien suurin kohde.

Tarkoituksena on lähivuosina kehittää digihoitopolkuja parantamaan ja helpottamaan potilaiden tiedonsaantia sekä tiedonkulkua potilaiden ja hoitohenkilökunnan välillä.

Vaikeasti sairaat potilaat hoidetaan syöpä- ja verisairauksien osastolla. Osastolla toteutetaan osa vaativimmista lääkehoidoista.

Erikoislääkäreitä ei ole tällä hetkellä ole riittävästi rekrytoinnista huolimatta. Tilanne ei todennäköisesti tule lähivuosina paranemaan. Koulutusyhteistyötä pyritään kehittämään yliopistosairaaloitten kanssa.

Sairaalafysiikan yksikkö vastaa sairaalafysiikan asiantuntijatehtävistä sekä laajasti lakisääteisistä säteilynkäytön asiantuntijatehtävistä toimien esim. monien yksiköiden säteilyturvallisuusvastaavana, säteilyturvallisuusasiantuntijana ja lääketieteellisen fysiikan asiantuntijana hyvinvointialueella. Sairaalafysikot toimivat asiantuntijoina erityisesti sädehoidossa, kuvantamisessa, sairaalafysiologialla sekä leikkaustoiminnassa, mutta ovat konsultoitavissa säteilynkäyttöön liittyvissä asioissa hyvinvointialuelajuisesti. Heidän tehtäviinsä kuuluu mm. valvoa, opastaa ja kouluttaa säteilyn turvallista käyttöä. Sairaalafysikot osallistuvat esimerkiksi kuvaus-, hoito- ja mittausmenetelmien sekä -järjestelmien kehittämiseen, laadunvalvontaan sekä laitehankintoihin.

4.4.1.3 Psykiatrian toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palvelualue vastaa hyvinvointialueella erityistason psykiatrian, nuorisopsykiatrian ja lastenpsykiatrian avo- sekä osastohoidosta, tosin lastenpsykiatrialla perinteinen osastohoito toteutuu KYS:ssä. Lisäksi järjestetään psykiatrinen päivystys sekä virka- että päivystysaikaan

koko Keski-Suomen osalta. Päivystykselliset toiminnot toteutuvat sairaala Novan päivystyspoliklinikalla sekä psykiatrisilla vuodeosastoilla.

Psykiatrian palvelualueen johdon työryhmä kokoontuu viikoittain eri teemojen (lasten- ja nuorisopsykiatria, sairaalapsykiatria, psykiatrian vastaanottopalvelut, palvelualueen johtaminen) mukaisesti. Talouden seurannan ja aiempaa paremman kustannusten hallinnan kehittäminen on palvelualueella edelleen ajankohtaista, ja aiheeseen liittyvää tietotaitoa pyritään levittämään kaikilla esihenkilötasoilla. Palvelualueella kiinnitetään erityishuomiota kirjaamiskäytäntöjen kehittämiseen, tilastointivirheiden vähentämiseen ja toiminnan yhdenmukaistamiseen perustason kanssa.

4.4.1.4 Vastaanottopalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Psykiatria

Psykiatrian palvelualueen aikuisten vastaanottopalveluissa tutkitaan ja hoidetaan potilaita, joilla on vakavia ja/tai monimuotoisia psykiatrisia oireita ja merkittävää toimintakyvyn heikkenemistä. Tutkiminen, arviointi ja hoito psykiatrian palveluissa on moniammatillista ja toteutetaan yhteistyössä potilaan läheisten ja verkoston kanssa.

Aikuispsykiatrian vastaanottopalveluihin ohjaututaan perustason palvelujen kautta tilanteessa, jossa perustason palvelut eivät riitä. Hoitokaksot ovat määräaikaista ja hoitovastuun siirtymisestä sovitaan lähettävän tahon ja potilaan kanssa tavoitteena se, että potilaalle hoidon toteutuminen näyttäisi saumattomalta ja sekä lähetteen laatiminen että niiden palauttaminen vähentyisivät. Konsultaatiopalveluilla tuetaan perustason mtp-tiimien toimintaa tarvittaessa. Aikuisten vastaanottopalvelut on toiminnallisesti jaettu kolmeen kokonaisuuteen, joiden alla ovat diagnoosi- ja palvelutarvepohjaiset tiimit: kiireellinen hoito, tunne-elämän häiriöt ja yleissairaalapsykiatria. Syksyllä 2024 aloittanutta Nuorten aikuisten hoitoa kehitetään edelleen vastaamaan kohderyhmän erityistarpeisiin.

Vuonna 2025 psykiatrian vastaanottopalvelujen painopistealueena on akuutin psykiatrisen avohoidon toimintojen kehittäminen ja yhä parempi yhteensovittaminen. Hoitokeskustoittokehittämisen jatkuu, tavoitteena on osastokuormituksen vähentäminen avopalvelujen kehittämisen kautta. Toisena painopistealueena on yhteistyön sujuvoittaminen edelleen suhteessa perustason mielenterveys- ja päihdetoimijoiden kanssa.

Nuorisopsykiatria

Nuorisopsykiatrialla tutkitaan ja hoidetaan 13–17-vuotiaita nuoria, joilla on vakavia ja/tai monimuotoisia psykiatrisia oireita. Hoitokaksot ovat määräaikaista.

Tutkiminen, arviointi ja hoito nuorisopsykiatrian palveluissa on moniammatillista ja toteutetaan yhteistyössä läheisten ja verkoston kanssa. Hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään oirekuvaan liittyviä hoitomalleja, mutta toiminta on jaettu palvelutarpeen kiireellisuuden ja intensiteetin mukaisesti tiimeihin. Nuorisopsykiatrian vastaanottopalveluihin ohjaututaan perustason palvelujen kautta tilanteissa, jossa perustason palvelut eivät riitä. Konsultaatiopalveluilla ja keskustelevilla siirtymillä tuetaan nuorten mtp-tiimien toimintaa tarpeen mukaan. Psykiatrian palvelualue vastaa myös nuorisopsykiatrian lääkäripäivystyksestä.

Nuorisopsykiatrian painopistealueena vuonna 2025 on DKT-pohjaisen virtuaalivalmennuksen (Virva) toiminnan vakiinnuttaminen, tavoitteena osastojaksojen ehkäisy ja lyhentäminen sekä avohoidon toimintamallien monipuolistaminen. Toisena painopistealueena on lastensuojeluyhteistyön kehittäminen yhteisen perheterapeuttisen työmuodon käynnistymisen kautta.

Lastenpsykiatria

Lastenpsykiatrialla tutkitaan ja hoidetaan alle 13-vuotiaita lapsia, joilla on vakavia ja/ tai monimuotoisia psykiatrisia oireita. Lastenpsykiatrialla hoidetaan tarvittaessa myös perheitä, joissa raskausaikaan liittyy erityisiä pulmia. Tutkiminen, arviointi ja hoito lastenpsykiatrian palveluissa on moniammatillista ja toteutetaan yhteistyössä läheisten ja verkoston kanssa. Lastenpsykiatrian vastaanottopalveluihin ohjaututaan perustason palvelujen kautta tilanteissa, jossa perustason palvelut eivät riitä. Konsultaatiopalveluilla ja keskustelevilla siirtymillä tuetaan lasten mtp-tiimien toimintaa tarpeen mukaan. Lastenpsykiatrinen päivystys on keskitetty KYS:aan.

Tutkimukset ja hoito lastenpsykiatrialla perustuvat monitoimijaiseen arviointiin, hoidon suunnitteluun ja toteuttamiseen ja edellyttävät siten yhteistyötä lapsen perheen sekä verkostojen kanssa. Lastenpsykiatria on myös mukana Lastensuojelun moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä (Master) toteuttamassa erityistä ja monialaista osaamista vaativien lasten hoidon ja toimintakyvyn tuen palvelukokonaisuuden suunnittelua.

Lastenpsykiatrian painopistealueena vuonna 2025 on LIPSY-toiminnan (Lastenpsykiatrian intensiivisen hoidon perheysikkö) vakiinnuttaminen ja edelleen kehittäminen. Toisena painopistealueena on yhdyspintatoimintojen optimointi yhteistyössä lapset, nuoret ja perheet -vastuualueen kanssa.

4.4.1.5 Osastotoiminta

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Psykiatria

Aikuisten psykiatrisessa osastohoidossa hoidetaan potilaita, joille psykiatrisen avohoidon keinot eivät ajankohtaisesti riitä tai sovellu. Aikuisten osastoja on yhteensä kuusi. Niistä kaksi sijoittuu vanhan sairaalan F1F2 alueelle. Potilaita tulee osastohoitoon kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina.

Osastohoito perustuu yksilölliseen hoidontarpeen arviointiin, lääkärin läheteeseen, hoitosuunnitelmaan ja kiireellisyyteen. Hoito toteutetaan moniammatillisesti. Hoidossa huomioidaan potilaan elinympäristö, vertaistuki ja läheiset, erityisesti lapset. Tärkeää on myös huomion kiinnittäminen somaattiseen terveydentilaan ja sosiaaliseen toimintakykyyn.

Psykiatrian vuodeosastopalvelujen painopistealueina vuonna 2025 on potilasturvallisuuden huomioimisen kehittäminen ja kaksoisdiagnoosipotilaiden (yhtäaikainen mielenterveys- ja päihdeongelma) hoidon tehostaminen ja strukturointi. Toisena tavoitteena on eri osastojen yhteistyön ja työnjaon kehittäminen sekä potilaskuorman aiempaa tasaisempi jakaminen osastojen kesken. Osastojen profiloitumista kehitetään jaottelemalla palvelut akuuttiin hoitoon, mieliala- ja yleissairaalapyykiatriseen hoitoon sekä kuntouttavaan hoitoon. Vuodeosastoilla panostetaan hoidon toiminnallisen sisällön kehittämiseen ja vuorokausirytmien aiempaa selkeämpään strukturointiin mm. ryhmätoimintojen kautta. Painopisteenä on myös toimintakyvyn laskun ennaltaehkäiseminen liikunnan avulla.

Nuorisopsykiatria

Nuorisopsykiatrian osasto on tarkoitettu 13–17-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat nuorisopsykiatrista sairaalahoitoa. Potilaita tulee osastohoitoon kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina. Osastohoidon sisältö perustuu yksilölliseen hoidontarpeen arviointiin ja kiireellisyyteen. Hoito toteutetaan lain ja asetusten sekä Käypä hoito -suositusten ja vaikuttavien hoitomuotojen mukaisesti huomioiden hoidon eettiset periaatteet ja hoitoketjun toimivuus. Hoito perustuu hoitosuunnitelmaan ja toteutetaan moniammatillisesti. Nuorten osastohoidossa huomioidaan myös hänen perheensä sekä muu lähiverkosto. Nuorisopsykiatrian vuodeosastopalvelujen painopistealueena vuonna 2025 on hoidon sisältöjen strukturointi, kirjaamisen kehittäminen sekä turvallinen ja suunnitelmallinen kotiutus.

Lastenpsykiatria

Lastenpsykiatrian osastohoito toteutetaan keskittämisasiasetuksen mukaisesti KYS:ssä, mutta yhteistyössä Hyvaks:n lastenpsykiatrian vastaanottopalvelujen kanssa. LIPSY-yksikön toimintaa kehitetään edelleen tavoitteena KYS-vuodeosastohoidon vähentäminen ja hoidon

toteuttaminen lähempänä lasten ja perheiden kotia. Myös konsultaatiotoimintaa lastensuojelulle kehitetään.

4.4.2 Erikoissairaanhoito Operatiivinen palvelualue

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Operatiivinen palvelualueen tehtävä on tuottaa ja järjestää riittävät erikoissairaanhoidon palvelut oikea-aikaisesti ja laadukkaasti ortopedian ja traumatologian, käsikirurgian, neurokirurgian, lastenkirurgian, gastrokirurgian, urologian, plastiikkakirurgian, verisuonikirurgian, rintaelinkirurgian, naistentautien ja synnytysten, lastentautien, korva-, nenä ja kurkkutautien, silmätautien, suu- ja leukakirurgian, ihotautien ja allergologian sekä leikkaus-, anestesia-, teho- ja valvontahoidon erikoisaloilta. Palveluilla tuotetaan operatiivisin keinoin hengen pelastavia hoitoja tai parempaa terveyttä ja toimintakykyä sekä tuetaan leikkauksettomien hoitojen toteutusta yhteistyössä hyvinvointialueen muiden toimijoiden kanssa. Toiminta jakautuu päivystykseen, vakavien sairauksien kiireelliseen hoitoon (ml. syövät) sekä kiireettömään erikoissairaanhoitoon.

Toiminta vaatii onnistuakseen tiivistä verkostoitumista sekä sairaalan tukipalveluihin että avoterveydenhuoltoon kahdensuuntaisena aitona yhteistyönä ilman tiukan taloustilanteen luomia raja-aitoja. Tämä säästää koko hyvinvointialueen kokonaiskustannuksia ja vähentää häiriökysyntää.

Tavoitteena on purkaa koronapandemian, Sairaala Novan käyttöönoton ja työvoimapulan aikana kertyneet pitkät hoitojonot ensisijaisesti omana työnä. Palvelualue tavoittelee pandemiaa edeltävää hyvää jonotilannetta ja sen ylläpitoa, jotta potilailla on mahdollisuus strategian mukaisesti päästä hoitoon enintään hoitotakuulain asettamissa aikarajoissa.

Uusia toimintatapoja kehitetään ja otetaan käyttöön ennakkoluulottomasti tarkastelemalla nykyisiä toimintamalleja ja toiminnan rakennetta. Ammattitaitoisen henkilöstön veto- ja pitovoimatekijöihin tarvitaan yhteisöllistä panostusta koko hyvinvointialueen päätöksenteossa työntekijöiden koko opinto- ja työuran ajan. Korkeatasoista koulutusta ja kliinistä tutkimusta ylläpidetään terveydenhuollon eri ammattiryhmille hoidon vaikuttavuuden parantamiseksi ja häiriökysynnän vähentämiseksi.

Talouden tavoitteet

Operatiivinen palvelualue (1000 €)	3320 Operatiivinen palvelualue: hallinto, hankkeet	3321 Kirurgia	3322 Aistinelimet	3323 Naistentaudit ja synnytykset	3324 Anestesiologia ja tehohoito	3325 Operatiivinen, Jämsä ulk.	Palvelualue yhteensä
☐ TOIMINTATULOT ULKOISET	12	10 779	3 290	2 545	1 254	305	18 185
☐ TOIMINTATULOT SISÄISET		3 782			20 147		23 929
☐ TOIMINTAMENOT ULKOISET	-574	-32 179	-16 551	-31 709	-34 774	-2 491	-118 278
☐ TOIMINTAMENOT SISÄISET	-6 177	-30 484	-7 424	-11 523	-22 136	-279	-78 024
TOIMINTAKATE	-6 739	-48 102	-20 685	-40 686	-35 509	-2 465	-154 187

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Toiminnan painopisteenä on hoitotakuuylitysten purkaminen ja pääsy normaaliin, terveydenhuoltolaissa määriteltyyn väestön koosta ja hoidon tarpeesta riippuvaan riittävään toiminnan tasoon ja potilasvirtaan. Tällä voidaan vaikuttaa potilaan valinnanvapausostoihin oman alueen ulkopuolelta. Erikoissairaanhoidon hoidonporrastuksen ja keskittämissetuksen alaisiin velvoittaviin ostoihin ei ole mahdollista vaikuttaa.

Vaikuttavina toimenpiteinä ovat riittävän palvelutarpeen mukainen henkilöstömäärä ja säännöllisen työajan toiminta, sekä kriittisimpien jonokertymien purun toteuttaminen ensisijaisesti oman alueen lisätyöjärjestelyin. Vasta viimesijaisena käytetään järjestämisvastuun velvoittamana ostopalveluita ja kustannustehokkaita palveluseteleitä.

Hyviin potilaslähtöisiin hoitoprosesseihin ja potilaiden osallistamiseen sekä vaikuttaviin hoitomenetelmiin panostetaan. Oikea-aikaisella hoidolla pystytään estämään yhteiskunnalle kertyviä sekundaarisia kuluja esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn heikkenemisestä ja hoidon pitkittymisen aiheuttamista sote-kuluista. Tärkeänä pidetään edelleen yhteistyötä työterveyden kanssa OTE-hankkeessa, jolla pyritään vähentämään organisaatioista ja odotuksesta johtuvia sairauspoissaoloja ja parantamaan osatyökykyisten osallistumista työelämään.

4.4.2.1 Operatiivinen palvelualue: hallinto, hankkeet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Palvelualueetta johtaa palvelujohtajan tukena palvelujohtajan kuukausittain kokoontuva moniammatillinen johtoryhmä. Henkilöstön osallistamista ja ammattiryhmien yhteistoimintaa edistetään esimerkiksi leikkaustoiminnan yhteistyöryhmässä (Leikkaustoiminnan ohjausryhmä) ja kirurgian vastaanottotoiminnan moniammatillisessa työryhmässä.

Vuoden 2025 tuottavuusohjelman hankkeita ovat:

- Leikkauspotilaan hoitoprosessin parantaminen ja oman toiminnan tehostaminen koko hoitopolun matkalta – valinnanvapausostojen vähenemä tavoite 300.000 eur
- Digitaalisten hoitopolkujen käyttö leikkauspotilailla. Tavoitteena on lisätä jonoutuneiden alojen tuotantoa ilman resurssilisäystä
- Sote-keskuksissa toteutettavien erikoislääkärivastaanottojen hyödyntäminen yhteistyössä avohoidon kanssa, jonka tavoitteena erikoissairaanhoidon läheteiden ja poliklinikkakäyntien vähentäminen hajautetun toiminnan avulla.
- Päällekkäisten tutkimusten poistaminen hoitoketjusta yhteistyössä avoterveydenhuollon kanssa.
- Uusia palvelusetelilajeja tai ostopalveluita ei avata.

- Palveluverkkouudistuksen mukainen Jämsän erikoissairaanhoidon sulauttaminen Sairaala Novan tiloihin 1.9.25 alkaen.
- Vähähyötyisten hoitojen ja kontrollien karsinnan jatko lääketieteelliseen näyttöön perustuen.
- Sähköisen asioinnin keskittäminen uudelle digialustalle, paperipostin minimointi ja kalliista erillisohjelmistoista luopuminen

4.4.2.2 Kirurgia

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sairaala Novassa ovat edustettuna kaikki kirurgian erikoisalajat sekä neurokirurgia. Harvinaisempien sairauksien tai toimenpiteiden suhteen on tehty jo vuosikymmeniä yhteistyötä yliopistosairaaloiden erityisosajien kanssa, jolloin maakuntalaiset saavat monet vaativatkin palvelunsa omasta lähisairaalasta. Tämä perustuu erikoislääkäreiden laajaan verkostoitumiseen ja aktiiviseen toimintaan oman erikoisalansa koulutuksen ja tutkimuksen parissa.

Kirurgia vastaa raskaimmasta operatiivisesta päivystyksestä. Se vaatii suuria laiteinvestointeja ja riittävää ympärivuorokautista korkean osaamistason miehitystä ja näiden jatkuvaa ylläpitoa. Tässä sairaalamme on ollut erittäin vetovoimainen ja toimiva. Erityisosajille keskittyy myös potilaita muilta alueilta sekä suunniteltuihin että päivystystoimenpiteisiin.

Hoidon laatua ja vaikuttavuutta seurataan rekisterien avulla: tekonivelrekisteri, kansallinen selkärekisteri, syöpäkeskus jne. Hoidon tulosten ja vaikuttavuuden seuranta ja siten oman toiminnan laadun ylläpito on ollut pitkään korkealla tasolla verrokisairaaloihin nähden.

Toimivalla, kustannustehokkaalla ja korkeatasoisella erikoissairaanhoidolla on tärkeä rooli hyvinvointialueen kustannusten hillinnässä. Sairaala Novan rakennus oli kallis investointi, mutta Novan sisällä toimii vielä arvokkaampi investointi: ammattitaitoinen henkilöstö. Tavoitteena on, että Sairaala Novan kirurginen toiminta nähdään voimavarana eikä säästökohteenä.

4.4.2.3 Aistinelimet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toiminta jakautuu neljään erikoisalaan. Niillä on itsenäinen talouden ja toiminnan vastuu, omat palveluvastaavat ja yhteinen yksikön palvelupäällikkö. Vaikka yksiköt toimivat erikoissairaanhoidossa, jokaisella erikoisalalla on useita koko maakunnan poikkileikkaavia hoitoketjuja.

Silmätaudit

Silmäyksikön tehtävänä on ehkäistä, diagnosoida ja hoitaa silmäsairauksia. Näkövammaisuuden ehkäiseminen on yksikön päätehtävä. Heikkonäköisille järjestetään näönkuntoutusta ja apuvälinepalvelua. Diabeetikkojen säännölliset silmänpohjakuvaukset järjestetään yhteistyössä alueen lähipalvelupisteiden kanssa.

Näkökyvyn vaatimukset ovat merkittävästi lisääntyneet digitalisoituvassa ympäristössä. Väestön ikääntyminen on lisännyt merkittävästi silmäsairauksien hoidon tarvetta, ja kaikkien ennusteiden mukaan kasvu tulee edelleen jatkumaan. Uusilla hoidoilla ja lääkkeillä voidaan merkittävästi vähentää näkövammaisuutta, ja mm silmänpohjan ikärappeuman silmän sisäinen pistoshoito mahdollistaa ikääntyvien henkilöiden itsenäisen selviämisen arjessa. Yksikössä tehdään jatkuvaa kehitystyötä lääkehoidon kustannusten hillitsemiseksi. Läheteiden määrä on muutamassa vuodessa liki kaksinkertaistunut.

Silmätaudeilla toiminta on hyvin erikoissairaanhoidon vetoista, sillä perusterveydenhuollon tasolla mahdollisuudet silmäsairauksien toteamiseen ja hoitoon ovat hyvin rajalliset. Yksikön omilla kuvantamistutkimuksilla on merkittävä rooli nykyaikaisen hoidon tuottamisessa. Polikliinisen vastaanottotyön lisäksi yksikössä on panostettu etähoitoon, ja merkittävä osa potilaista hoidetaan kuvantamistutkimusten kautta. Leikkaushoito on merkittävä osa silmäsairaanhoitoa, yksikössä tehdään vuosittain n 2000 silmäleikkausta, joista kaihileikkausten määrä on suurin.

Silmätaudeilla yksityissektori on erittäin vahva, ja kilpailu osaajista on kova. KYS YTA-alueella Nova on ainoa keskussairaala, jossa toimintaa vielä toteutetaan virkalääkäreiden toimesta. Nova on alueen ainoa tulevia silmäleikkäreitä kouluttava keskussairaala. Ulkoistusten kustannukset ovat osoittautuneet virkatyötä merkittävästi kalliimmiksi. Novassa omana toimintana pyritään tarjoamaan mahdollisimman laaja-alainen silmätautien tietotaito ja hoito. Ostopalveluita käytetään oman toiminnan tukena siten että hoitotakuun velvoitteet toteutuvat.

Korva-, nenä ja kurkkutaudit

Korva-, -nenä – ja kurkkutautien yksikkö koostuu knk-poliklinikasta ja Kuulokeskuksesta. Tehtävänä on tarjota potilaille knk-alueen laaja-alaista tutkimusta, hoitoa ja kuntoutusta oikea-aikaisesti. Perusteena on tutkittu, tieteellinen ja ajantasainen tieto erikoisalasta.

Yksikössä on laaja osaaminen knk-erikoisalalan suppeiden erikoisalojen hallintaan jatkuvan kouluttautumisen kautta. Kuulokeskusta johtaa audiologi.

Välineistöä ja osaamista päivitetään jatkuvasti. Uudet menetelmät ja hoidot otetaan nopeasti käyttöön, jotta potilaat saavat mahdollisimman hyvän hoidon.

Toiminta koostuu polikliinisista tutkimuksista, leikkaustoiminnasta ja kuulon kuntoutuksesta. Leikkaustoiminta kattaa kaiken erikoisalalan toiminnan keskittämisesetuksen rajoitteet huomioiden. Leikkauksia tehdään sekä polikliinisesti että leikkausyksikössä. Vuoden 2025

tavoite on tehostaa päiväkirurgisen leikkaushoidon prosessia yhdessä leikkausyksikön kanssa.

Kuulokeskuksessa tutkitaan ja kuntoutetaan kuulo-ongelmaisia. Väestön ikääntymisen vuoksi kuulolaitteiden tarve on lisääntynyt erittäin paljon, minkä vuoksi osa kojesoituksista ja uusinoista on ulkoistettu. Tämä toiminta on lisännyt kustannuksia. Jatkossa kuulonkuntoutuksen kysyntä tulee vain lisääntymään. Poliklinikalla toimii myös puheterapeutti ja kuntoutusohjaaja.

Digitaalisia palveluita hyödynnetään lisääntyvästi (mm Buddy HealthCare) ja yhteistyötä maakunnan yhdyshenkilöinen kanssa kehitetään.

Koulutusta on monella sektorilla. Lääketieteen kandidaattiopetusta ja knk-erikoistuvien lääkäreiden koulutusta tehdään yhdessä Itä-Suomen Yliopiston kanssa. Sairaanhoidajaopiskelijoita on kliinisellä jaksolla yksikössä. Koulutusta tarjotaan myös kaiken aikaa perusterveydenhuollon toimijoille.

Tulevaisuudessa haasteena on väestön ikääntymisen aiheuttama palveluiden kysynnän kasvu. Tähän pyritään vastaamaan riittävällä henkilökunnalla ja osaamisella.

Suu- ja leukasairaudet

Suu- ja leukakirurgian toiminta on toimenpidepainotteista, joko leikkaussalissa tai polikliinisesti tapahtuvaa. Leukojen alueen kasvuhäiriöiden ja traumojen kirurginen hoito, vaikeat purentaperäiset sairaudet, vakavat infektiot ja erityisryhmien anestesia- hammashoidot kuuluvat erikoisalaan. Pkl:lla toteutetaan vaativaa suun terveyden arviota ja hoitoa esim säde- ja sytostaattihoitoja saaville, raskaisiin leikkaushoitoihin tuleville ja uniapneaa sairastaville.

Vaativan leukaortopedian osalta klinikalla on pitkä kliininen ja toimintojen kehittämisen yhteistyö KYS:ssa työskentelevän leukakirurgian professorin kanssa.

Yksikkö on kouluttanut ja kouluttaa kaikkien eri yliopistojen suu- ja leukakirurgian erikoistuvia lääkäreitä heidän keskussairaalamajoillaan. Lisäksi oikomishoidon, protetiikan ja parodontologian koulutuksen myötä tuetaan koko HVA:n ammattitaitoisen henkilöstön saatavuutta.

Digitalisaatiota on toteutettu sekä potilaiden hoidossa (hampaiston digitaalinen skannaus, fyysisistä malleista luopuminen) sekä hoitopolkujen ja sähköisten palveluiden kehittämisessä. Sairaalan ja avoterveydenhuollon välinen hyvä yhteistyö potilaiden hoidossa on tärkeä yhteistyön ja jatkuvan kehityksen kohde.

Yksikön tavoitteena on henkilöstön voimavarojen paras mahdollinen ja johdonmukainen käyttö. Toiveena on yhdistää hyvinvointialueen perusterveydenhuollon erikoishammashoito ja erikoissairaanhoidon hammashoito yhteiseen toiminnalliseen yksikköön häiriökysynnän ja resurssihävikin vähentämiseksi. Yksiköllä olisi yhtenäinen lähetekäytäntö ja henkilöstön

työnjako, jolloin potilaan hoitoprosessi selkeytyy ja koulutuskapasiteetti paranee turvaamaan alueen erikoishammashoidon saatavuutta.

Ihotaudit ja allergologia

Ihotautilien toiminta on pääasiassa polikliinistä. Vuodeosastohoito on toiminnan tehostamisen ja muuttamisen myötä käytännössä loppunut vuosia sitten. Ostopalveluita ei juuri käytetä, hoito muissa sairaaloissa on vähäistä.

Ihotaudeilla hoidetaan laajasti kaiken ikäisiä eri ihotauteja sairastavia potilaita. Keskeistä on potilaan hoidon ohjaus, mikä edellyttää riittävät hoito- ja ohjaustilat. Ihotaudeilla tehdään kaikki sairaalan allergiatestit (ihon pistotestit, epikutaanitestit, altistukset). Ihotaudeilla tutkitaan ja hoidetaan ammatti-ihotautiliepäilyt.

Ihosityövät ja niiden esiasteet ovat voimakkaasti yleistyneet väestön vanhetessa. Ihosityöpien hoito vie suuren osan resursseista ja edellyttää riittäviä toimenpiteitä leikkauksia, ihon jäädytyshoitoja ja PDT- hoitoja varten.

Yhteistyötä avoterveydenhuollon kanssa tehdään aktiivisesti. Hoitopolkukuvaukset psoriaasista ja atooppisesta ihottumasta on tehty ja nyt on valmiina atooppisesta ihottumasta potilaan digihoitopolku (Buddy Healthcaren digialustalle).

Ihotautilien toiminta on erityisen moniammatillista ja polikliininen hoito toteutetaan lääkärin ja sairaanhoitajien yhteistyönä. Hoitajat vastaavat potilaan ohjauksesta, paikallishoitosten opettamisesta, allergiaohjauksesta, avustavat toimenpiteissä, suorittavat ihon allergiatestit, antavat itsenäisesti valohoitoja ja toteuttavat mm säärihaavojen paikallishoidot. Erikoisala ei voi toimia ilman ihotautilien erikoisosaamisen hallitsevia päteviä sairaanhoitajia eikä asianmukaisia erikoissairaanhoidon tarpeet huomioon ottavia tiloja. Novan yksikkö on merkittävä erikoislääkäriskouluttaja ja koulutuksen jatkuvuus on alan elinvoimalle kriittisen tärkeä.

4.4.2.4 Naistentautien, synnytysten ja lasten yksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Toimintamme käsittää koko ihmisen elinkaaren raskausajasta ja vauvoista ikääntyneisiin, joista jälkimmäiset tuovat monine sairauksineen haasteita kasvainten ja lantiopohjan toiminnallisten ongelmien hoitoon. Olemme mukana onkogeriatrisessa hoitomallissa. Käymme läpi onkologisten potilaiden hoitoketjua yliopistosairaalaan leikkauksiin ja sieltä takaisin sytostaattihoidoihin pyrkien poistamaan päällekkäistä toimintaa ja sujuvoittamaan potilastietojen ja kuvien siirtoa. Pidämme yllä korkealaatuista benigniä gynekologista kirurgiaa (ml. robottikirurgia) siten, että voimme tarjota palveluja oman HYVA-alueen ulkopuolelle. Jatkamme urogynekologisen laaturekisterin käyttöä.

Seksuaalirikosten uhrien satelliittikeskuksena (SERI) toimiessamme selvennämme HVA sisällä työnjakoa, lisäämme osaamista ja viestintää toiminnasta sekä ammattilaisille että kansalaisille.

Naistentautien ja synnytysten yksikön tavoitteena on taata turvallinen synnytys huomioiden vauvamyönteisyys ja perheen merkitys vastasyntyneelle. Vauvamyönteisyys-sertifikaatin auditointi tehtiin 2024 ja pyrimme lisäämään matalan riskin synnyttäjien hoitomallia. Tavoitteen saavuttamiseksi kehitämme jatkuvasti moniammatillista tiimityöskentelyä yliopistosairaaloitten kanssa. Lisääntymisterveyden ja äitiyshuollon alalla teemme tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen neuvoloiden ja avoterveydenhuollon kanssa saattaaksemme hoitopolut ja verkkosivut päivitettyiksi ja karsiaksemme päällekkäisiä toimintoja. Viemme eteenpäin valtakunnallisen pähteitä käyttävien raskaana olevien naisten ja vauvaperheiden tukihanketta (VAURAS). Tutkimme ja kehitämme diabetesäitien hoitopolkua sekä synnytyspelkoisten vastaanottoja.

Sairaala Novassa syntyy n. kaksi tuhatta vauvaa vuosittain. Synnytystoiminnan jatkuvuuden kannalta yhteistyö lastentautien ja lastentautipäivystyksen suhteen on kriittinen, ja riittävästä lastenlääkärimäärästä Sairaala Novassa tulee huolehtia synnytysten turvaamiseksi.

Keskustelemme koko hyvinvointialueella työnjaosta, integraatiosta sekä toiminnan harmaista alueista lain ja asetusten määräysten suhteen (raskauden keskeytyslaki). Varaudumme toimimaan mahdollisten asetusmuutosten mukaan sikiö- ja kohdunkaulan syöväen seulontojen osalta. Tällä hetkellä kaikki sikiöseulonnat ja poikkeavien papa-seulontatulosten jatkotutkimukset toteutetaan Sairaala Novassa.

Koulutamme työn ohella kättilöitä, lääketieteen opiskelijoita sekä erikoistuvan vaiheen lääkäreitä. Heistä kasvaa meillä tärkeitä työntekijöitä, joten panostamme etenkin erikoistuvien lääkärin ohjaukseen uuden erikoistumisohjeen mukaisesti.

Lastentaudit

Lasten alueella hoidetaan lastentautien ja lastenneurologian kaikkien potilaiden lisäksi yhteistyössä muiden erikoisalojen lapsipotilaita. Tiivis yhteistyö naistentaudeille synnytysten ja terveiden vastasyntyneiden hoidossa. Päivystyksessä on oma lasten alue.

Alle 1 vuoden ikäisten tehohoito on vastansyntyneiden teho- ja valvontaosastolla. Yli 1-vuotiaiden tehohoito on aikuisten teholla.

Valtakunnallisesti on sovittu useiden potilasryhmien keskittäminen yliopistosairaalaan (esim. sydänkirurgia) sekä monien tautien keskittäminen keskussairaalaan (esim. pienten lasten astma, vaikeat allergiat, diabetes). Kehitysvammapoliklinikkatoiminta Vaalijassa.

Merkittävää nousua on biologisten lääkkeiden kustannuksissa (hoitokeskus) noin 70 %. Lapsille käyttöaiheen saavia erityiskalliita lääkkeitä, täsmälääkkeitä on tulossa nopeasti. Erittäin kalliita lääkkeitä tarvitsevia potilaita on yksittäisiä.

Vuosittain tulee useita erittäin kalliita potilaita (hoito yli 200 000 €), (moni)elinsiirtoja, monianomalia lapsia, vaikeat aineenvaihduntasairaudet, erittäin pienet keskokset, pitkäaikaisesti hengityskonehoitoa tarvitsevia, joilla kotihoitoringin tarvetta, pitkät syöpähoidot, vaihtelevasti lääketieteellisistä syistä ulkomailla hoidettuja lapsia (kustannuksia ollut jopa liki 1 000 000 € yhdellä potilaalla). Näyttää on, että varhainen hyvä hoito vähentää myöhäisempiä (myös terveydenhuollon) kustannuksia.

Erikoisalalla on vaikea erikoislääkäripula, myös hoitaja- ja erikoistyöntekijöiden (puheterapeutti) sekä erikoistuvien lääkäreiden pulaa kehittynyt. Ostopalveluilla turvataan lasten palvelut sekä välttämätön 24/7 tuki synnytystoiminnalle.

Suunnitelma Hyvinvointialueen yhteistyöstä: primaarisesti yhteistyö perhepalveluiden kanssa (kouluterveydenhuolto ja neuvolatoiminta), päällekkäisyyksien vähentäminen. Konsultaatiopalveluiden parantaminen sairaalan puolelta ja avoterveydenhuollon kanssa yhteistyö yleisien tautiryhmien hoidon kehittämistä.

4.4.2.5 Anestesiologia ja tehohoito

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Leikkaus-, anestesia- ja tehohoidon yksikkö hoitaa yhteistyössä leikkaavien erikoisalojen kanssa anestesia- ja leikkaustoimenpiteitä tarvitsevia potilaita ja tuottaa kipupoliklinikalle konsultaatiopalveluja. Yksikkö vastaa myös eri erikoisalojen potilaiden teho- tai valvontahoidon järjestämisestä. Tavoitteena ovat laadullisesti korkeatasoiset, potilasturvalliset ja inhimilliset hoitoprosessit, jotka ovat samalla kustannustehokkaita. Yksikkö on mukana sekä leikkaus- että tehohoidon kansallisissa vertaisarviointiryhmissä, joiden avulla voimme seurata oman toiminnan laatua ja kehittää hoitoprosesseja. Leikkauspotilaiden hoitoprosessien kehittämisessä päähuomio on ollut koko hoitoketjussa sisältäen lähetteen, leikkausta edeltävän valmistelun, toimenpiteen ja leikkauksen jälkeisen hoidon. Kehitystyötä on tehty yhteistyössä sairaanhoitopiirin alueen avoterveydenhuollon kanssa ja tätä yhteiskehittämistä on tarkoitus lisätä tulevalla hyvinvointialueella. Tavoitteina ovat leikkauspotilaan hyvä hoitokokemus ja käytettävissä olevien resurssien optimimaalinen hyödyntäminen.

Leikkaus-, anestesia- ja tehohoidon työn perustana on osaava ja riittävä moniammatillinen henkilöstö. Näin ollen yksikön henkilöstöjohtamisen strategisia tavoitteita ovat henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden varmistaminen. Huomiota kiinnitetään työviihtyvyyttä lisääviin ja hyvää työilmapiiriä ylläpitäviin asioihin. Erityisen tärkeää on varmistaa uusien, eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden riittävä ja hyvä perehdytys sekä ammatillinen tuki. Henkilöstön johtamisessa huomioidaan myös osaajien sitouttaminen esimerkiksi jatko- ja täydennyskoulutuksen sekä erilaisten suuntautumisen- ja vastuualuevaihtoehtojen avulla. Yhtenä täydennyskoulutuksen painopisteenä on moniammatillisen tiimityöosaamisen lisääminen esimerkiksi simulaatiokoulutuksia hyödyntämällä. Maksimaalinen salien avoimena pysyminen

ja päiväkirurgisen ja polikliinisen leikkausprosessin tehostaminen ovat kärkihankkeita, kun Jämsän sairaalassa keskisuomalaisille suoritettut n. 750 vuosittaista leikkausta kotiutetaan omaksi toiminnaksi. Tavoitteena on rekrytoida Jämsän sairaalasta ammattitaitoista henkilökuntaa työskentelemään Novaan leikkauspotilaiden parissa.

Erityistehtävä vuoden 2025 aikana on uuden leikkaus- ja anestesia- ja myöhemmin myös tehohoidon tietojärjestelmän käyttöönotto. Tämä joudutaan tekemään vanhojen järjestelmien tuen päättyessä.

Teho- ja Valvontaosasto

Teho- ja valvontaosastolla on yhteensä 25 potilaspaikkaa, joista 5 paikkaa valvontapaikkoina neurologialla. Keskeisenä potilasryhmänä aivoverenkiertohäiriöt, aivovammat ja epilepsia potilaat. Keskimääräinen hoitoaika oli 1,78 vrk. Laatuksena kansallinen vertaisarviointi, AVH-rekisteri. Pitkien hoitajaksojen potilaille järjestetään tehohoidon jälkipoliklinikka. Osastotoiminnan sujuvuuden ja potilaspaikkojen riittävyyden takaamiseksi tulee yhteistyö jatkohoitopaikkojen saamiseksi olla saumatonta. Lyhyen hoitajakson jälkeen kotiutuvien AVH-potilaiden ohjausta pyritään jatkossa tehostamaan AVH-hoitajan etävastaanotolla.

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Jämsän sairaalassa on leikattu viime vuonna n. 750 keskisuomalaista hyvinvointialueen järjestämisvastuun piirissä olevaa potilasta. Heidän hoitonsa sijoitetaan Sairaala Novassa raskaan leikkaushoidon, päiväkirurgisen tai polikliinisten toimenpiteiden resurssille alkuvuodesta 2025 alkavan yhteisen siirtoprosessin myötä. Sairaaloitten toimintakulttuureissa ja tiloissa on eroja, joka mahdollistaa toiminnan tehostamisen uusissa tiloissa. Novassa tarvitaan lisäpotilaiden hoitamiseksi hoitotakuussa leikkaushoidon kausivaihtelun vakiinnuttamista jatkuvaan vähintään 21–22 salin aukioloon henkilöstön rekrytoinnilla. Päiväkirurgian ja toimenpidepoliklinikan toimintaa tehostetaan, ja niiden tarvitsemia lisätiloja neuvotellaan avoterveydenhuollon kanssa. Siirto toteutuu 1.9.25 tai vuoden aikana, kun selvitetään potilaiden jonasijoittelu ja hoitovastuu erityisesti valinnanvapauspotilaiden osalta. Jämsässä työskenteleviä leikkaushoidon ammattilaisia pyritään edelleen rekrytoimaan hyvinvointialueen sairaalaan leikkaustoiminnan päättyessä Jämsässä.

4.4.3 Päivystys, ensihoito ja osastotoiminta ja diagnosti- set palvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Päivystys ja ensihoito -palveluyksikkö vastaa äkillisesti sairastuneiden henkilöiden päivystyshoidosta 24/7. Laajan päivystyksen sairaala Novassa toimii hyvinvointialueen lakisääteinen ympärivuorokautinen sekä yleislääketieteen ja erikoissairaanhoidon erikoisalut kattava yhteispäivystys, johon on keskitetty vakavimmin sairastuneiden ja loukkaantuneiden potilaiden hoito. Laajan päivystyksen sairaalassa on oltava riittävä osaaminen esimerkiksi kiireellisten leikkausten ja sydämen pallolaajennusten tekemiseen.

Päivystyspoliklinikalla hoidetaan myös arkisin klo 16–22 ja viikonloppuisin sekä juhlapyhinä klo 8–22 kiireellistä hoitoa edellyttäviä sairauksia ja tapaturmia (ns. kiirevastaanotto).

Vuoden 2025 alusta alkaen ensihoitotoiminta on kokonaisuudessaan siirtynyt palvelualueelle. Ensihoito tekee hoidon tarpeen arvion ja antaa kiireellistä hoitoa hätäkeskuksen välittämässä tehtävissä. Yhteistyö muiden viranomaisten ja kentän toimijoiden kanssa on jatkuvista myös yli hyvinvointialueiden rajojen. Toimiva ensihoito ohjaa potilaiden hoitoa ja vähentää päivystys- ja kiirevastaanottojen kuormitusta. Hoito-ohjeita saadaan yhteistyöalueen ensihoitolääkäriltä, sairaalan ja terveyskeskusten lääkäreiltä ja ostopalveluna.

Palvelualueella kehitetään hoitoketjuja yhteistyössä yliopistosairaaloiden kanssa ja koulutetaan päivystykseen erikoistuneita akuuttilääketieteen erikoislääkäreitä sekä muiden erikoisalojen lääkäreitä. Lääketieteen ja hoitotyön ammattilaisia ohjataan perustutkinnon suorittamista varten opiskelujaksoilla sairaala Novan päivystyksessä. Oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä myös mm. lääkkeenmääräämishoitajien koulutuksessa.

Novan vuodeosastopalveluissa tuotetaan sisätautien ja keuhkosairauksien, neurologian ja kuntoutuksen, syöpä- ja verisairauksien sekä operatiivisten erikoisalojen potilaiden tarvitsemää erikoissairaanhoidon vuodeosastohoitoa. Vuoden 2025 alusta myös päivystysosaston toiminta on kuulunut Novan vuodeosastopalveluihin. Hoitokeskus toteuttaa avohoidossa vastaanottopalveluissa suunniteltuja lääkehoitoja ja toimenpiteitä sekä niiden jälkeistä valvontaa. Toiminta säästää vuodeosastohoidon tarvetta.

Alueellinen osastotoiminta tuottaa lyhytaikaista perustason akuuttia sairaalahoitoa ja kuntoutusta eri puolella Keski-Suomen hyvinvointialuetta 11 sairaalassa 16 osastolla. Yksi Jyväskylän osastoista on ollut henkilöstövajeen vuoksi suljettuna keväästä 2023 alkaen. Lisäksi sairaansijoja on jouduttu sulkemaan loma-aikoina ja äkillisten poissaolojen aiheuttamissa tilanteissa, jos sijaisia ei ole ollut saatavilla. Osastoilla potilaita hoidetaan moniammatillisesti tehtyjen diagnoosien sekä hoito- tai kuntoutussuunnitelmien mukaisesti. Jämsästä siirtyy osaksi Alueellista osastotoimintaa kotisairaalatoiminta ja kaksi osastoa, joilla on yhteensä 44

sairaansijaa, 1.9.2025 alkaen, sekä näihin liittyvä henkilöstö. Yhteistoimintaneuvottelujen avulla Jämsän sairaansijamääräksi tavoitellaan palveluverkkopäätöksen mukaisesti 30 sairaansijaa ja henkilöstömäärän tavoitellaan olevan sairaansijamäärää vastaava 1.11.2025 alkaen.

Alueellisen osastotoiminnan palveluihin kuuluu Palliatiivinen keskus, joka sijaitsee Jyväskylässä Kyllössä. Keskukseen sisältyvät palliatiivinen poliklinikka ja osasto sekä Kotisairaala. Jyväskylässä ja Jämsässä toimivat kotisairaalat tuottavat sairaalatasoista hoitoa potilaiden kotiin ja palveluasumisyksiköihin. Kotisairaalan avulla pystytään vähentämään potilaiden osastohoidon tarvetta. Kotisairaalasatelliitteja sijaitsee maakunnan osastojen yhteydessä muun muassa Keuruulla, Viitasaari - Pihtipudas -alueella, sekä Äänekoski - Laukaa - Konnevesi -alueella. Näin pyritään saattohoitopotilaiden yhdenvertaiseen hoitoon pääsyyn koko Keski-Suomen hyvinvointialueella. Jyväskylän kotisairaalaan kuuluu KoHTA-yksikkö (kotisairaalan hoidon tarpeen arviointi -yksikkö), joka tukee koti- ja asumispalveluiden ja yksityisten toimijoiden yksiköiden toimintaa siten, ettei potilaita tarvitsisi lähettää päivystykseen hoidettavaksi. Saarijärven alueella KoHTA-yksikkö tekee yhteistyötä ensihoidon kanssa. Siten hoidon tarpeen arviointia saadaan tehtyä laajemmalla alueella ja voidaan välttää tarpeettomia potilas-siirtoja. Samaa toimintamallia pyritään laajentamaan myös muille hyvinvointialueen reuna-alueille.

Apuvälinekeskus vastaa koko hyvinvointialueen apuvälineiden toiminnallisesta palvelukokonaisuudesta, johon kuuluvat erityis- ja perustason apuvälineet. Apuvälinepalvelut tuotetaan yhteistyössä erityistason ja sote-keskusten kanssa. Apuvälinekeskus hallinnoi ja huolehtii hyvinvointialueen apuvälineiden koordinoinnista, kilpailutuksista ja hankinnoista sekä toimii apuvälineiden omistajana.

Sairaala-apteekki vastaa alueen julkisesta lääkehuollosta, joka perustuu hankintalain mukaisesti kilpailutettuun, turvalliseen ja kattavaan peruslääkevalikoimaan. Sairaala-apteekki valmistaa ja saattaa käyttökuntoon lääkkeitä, joita ei ole tehdasvalmisteina saatavilla, kuten esimerkiksi pienten lasten lääkkeitä, kipukasetit sekä solunsalpaaja-annokset.

Osastosihteeripalvelu tuottaa koko hyvinvointialueen laajuiset, kliiniseen potilastyöhön liittyvät asiantuntijasihteeripalvelut. Tavoitteena ovat oikea-aikaiset ja riittävät osastosihteeripalvelut kaikissa niissä yksiköissä, joihin palvelua tuotetaan. Osastosihteeripalvelu on vuoden 2025 aikana edelleen tiiviisti mukana moniammatillisessa työryhmässä takaamassa ja varmistamassa potilaiden hoitokokonaisuuden onnistumista laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Diagnostiset palvelut -palveluyksikkö sisältää kuvantamisen, kliinisen fysiologian ja isotooppi-lääketieteen, kliinisen neurofysiologian, patologian sekä Keski-Suomen biopankin toiminnan. Diagnostiset palvelut toimivat koko maakunnan erikoissairaanhoidon sekä perusterveydenhuollon lääkinnällisenä tukipalveluna, joka toimii fyysisesti useissa terveystieteissä sekä sairaala Novassa.

Talouden tavoitteet

Päivystys, ensihoito ja osastotoiminta ja diagnostiset palvelut (1000 €)	3312 Diagnostiset, toiminnallinen yksikkö	3340 Päivystyspoli klinikka: hallinto, hankkeet	3341 Päivystyspoli klinikka	3343 Ensihoito	3350 Sairaalapalvelut Nova: hallinto, hankkeet	3351 Sairaalapalvelut Nova/Osastotoiminta	3352 Sairaala-apteekki	3353 Osastonsihteeripalvelut	3354 Apuväline keskus	3355 Sairaalapalvelut Nova/Vuodeosasto palveluiden henkilöstö	3360 Alueellinen osastotoiminta: hallinto, hankkeet	3361 Alueellinen osastotoiminta	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	1 606	149	4 459	5 620		1 569	600	70	200			6 860	21 132
TOIMINTATULOT SISÄISET	27 835					39 456	7 568	9 026	7 359			4 403	95 648
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-19 178	2 355	-23 690	-17 712	-275	-23 549	-5 064	-8 616	-7 370		-197	-40 098	-143 391
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-10 936	-1 948	-11 701	-2 915	-3 536	-18 561	-3 106	-764	-933	-201	-2 573	-30 799	-87 974
TOIMINTAKATE	-673	556	-30 932	-15 007	-3 811	-1 086	-1	-284	-744	-201	-2 770	-59 634	-114 585

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Yhteispäivystyksen potilasmäärä on palannut koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Yhteistyössä muiden palvelu- ja vastuualueiden kanssa pyritään ehkäisemään päivystyksen ruuhkautumista mm. kiirevastaanottotoiminnan uudistuksella. Arkiaamujen tilannekatsauksia jatketaan yhteisen tilannekuvan ylläpitämiseksi. Kaikkien palvelu- ja vastuualueiden yhteistyötä tarvitaan, jotta äkillisesti sairastuneiden potilaiden hyvä hoito ja turvallisuus pystytään hyvinvointialueella takaamaan. Päivystyksen sisäisiä prosesseja kehitetään edelleen lean managementin keinoin.

Ensihoidon siirryttyä kokonaisuudessaan palvelualueelle vuoden 2025 alusta varmistetaan palvelutuotannon jatkuvuus ja muodostetaan toimiva organisaatorakenne. Yhteistyötä palvelualueen sisällä ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehostetaan edelleen. Vuoden aikana otetaan käyttöön viranomaisten yhteinen kenttäjohtojärjestelmä ja Kantaan yhteydessä oleva sähköinen ensihoitokertomus. Tämän myötä toiminnan seuraaminen mahdollistuu aiempaa huomattavasti tarkemmin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekeskuksen muodostamisessa palvelualue on aktiivisesti mukana.

Novan vuodeosastopalveluiden ydintehtävänä on tarjota laadukasta eri erikoisalojen erityistason aikuisten vuodeosastohoitoa. Painopistealueena on kehittää potilaiden hoitoa yhteistyössä muiden vastuu- ja palvelualueiden kanssa siten, että osastotoiminta voi taata sujuvasti ja kustannustehokkaasti potilaiden turvallisen ja hyvän hoidon. Osastotoiminnoissa siirytään kohti potilaan vuoteen vierellä tapahtuvaa kirjaamista ja raportointia.

Alueellisen osastotoiminnan kehittämistoiminnan vuoden 2025 painopisteenä on kehittää ortopedisten potilaiden jatkohoitoa ja kuntoutusta hoitosuosituksen mukaiseksi, sekä varmistaa kotisairaalasatelliittien riittävä resurssi, yhdenmukaiset toimintamallit ja sitä kautta hoidon tasainen laatu. Tavoitteena on myös potilaiden sujuva kotisairaalaan pääsy asuinpaikasta riippumatta. Kotisairaalasatelliittien kehittämistyö edellyttää yhteistyötä perusterveydenhuollon kanssa lääkäri- ja hoitajien varmistamiseksi.

Palliatiivisen keskuksen kautta koordinoidaan ja toteutetaan erityistason palliatiivista hoitoa sekä järjestetään palliatiivisen ja saattohoidon lääkäri- ja hoitajakonsultaatiot koko hyvinvointialueella niitä tarvitseville yksiköille. Palliatiivisen keskuksen kautta vahvistetaan myös henkilöstön palliatiivisessa hoidossa tarvittavaa osaamista ja koordinoidaan palliatiivisen hoidon kehittämistyötä. Palliatiivinen keskus toimii myös palliatiivisen hoidon sekä lääketieteen opetuksen ja koulutuksen yksikkönä. Tavoitteena on aloittaa sosiaali- ja

terveysministeriön laatukriteerin mukainen palliatiivisen keskuksen takapäivystys viikonloppuisin ja arkipyhinä haastavan potilasryhmän hoidon laadun varmistamiseksi.

Apuvälinekeskuksen vuoden 2025 painopistealueina ovat moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, henkilökohtaisten apuvälineiden arviointi- ja hankintaprosessien yhtenäistäminen ja apuvälinevarastojen optimointi. Tavoitteena on oikea-aikainen, yhdenvertainen ja kustannustehokas sekä hallinnollisesti yksi apuvälinepalvelukokonaisuus.

Sairaala-apteekin tavoitteena on edelleen kehittää yhteistyötä lääkehuoltoon, lääkitysturvallisuuteen ja lääkehoitosuunnitelmiin liittyen koko hyvinvointialueella mm. yksikkökäynneillä, tiedottamalla ja neuvonnalla. Lisäksi tavoitteena on osastofarmasiapalvelujen laajentaminen useampiin yksiköihin tukemaan lääkitysturvallisuuden kehittämistä ja lääkehuollon sujumista.

Osastonsihteeripalveluiden tavoitteena on vuoden 2025 aikana olla edelleen tiiviisti mukana moniammatillisessa työryhmässä takaamassa ja varmistamassa potilaiden hoitokokonaisuuksien onnistuminen laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Sairaala Novan osastoilta, päivystyksestä, terveysasemien päivystyksistä tai kiirevastaanotoilta siirtyvät potilaat sijoitetaan perustason akuuteille osastoille jatkohoitoon keskitetyn potilassijoittelun kautta, jonka avulla on pystytty tehostamaan perustason akuuttien potilaspaikkojen yhteiskäyttöä koko hyvinvointialueella. Potilaat sijoitetaan ensisijaisesti oman kotikuntansa osastolle, mutta tarvittaessa hyödynnetään myös muita hyvinvointialueen sisällä olevia Alueellisen osastotoiminnan vapaana olevia paikkoja. Näin pyritään saamaan potilaalle hoidon tarvetta vastaava hoitopaikka. Potilaiden sijoittelussa huomioidaan osastojen erilaiset potilasprofiilit, henkilöstön osaaminen ja diagnostiikan saatavuus potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Diagnostisten palveluiden tavoitteena on vastata varsinaisten palveluiden erilaisiin diagnostiikan tarpeisiin, joissa korostuu mm. kasvava tarve leikekuvantamiselle osana potilaan hoitoketjun jatkuvuutta. Tämän kautta tavoitteeksi nousee myös oikein osaamisen kohdentaminen oikeisiin toimintoihin, erityisosaamisien vahvistaminen sekä laadunhallinnan ylläpitäminen standardien vaatimalla tasolla. Jatkamme joustavien palvelumallien jalkauttamista tuotantoon, jossa korostuu mm. vaihtoehtoiset sekä erilaiset tavat tuottaa diagnostisia palveluita maakunnassa. Lisäksi vuoden aikana panostetaan digitalisaation edistämiseksi eri palveluiden osalta, joissa mm. digipatologia nousee keskeisenä alueena. Yhteistyötä sidosryhmien kanssa painotetaan jatkuvana painopisteenä.

4.4.3.1 Päivystyspoliklinikka: hallinto, hankkeet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Päivystyksen ja ensihoidon palvelualueella aloitetaan ensihoidon palvelutasopäätöksen mukainen sote-tike- (sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekeskus) toiminta. Tavoitteena on, että laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö käsittelee ensihoidon kiireettömät tehtävät uudelleen. Työntekijä muodostaisi luontevan yhteyspisteen muiden toimijoiden, kuten esimerkiksi sosiaali- ja kriisipäivystyksen, turvapalvelun, kotisairaalan sekä kotihoidon kanssa. Työntekijä sijoittuisi lähelle ensihoidon kenttäjohtajaa, jotta yhteistyö näiden kahden toimijan välillä olisi mahdollisimman sujuvaa. Talousarvioon toiminnan aloittamista ei ole kirjattu.

Kehitämme edelleen akuuttilääketieteen toimintaa yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa. Koko palvelualue tekee tiivistä yhteistyötä etenkin muiden terveydenhuollon vastuualueen palvelualueiden ja pelastustoimen kanssa.

4.4.3.2 Päivystyspoliklinikka

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Päivystyspoliklinikka vastaa äkillisesti vakavasti sairastuneiden tai vammautuneiden henkilöiden hoidosta 24/7. Yhteispäivystyksessä aloitetaan esim. sydäninfarktien, rytmihäiriöiden, aivoverenkiertohäiriöiden, lonkkamurtumien, liikenneonnettomuusvammojen, vakavien infektioiden, sisäelinten vakavien toimintahäiriöiden sekä vakavien mielenterveyden häiriöiden hoito. Päivystykseen lähetetään sellaisia potilaita, joiden äkillistä sairautta tai vammaa ei pystytä hoitamaan missään muualla ja joiden hoito on aloitettava viipymättä. Myös monen pitkäaikaissairauden äkillisten pahenemisvaiheiden hoito toteutetaan päivystyspoliklinikalla.

Hyvinvointialueen kiirevastaanotto toimii Sairaala Novan Päivystyksessä arkisin klo 16–22 sekä viikonloppuisin ja arkipyhinä klo 8–22. Joulukuussa 2024 uudistettua toimintamalia kehitetään yhteistyössä avoterveydenhuollon palvelualueen kanssa.

Äkillisiin, mutta ei hätätilanteisiin tarkoitettu Päivystysapu 116117 –puhelinpalvelu on ulkoistettu klo 16–08 arkisin ja viikonloppuisin sekä arkipyhinä koko vuorokauden ajan. Ensihoidon puhelinkonsultaatiot lääkäreille hoitaa viikonloppuisin sama toimija. Päivystysapu 116117 -puhelinpalvelun tuottamista omana toimintana arvioidaan vuoden 2025 aikana kustannussäästöjen ja hoitotyöntekijöiden työviihtyvyyden näkökulmista.

Hyvinvointialueelle valittu CGI Titania Optimointi otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana hoitohenkilökunnan työvuorosunnittelussa. Optimoinnilla tavoitellaan muun muassa entistä

parempaa toiminnan tarpeiden ja osaamisen yhteensovittamista, parempaa työtyytyväisyyttä ja suunnitteluun käytetyn ajan vapautumista. Edellä mainittuja tavoitteita tukemaan ollaan ottamassa käyttöön myös tiivistetty työaika (12 tunnin työvuoroja).

Päivystyspoliklinikalla koulutetaan sekä lääketieteen että hoitotyön opiskelijoita yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Vuonna 2025 jatkamme päivityksen ruuhkatilanteiden ennaltaehkäisemistä ja purkamista sekä omalla palvelualueellamme että yhdessä muiden palvelualueiden kanssa. Lisäksi teemme yhteistyötä koko sote-toimijoiden kentän sekä pelastustoimen kanssa. Toimintaa kehitetään mm. lean managementin keinoin, esimerkiksi jatkuvan parantamisen taulun avulla.

4.4.3.3 Ensihoito

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Ensihoito toimii kokonaisuudessaan yhdellä palvelualueella. Operatiivinen ensihoito koostuu kenttäjohtosta sekä ensihoitoyksiköistä. Hyvinvointialueen ensihoidossa on välittömässä, ympärivuorokautisessa lähtövalmiudessa seitsemäntoista ambulanssia. Osavuorokautisessa valmiudessa on lisäksi neljä ambulanssia. Ensihoitoyksiköt ovat Jyväskylässä, Joutsassa, Karskulassa, Laukaassa, Muuramessa, Petäjavedellä, Äänekoskella, Keuruulla, Saarijärvellä, Kinulassa, Kannonkoskella, Pihtiputaalla, Jämsässä sekä Viitasaarella. Lisäksi tuotetaan omana toimintana yksi siirtoyksikkö, joka on valmiudessa arkipäivinä 12 tuntia. Ostopalveluna hankitaan viiden pääasiassa siirtoja tekevän yksikön toiminta kahdelta yksityiseltä palveluntuottajalta, näistä yksi toimii ympäri vuorokauden. Lisäksi kaksi ensihoitoyksikköä Hankasalmen ja Konnevedellä tuotetaan yksityisen palveluntuottajan toimesta. Palvelutuotannon muotoa tulevaisuudessa suunnitellaan vuoden 2025 aikana.

Ensihoito tekee yhteistyötä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Ensihoito on osa erikoissairaanhoidon ja toimii useilla alueilla maakunnassa päivityksen jatkeena ja ainoana terveydenhuollon toimijana virka-ajan ulkopuolella. Toiminta edellyttää tiivistä yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa. Yhteistyötä tehdään ympäröivien hyvinvointialueiden kanssa.

Ensihoitotoiminnan lääketieteellinen vastuu on ensihoidon ylilääkärillä ja toimintaa ohjaa ensihoitopäällikkö. Ensihoidon operatiivisesta johtamisesta vastaa kenttäjohtaja. Kenttäjohto seuraa jatkuvasti viranomaistoimintaa maakunnan alueella ja sen reunoilla. Kenttäjohtaja välittää kiireettömät siirrot ensihoitoyksiköille.

Ensihoidon kiireettömien tehtävien hoitaminen pyritään hoitamaan virtuaaliyksiköllä. Ensihoito on osa sote-tike toimintaa.

Ensihoidon poikkeusluvan mukaista työaikaa pyritään laajentamaan tarkoituksen mukaisiin yksiköihin. Tällä hetkellä 24 tunnin työvuoro on käytössä Karstulassa, Kinnulassa ja Pihtiputaalla.

Ensihoidon palvelujärjestelmän muutosta tarkastellaan ja selvitetään hyvinvointialueen ensihoidon oman toiminnan laajentamista.

Lisäämme vieritestausmahdollisuuksia ensihoidossa varmistamaan potilaiden hyvä hoidon tarpeen arvio kiirevastaanottotoiminnan keskittymisestä huolimatta.

4.4.3.4 Novan osastotoiminta: hallinto, hankkeet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Novan osastotoiminnalla ei ole tällä hetkellä omia hankkeita. Toimintakertomusvuoden 2025 aikana osallistutaan edelleen toiminnan kehittämiseen yhdessä muiden palvelualueiden ja vastuualueiden kanssa.

4.4.3.5 Novan osastotoiminta

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Novan osastotoiminnassa tuotetaan sisätautien ja keuhkosairauksien, neurologian ja kuntoutuksen, syöpä- ja verisairauksien, sekä operatiivisten potilaiden tarvitsemää erikoissairaanhoidon vuodeosastohoitoa (sisältäen päivystysosaston sairaansijat). Hoitokeskus toteuttaa avohoidossa vastaanottopalveluissa suunniteltuja hoitoja; lääkehoitoja ja toimenpiteitä sekä niiden jälkeistä valvontaa. Toiminta säästää vuodeosastohoidon tarvetta.

Novan osastotoiminnassa ei ole tällä hetkellä omia hankkeita, joihin olisi hankerahoitus, mutta kehittämistoimintaa toteutetaan koko ajan klinisen hoitotyön asiantuntijan ja kehittämiskoordinaattorin johdolla. Uuden organisaatorakenteen mukaisesti Novan osastotoiminnan kehittämistyö laajennetaan koskemaan myös päivystysosaston toimintaa, jotta koko erikoissairaanhoidon osastotoimintaan saadaan yhtenäiset toimintamallit, hoitokäytännöt ja hoito-ohjeet.

Novan osastotoiminnassa tuotetaan erityistason (erikoissairaanhoidon) lyhytaikaista akuuttia osastohoitoa päivystysosastolla, jossa on kaikkien erikoisalojen potilaita. Päivystysosasto on ainoa osasto, jossa voidaan toteuttaa eri tasoisia varotoimia esim. säteily- ja ilmavarotoimet koko hyvinvointialueella. Sisätauti- ja keuhkosairauksien, neurologian ja kuntoutuksen,

syöpä- ja verisairauksien, sekä operatiivisten osastojen sairaansijoilla tuotetaan potilaiden tarvitsemaa erikoisalakohtaista erityistason (erikoissairaanhoidon) osastohoitoa.

Hoitokeskus toteuttaa (avohoidossa) vastaanottopalveluissa suunniteltuja lääkehoitoja ja toimenpiteitä sekä niiden jälkeistä valvontaa. Toiminta säästää osastohoidon tarvetta.

Päivystysosaston yhteydessä olevalla siirtymäosastolla hoidetaan päivystyspoliklinikalta jatkohoitoon jonottavia potilaita sekä vierihoitoa tarvitsevia potilaita. Tavoitteena on päivystyksen ruuhkien vähentäminen ja potilaiden hoidon parantuminen ja hoidon toteuttaminen osasto-olosuhteissa.

Painopistealueet vuodelle 2025:

- yhteistyön ja potilaiden jatkohoitoon siirtymisen sujuvoittamisen jatkokehittäminen yhdessä alueellisen osastotoiminnan kanssa
- Sairaala Novan sairaansijojen joustava, tarkoituksenmukainen käyttö, jotta potilaat sijoittuvat hoidontarpeensa mukaisesti oikealle osastolle hoitoon
- sujuvan yhteistyön ylläpitäminen päivystyksen, leikkausosaston, teho-osaston ja kotiutusyksikön kanssa
- hoitohenkilöstön (sh, lh) rekrytointiin ja perehdytykseen panostaminen (veto-voima, pitovoima)
- siirtymäosaston ja päivystysosaston yhteistoiminnan vakiinnuttaminen

4.4.3.6 Sairaala-apteekki

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sairaala-apteekissa työskentelee yhteensä yli 70 ammattilaista: proviisoreja mukaan lukien lääkitysturvallisuuskoordinaattori, farmaseutteja, farmanomeja sekä yksi laskutuksen tarkastaja. Sairaala-apteekki vastaa Keski-Suomen hyvinvointialueen julkisesta lääkehuollosta, joka perustuu hankintalain mukaisesti kilpailutettuun, turvalliseen ja kattavaan peruslääkevalikoimaan, sekä velvoitevarastoinnin ylläpidosta. Lisäksi apteekin asiakkaina on myös yksityisiä toimijoita kuten esimerkiksi Sydänsairaala ja Jokilaakson Terveys. Sairaala-apteekki valmistaa ja saattaa käyttökuntoon lääkkeitä, joita ei ole tehdasvalmisteina saatavilla kuten esimerkiksi pienten lasten lääkkeitä, kipukasetit sekä solunsalpaaja-annokset.

Sairaala-apteekki lisää lääkehoidon turvallisuutta ohjeistuksilla, koulutuksilla ja yksikkökäynteillä sekä automaatiolla. Lisäksi Novassa on otettu ensimmäisenä Suomessa käyttöön lääkkeitä yksittäispakkaava laite, jonka ansiosta potilaalle jaettu lääke on yksittäin nimetty ja varustettu QR-koodilla. Tämä parantaa lääkitysturvallisuutta. Osastofarmasiapalveluja

tarjotaan lisääntyvästi sekä Sairaala Novassa että hyvinvointialueella laajemminkin on suunnitelmissa saada osastofarmasiapalveluja lähelle eri puolille aluetta.

Lääkehuollon ja -hoidon päämääränä on, että oikea potilas saa oikean lääkkeen oikealla annoksella oikeaan aikaan oikeata annostelureittiä käyttäen, että lääkkeiden anto dokumentoidaan ja että se voidaan jäljittää potilastietojärjestelmässä.

Sairaala-apteekin painopistealueita vuonna 2025:

- Älylääkekaappien ja potilastietojärjestelmän välisen integroimisen aloitus on siirtynyt edellisen vuoden painopistealueista vuodelle 2025
- Sairaala-apteekin tuottaman farmasian asiantuntija- ja lääkeinformaatiopalvelujen lisääminen
- Sairaala-apteekin strategiatyön saattaminen käytäntöön
- Sairaala-apteekin varautumissuunnitelman valmistuminen
- Lääkitysturvallisuuden lisääminen Solunsalpaajien käyttökuntoonsaattamis-prosessissa (ohjelmahankinta)
- Osastofarmasian lisääminen alueellisesti

4.4.3.7 Osastonsihteeripalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Osastonsihteeripalvelut tuottavat keskitetysti koko hyvinvointialueelle puhelin- sekä aulapalveluita, sanelunpurkua, potilaan hoitoprosessiin liittyviä osastonsihteerin työtehtäviä päivystyksessä sekä vastaanotto- ja vuodeosastopalveluissa.

Vuoden 2025 tavoitteena on oikea-aikaiset ja riittävät asiantuntijasihteeripalvelut kaikissa niissä yksiköissä, joihin palvelua tuotetaan. Osastonsihteeripalvelut ovat edelleen tiiviisti mukana moniammatillisissa työryhmissä takaamassa ja varmistamassa potilaiden hoitokokonaisuuden onnistumisen laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Osastonsihteerit tekevät toimisto- ja asiakaspalvelutyötä moniammatillisessa ympäristössä. Keskeisimmät työtehtävät ovat lähetteiden ja palautteiden käsittely, hoitomääräysten toteuttaminen, digitaalisten saneluiden purku, asiakaspalvelu kasvokkain ja puhelimesta sekä asiakirjahallintaan liittyvät tehtävät.

Osalla sihteeistä on tästä poikkeavat tehtävänkuvat, esimerkiksi aulapalveluissa työskentelevät sihteerit. Osastonsihteeripalveluiden alla toimii myös koko hyvinvointialueen puhelut välittävä Puhelinkeskus.

Palveluyksikön keskeisimmät painopiste-/kehittämiskohteet ovat:

Henkilöstön riittävyys ja työhyvinvointi

Veto- ja pitovoimasta huolehtiminen (kehityskeskustelut, työhyvinvointikeskustelut, mitä kuuluu kyselyn vastaukset ja kehittämisaalueet, perehdytys ja koulutus)

- työmäärän/mittareiden seuranta (tiedolla johtaminen) → sihteereiden resurssit oikeaan yksikköön
- varahenkilöstö (kriittiset yksiköt, tasapuolisuus, käyttö)
- hyvät sijaiset, osaamisen laajentaminen

Yhteistyö

Yhteistyön tiivistäminen yksiköiden, esihenkilöiden ja sihteereiden välillä (tiimipalaverit, prosessikuvaukset, toimintamallit, pelisäännöt, jonot, hoitotakuut)

- hyvä informointi
- asiantuntijuus; mukana eri työryhmissä (esim. ITTE, tilastointiryhmä, ajanvarauskirjeet, digihoitopolut)

Sihteerityön käytänteiden ja tehtäväkuvien yhtenäistäminen

- työnkuvat
- Pth/Esh-palvelut: ymmärrys koko hyvinvointialueelle, prosessit/näkemys asiakaspalvelussa (sihteerityön projekti)

4.4.3.8 Apuvälinekeskus

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Apuvälinekeskukseen on keskitetty hyvinvointialueen kaikkien apuvälineiden hallinta (omistus, hankinta ja kilpailutus) sekä apuvälinepalveluprosessin ohjeistus. Keskitetyllä kokonaisuuden hallinnalla pyritään kokonaistaloudellisuuteen, oikea-aikaiseen, yhdenvertaiseen apuvälinepalveluun Keski-Suomen Hyvinvointialueella. Apuvälinekeskus järjestää koulutuksia ja ohjeistaa apuvälinetyötä tekeviä.

Apuvälinekeskuksen poliklinikalle on keskitetty liikkumisen eritysapuvälinepalvelut, ympäristönhallintalaitteet sekä kommunikaation apuvälinepalvelut.

Palveluyksikön keskeisimmät kehittämiskohteet ovat:

- Moniammatillisen yhteistyön hyödyntäminen/kehittäminen apuvälineprosessin eri vaiheissa
- Yhteistyö ja sen kehittäminen sote-keskusten apuvälinepalveluiden sekä muiden sidosryhmien kanssa

- Apuvälineiden huoltojen, kuljetusten ja puhdistuksen prosessien yhtenäistäminen ja organisointi hyvinvointialueella lääkintätekniikan, logistiikan ja puhtauspalveluiden kanssa
- Effector -järjestelmän hyödyntäminen
- Henkilökohtaisten apuvälineiden arviointi- ja hankintaprosessien yhtenäistäminen
- Tiimityöskentelymallin kehittäminen (tukisukka-, ortoosi- ja lastenapuvälinetiimi)
- Apuvälinetyötä tekevien työntekijöiden ammatillisen osaamisen edistäminen
- Intro-perehdytysohjelman käyttöönotto
- Novan apuvälinepalvelupisteen toimintaprosessien uudelleen tarkastelu, työntekijöiden toimenkuvan ydinosaamiseen panostaminen
- Apuvälineiden sopimustuotteiden kilpailuttaminen
- Sidosryhmien kilpailutusprosesseissa mukana olo, mitkä koskettavat apuvälineitä
- Apuvälinevarastojen optimointi ja kierrätettävien apuvälineiden tehokkaampi kierto

4.4.3.9 Alueellinen osastotoiminta: hallinto, hankkeet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Alueellisella osastotoiminnalla ei ole tällä hetkellä omia hankkeita. Toimintakertomusvuoden 2025 aikana osallistutaan edelleen toiminnan kehittämiseen yhdessä muiden palvelualueiden ja vastuualueiden kanssa.

4.4.3.10 Alueellinen osastotoiminta

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Alueellinen osastotoiminta tuottaa perustason lyhytaikaista akuuttia osastohoitoa ja kuntoutusta Keski-Suomessa 11 sairaalassa yhteensä 494 sairaansijalla Jämsän Jokilaakson sairaala mukaan luettuna, jos osaavaa henkilöstöä on riittävästi saatavilla kaikkien sairaansijojen auki pitämiseksi. Vuoden 2024 lopussa sulussa oli yksi osasto (24 paikkaa) Jyväskylässä, aluksi henkilöstövajeen vuoksi ja nyt taloudellisten säästöjen vuoksi. Osastoilla potilaita hoidetaan moniammatillisesti diagnoosin ja hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Yhteistyötä tehdään terveyskeskusten vastaanottojen, erikoissairaanhoidon erikoisalojen, Novan osastotoiminnan, sosiaalipalveluiden sekä koti- ja asumispalveluiden kanssa.

Alueellisen osastotoiminnan (AOT) palvelualueen painopistealueet vuonna 2025:

- Uuden organisaation toiminnan ja yhteistyön muotoutuminen
- Toimintamallien ja ohjeiden yhtenäistäminen yhdenvertaisten ja tasalaatuisten palvelujen turvaamiseksi osastotoiminnassa koko hyvinvointialueella
- Kotiutuksen prosessin tehostaminen omassa toiminnassa ja yhteiset toimintamallit ikääntyneiden palvelujen kanssa
- Kirjaamisen toimintamallit koko alueella ja lifecareen siirtyminen kaikissa yksiköissä
- Koulutusten yhtenäistämistä on tehty, mutta se työ jatkuu edelleen yhteisen palvelualueen toiminnan tueksi sekä osaamisen ja hoidon laadun varmistamiseksi
- Asiakasohjauksen ja yhteyshoitajien esihenkilöiden säännölliset palaverit mm. jonon seuraaminen päivittäisissä tilannekatsauksissa vuodeosastoilta ikääntyneiden palveluihin
- Ennakoivan hoitosuunnitelman käyttöönotto. Kaikille AOT osastoilta Koti- ja asumispalveluiden yksiköihin siirtyville on tehty ennakoiva hoitosuunnitelma
- Henkilöstöressurssin tarkastelu kokonaisuutena riittävän resurssin ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi koko HyvaKS alueen potilaille ja asukkaille
- Virkalääkäriresurssin vakiinnuttaminen ja toiminnan sujuminen jatkossakin ilman ulkopuolisia ostolääkäreitä. Keskeistä tämän mahdollistamiseksi on, että pyritään mahdollisimman hyvään työilmapiiriin, kollegiaaliseen toimintakulttuuriin sekä henkilöstön arvostamisen osoittamiseen. Lisäksi lisätään erikoislääkäreiden osuutta lääkäreiden kokonaisvahvuudesta ja siten lisätään osaamista ja kehitetään erikoistuvien lääkäreiden koulutusta. Jokaiselle osastolle nimetään vastuulääkäri ja määritetään selkeästi osaston vastuulääkärin tehtävät. Pyritään olemaan jatkossakin koulutusmyönteinen yksikkö ja profiloitumaan lääkäriyön osalta erinomaisena yksikkönä kehittää omaa osaamista niin uran alkuvaiheessa kuin kokeneena erikoislääkärinäkin.
- Asiantuntijayksikön (sisältää keskitetyn potilassijoittelun, sekä kotiutus- ja perehdytyslaitokset) edelleen kehittäminen toiminnan tarpeiden mukaisesti. Yhtenäinen keskitetty potilassijoittelu on vakiinnuttanut asemansa. Organisaatiomuutoksen myötä voisi olla ajankohtaista keskustella myös potilaskoordinaattoreiden ja yhteyshoitajien sijoittumisen ja yhteistyön tiivistämisestä.
- Jämsän osastotoiminnan ja kotisairaalan siirtyminen 9/25 ja siihen liittyvät valmistelut
- Osastofarmaseutin toiminta on kehittymässä ja muotoutuu vuoden 2025 aikana ja tätä seurataan yhdessä mitä tarvitaan
- Sairaalakuntoutuksen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä lonkkamurtumapotilaiden ja jatkohoidon osalta sekä kuntouttavaa työtä on koulutettu eri osastoilla.
- Potilaspalautte saadaan ROIDUn kautta
- Kiirevastaanottouudistuksen vaikutuksia osastotoimintaan tulee seurata
- Hoitotyön laatua mitataan (kaatuminen, vajaaravitsemus, painehaavat)
- Hoitoon liittyvien infektioiden seuranta jatkuu
- Kohta yksikön liittyminen TIKE keskuksen toimintaan mukaan.

- Kotisairaalasatelliittien toiminta saataisiin käyntiin sekä Joutsaan ja Saarijärvelle. Toiminnan käynnistäminen on ollut hankalaa henkilöstöpulan vuoksi eikä riittävää osaaamista ole tähän saatu turvattua.

4.4.3.11 Diagnostiset, toiminnallinen yksikkö

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Kuvantaminen

Kuvantaminen palvelee koko hyvinvointialueen laajuisesti. Kuvantamisen toimipiste tuottaa sairauksien diagnosointiin, hoitojen seurantaan ja leikkaustoimintaan liittyviä magneetti-, tietokonetomografia-, natiiviröntgen-, ultraääni- ja läpivalaisututkimuksia, mammografioita sekä angiografiatutkimuksia. Kuvantamisessa tehdään myös kuvantamisohjattuja toimenpiteitä ja näytteenottoja ultraäänen, läpivalaisun ja leikekuvantamisen avulla.

Hyvinvointialueen kuvantamistoiminnan järjestämistä ohjaa vahvasti Hyvinvointialueen palvelun tuotannon strategia. Kuvantamisen näkökulmasta mm. mobiilikuvantamisen laajentaminen tulee jatkossa olemaan hyvä ja kustannustehokas toimintamalli pienempien terveyskeskusten kuvantamisen lähipalveluiden järjestämiseen natiiviröntgentutkimusten osalta. Lisäksi suun terveydenhuollon kanssa yhdessä tehtävä suun alueen kuvantamispalveluiden suunnittelu ja järjestäminen Hyvinvointialueelle on asia, jota mielestämme kannattaa edistää. Palvelumallista tuotannon järjestämistä edistetään, jolla varmistetaan parempi toiminnan tietous asiakasyksiköiden sekä tuotannon välillä.

Tutkimuksia tilaavat useat lääketieteen eri erikoisalajat, ml. perusterveydenhuolto.

Keskisimpien tutkimusten määrät:

Natiiviröntgentutkimukset 87 000 kpl / v
KKTT-tutkimukset 1400 kpl / v
Läpivalaisututkimukset 200 kpl / v
Angiografiatutkimukset ja -toimenpiteet 650 kpl / v
Tietokonetomografiatutkimukset ja -toimenpiteet 30 000 kpl / v
Ultraäänitutkimukset 14 500 kpl / v
Ultraäänitoimenpiteet 500 kpl / v
Magneettitutkimukset 13 000 kpl / v

Patologia

Patologian toimipiste palvelee erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon asiakasyksiköitä ja sopimuksen mukaan muita terveydenhuollon palveluiden tarjoajia. Patologian toimipiste tekee potilaiden kudosis- ja solunäytteistä taudinmäärittäviä ensisijaisesti Keski-Suomen terveydenhuollon tarpeisiin. Tutkimuksissa käytetään perinteisten mikroskopointiin perustuvien menetelmien lisäksi nykyaikaisia molekyylipatologian määritysmenetelmiä. Patologian toimipiste vastaa myös Sairaala Novan (ja oikeuslääketieteellisten) vainajien säilyttämisestä ja tekee pyydettyinä lääketieteellisiä kuolemansyyn selvityksiä.

Laatuakkreditointiin tähtäävä työ on aloitettu. Näytteitä tutkitaan asianmukaisiin pyyntöihin perustuen. Palvelun myöntämiskriteerit tulevat ensisijaisesti lähettävän yksikön arvio tarpeellisuudesta.

Keskeisimpien tutkimusten määrät:

Histologiset tutkimukset 23 000 kpl/v
Molekyylipatologian tutkimukset 650 kpl/v
Sytologiset tutkimukset 4 500 kpl/v
Lääketieteellinen kuolemansyyn selvitys 80 kpl/v
Vainajien säilyttäminen 1 500 kpl/v

Tutkimuksia tilaavat yksiköt/useat lääketieteen eri erikoisalajat, ml. perusterveydenhuolto. Erikoislääkärikoulutus lääketieteellisten tiedekuntien kanssa. Bioanalyttikkojen koulutus AMK:n kanssa.

Sairaalafysiologia

Sairaalafysiologian hallinnollisessa toimipisteessä on kaksi erikoisalaa: kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede sekä kliininen neurofysiologia. Toimipisteen toiminnot ovat pääosin Novassa, mutta pohjoisen Keski-Suomen laboratoriotoiminnan näytteenottajat ovat myös sairaalafysiologian henkilökuntaa.

Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede (osa Diagnostisten palveluiden sairaalafysiologiaa)

Erikoisalalla tutkitaan elimistön toimintaa erilaisin mittauksin ja kuvauksin pääsääntöisesti erikoissairaanhoidon potilaille. Lisäksi annetaan radioisotooppihoitoja. Tyypillisiä tutkimuksia ovat esim. keuhkojen toimintakokeet, kliiniset kuormituskokeet ja pitkäaikaisrekisteröinnit (EKG, verenpaine, ruokatorven pH). Oma kokonaisuutensa on isotooppikuvantamisen, jossa tavallisimmat tutkimukset ovat PET-TT-kuvaukset, vartijaimusolmuketutkimus ja luuston gammakuvaus. Perusterveydenhuoltoon tuotetaan erityisesti luuston mineraalitiheyden mittauksia. Lisäksi pohjoisen Keski-Suomen laboratorionäytteenotto kuuluu yksikölle.

Keskeisin kehitystavoite on kliinifysiologisten tutkimusten menetelmävastuun kantaminen koko HVA:lla.

Keskeisimpien tutkimusten määrät v. 2024:

PET-TT-tutkimukset	895 kpl
Vartijamusolmuketutkimukset	245 kpl
Luuston tiheysmittaus	2100 kpl
Luuston gammakuvaus	300 kpl
Keuhkojen toimintakokeet	2500 kpl
Kliiniset rasituskokeet	290 kpl
EKG:n pitkäaikaisrekisteröinnit	520 kpl

Toimipisteessä koulutetaan erikoislääkäreitä paitsi KFI-erikoisalalle niin myös erityisesti radiologian ja liikuntalääketieteen aloille. Bioanalyytikkojen ja röntgenhoitajien koulutus AMK:n kanssa on myös oleellista.

Kliininen neurofysiologia (osa Diagnostisten palveluiden sairaalafysiologiaa)

Toimipisteemme tuottaa kliinisen neurofysiologian alan tutkimuksia ja rTMS-hoitoja erikoissairaanhoidon potilaille ja erillisjärjestelyin osittain myös perusterveydenhuollolle. Tutkimukseen tullaan lääkärin läheteellä ja lähettävän tahon tarvearvio on katsottu riittäväksi palvelun myöntämiskriteeriksi.

Tuotteitamme ovat mm.

EEG-tutkimukset (aivosähkökäyrä)	n. 1000 kpl/vuosi
ENMG-tutkimukset (hermoratatutkimukset)	n. 1200 kpl/vuosi
Unen ja vireyden tutkimukset	n. 70 kpl/vuosi
Aistinjärjestelmien herätevastetutkimukset	n. 20/vuosi
Aivojen magneettipulssihoidot (rTMS-hoito), uusia aloituksia	n. 40/vuosi
annettuja hoitoja	n. 850/vuosi

Toimipisteemme tukee sairaalafysiikko- ja erikoislääkärityöpanoksella myös psykiatrian neuromodulaatioyksikön toimintaa. Ulkoisilta palveluntuottajilta ja yliopistosairaaloilta KNF-tutkimuksia on ostettu vain vähän.

Lähitulevaisuuden haasteitamme ovat:

- Lähetekäytäntöjen ja diagnostisten strategioiden muuttuminen – potilaita lähetetään erikoistutkimuksiin ilman kliinistä diagnostiikkaa. Tämä haastaa tarkoituksenmukaisten tutkimusten järjestämistä ja riski palveluiden yli- ja alikäytölle kasvaa.

- Perusterveydenhuollon yöpolygrafiatutkimusten kotiuttaminen HYVAKS:n omaksi toiminnaksi. Tämä edellyttää mittavaa laitteistoinvestointia ja lisää lääkäri työvoimaa.
- EEG-järjestelmäpäivitys.
- rTMS-ylläpitohoitojen mielekäs järjestäminen käytössä olevilla laite- ja henkilöstöresursseilla.

Biopankki

Keski-Suomen Biopankki kerää vapaaehtoisilta täysi-ikäisiltä näytteitä ja terveystietoja tutkimuskäyttöön. Biopankin tutkimusalue kattaa biologisen, lääketieteellisen sekä liikunta- ja terveystieteellisen tutkimuksen ja tuotekehityksen. Biopankin tehtävänä on tukea sairauksien ennaltaehkäisyä sekä diagnostiikan ja hoidon kehitystä palvelemalla tutkimus- ja tuotekehityshankkeita näillä osa-alueilla.

Keski-Suomen Biopankin omistaa Hyvaks ja Jyväskylän yliopisto (JYU), yhteisomistajuuteen liittyvä muutossopimus Keski-Suomen biopankin toiminnasta Hyvaks:n ja JYUn välillä on tällä hetkellä valmisteilla.

Laatuakkreditointiin tähtäävä työ on käynnistetty, ja biopankki osallistuu useisiin kansallisiin hankkeisiin, jotka kehittävät biopankkitoimintaa. Näiden hankkeiden tavoitteena on muun muassa uusien näytetyyppien ja datankeräysmenetelmien käyttöönotto seuraavien vuosien aikana. Biopankki on saanut useita kehitysrahoituksia tukemaan toimintaansa. Biopankki tekee tiivistä yhteistyötä sairaala NOVan yksiköiden, JYU ja kansallisen biopankkiverkoston - FinBB:n kanssa.

Lähitulevaisuuden hankintatarpeita ovat:

- Uuden pakastimen tai useamman pakastimen hankinta näytesäilytystilan laajentamiseksi.
- Tehokkaan tietokoneen hankinta, jotta biopankin dataa voidaan analysoida paikallisesti (tietoturvallisesti), esimerkiksi laskentatehoa vaativilla tekoälypohjaisilla menetelmillä.

Biopankki pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa, jotta se voi palvella entistä paremmin niin tutkimus- kuin tuotekehityshankkeita.

4.4.4 Avoterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus ja keskeiset nostot palvelualueen talousarviosta

Avoterveydenhuollon palveluissa tarjotaan hyvinvointialueen asukkaille ja terveysaseman valinnan tehneille:

- Avosairaanhoidon hoitajan ja lääkärin kiireellisiä ja kiireettömiä vastaanottopalveluita niihin liittyvine tukipalveluineen (laboratorio, kuvantaminen)
- Digitaalisia terveyspalveluita
- Erikseen sovittuja erikoissairaanhoidon palveluita
- Seulontoja, rokotuksia ja terveystarkastuksia
- Kuntoutuspalveluita
- Mielenterveys- ja päihdepalveluita
- Väestön suun terveyden edistäminen ja seuranta
- Suun terveydenhuollon terveysneuvonta ja terveystarkastukset
- Suun sairauksien tutkimus, ehkäisy ja hoito sekä potilaan erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä potilaan hoito ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen

Sote-asemaverkkoa uudistetaan hyväksytyyn palveluverkkosuunnitelman mukaisesti. Tähän liittyy yhteiskäyttöisten sote-palvelupisteiden toiminnalliset valmistelut.

Avoterveydenhuollon palveluista tuotetaan lääkäripalveluita sektorityönä sekä vastuualueen sisällä että vastuualueiden välillä. Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut vastaavat alueensa tartuntatautien valvontaan liittyvistä tehtävistä. Keski-Suomen digitaalinen sosiaali- ja terveyskeskus tarjoaa palveluita hyvinvointialuetasolla. Palvelualueen palveluita tuotetaan oman palvelutuotannon lisäksi ostopalveluna ja palvelusetelillä.

Avosairaanhoidossa varmistetaan hyvinvointialueen aluehallituksessa 9.4.2024 käsitellyn valtuustoaloitteen ammatinharjoittajamallin pilotoinnin käynnistäminen. Aluehallitus linjasi, että ammatinharjoittajamallin pilotointia valmistellaan niin, että se voisi käynnistyä omaraitoisesti viimeistään vuoden 2025 aikana avosairaanhoidon vastaanotto toiminnassa, aluksi kohdennetusti joillain alueilla Keski-Suomessa. Tavoitteena on parantaa perustason lääkäripalveluiden saatavuutta ja hoidon jatkuvuutta. Hyvinvointialue tekee mallissa sopimuksen suoraan itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivan yrittäjälääkärin kanssa.

Vuonna 2025 päihde- ja mielenterveystyön kehittämistä jatketaan prosesseina: tarkennetaan sekä päihde- että mielenterveystyön prosesseja omina prosesseinaan, jota tuetaan johtamisjärjestelmän uudistamisella.

Kuntoutuspalveluissa tavoitteiden saavuttamiseksi palveluja tullaan keskittämään integroidusti yhdessä muun palvelutuotannon (kuten vastaanotto toiminta, osastotoiminta, apuvälinepalvelut) kanssa, lisäämällä palvelujen liikkuvuutta (asiantuntijaliikkuvuus), sekä ottamalla käyttöön ja hyödyntämällä aikaisempaa vahvemmin ja enemmän myös etäteknologiaa (etävastaanotot, digitaaliset palvelut). Lisäksi omaa toimintaa ja prosesseja tullaan kehittämään ja yhdenmukaistamaan siten, että tuotettavat palvelut ovat yhdenmukaisia ja vaikuttavia. Kuntoutusmenetelmistä, joista ei ole tieteellistä vaikuttavuusnäyttöä, luovutaan. Kuntoutukseen ohjautuvuutta ja hoidontarpeen arviointia kehitetään siten, että asiakkaan saama hoito nopeutuu ja samalla kuormitus muualla sosiaali- ja terveyspalveluissa kevenee. Yhteistyötä erityistason kuntoutuksen, järjestöjen sekä palveluntuottajien kanssa kehitetään ja syvennetään. Älykuntosalitoimintaa kehitetään ja laajennetaan yhteistyössä kuntien kanssa. Ostettavat terapiapalvelut tullaan kilpailuttamaan vuoden 2025 loppuun mennessä HVA-tasoisesti ja -laajuisesti huomioiden kaikki palvelualueet.

Suunterveydenhuollon toiminnallisella alueella jatketaan hoidontarpeen arvioinnin, terveydenedistämisen ja erikoishoidon hoitopolkujen yhtenäistämistä koko hyvinvointialueelle. Painopisteenä on hoidon vaikuttavuuden huomioiminen hoitopolkuja kehitettäessä. Perushoidon vastaanottopalveluiden painopisteenä on henkilöstöresurssien ja hoitotakuun toteutumisen turvaaminen. Kehittämisen painopisteenä on eri asiakasryhmille suunnattujen digitaalisten palveluiden laajentaminen koko hyvinvointialueelle.

Palvelualueen kustannusten kasvupainetta tasapainotetaan käytettävissä olevien resurssien tarkoituksenmukaisella kohdentamisella ja työnjaolla, toimintaa järjeistämällä sekä hoitoketjuja ja digitalisaatiota hyödyntämällä.

Talouden tavoitteet

Avoterveydenhuolto (1000 €)	3202 Avoterveyden huollon hankkeet	3203 Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus	3205 Tulkikeskus	3211 AvoSH vastaanotto palvelut pohjoinen toiminnallinen alue	3221 AvoSH vastaanotto palvelut keskinen toiminnallinen alue	3231 AvoSH vastaanotto palvelut lantinen toiminnallinen alue	3233 Mielenterveys- ja päihdepalvelut	3241 AvoSH vastaanotto palvelut itäinen toiminnallinen alue	3242 Kuntoutus palvelut	3243 Keskieläiset erikoisvastuutaanotot	3261 Suunterveyden huolto Eteläinen toiminnallinen alue	3262 Suunterveyden huolto Pohjoinen toiminnallinen alue	3264 Suunterveyden huolto yhteiset	3270 Avoterveydenhuollon yhteiset	Palvelualue yhteensä
TOIMINTATULOT ULKOISET	2 154	1 258	1 100	2 314	1 482	2 194	409	1 711	758	336	7 237	3 843			24 793
TOIMINTATULOT SISÄISET				1 030	1 030	1 030		1 030	3 948						8 068
TOIMINTAMENOT ULKOISET	-2 154	-4 653	-1 100	-18 365	-13 187	-19 702	-14 654	-15 951	-15 000	-16 373	-18 030	-12 473	-1 606		-153 817
TOIMINTAMENOT SISÄISET	-79	-8 843		-4 515	-3 925	-2 945	-3 417	-3 355	-8 041	-1 664	-4 001	-2 690	-2 164	-225	-45 864
TOIMINTAKATE	-79	-12 239	0	-19 536	-14 600	-19 424	-17 662	-16 565	-18 336	-17 701	-14 794	-11 321	-3 770	-793	-166 820

Palvelualueen toiminnan tavoitteet ja painopistealueet

Tavoitteena on turvata kaikille hyvinvointialueen asukkailla yhdenvertaiset ja tasalaatuiset palvelut. Painopistealueena kehittämisessä on hyvinvointialueen toimintamallien yhtenäistäminen sisältäen vastaanottopalvelut, kuntoutus-, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä sähköiset sosiaali- ja terveyspalvelut (Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus). Kehittämistyön toinen painopistealue on hoidon ja palveluiden jatkuvuuden ja saatavuuden parantaminen vähintään hoitotakuun mukaisesti. Kehittämistä tehdään yli organisaatorajojen yhteistyössä muiden vastualueiden kanssa. Toimintaa, johtamista ja kehittämistoimintaa

ohjataan vastuualueen keskitetyissä palveluissa. Johtamisen keskiössä on toiminnan, henkilöstön ja talouden vaikuttava johtaminen.

Hyvä hoidon- ja palvelutarpeen arviointi sekä toimivat neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat keskeinen osa asiakkaan palvelujen kokonaisuutta. Oikea-aikaisilla palveluilla vaikutetaan asiakkaan myöhempään palvelutarpeeseen ja palveluiden kustannuksiin.

Digitaaliset sosiaali- ja terveystalvet lähipalvelujen rinnalla parantavat peruspalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta kustannustehokkaasti. Hoitoon pääsyä nopeuttaa moniammatillisen tiimityön toimintamalli vastaanotto-, kuntoutus- sekä mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Tavoitteena on entistä useammin hoitaa asiakkaan asiat ensikontaktissa.

Avosairaanhoidossa keskeisenä tavoitteena on tuottaa palveluja koko maakunnan alueella tasalaatuisesti sekä lähipalveluna että digitaalisesti palveluverkkopäätöksen mukaan. Yhtenäisillä toimintamalleilla tuetaan hoidon saatavuutta, jatkuvuutta ja vaikuttavuutta. Hoidon jatkuvuus varmistetaan hyvillä hoitosuunnitelmilla ja omien ammattilaisten nimeämisellä. Palokan soteasemalla pilotoidaan omalääkärimallia laajemmin tiimimalliin yhdistettynä.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa toimintaa ohjaa hyvinvointialueelle laadittu Mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelma vuosille 2023–2025. Suunnitelman mukaisesti palveluissa kehitetään hoidon porrastusta, hoidon tarpeen arviointia, hoitoon pääsyä ja hoidon saatavuutta, jota on tehty mielenterveys- ja päihdetyön toimijoiden yhteistyönä perustasolta erikoissairaanhoitoon järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.

Kuntoutuspalvelujen keskeisenä tavoitteena on tuottaa oikea-aikaisia, vaikuttavia sekä kustannustehokkaita kuntoutuspalveluita asiakaslähtöisesti siten, että palvelujen saatavuus ja saavutettavuus olisi tasa-arvoista ja tasalaatuista kaikille maakunnan asukkaille. Kuntoutuspalvelut integroituvat kiinteästi muuhun palvelutuotantoon huomioiden myös potilaan/asiakkaan lähiympäristön.

Digitaalista ja verkkoasiointia lisätään ja vahvistetaan koko hyvinvointialueella. Vuonna 2025 käyttöönotettava digitaalinen asiointialusta mahdollistaa niin asiakkaille kuin ammattilaisille yhtenäisen alustan, johon on koottu digitaaliset asiointikanavat selkeäksi kokonaisuudeksi. Asukkaiden digitaaliseen asiointiin tarjotaan tukea yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja ammattilaisten digi- ja tietoturvaosaamista vahvistetaan mm. koulutuksilla (kyberturvallisuus-hanke) ja digimentoritoiminnan avulla.

Digitaalisten palveluiden laajentamisen tavoitteena on tarjota hyvinvointialueen asukkaille sujuvat yhteydenotto- ja asiointikanavat perinteisten kanavien rinnalle. Digitaaliset palvelut ovat osa palveluverkkoa ja ko. palvelut voidaan viedä digitaalista kanavaa hyödyntäen asukkaan arkiympäristöön. Hoitaja-avusteisia etäpalveluita voidaan hyödyntää niiden asukkaiden kohdalla, joilla ei ole riittäviä digitaitoja, sekä myös niissä tilanteissa, joissa voidaan hyödyntää digitaalista diagnostiikkaa osana asukkaan hoitoa. Etäavusteista digipalvelua kohdennetaan erityisesti alueille, joissa ei ole laaja-alaista tai päivittäistä sotekeskustoimintaa.

Etälääkäripäivystyksen aloittaminen on osa kiirevastaanottouudistusta. Digitaalisen sote-keskuksen aukioajat palvelevat osittain myös kiirevastaanottoja.

Osa digitaalisista asiointikanavista on asukkaiden käytettävissä palveluaikojen ulkopuolella (24/7), kuten digitaaliset yhteydenottopyynnöt ja kansalaislähtöiset lomakkeet, jotka ovat ns. ei-reaaliaikaista asiointia. Digitaalisia palveluita laajennetaan paitsi alueellisesti myös sisällöllisesti mm. palvelukohtaisten digipolkujen avulla. Terveysasemien ja digisotokeskuksen työnjaosta on sovittu erillisten tehtäväkokonaisuuksien osalta. Tarkoituksenmukaisten tehtäväkokonaisuuksien keskittämisellä vahvistetaan hyvinvointialueen yhtenäisiä toimintamalleja sekä selkiytetään perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä. Näiden lisäksi suun terveydenhuollossa on käytössä pelillistäminen (Seppo-pelialusta) alakoululaisten terveydenedistämässä.

Suunterveydenhuollon toimintamallien yhtenäistämistä jatketaan. Toimintamallien yhtenäistämisen tavoitteena on turvata kaikille hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaiset ja tasalaatuiset palvelut.

Hoitoon pääsyn tavoitteena on sote-lainsäädännön linjausten mukainen taso koko hyvinvointialueella. Yhtenäinen hoidon tarpeen arviointi sekä toimivat digitaaliset neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat keskeinen osa asiakkaan palvelujen kokonaisuutta. Suun terveydenhuolto on liittynyt osaksi Keski-Suomen hyvinvointialueella toimivaa laatuverkostoa, joka on nykyisellään lähes koko hyvinvointialueen kattava. Kaikessa toiminnassa painotetaan vaikuttavuutta, jota lisätään karsimalla vähähyötyisiä toimenpiteitä.

Suun terveydenhuollon vaikuttavuutta voidaan parantaa parhaiten ehkäisemällä elämäntapasairauksia (karies ja parodontiitti). Parantamalla lasten suun terveyttä väestön hoidon tarve vähenee pitkällä aikavälillä. Tavoitteeksi on asetettu tervehampaisten (ei paikattavia reikiä, ei aiemmin tehtyjä paikkoja eikä kariuksen vuoksi poistettuja hampaita) lasten osuuden kasvaminen viidesluokkalaisten ikäluokassa. Tavoite saavutetaan lisäämällä hampaiden harjausta ja parantamalla harjauksen laatua.

Vuonna 2025 perheet otetaan suunnitelmallisesti ja systemaattisesti mukaan lasten suun hoitoon ja ehkäisevän hoidon toimenpiteet kohdennetaan aiempaa yksilöllisemmin. Yhteisötasoisia terveydenedistämiskeinoja ja pelialustoja hyödynnetään tarpeen mukaisesti. Alakoululaisten terveydenedistämässä on käytössä digitaalinen Seppo-pelialusta. Vastaavanlainen peli on kehitteillä myös yläkoululaisten terveydenedistämiseen.

Liikkuvia palveluita käytetään tarkoituksenmukaisesti koululaisten tutkimuksissa, tarkastuksissa ja hoidoissa. Liikkuvan hoitoyksikön käyttöä laajennetaan asteittain palvelutalojen asukkaiden suun terveydentilan tarkastuksiin ja tutkimuksiin.

4.4.4.1 Avoterveydenhuollon yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Avoterveydenhuollon yhteisiin sijoittuu palvelualuejohtaja. Lisäksi yhteisissä tuotetaan asi-
antuntijapalveluja kehittämistyöhön ja johdon tukemiseen.

Avoterveydenhuollossa kehittämisessä ensimmäisenä painopistealueena on hyvinvointialu-
een avosairaanhoidossa, suun terveydenhuollossa, kuntoutustoiminnassa sekä mielenter-
veys ja päihdepalveluissa edelleen toimintamallien yhtenäistäminen. Tämä takaa ja turvaa
kaikille hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaiset ja tasalaatuiset palvelut.

Kehittämistyön toisena painopistealueena on hoidon ja palveluiden saatavuuden parantami-
nen vähintään sote-lainsäädännön linjausten mukaiselle tasolle. Kehittämistä tehdään laa-
jasti yli palvelualue- ja vastuualuerajojen kanssa.

Johtamisen keskiössä on talouden, toiminnan ja henkilöstön vaikuttava johtaminen. Kuukau-
sittain toteutettavat Toiminta-, vaikuttavuus- ja talouspäivät ovat osaltaan takaamassa ta-
voitteeseen pääsemisen. Palvelualueen johtamista ja sen linjauksia tuetaan johtamisen tee-
mapäivissä kolmannesvuosittain, jolloin osallistujina ovat kaikki palvelualueen esihenkilöt.

Avoterveydenhuollon keskitetyissä palveluissa koordinoidaan sote-keskuksen kehittämis-
työtä, jonka keskiössä on Kestävän kasvun hanke. Johtamistyössä keskitytään muutosjohta-
miseen, henkilöstön riittävyyden turvaamiseen ja toiminnan sopeuttamiseen talousarvioon.

Hankkeet-palveluysikössä Keski-Suomen kestävän kasvun ohjelman (2023–2025) tarkoituk-
sena on vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikut-
tavuutta, vähentää koronapandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-,
hoito-, kuntoutus - ja palveluvajetta, sekä vahvistaa sähköisiä palveluita. Tavoitteena on
myös tukea mielenterveyskuntoutujien työelämään pääsyä ja paluuta sekä työelämässä py-
symistä. Toimenpiteitä on kohdennettu erityisesti haavoittuvassa ja heikossa asemassa ole-
viin asiakasryhmiin, esimerkiksi somaattisesti pitkäaikaissairaisiin sekä lapsiin ja nuoriin ai-
kuisiin, joilla on mielenterveyden pulmia tai ongelmia päihteiden käytössä. Palveluita kehite-
tään palkkaamalla eri alan ammattilaisia suoraan asiakastyöhön palvelemaan asiakkaita.
Vuoden 2025 aikana hankerahoituksella työskentelee yhteensä 49 työntekijää, joista 18
hankekehittäjää. Vuonna 2025 hankkeen suunniteltu budjetti on 2 165 947,4 euroa, jotka
kirjautuvat maksuun maksatushakemusten perusteella kahdesti vuodessa. Osa toimenpi-
teistä päättyy Q2/25 rahoituksen käytön kohdennusmäärittelysten vuoksi, mutta osa toiminta-
mallien kuvauksista ja raportoinnista tehdään loppuvuoden 2025 aikana, jolloin hanke päät-
tyy kokonaan.

Toiminnan jatkuvuus varmistetaan seuraamalla tiiviisti toiminnan, talouden ja henkilöstön
strategisia mittareita yhteisissä tapaamisissa johtajan, päälliköiden ja muiden esihenkilöiden
kanssa toiminta-, vaikuttavuus- ja talouspäivillä, johtamisen teemapäivillä, johtoryhmässä
sekä palvelualueen muissa tapaamisissa. Muutoksiin reagoidaan herkästi ja nopeasti.

4.4.4.2 Avoterveydenhuollon hankkeet

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustuksen rahoittaman Keski-Suomen kestävän kasvun ohjelman (2023-2025) tarkoituksena on vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta, vähentää korona-pandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus-, hoito-, kuntoutus- ja palveluvajetta sekä vahvistaa sähköisiä palveluita. Tavoitteena on myös tukea mielenterveyskuntoutujien työelämään pääsyä ja paluuta sekä työelämässä pysymistä. Toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti haavoittuvassa ja heikossa asemassa oleviin asiakasryhmiin, esimerkiksi somaattisesti pitkäaikaissairaisiin sekä lapsiin, nuoriin aikuisiin, joilla on mielenterveyden pulmia tai ongelmia päihteiden käytössä. Palveluita kehitetään palkkaamalla eri alan ammattilaisia suoraan asiakastyöhön, palvelemaan asiakkaita. Rahoituksen turvin hanke on mukana kehittämässä ja laajentamassa Keski-Suomen hyvinvointialueen digitaalisten palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.

Hankkeessa luodaan myös, hyvinvoinnin palvelukonsepti, jonka avulla asiakkaiden hyvinvointia, terveyttä, työ- ja toimintakykyä, pärjäävyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut ja toiminnot ovat sekä asiakkaiden että ammattilaisten helposti löydettävissä. Palvelut kootaan digitaaliseen muotoon, ”palvelutarjottimeen”, joka pitää sisällään tarjolla olevia liikunta-, kulttuuri- ja luontopalveluita sekä kuntien, järjestöjen ja yhteisöjen hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta edistäviä palveluita ja toimintoja. Hanke ja sen toimenpiteet liittyvät tiiviisti strategian toimeenpano-ohjelmaan.

4.4.4.3 Tulkkikeskus

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Valtion kokonaan korvaamat tulkkipalveluiden tulot ja menot kirjataan erikseen hakemuksen helpottamiseksi.

4.4.4.4 Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut pohjoinen toiminnallinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Avosairaanhoidon hoitajan ja lääkärin kiireellisiä ja kiireettömiä vastaanottopalveluita tuotetaan pohjoisen Keski-Suomen alueella kahdeksalla soteasemalla: Äänekoski, Saarijärvi,

Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi, Viitasaari ja Pihtipudas. Kiirevastaanottoa iltaisin ja viikonloppuisin järjestetään Äänekoskella ja sairaala Novassa. Kiirevastaanottouudistus toteutui 12/24 alkaen. Kinnulan alueelle terveystalouksia tuottaa Terveystalo kokonaisulkaisuksena.

Eryityisesti pohjoisella alueella vastaanotto toiminnan painopisteenä on palvelujen turvaaminen haastavassa resurssivajetilanteessa varsinkin lääkäriresurssia koskien. Painopistealueena on myös hoidon jatkuvuuden turvaaminen, toimintamallien kehittämisen myötä.

Pohjoisen alueen asiakas/potilastietojärjestelmä uudistuu kilpailutuksen myötä ja Lifecaren operatiivinen käyttöönotto ajoittuu 5/2025. Moniammatillista yhteistyötä kehitetään terveystalouksien sisällä ja yhdessä erikoissairaanhoidon ja sosiaalityön kanssa.

4.4.4.5 Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus tuottaa hyvinvointialueelle keskitettyjä digitaalisia sosiaali- ja terveystalouksia.

Painopisteenä digitaalisissa palveluissa on

- kattavien yhteydenottomahdollisuuksien tuottaminen maakunnan asukkaille
- matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut
- hoidon- ja palvelutarpeen sekä ensilinjan arviointi uusille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaille
- etäpalveluiden tuottaminen tilapäisiin ja lyhytkestoisin palvelutarpeisiin digitaalisia kanavia hyödyntäen mukaan lukien sekä tavalliset että hoitaja-avusteiset etävastaanotot tutkimusvälineitä käyttäen
- etäasioinnin edistäminen koko maakunnassa

4.4.4.6 Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut keskinen toiminnallinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Avosairaanhoidon hoitajan ja lääkärin kiireellisiä ja kiireettömiä vastaanottopalveluita tuotetaan keskisellä alueella Novan, Muuramen, Huhtasuon ja Korpilahden soteasemilla. Huhtasuon soteaseman palveluntuottaja on Terveystalo Oyj ja Korpilahden soteaseman Mehiläinen Oyj. Ilta- ja viikonloppukiirevastaanotto järjestetään sairaala Novassa.

Painopistealueena on moniammatillisen tiimimallitoiminnan vakiinnuttaminen, Muuramen soteasema jatkaa omalääkärimallin mukaisesta toimintaansa ja sen kehittämistä.

4.4.4.7 Keskitetyt erikoisvastaanotot

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Keskitetyt erikoisvastaanotot tuottavat laaja-alaisesti asiantuntija- ja vastaanottopalveluita. Hoitotarvikejakelun toimintamallia uudistetaan minimoiden toimitusketjuja ja näin nopeutetaan asiakkaan palveluprosessia. Diabeteskeskus mahdollistaa keskitetysti vaativien tyyppin I sekä monipistoshoidon tarvitsevien tyyppin II diabetespotilaiden hoidon toteuttamisen yhteistyössä sisätautien poliklinikan kanssa. Geriatrien keskus keskittyy koko hyvinvointialueella geriatrisen potilaan perustason muistidiagnostiikkaan uuden muistipotilaan hoitopolun mukaisesti ja yhteistyötä geriatrian poliklinikan kanssa tiivistetään.

Vaativan tuen erityispalveluita tuotetaan keskitetystä yksiköstä, vammaispalvelulaki muutoksen myötä asiakasohjausta joudutaan tarkentamaan ja moniammatillisen toiminnan kehittäminen on keskiössä.

Keskitettyjen erikoislääkäripalveluiden ja erikoistutkimuksien ml. Endoskopiat, spirometriat, vuorokausirekisteröinnit sekä sydämen rasiitutkimukset tuotetaan keskitetysti.

Painopistealueena on uusien keskusten ja Vaativan tuen erityispalveluiden toiminnan käynnistäminen ja integrointi hyvinvointialueen muuhun toimintaan. Tuottavuusohjelman mukaisena kärkihankkeena on kotiin jaettavien hoitotarvikkeiden ja yksiköissä käytettävien hoitotarvikkeiden toimintaprosessin uudistaminen.

4.4.4.8 Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut läntinen toiminnallinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Läntisellä alueella tuotetaan avosairaanhoidon hoitajan ja lääkärin kiireellisiä ja kiireettömiä vastaanottopalveluita kahdeksalla soteasemalla; Joutsa, Keuruu, Keuruu, Kyllö, Luhanka, Multia, Petäjävesi ja Toivakka. Lisäksi alueeseen kuuluu Jämsän Terveys oy:lle ulkoistetut palvelut Jämsän alueella. Jämsän avosairaanhoidon ja ilta ja kiirevastaanotto siirtyvät Keski-Suomen Hyvinvointialueen vastuulle 1.9.25. Kiirevastaanottotoimintaa iltaisin ja viikonloppuisin järjestetään Jämsän soteasemalla ja sairaala Novassa.

Omatimimallia kehitämme siten, että hoidon jatkuvuus paranee sekä pyrimme nimeään paljon palveluita tarvitseville potilaille omat työntekijät.

Painopisteenä on palvelujen turvaaminen haastavassa resurssivajetilanteessa erityisesti lääkäreiden osalta. Keuruu-Multia lääkäri ja hoitajavastaanotoilla on menossa kilpailutusprosessi haasteellisen lääkäriresurssivajeen takia. Kilpailutusprosessin tavoitteena on saada uusi toimija Keuruun- ja Multian soteasemille 1.5.25 alkaen.

4.4.4.9 Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa terveydenhuollon ammattilaiset tarjoavat palveluita yli 23-vuotilaille potilaille. Palveluissa edistetään ja tuetaan potilaiden mielenterveyttä, ehkäistään ja hoidetaan mielenterveyden häiriöitä ja -sairauksia toimintakykyä ylläpitävällä työotteella. Lisäksi tarjotaan ohjausta, neuvontaa ja hoitoa mm. päihdeongelmiin ja erilaisiin riippuvuuksiin. Hoitomenetelminä käytetään mm., yksilö- perhe- ja verkostotapauksia, testauksia ja konsultaatioita sekä lääkehoitoon liittyvää ohjausta ja neuvontaa.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa on kehitetty matalan kynnyksen palveluita (walk in -toiminta (erityisesti päihdepalveluissa), kokemusasiantuntijoiden vastaanotot, ensilinja), joiden myötävaikutuksesta lähetteet aikuispsykiatrialle erikoissairaanhoidon ovat vähentyneet vuoden 2024 aikana 33 % ja vastaavasti käynnit omissa palveluissa (LC-alue) ovat lisääntyneet (31 %). Ensilinjassa aloitetuista hoitokontakteista Jyväskylän alueella 50 % hoituu yhdellä-kolmella vastaanotokerralla. Ensilinjan avulla pysytään hoitotakuussa (kontakti yhteyttä ottaneeseen samana päivänä); myös kivijalkapalveluissa T3-ajat ovat olleet hoitotakuun sisällä. Terapianavigaattori on otettu maakunnassa hyvin käyttöön, ja Keski-Suomi käyttää kansallisesti toiseksi eniten navigaattoria.

Vuonna 2025 päihde- ja mielenterveystyön kehittämistä jatketaan prosesseina: tarkennetaan sekä päihde- että mielenterveystyön prosesseja omina prosesseinaan, jota tuetaan johtamisjärjestelmän uudistamisella. Jyväskylän alueella hyödynnetään Pirkko-toiminnanohjauspilottia. Päihdelääketieteen yksiköt siirtyivät Sovatekilta hyvinvointialueelle 1.1.2024 ja Jämsän mielenterveys- ja päihdepalvelut 1.8.2024, joten toimintojen maakunnallinen kehittäminen ja käytäntöjen yhtenäistäminen jatkuu. Ensilinjassa otetaan käyttöön yksi maakunnallinen puhelinnumero. Walk in -toimintaa kehitetään osana Ensilinjan toimintaa. Kivijalkapalveluissa potilaiden hoitoprosien kehittämistä jatketaan: hoito- ja palveluketjuja päivitetään ja otetaan käyttöön lyhytterapeuttisia työmenetelmiä sisältäen tutkimus- ja arviointijaksot hoidon toteutuksessa tavoitteena lisätä myös potilaan omaa roolia hoitonsa toteutuksessa.

Kokemusasiantuntijatoimintaa jatketaan ja lisätään yhteistyötä järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa. Toiminnan ja toimintatapojen kehittämistä jatketaan yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa (asumispalvelut ja päihdelaitoskuntoutus; kohdentuu erityisesti ostopalveluiden vähentämiseen ja oman palvelutuotannon hyödyntämiseen). Erityisryhmien kotiin vietävien palveluiden kanssa jatketaan toimintojen ja työnjaon selkiyttämistä yhteistyötä lisäten. Erikoissairaanhoidon kanssa jatketaan hoidon porrastuksen, keskinäisen työnjaon ja toimintojen kehittämistä samoin kuin digitaalisen sote-keskuksen sekä lasten, nuorten ja perheiden vastuualueen mtp-palveluiden kanssa (18–22 vuotiaiden hoidon siirto 1.1.2025 alkaen kyseiselle vastuualueelle).

4.4.4.10 Avosairaanhoidon vastaanottopalvelut itäinen toiminnallinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Itäinen alue tuottaa avosairaanhoidon hoitajan ja lääkärin kiireellisiä ja kiireettömiä vastaanottopalveluita Palokan, Sampoharjun, Laukaan, Hankasalmen, Uuraisten ja Konneveden so-teasemilla. Tikkakosken alueen avosairaanhoidon palvelut tuottaa ostopalveluna Mehiläinen. Kiirevastaanotto toiminta iltaisin ja viikonloppuisin on keskitetty sairaala Novan yleislääketieteen päivystykseen sekä Äänekosken päivystykseen.

Painopistealueena on hoidon jatkuvuuden turvaaminen:

- omalääkäri-omahoitajamallilla (Palokka)
- tiimimalliin integroidulla omahoitaja ja -lääkäritoiminnalla (muut asemat)
- moniammatillista ja monialaista yhteistyötä varmistaminen

4.4.4.11 Kuntoutuspalvelut

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Avoterveydenhuollon kuntoutuspalvelut tuotetaan perustason lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutuspalveluja hyvinvointialueen asukkaille hyvinvointialueen terveysasemilla, kotiin vietävillä palveluilla, sairaalaosastoilla sekä myös digitalisaatiota hyödyntäen (etäpalvelut). Kuntoutuspalvelut sisältävät fysioterapian avovastaanotto toiminnan (kiirevastaanotto, kiireetön vastaanotto), lasten terapiat, pesutason apuvälinepalvelut, puheterapian palvelut, arkikuntoutuksen ja sairaalakuntoutuksen.

Jämsän kuntoutuspalvelut siirtyivät osana liikkeenluovutusta hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi 1.8.2024.

Painopistealueena on kuntoutuksen toimintamallien yhtenäistäminen ja hoidon tarpeen arvioon ensilinjatoiminta tuki- ja liikuntaelinoireisella.

Avokuntoutuksen fysioterapeutit tekevät avoterveydenhuollon tuki- ja liikuntaelinpotilaiden hoidontarpeen arvioinneista suurimman osan. Hoidontarpeen arvioinnissa tapahtuvaa ensiohjausta kehitetään sekä lisätään etävastaanotto toimintaa. Yhteisistä tuki- ja liikuntaelinpotilaiden hoidon linjauksista sovitaan yhdessä lääkäreiden kanssa koskien mm. kuvantamista, lääkehoitoa ja erikoissairaanhoidon lähettämistä.

Sairaalakuntoutuksen osastotyössä terapeuttien vahva rooli potilaiden toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnissa korostuu edelleen (kuntoutussuunnitelmien tekeminen osastojaksojen aikana). Työ sairaalakuntoutuksen ja hoitohenkilökunnan välisen yhdessä tekemisen edistämiseksi ja kuntouttavien käytäntöjen jalkauttamiseksi jatkuu. Toimintaterapeuttien roolia vahvistetaan sovitun toimintamallin mukaisesti alueellisen osastotoiminnan alueella. Työntekijöiden liikkumisen lisäämistä jatketaan toimipisteiden välillä poissaolojen sijaistamisessa.

Arkikuntoutuksessa edesautetaan ikääntyneiden henkilöiden asumista omassa kodissaan. Asiakkaan omassa ympäristössä toteutettavan kuntoutuksen myötä pyritään siihen, että asiakkaat pystyvät asumaan omassa kodissaan mahdollisimman pitkään toimintakykyisenä, mahdollisimman kevyillä palveluilla ja mahdollisimman turvallisesti. Työssä korostuu yhdessä tekeminen muiden asiakkaan arjessa mukana olevien tahojen kanssa. Kotihoidon osalta jatketaan työtä toimintakykyä tukevan työtteen ja moniammatillisen yhdessä työskentelyn vahvistamiseksi mm. arkikuntoutuksen ammattilaisten järjestämien koulutuksien avulla. Etäkuntoutusta ja aistiyhdyshenkilötoimintaa vahvistetaan.

Lasten kuntoutuksessa siirretään painopistettä ostopalveluista omaan toimintaan. Muutoksia tehdään henkilöstön sijoittelussa ja oman toiminnan lisäämisellä korvataan ostopalveluja. Etäpalveluilla vastataan rekrytoinnin kannalta haasteellisten alueiden tarpeeseen.

Valtakunnallinen puheterapeuttien rekrytointihaaste vaikuttaa myös Keski-Suomen hyvinvointialueella. Etäteknologiaa otetaan käyttöön palveluissa enenevässä määrin korvaamaan osin ostopalvelutarvetta.

Apuvälinepalveluissa keskeisinä toimenpiteinä ovat lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteiden uuden version jalkauttaminen ja saatavuuden linjaukset, apuvälinevarastojen pienentäminen ja keskittäminen sekä apuvälineiden laaja-alaisempi kierrättäminen.

4.4.4.12 Suunterveydenhuolto yhteiset

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Suun terveydenhuollon yhteiset -palveluyksikkö tuottaa palveluita koko suun terveydenhuollolle. Palveluyksikkö sisältää palvelupäälliköiden kustannukset sekä liikkuvista palveluista ja palveluseteleistä muodostuvat kustannukset. Avoterveydenhuollon palvelujohtaja johtaa yhdessä palvelupäälliköiden kanssa toimintaa ja taloutta hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaisesti. Toiminnan painopisteenä on hoitotakuun toteutuminen koko hyvinvointialueella, hoidon laadun ja vaikuttavuuden parantaminen sekä sähköisten palveluiden ja liikkuvien palveluiden lisääminen.

4.4.4.13 Suunterveydenhuolto Eteläinen toiminnallinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Suun terveydenhuollon eteläisellä alueella tuotetaan perusterveydenhuollon palvelut kuudella toiminnallisella alueella (Palokan, Kyllön, Laukaan, Muuramen, Joutsan ja Keuruun alueella). Ilta- ja viikonloppuisin on tarjolla ostopalveluna tuotettua palvelua Kyllön hammashoitolassa sekä vähäisissä määrin Keuruun ja Laukaan hammashoitoloissa. Myös Jyväskylän kaupungin alueen yksityissektorilta ostetaan jonkin verran hammaslääkäripalvelua. Palveluseteliä hyödynnetään ensisijaisesti puolikiireellisessä hoidossa hoidon saatavuuden parantamiseksi.

Eteläisellä alueella on suurta vaihtelua hoitoon pääsyssä. Tavoitteena on parantaa hoitoon pääsyä ja hoidon vaikuttavuutta. Toiminnallisten alueiden ja palveluyksiköiden välistä yhteistyötä lisätään edelleen ja potilaille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuutta päästä sellaiseen hoitolaan, jossa kiireettömän hoidon odotusaika on lyhyempi. Hoidon vaikuttavuuden parantamiseksi keskitytään entistä enemmän potilaiden omahoidon ohjaukseen.

4.4.4.14 Suunterveydenhuolto Pohjoinen toiminnallinen alue

Toiminnan kuvaus ja painopistealueet

Pohjoinen toiminnallinen palveluyksikkö tuottaa suun terveydenhuollon perushoidon vastaanottopalveluja Jämsän, Saarijärven, Viitasaaren ja Äänekosken toiminnallisille alueille.

Koko hyvinvointialueelle palveluyksikkö tuottaa erikoishammashoidon palveluja ja vastaa hoidontarpeen arvion, terveydenedistämisen ja kehittämisen toteuttamisesta. Virka-ajan ulkopuolinen päivystys tuotetaan Novan hammashoitolan tiloissa. Palveluseteliä voidaan käyttää puolikiireellisessä hoidossa hoidon saatavuuden parantamiseksi.

Pohjoisella toiminnallisella alueella jatketaan hoidontarpeen arvion, terveydenedistämisen ja erikoishoidon hoitopolkujen yhtenäistämistä koko hyvinvointialueelle. Painopisteenä on hoidon vaikuttavuuden huomioiminen hoitopolkua kehitettäessä. Perushoidon vastaanottopalveluiden painopisteenä on henkilöstöressurssien ja hoitotakuun toteutumisen turvaaminen. Kehittämisen painopisteenä on eri asiakasryhmille suunnattujen digitaalisten palveluiden laajentaminen koko hyvinvointialueelle.